

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

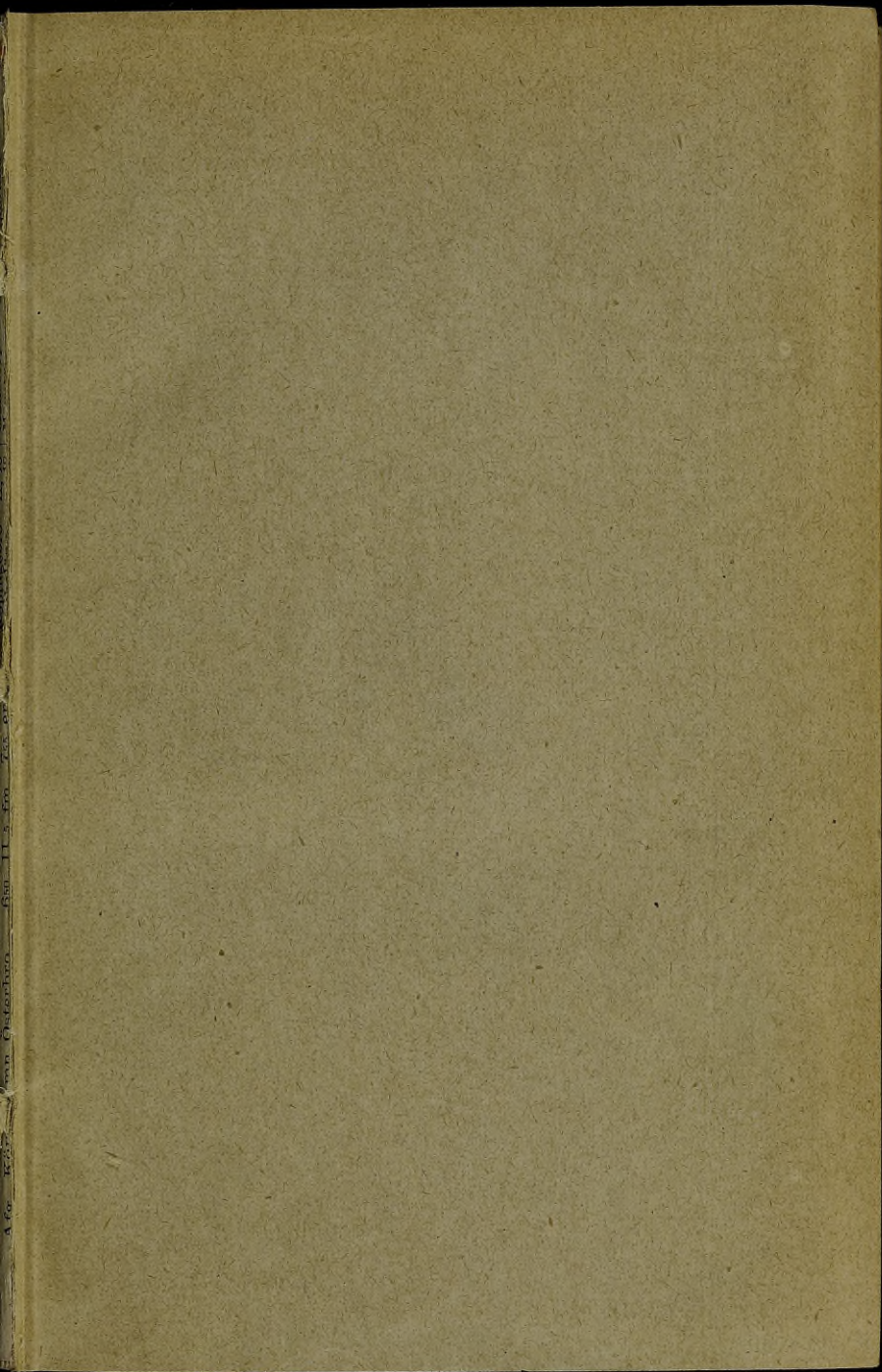

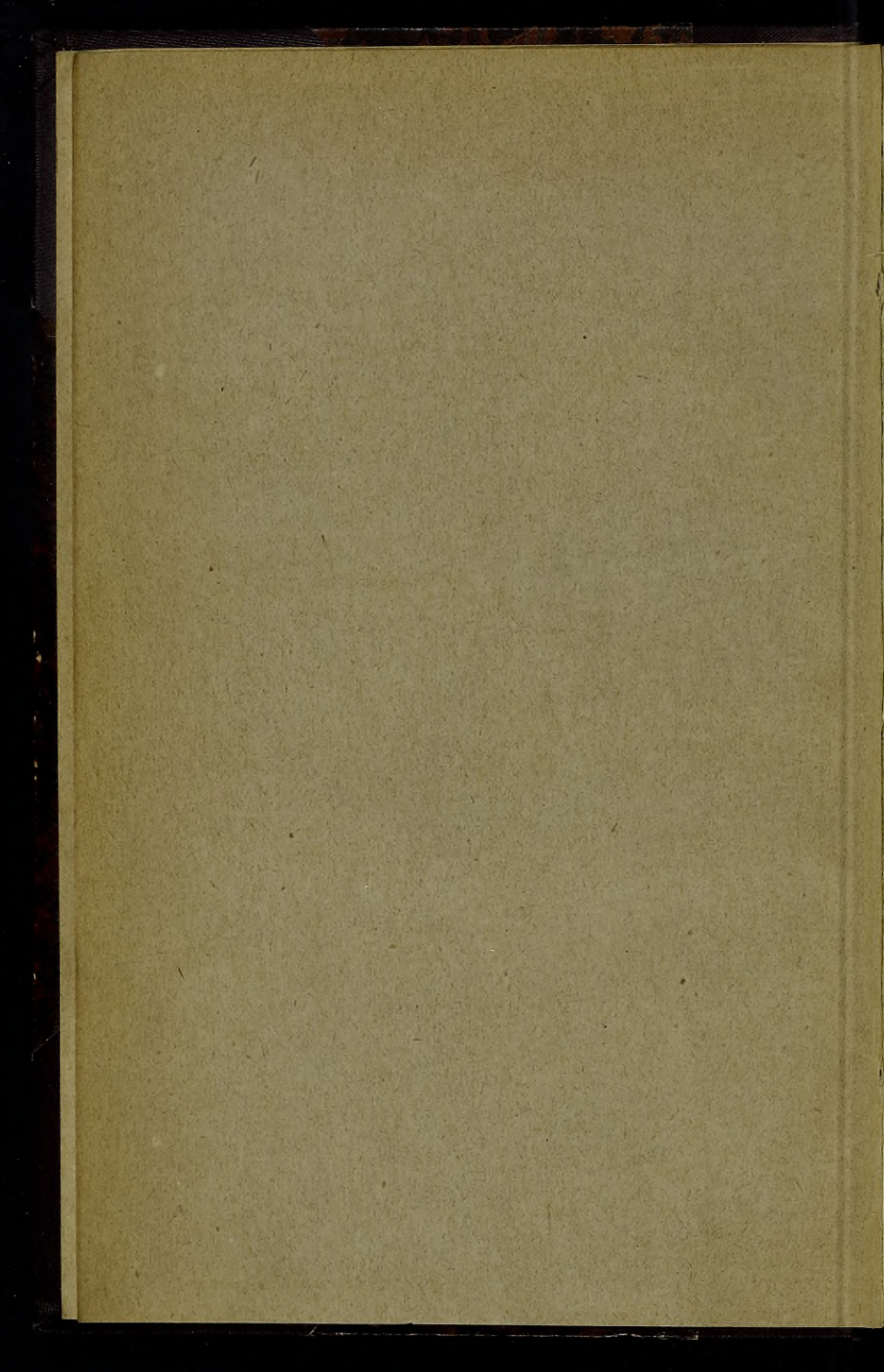
LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Vitt.
Saul.

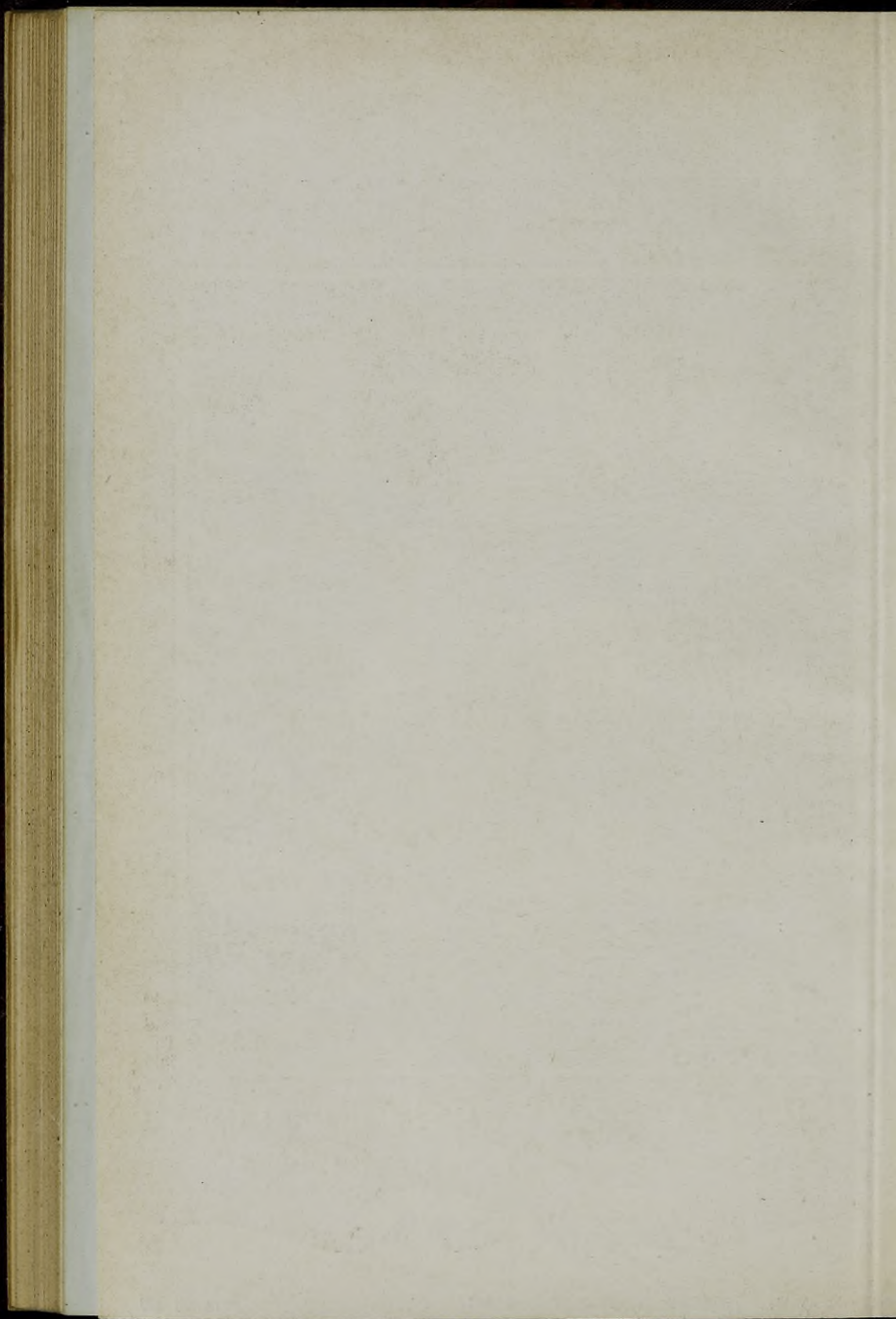

HUR JÄG FÅNGADE LYCKAN

EN HISTORIA OM BORGERLIGT FOLK
AF ERIC SANDBERG

HUR JAG FÅNGADE LYCKAN

EN HISTORIA OM BORGERLIGT FOLK

EFTER HJÄLTENS UPPTECKNINGAR

OFFENTLIGGJORD AF

ERIC SANDBERG

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

HUR JAG FÅNGADE LYCKAN

EN HISTORIA OM BORGERSLITET FOLK

AFTER HALLERUS FÖRTELLNINGAR

ÖFVERSETT

ERIC SANDBERG

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1899.

I.

Hvem jag är. — Hvem fru Holm är och hur hon möblerar. —
En ungarls vedervärdigheter. — Om sönderslagna ting och
hur jag morskar upp mig samt vinner en Pyrrhusseger.

Högt ärade, djärft supponerade läsekrets!

Jag bär det stolta namnet Napoleon, men kallas af mina vänner gemenligen Nappe, hvilket jag, som af naturen fått en synnerligen anspråkslös smak, verkligen finner bra mycket trefligare.

Jag har lefvat i denna konstiga värld åtskilliga år, och en hel mängd af dem har jag tillbragt i en mycket blygsam ställning som kontorist. Ända tills jag hunnit ganska nära de femtio hände mig ingenting, som i nämnvärd mån afbröt enformigheten i mitt lefnadssätt. Men då inträffade något lika storartadt som oväntadt. En onkel, som jag ej sett sedan min barndom och knappast på en trettio år hört talas om, dog, och nästan på samma dag afled hans enda barn, en ogift son, hvarigenom jag i en hast blef arftagare.

Och det gällde ej obetydligheter; det var en riktig förmögenhet, som på detta oväntade sätt regnade ner öfver mig. De räntor, hvaraf jag så oförskyldt blifvit ägare, tilläto mig att kasta bort alla brödbekymmer, slå mig i ro och njuta lifvet.

Och det gjorde jag också. Fast icke har jag just i alla skiften funnit den ro och den njutning, jag utmålade för mig!

Emellertid var det för att afbryta den enformighet, mitt kapitalistlif åtminstone till en början erbjöd, som jag tog mig till att föra dagbok. Jag hade nämligen, oss emellan sagdt, afskyvärdt tråkigt, innan jag blef van vid att göra ingenting; och så grep jag till pennan. Hvilket bevisar sanningen af satsen: fåfång gå lärer mycket ondt!

Att det, jag skrifvit, blifvit tryckt, därför bär jag föga skuld. Den synden får utgifvaren svara för.

Detta var liksom en liten orienterande inledning. Nu komma själfva anteckningarna. Håll till godo!

*

*

*

Hvad gatan heter, kan just göra detsamma. Hon är emellertid lugn, snygg och behaglig — riktigt en smula fashionable, om jag nu skall skryta med det.

Jag talar naturligtvis om den gata, vid hvilken jag slagit ned mina bopålar för att i lugn och ro njuta frukterna af salig farbrors samlartalang. Där sitter jag nu som härskare i en trefflig liten våning på fyra rum och kök en trappa upp i ett hus af en viss gammaldags, solid elegans, som tilltalar mig mera än alla de nymodiga grannlåterna.

Jag kallade mig visserligen härskare; men sanningen fordrar det erkännande, att jag är en sådan endast i tämligen inskränkt bemärkelse. Min makt är betydligt kringskuren. Jag skulle till och med vilja gå så långt som att säga, att den i en hel del fall finnes endast till namnet och att befälet hemma hos mig i själfva verket utöfvas af en person, som jag utan dröjsmål skall hafva nöjet föreställa för den ärade läsaren (ordet *nöje* härvidlag taget snarare som en anständighetsformel än som det sanna uttrycket för mina känslor).

Personen i fråga heter fru Holm, och hennes förnämligare specialiteter äro att förestå mitt hushåll samt att, enligt egen utsago, hafva »sett bättre dagar».

Detta senare är det tungt vägande argument,

hvarmed hon nedslår alla de anmärkningar, hvilka jag då och då med långa mellanrum djärfves framkasta. Om jag finner kaffet för svagt eller soppan för salt; om jag framhåller att dammtorkningen måhända ej ovillkorligen behöfver försiggå just när jag sitter inne i rummet, eller vågar anhålla att mina papper och böcker måtte få bibehålla den ordning, hvori jag försatt dem — då hör hon på mig en stund med en uppsyn så förebrående, att jag riktigt börjar känna mig kuslig till mods öfver min egen tyranniska oresonlighet. Och så kastar hon handlöst från sig, hvad hon kan råka för tillfället hålla i — en dammtrasa, en karaff, en bricka med glas eller hvad det blinda ödet nu den gången månne hafva satt i hennes händer, hvilka, för att lämna intyg om hennes outtröttliga verksamhet, ständigt bära något. Och så sjunker hon ned i närmast till hands stående soffa eller stol, hickar först åtskilliga gånger och brister sedan ut i en riktig öfversvämning af tårar, allt under det hon framstöter hjärtskärande klagorop öfver hvad en stackare, som sett bättre dagar, måste lida af att tjäna andra.

Dels af hänsyn till den bräckligare delen af mitt lösöre, dels emedan jag alls ingen smak har för tårar i allmänhet och allra minst för fru Holms, söker jag manligen afhålla mig från alla anmärkningar. Men nog kan det reta en människa att till exempel då man kommer hem klockan tre med lynne och matlust i bästa ordning för middagen, utan föregående varning finna alla sina möbler omflyttade huller om buller, spottlådorna uppe i soffan, papperskorgen på skrifbordet och pigan, iförd en snäf underkjortel af obestämbar färg, liggande på knä och misshandlande golfvet med en skurtvaga i en sjö af såpvatten — allt detta i stället för det trefliga middagsbord, vid hvilket man väntat få slå sig ned.

Dylikt hände mig då aldrig, när jag som fattig karl sökte att på kallare klämman det mesta möjliga ur mina matpoletter. Men sådan är rikedomens förbannelse!

Hvilket yrke den afiidne herr Holm i lifstiden utöfvat, är mig obekant. Dock skulle jag vara fallen gissa på skollärare, grofsmed eller något dylikt, som pröfvar sin mans krafter. Ty utan synnerligen god härdning skulle jag anse det omöjligt att förvärfva den fond af styrka, som oundgängligen erfordrats för att vid fru Holms sida uppnå den ålder af sextio år, vid hvilken hennes make lär ha skattat åt förgängelsen.

Det är naturligtvis blott ett hugskott; men den tanken att salig människan dog med ett förnöjsamt löje på läpparna, glad att skiljas från jämmerdalen och sin hulda maka, har hos mig öfvergått till en fast rotad öfvertygelse.

Jag förmodar att i hvarje kvinnas hjärta nedlagts denna lust att göra sitt yttre så tilldragande som möjligt, hvilken, då den blir alltför mycket hufvudsak, med rätta intager en plats under den mångomfattande rubriken koketteri, men som, då den i förständig grad tjänar en helt naturlig önskan att ej sätta under ena skäppo de behag, som naturen varit nog hyggelig att utdelå, icke blott är en mycket förlåtlig ting utan rent af något, hvori jag för min enskilda del icke skulle vilja se någon ändring för aldrig det. Må fruar och flickor göra sig så söta, de kunna! Det är just meningen, det!

Antagligen har också min hushållerska i sin gröna ungdoms dagar, då salig Holm nappade på betet af hennes behag, haft sin andel af detta kvinnans medfödda begär att inverka genom prydlighet och smakfullhet. *Något* skall väl ändå gubben hafva sett hos människan!

Detta är dock en lös förmodan utan stöd af det närvarandes intyg. Ty i sitt nuvarande skick visar fru Holm sannerligen inga spår af möjligen förut befintlig åtrå att behaga. Till hvardagligt påseende erbjuder hon ett yttre af solkiga flaneltröjor, fläckiga klädningar och nedkippade tofflor, som endast om söndagarne utbytes mot en svart dräkt med pansarartad pärlbesättning, i hvilken helgdagsstass hon också innästlade sig

i mitt hvad hushållerskor beträffar oerfarna sinne, då hon personligen svarade på min annons. Då fann jag henne just ej så illa. Möjligen imponerade hon på mig med sina »bättre dagar» och med det förhållande att hon för tillfället var kammad — något som jag aldrig senare kunnat märka, så vida hon ej afundsjukt döljer frukterna af sin frisörskonst under den röda, stickade ylleduk, hvarmed hennes hufvud ständigt är ombundet, liksom lede hon af lifslång, oafbruten tandvärk.

Denna kvinna är blygsam nog att sällan tala om sig själf annat än under den sväfvande formen »en annan». »En annan får släpa och slita och aldrig få tack.» »En annan har inte alltid varit slafvinna.» »En annan förstår sig naturligtvis inte på att laga så läckra rätter, som herrn är van vid . . .» Men trots denna och en hel hop annan med mycken ostentation framhållen anspråkslöshet, är hon af en synnerligen själfständig och okuflig lynnesart. Jag må bedja ödmjukt eller befalla i en barsk ton — hon gör ändå alltid just så, som hon själf vill. I förra fallet svarar hon ett mildt, flöjtent ja, och i senare fallet pumpar hon upp sina aldrig sinande tårar. Men under alla omständigheter blir allting verkställdt till punkt och pricka så, som hon själf beslutit, utan den aflägsnaste hänsyn till mina känslor. Vill jag hafva det på annat sätt, får jag allt bekväma mig att göra det själf.

Alla de skärmytslingar, som uppstått på grund häraf, skulle kunna gifva upphof åt en hel litteratur, och det kan ej falla mig in att här inkräkta på utrymmet med skildringen af dem. Snarare funderar jag på att samla dem för sig själfva i några band under den gemensamma titeln »En ungarls lidandes historia». Det skulle blifva en lärorik läsning.

Den kvinnan är i besittning af en motsägelseanda, i ord såväl som i handling, hvilken i outtömlighet kan sättas i jämbredd endast med hennes tärkörtlar. Icke heller de utsina någonsin.

Jag är emellertid af ett så till vida fredligt lynne,

att jag för min egen skull undviker störande uppträden så mycket som möjligt. Ty jag brusar lätt upp, om jag kommer i farten; och då säger jag ibland saker, som jag sedan helst skulle vilja haft osagda. Men jämt en vecka efter inflyttningen i min nya lägenhet drabbade vi dock ihop på allvar, fru Holm och jag.

Den förskräckliga människan har en viss inneboende, i hög grad nervpinande fallenhet för att ordna (som hon själf kallar det) och som vid vår inflyttning gaf sig luft däri att hon aldrig lät en enda sak, från den minsta spottlåda till den största chiffonier, få sin bestämda plats, innan hon omflyttat den ett tjugotal gånger. Själf släpade hon på det lättare godset, och bärarne lät hon knoga med det tyngre ur rum och i rum, från vägg till vägg och hörn till hörn, under det hon mellan hvarje omflyttning tog en hvilo- och öfverblicksstund på närmaste till sittning användbara föremål — en soffa, stol, upp- och nedvänd klädkorg, låda, fjärding eller hvad som fanns till hands — där hon med ena ögat listigt tillslutet och en kritisk blick ljungande ur det andra hvälfde nya, dolska omflyttningsplaner i sitt påhittiga sinne.

Tack vare detta föga fortbringande tillvägagående hade ordnandet af mina fyra stackars rum dragit ut goda åtta dagar. Under hela denna tid hade jag bott ungefär som i en auktionskammare, med möblerna huller om buller, lampor på golvet, klädkorgar fulla med glas och porslin sättande giller för mig i hvarje hörn, och för öfrigt allt annat i samma trefliga kaotiska tillstånd.

Redan i tamburen möttes jag af vedervärdigheter, ty den spärrades nästan fullständigt af en väldig packlär, tillhörig fru Holm och rörande hvars dolda innehåll jag icke kunde afhålla mig från att hvälfva en del gissningar i mitt stilla sinne. Sin garderob och hvad annars hon kunde antagas besitta hade hon medfört i en torgkorg, en byrå, en blå påse och ett bolstervar. Hvad mände då lären innehålla?

Dess mörka gåta skulle snart lösas!

Hur omständligt min hushållerska än gick till väga, hade det dock till slut blifvit någon mening i rummens inredning. Och när jag på första veckans sista dag gick ut tidigt på eftermiddagen, skedde det i den angenäma vissheten att jag äntligen, då jag återvände på kvällen, skulle få krypa till kojs i ett ordnadt hem, och ordnadt så pass efter min smak, som det varit möjligt att aftvinga fru Holms motsägelseanda.

Jag stannade med flit rätt länge ute för att lämna min hushållerska riktigt god tid att lägga sista handen vid verket, och klockan visade väl nära midnatt, när jag kom hem. Sedan jag tändt lampan och dragit på mig nattrocken, började jag se mig omkring i en viss behaglig stämning.

Alldeles riktigt! Inga klädkorgar i vrårna, intet bräckligt gods på golvet, möblerna på sina platser. Så hade jag då äntligen på gamla dagar fått ett hem, ett ordnadt bo, och icke blott ett logis!

Men bestämdt var ändå ej allt så, som det skulle vara. Det var något, som föreföll mig så främmande i halfdunklet. För att se bättre höjde jag lampan — och höll i häpenheten på att tappa henne!

Hvad i all världen var det, som människan hängt upp på väggarna i mitt arbetsrum, dessa väggar, öfver hvilka väl dock ingen annan än jag ägde att förfoga, med den rätt som erläggandet af en ganska dryg hyra medförl!

Jag såg, och jag fasade. Min blick möttes af taflor. Taflor i en förkrossande mängd, famnade af smala, förgyllda lister, på hvilkas gnagda och skrapade oäkta guld många generationer afflugor kvarlämnat svarta minnen från de tider, då de där haft sina sommarnöjen. Stålstick hängde där och litografier, outsägligt usla, färglagda litografier. Och först och sist *oljetryck*, dessa den ädla målarkonstens eländiga karrikatyryr, som jag icke gitter se för mina ögon, som upp-röra och kvälja mig, förjaga mitt goda lynne, reta mig... Alla väggar ståtade med dessa oting; tre, fyra, fem stycken på hvarenda en!

Där representerades en hel del konstarter. Vinterlandskap med snö, som tycktes framställd med användande af blåelse och saffran; sommaridyller med solsken som rödfärgen på en ladugårdsvägg. Där funnos väderkvarnar och skogsvägar och djurstycken — förskräckliga kor med hudar i färgskiftningar, dem ännu ingen kreatursuppfödare annat ens i sina djärfvaste drömmar. Och där funnos afbildningar icke allenast af vårt eget högt värderade konungahus med barn och blomma, utan också af utländska potentater och andra denna jordens mäktige.

Jag bara önskar att högstsalig tsar Alexander af Ryssland i listiden fått se och beskåda de konterfej af honom och hans tsarewna, som ståtade i detta förskräckliga galleri! Jag undrar just, om han ansett knut och lifslängt Sibirien som tillräckliga straff åt tillverkaren, utpräglaren och köparen af dessa gräsligheter!

Nu började jag förstå, hvad fru Holms stora packlår innehållit. Och ännu flere af dess hemligheter skulle snart röjas.

Min första åtgärd var att med stentorsstämma ropa på fru Holm, som dock ej föreföll just ifrig att slita sig ur sömngudens armar för att lyssna till mina vredgade höjtningar.

Då rusade jag in i min sängkammare, från hvilken jag låtit anordna en ringledning ut till hushållerskans rum. Jag störtade fram för att draga i klocksträngen och tumlade i mörkret mot en möbel, hvilken sammanstötning förorsakade ett egendomligt klingande och krasande, åtföljdt af en hel mängd täta dunsar mot golfvet, alldeles som hade det regnat något slags hårda föremål.

Äntligen fick jag fatt i klocksträngen, och med den arbetade jag en stund så flitigt, att jag lyckades slita loss honom. Något lugnad af denna kraftyttring hämtade jag lampan för att se efter, hvad det var jag rifvit ned.

Hade icke denna elementskade kvinna passat på

medan jag var ute, för att i min egen sängkammare smuggla in en sådan där onyttig, skräpande tingest, som jag tror kallas *etagère*! Naturligtvis var den af annat träslag än de öfriga möblerna och därtill halt och vinglig och lemmalytt på alla vis.

Men det allra befängdaste var dock att hon propat dess hyllor fulla med det allra vedervärdigaste godtköpsskräp. Uppblåsta glashundar och små höns af brokiga fjädrar med ståltrådsben; en liten kaffekopp med oäkta förgyllning och en buddabild af något slags lera, utgörande locket till en ask; ett par tomma, krusiga parfymflaskor i olika mönster, flankerade af två porslinskattor, som sågo retsammt dumma ut; en broderad nåldyna och en svampdosa; tre eller fyra glasburkar och ett nålhus af mässing — se där några få af de egendomliga prydnadsting, som min mönstrande blick upptäckte. Men vid *etagèrens* fot låg väl ett tiotal bräckliga föremål krossade af min hand och fot, och främst bland dem en stor glaskupa, sådan man brukar hvälfva öfver ost, spräckt och fördärfvad i fallet, men ännu in i döden troget omslutande en bukett uråldriga, bleknade och slankiga blommor af papper eller tyg.

Jag stod ännu och betraktade med bistra blickar dessa om den mest häpnadsväckande brist på skönhetsinne och smak vittnande ömkliga parodier på prydnadsföremål, då jag bakom mig hörde ett häftigt stönande. Jag vände mig om och såg fru Holm, insvept i en schal och en underkjol samt på det hela taget företeende en anblick, hvilken kraftigare än någon äkten-skapshatares allra giftigaste våltalighetsprof kunde bringa en untkarl att välsigna ödet, som unnat honom att ensam vandra sin väg genom lifvet.

Hon kastade sig på knä under ett anfall af tårar och stönanden, mot hvilket hennes föregående prestationer i den vägen voro, ehuru aktningvärda nog, att betrakta blott såsom förberedande smärre öfningar, och med darrande händer hopplockade hon skärfvorna af det krossade eländet, allt under det hon med af snyft-

ningar och hickningar synnerligen besvärad stämma utropade, så ofta hon fann andedräkt nog därtill:

»Mina saker! Mina saker!»

Jag teg och lät henne hållas. Men då hon ändt-
liken reste sig upp, höjde jag min hand och sade i
så strängt allvarlig ton och med så värdig hållning jag
förmådde åstadkomma:

»Min fru! Om inte de här — *sakerna* (jag fram-
stötte ordet med en sarkastisk betoning, som borde
förkrossat henne, men ej gjorde det) äro borta i morgon
dag och likaså — *taflorna* (samma ringa verkan af mitt
ilsket gäckande tonfall!) så lejer jag en karl för att
vråka ut alltsammans på gården. Ert eget rum må ni
gärna pryda efter egen smak; men kom inte stickande
in till mig med ert skräp, det ber jag!»

Hon såg på mig med en blick, fylld af outsägligt
ömkannde förakt öfver min brist på konstsinne. Därpå
aflägsnade hon sig långsamt och majestätiskt med en
kastning på hufvudet, som var pengar värd.

På tröskeln till sitt rum stannade hon, och obe-
hagligt häxlik såg hon ut i den fantastiskt draperade
schalen och den måttligt hvita kjolen samt med spridda
hårtestar framtittande under den evinnerliga röda huf-
vudduken.

»*Skräp!*» ropade hon i gäll ton, darrande af för-
trytelse. »Skräp, kantänka! För att en annan vill
göra väl och tar sina egna saker för att få litet snyggt
och propert härinne. Men gubevars väl! Jag ska inte
schinera! Herrn ska få sitta med tomma väggarna!
Gärna för mig! Jag ska inte schinera med mitt
skräp!»

Hvarpå hon till min stora lättnad försvann i vred-
gadt majestät, smällande igen dörren så att det rungade
i väggarna.

Men jag kan ej neka till att det var med en viss
högaktning för mitt eget mod, som jag fann mig
denna gång ej hafva sviktat i striden.

När jag kom hem till middag dagen därpå, voro
både taflor och étagère försvunna. Men spikarna,

hvarpå de förra hängt, sutto kvar; och jag hade morskat upp mig så mycket för den här saken, tyckte jag, att jag ej vidare ville plåga gumman. Alltså tog jag beskedligt af pjäxorna, klef upp på en stol och drog ut spikarna med en tång.

Jag skulle ej hafva nämnt denna obetydliga omständighet, om ej därför att värden vid nästa halfårs-uppgörelse hade satt upp hyran för att de nya tapeterna blifvit så illa medfarna. Det var naturligtvis hål i dem — och inte mätliga hål heller! Gumman hade visst, för att hennes älskade tafloer ej skulle falla ned, hängt dem på de gröfsta spikar, som funnos att tillgå i handeln.

Under tjorton dagar efter denna stormiga natt talade fru Holm ej till mig annat än det oundgängligen nödvändiga. Hennes svar på de önsknigar, jag framställde, bestod mestadels i en högtidlig böjning på hennes i den röda duken invirade hufvud.

Men vid månadens slut lämnade hon mig en räkning på de krossade sakerna. Jag minns ej, hvad summan gick till; men ostkupan med blommorna var svindlande högt debiterad, och inom parentes var vid denna post anmärkt: *et oärselligt mine.*

Utän knot ersatte jag både det oersättliga och det andra. Och sedan den stunden har fru Holm ej blandat sig i möbleringen af mina rum.

II.

Om heber och ganymeder. — En obekant bekant. — Ett affidet sällskap och ett lefvande. — Vänner, tobaksrök, tal och skålar. — En nattvandring och en hisklig dröm.

Om också yttre omständigheter hittilldags för mig stängt dörrarna till det slags sällskapslif, jag helst skulle velat söka: familjelifvet, har jag därför ej haft smak för att uppträda som enstöring. En stunds kvällprat om ditt och datt, ett godt skämt i ett trefligt lag har jag alltid utaf att om jag i vänners krets ser framför mig en varm whiskytoddy (med en skifva citron simmande däri för att bryta smaken), så förringar detta förhållande ingalunda för mig stundens behag.

Nu har ödet fogat så, att blott några få hus från det, där jag inhyst mina lärer och penater, finnes ett värdshus, som ser ganska inbjudande ut. Och en vacker afton fann jag mig nästan oförvarandes hafva slagit mig ned vid ett bord där, smuttande på ett angenämt ängande glas af den blekgula drycken, som en nått flicka med fladdrande band, klara ögon och runda kinder satt framför mig med en rapp liten nigning och ett sådant småleende, som endast en flicka med friska, hvita tänder vågar bestå sig.

Jag tycker om att blifva uppassad af flickor. De äro så nätta, muntra och behagliga, och så kvicka i vändningarna sedan, utan att därför göra ett sådant

förskräckligt väsen af sig som en del herrar ganymeder, hvilka klampa i väg öfver golfvet, röda och svettiga som om de vore ute på kappspringning, och flåsa när de komma rusande med en biff så stor som en tvåkrona, alldeles som släpade de på hela den oxen, hvarur köttbitstackaren skurits. Och antingen bära de frackar så flottigt blanka, som hade de för konserverings skull genomgått en inläggning i olja, och så fulla af fläckar, som hade de varit ute i ett hållregn af punsch och feta såser; eller också äro dessa tjänande bröder så brända och pomaderade och strålände eleganta, att det endast är med en känsla af skygg förägenhet, som man vågar taga deras uppmärksamhet i anspråk, och man rent af rodnar öfver att djärfvas bjuda dem de drickesslantar, som de med oefterhärmlig hållning låta glida ned i sin ficka — helt vårdslöst, obesedt, som en man på maktens högsta tinnar emottager en anspråkslös gård från en af sina lägsta underordnade, icke för gåfvans skull, hvilken han föraktar, utan emedan hans ädla hjärta ser till den ringe mannens goda vilja och ej vill sára hans känslor genom tillbakavisande.

Nej, tacka vet jag då flickorna med deras lilla knix och deras vänliga leende!

Nå, jag hade sålunda fått min tuting och tog första klunken därur, allt under det jag såg mig omkring i lokalen för att utleta, om möjligen någon bekant förirrat sig hit. Ingen sådan kunde dock upptäckas. Fullt upp med hyggliga ansikten, men intet som jag kände.

Detta var nu icke heller något att förundra sig öfver, ty jag hade ända hittills af skäl, som föreskrefvos af min portmonnä, bott i en utkant af staden, och där hade jag mina lätt räknade umgängesvänner.

Alltså fick jag dricka min toddy ensam, och i brist på annat sällskap tog jag en tidning.

Nå, där sitter jag vid ett stort, rundt bord midt på golfvet, studerar med mycket allvar en politisk uppsats och gör vid lämpliga ställen i texten uppehåll för

att läska mig med en klunk och se mig omkring. Vid ett af dessa experiment med tutning och tittning märker jag plötsligt att jag ej längre är ensam vid bordet. Midt emot mig sitter en karl med armbågarna på marmorskifvan och hufvudet omslutet af händerna, sysselsatt med att betrakta mig så uppmärksamt, som om han fullt och fast beslutit att lära sig hela min person utantill.

Jag börjar nu å min sida stirra på mannen med en viss harmsen förvåning öfver det i mitt tycke omotiverade intresse, han visar mig.

Då utbrister han helt oförberedt i ett ljud, som utgör en högst ovanlig sammansättning af hosta, harkling och skratt. Och så ropar han i en ton, som riktigt sväller af igenkännande och förvåning:

»Ja, min själ är det inte Nappel! God dag på dig, gamle gossel!»

Och med detsamma räcker han mig öfver bordet en stor, brun, hårig hand, i hvilken jag skäligen viljelöst lägger min, under det jag förbluffad betraktar hans långa, magra, lädergula ansikte med utstående kindknotor, hans gängliga öfverkropp, som viker sig långt fram öfver bordet, och det borstiga, svarta, åt alla väderstreck stretande hår och skägg, som i vild yppighet frodas på han hjässa och kinder.

Jag tror att alla människor se menlöst fåraktiga ut, när de i förtrolig ton hälsas af personer, som de på inga villkor kunna känna igen. Åtminstone vet jag att så är förhållandet med mig; och jag är viss på att jag i detta ögonblick såg bottenlöst idiotisk ut. Ty hur än alla bekanta ansikten under loppet af några sekunder rusade i den allra vildaste kapplöpningskarriär genom min hjärna, kunde jag dock ej bland alla dessa ögonblicksfotografier finna en enda, som påminde om min bordsgranne.

Långt innan jag hunnit framstamma de sedvanliga: »Jag kan verkligen inte komma i häg... Så besynnerligt... Jag tycker precis att...», hade han emellertid uppfattat situationen — hvilket då för resten.

ej var någon trollkonst — och utstötte ännu ett af sina konstiga skratt.

»Du känner inte igen mig, ser jag. Anderson, vet jag! Minns du inte?»

Anderson! Det kan man kalla att räcka ut en räddningsplanka!

Men oakadt mitt ansiktsuttryck sannolikt vid denna reflektion öfvergick från förläget till argt, lät den okände ingalunda afskräcka sig. Han gick friskt på och berättade, hur vi träffats för bortåt en tjugu år sedan i det glada och lysande ordenssällskapet »Botten oppl», hvars festaftnar jag några gånger besökt i mina unga dagar och där jag försett mig med bröder och »kopperslagare» i en utsträckning, som visade sig alltför stor för mina öfvade krafter. Mitt stackars hufvud räckte ej till vare sig att komma ihåg alla de nyförvärfvade vännerna eller att tåla de många tillgifvenhetens bågare, jag i deras sällskap tömde; och jag nödgades efter tre eller fyra aftnars bacchanaliska bragder och lika många mornar af kval och missnöje med en eländig tillvaro förklara mig öfvermannad och krossad af B. O.-brödernas kraftprof på den vinrankskransade gudens tummelplats, samt återgå till det mindre spritbemängda hvardagslif, som jag aldrig bort lämna.

Jag måtte ej hafva förändrats synnerligen mycket på alla dessa år, kan jag tro, eftersom vännen Anderson genast kände igen mig. Hvad honom själf beträffar, fick jag på god tro antaga honom vara den f. d. ordensbroder, som han utgaf sig för; ty minnet af honom hade bortdunstat ur min hjärna lika fullständigt som de florshufvor, jag för så många år sedan skaffade mig i hans och de andra bottenopparnes sällskap.

Denne så oväntadt upptäckte broder visade sig vid närmare granskning vara en mycket tillgänglig och gemytlig karl, som i en handvändning hade flyttat sin stol öfver till min sida af bordet och beställt en ny omgång toddar, vid hvilka vi snart voro inbegripna i ett nog så lifligt samtal, hvarunder jag råkade berätta

litet om hur jag dragit mig tillbaka från arbetet och ämnade hvila ut efter mödornas dagar.

Det ena ordet gaf det andra, som det brukar gå vid dylika tillfällen; och snart hade han reda på att jag spekulerade på att finna något angenämt sätt att fördrifva mina kvällar. Då grep han med en energisk rörelse sitt glas, tömde det omsorgsfullt och satte det med en viss fart tillbaka på bordet.

»Känner du *Glädjens gossar*? Har du hört talas om dem?» frågade han och lade armarna i kors öfver bröstet, under det att han med beslutsam uppsyn spände blicken i mig.

Jag nödgades vidgå min fullständiga obekantskap med gossarne i fråga.

»Det är detsamma!» fortfor han. »Du skall lära känna dem! Spelar du *skat*?»

Äfven på denna fråga tvang mig sanningskärleken att svara ett obetingadt nej. Jag tillade blygsamt, att jag aldrig ens hört talas om detta instrument.

Anderson log ett öfverlägset löje.

»Skat är inget instrument,» upplyste han. »Skat är ett kortspel, ett tyskt spel, ett intressant spel.»

Och han fortfor:

»Priffe kan du naturligtvis; men hur är det med wira? Spelar du wira?»

Jag betraktade min återfunne ordensbroder med någon oro. Hade han möjligen från medlem af de spritförbrukande sällskapen af B. O.-certen öfvergått till furnissör för spelhelveten? Var han måne helt enkelt på gamla dagar vorden en *bauernfänger*, upp-letande offer, som kunde antagas hafva något i plånboken, för att med diabolisk öfvertalningsförmåga inlocka dem till ställen, där samvetslösa yrkesroffare med tillhjälp af kort och tärningar klädde dem in på bara benen? Sådant existerar ju i världsstäderna. Hvarför kunde ej hydran hafva utsträckt en af sina polyparmar äfven hit? Man börjar med en liten oskyldig wira; rätt hvad det är har någon föreslagit en knack eller kille — och så är det färdigt!

Under det att jag gjorde dessa mindre angenäma reflektioner, såg Anderson på sin klocka.

»Åtta,» sade han. »Har du något för dig i kväll?»

Jag visste ej riktigt, hvad jag skulle svara. Jag log visserligen åt mina egna farhågor. Fruktade för något sådant under våra beskedliga förhållanden! Men å andra sidan kände jag ju på det hela taget icke karlen.

Nekas kan emellertid ej, att jag midt i oron var ganska upplagd för att följa med. En wira spelar jag gärna; och ingen kunde ju tvinga mig till vare sig högre poäng, än jag ville vara med om, eller att deltaga i något hazardspel. Alltså svarade jag, att jag hade aftonen ledig.

»Då skall du gå med till gossarna och se hur du tycker om dem!» förklarade han på sitt afgörande sätt. »Trefliga pojkar! Du kommer bestämdt att trifvas. Låt mig betala!»

Denna senare uppmaning var riktad till den näpna upppasserskan, som, i förbigående sagdt, utbrast i ett harmfult usch! när vännen Anderson ville slå sin arm kring hennes smärta midja, och ögonblicket därpå smålog synnerligen vänligt mot en ungdomlig individ i halmgult hår och pincenez, som i mycket familjär ton kallade henne »Mari, min ängel!» och med betydligt bättre framgång försökte sig på omfamningsceremonien.

Alldenstund mina sista betänkligheter förjagats genom titulus Andersons energiska förfogande öfver min person, gjorde jag mig i ordning att taga på öfverrocken. Men detta förhindrades af min nye — eller gamle — vän, som utbrast:

»Tag rocken på armen! Det är här i huset!»

Med dessa ord förde han mig genom en bakdörr och uppför en trappa in i en rymlig tambur, som erbjöd synen af en massa öfverrockar, hattar, käppar, paraplyer och galoscher, vittnande om att ganska många personer voro samlade därinnanför, något som också framgick af det sorl af röster, som utträngde till oss.

Min ledsagare öppnade utan dröjsmål en dörr, och vi stego in i ett mycket stort rum, hvilket, oaktadt skenet från en gaskrona i taket och tända ljus på fyra eller fem spelbord, föreföll ganska dunkelt gå grund af den täta tobaksrök, som därinne bildade ett tjockt töcken, hvilket vid dörrens öppnande försattes i rörelse af luftdraget och vältrade kring i tunga slingor.

Jag kastade en omfattande blick öfver det hela och fann att »gossarne» nästan samt och synnerligen tillhörde det öfvermogna slaget. Högst få af de närvarande skulle jag vilja tilldöma lägre ålder än femtio år, under det att några krithvita hufvuden och fårade anletsdrag nog tydde på att deras bärare kämpat sig fram till sexti- eller sjuttitalet.

De flesta hade tagit plats kring spelborden, ehuru några påtagligen sutto där blott såsom åskådare.

Vårt inträde förmådde ej i nämnvärd grad skingra den uppmärksamhet, som ägnades spelet. Ingen välkomsthälsning hörde vi, men väl de spelandes bud och öfverbud — »turné», »gök», »solo», »préférence», »nolla», »pass», — än betänksamt framsagda, än dristigt utropade. Och vid de bord, där något spel just utspelats, hördes visserligen dämpade men dock ganska hetsiga meningsutbyten om trumfdrag, »maskning», »svara på färg» och mera sådant.

Men en enda blick var mig nog att förfaga alla mina fantasier om bauernfångeri och slikt. Den borgerliga beskedlighet, som røjde sig hos alla dessa spelare, kunde ej gärna vara något komediknep.

Min ledsagare förde mig fram i rummet, hviskande att han skulle föreställa mig för ordföranden, så snart denne blefve ledig för en minut. Och detta dröjde ej länge; ty just i samma ögonblick höjdes från bordet ett plötsligt sorl af flere häftiga röster, och min vän var ej sen att genast ropa på en af spelarne, hvilken befanns vara sällskapetets ordförande, herr Knebel, för hvilken jag genast presenterades.

Herr Knebel var tysk; men på grund af nästan lifslång vistelse i Sverige behandlade han vårt språk

fullständigt felfritt, och endast en lindrig brytning i uttalet förrådde främlingen. För öfrigt var han en kort och satt gammal herre på bortåt en sjuttio år med en riktig lejonman af silfverhvit hår och skägg och en tindrande, vänlig blick bakom de guldbågade glasögonen.

Hans första åtgärd, sedan han hälsat mig välkommen såsom gäst för aftonen, var att bjuda mig snus ur en väldig, rund dosa, som han framdrog ur rockens bakficka, där hennes förekomst måste, på grund af storleken, betraktas nästan som ett mirakel. Snuset var starkt, och tobaksröken i rummet skulle nästan kunnat serveras i skifvor, så kompakt var den. Detta sammanlagdt var alldeles för mycket för mina ohärdade lukt- och andningsorgan, och jag utbräst i en komplicerad serie nysningar och hostningar, som hotade mig med ögonblicklig undergång midt i kretsen af Glädjens gossar och förmädde åtskilliga af dessa att från spelborden höja förargade sch! åt det gräsliga buller, jag åstadkom.

Detta kunde måhända betraktas som ett föga uppmuntrande beteende mot en främling och gäst. Men det nedslående intrycket utplånades fullständigt af all den vänlighet, som visades mig af gossarne, då jag sedan af ordföranden föreställdes för dem allt efter som spelet lämnade dem ledighet för denna ceremoni.

Särskildt fäste jag mig vid en herr Blomgren (vänenskapligt vedernamn Finke, af okänt ursprung) — en elegant liten sextiåring med det hvita håret sirligt upplagdt för att i bästa möjliga mån dölja hjässans kalhet och med kortklippta polisonger, lika silfverglänsande och lika väl ansade som håret. Han begagnar glasögon med guldbågar, hvilka han, då han berättar eller samtalar, ofta jämkar, under det att hans smala, rakade läppar än forma målande, väl valda ord, fram sagda med ett synnerligen värdadt uttal, än le ett fint löje — ett vinnande löje oaktadt mungiporna då och då ryckte till på ett litet spefullt sätt.

Bland klubbledamöterna är annars att nämna herr

Rowski, en helt ung man från någon af de ryska östersjöprovinserna, som talar en förskräcklig svenska. För öfrigt kännetecknades han af lingula, hängande mustascher, beskedligt uppträdande och en liten flors-hufva. Ytterligare fäste jag mig vid Flod, en tidningsman med apolloutseende samt som det tyckes obeskriflig lust att disputeras och hålla tal. För öfrigt är sällskapet sammansatt af några tjänstemän i verken, en hel del affärsmän, några äldre bokhållare och kassörer samt en hel del människor, hvilka hunnit nog långt att kunna lämna sina yrken och lefva på frukterna af gängna års arbete.

Sällskapet tilltalade mig för öfrigt i så hög grad, att jag bad vännen Anderson framföra min önskan att blifva fast medlem däraf. Och efter vederbörlig ballottering är jag nu själf en *gosse*, högtidligen upptagen i brödrakretsen.

Det skedde i går kväll. Där jag i dag sitter vid mitt skrifbord för att anteckna detta sakförhållande, känner jag ännu i mitt hufvud verkningarna af receptionsfestligheten.

Anderson, min förledare, som varit uppe en titt på förmiddagen för att fråga hur jag mädde, såg högst konstig ut kring ögonen och skylldes på tobaksröken. Han frågade, om jag hade något vichyvatten hemma, och minskade under loppet af en halftimme mitt läskedrycksförråd med tre flaskor.

Ja, nog tror jag tobaksröken gjorde sitt till; ty det är inga måttliga moln, som åtskilliga af gossarne bolma fram. Det rök ur deras munnar som ur små skorstenar, och att döma efter doften kunde det nog hafva varit bättre tobak i somligas cigarrer. Men jag tror i alla fall att för hufvudvärken bära toddarna större ansvar, än röken. Tutingarnes brottslighet anser jag dock ej vara mycket att tala om i jämförelse med champanjens. Ty »med anledning af dagens betydelse» slog jag mig verkligen lös och bjöd på några silfverhalsar till supén. *Richesse oblige*, ni förstår — i synnerhet när man är i en viss stämning.

Också höllos för mig åtskilliga glänsande tal. Framför alla andra ordade Rowski, ryssen, en hel hop om *glätje och fröjt att få hälse denne nie bräter välkommen*. Och jag drack brorskål med hela laget och höll själf tal om vänskapens ädela ros och allt sådant där och sjöng vid kaffet ett par visor, som jag trodde att jag glömt för många herrans år sedan.

Vi höllo i till klockan half tre, då en tjänsteande, som under senaste halftimmen med korta mellanrum framgäspat åtskilliga högst genomskinliga anmärkningar om tidens snabba flykt, vidtog den kraftiga åtgärden att släcka gasen, hvarpå vi aftroppade i spridd ordning, sedan det upptäckts att de flytande varorna fyllt sin bestämmelse och tagit slut.

Rowski, östersjömannen, fattade tämligen våldsamt min arm och uttalade i energisk ton beslutet att *schluke lite frischk luft*; och som jag fann förslaget godt, följde jag honom på hans nattliga vandring, hvilken gjordes synnerligen underhållande genom hans något pretentiösa sätt att för vår räkning taga hela gatans bredd i anspråk, kryssande med mig i släptåg från den ena husraden till den andra, ej olik en skuta i motvind.

Promenaden fick härigenom en rätt betydande utsträckning; ty fastän den just ej förde oss någon väglängd att tala om bort från det ställe, där vi tillbragt vår afton, kräfde den dock ej så obetydligt med tid och möda — hvilket nog för öfrigt ej var så dumt ofvanpå allt pokulerandet.

Plötsligen, när vi med användande af mycken energi och omtanke lyckats svänga om ett gathörn, fick min ryske vän syn på en förstutrappa, hvilken hos honom uppväckte öfversvallande känslor af fröjd. Först utbrast han i en hel serie glada fnittranden och belättna, skrockande skratt, och därefter slog han sig beslutsamt ned på trappstegen, stötte dobbskon på sitt paraply med kraft i gatan och såg med ens helt högtidligt bister ut, synbarligen fast besluten att försvara positionen till det yttersta och där invänta den rosiga morgonens ankomst.

Men natten var kall och fuktig och trappstegen

likaså, och den nutida mansdräkten i civiliserade samhällen är ingalunda ogenomtränglig för de förenade verkningarna af väta och köld. Detta sakförhållande lyckades också kraftigare än alla mina öfvertalningsförsök motverka moskovitens smak för en höstnatt tillbragt under himmelens fria tak.

Först svor han en stund rätt okristligt på både ryska och svenska, och sedan vände han sig och gaf i vredesmod förstudörren en knuff med paraplyet, hvarvid dörren, slarfvigt nog oläst, helt gästvänligt öppnade sig. Rowski betraktade en stund helt djupsinnigt detta resultat, hvarpå han reste sig upp något vingligt och utan ett ord inträdde i huset.

»Är du tokig?» ropade jag förskräckt. »Skall du inte gå hem till ditt?»

Rysen stannade ett ögonblick och ryckte lös sin arm, som jag gripit.

»Gå du själf hem och lägg dik!» svarade han i grumlig ton. »Här har du ingentink att gere! Här bär *jak!*»

Hvarpå han med mycken stelbent värdighet stultade in i förstugan.

Hvad skulle jag väl taga mig till med honom? Kanske bodde han där verkligen. Jag hoppas det för han egen skull!

Jag stod en stund och väntade; men då ingen Rowski kom ut, styrde jag kosan hem till mitt och kröp ner i min dyra, patenterade järnsäng, som dock denna natt bjöd mig föga vederkvickelse.

Jag drömde att jag och min fru Holm sutto och drucko champanj tvemännings på öfversta hyllan af hennes välsignade étagère med allt glas- och porslinsgodset. Och framför oss stod Rowski i något slags utländsk prästerlig stass och upprabblade ur en väldig bok långa ramsor på ett barbariskt tungomål, hvaraf jag ej begrep ett ord, ehuru jag det oaktadt mycket väl visste att han läste vigselformuläret öfver mig och min hushälle ska på ryska.

Det var en gräslig dröm!

Men hvarför skall man också gå och blanda ihop
champanj och whisky och konjak och likörer och
stark mat och kaffe på kvällarne, när man icke har
en mage som är plåtbeslagen invändigt eller af en
mild försyn på annat sätt särskildt anordnats för att
emotstå slika anfall på den mänskliga motståndskraften,
hvilka på goda skäl väl kunde kallas själfmordsförsök!

III.

Om folket i huset och vissa musikinstrument. — Ett fattigt hem och två vackra flickor. — En lycklig handelslärare och en bekymrad fader. — Ett kärleksförtroende — eller snarare två.

Jag har nu lefvat en månad i min nya ställning och börjar finna mig bättre tillrätta.

Mellan fru Holm och mig råder vapenhvila, eller kanske borde jag snarare säga att hon iakttager ett slags väpnad neutralitet. En del anordningar, som jag vidtagit i min bostad för att få den mera lämpad efter min egen smak, har hon låtit försiggå under harmsna men tysta protester, som gifvit sig luft endast i vissa föraktfullt medömkande löjen och rynkningar på hennes i stor stil tilltagna näsa af en romersk snitt, som antagligen ingen romarinna torde afundas henne.

Vidare visar hon en till sin högsta spets drifven och med mycken ostentation ådagalagd förskräckelse för att ens med kanten af en fingernagel eller med yttersta randen af sina snäfva kjolar vidröra något af det bohag, som jag själf flyttat till den plats, där jag vill hafva det; och många och nervretande äro de hväsande hviskningar, medels hvilka hon i min närvaro förständigat jungfrun att ej komma någon del af sin kropp eller sina kläder vid dessa ting, hvilka hon sarkastiskt betraktar ungefär som dessa polynesiernas heliga *tabus*, hvilka det lär kosta både timlig och evig välfärd att vidröra.

Dessa ironiska gensagor mot mina åsikter på möbleringens område störa i ingen mån mitt goda lynne. Jag är belåten, endast gumman tiger och ger mig ordentlig mat; och i båda dessa fall har jag numera egentligen intet att klaga på.

När man, som jag, på det hela igenting har att göra, måste man försöka skaffa sig sådant. Och där-af kommer det sig att jag, i brist på annat, slagit mig på nyfikenhet, hvars tillfredsställande verkligen ibland kan gifva en människa rätt mycket att syssla med.

Jag, som aldrig förr i min lefnad bekymrat mig om, hvem som bott i samma hus som jag, hvad mina grannar haft för sig och hvilka moraliska eller omoraliska egenskaper de besuttit, har nu verkligen tagit mig för att göra efterforskningar på detta område.

Jag har skaffat mig reda på, att änkefrun på nedra botten inåt gården gör korf och lutar långa till allmänhetens tjänst, hvarjämte hon påstås vara af ett trätgirigt sinnelag och anser sig förbigången och högst nedrigt behandlad i fråga om brygghusets användande. Min granne tvärsöfver förstugan är en grosshandlare, som måtte göra ståtliga affärer, att döma af de många middagar och supéer han ställer till; och ännu ett par familjer af *the upper ten* har huset att briljera med.

Men alldenstund jag själf tillhör de ringa i landene, intresserar jag mig mera för den unge bokhållaren, som bor i tredje våningen alldeles ofvanför mitt skrifrum och som verkligen tycks vara en skötsam gosse. Nästan på slaget half nio hvarje hvardagsmorgon hör jag honom komma ned för trappan för att gå till kontoret, och om kvällarne tränga från hans rum violintoner ned till mig. Han och hans vän handelsläraren, med hvilken han bor tillsamman och som däruppe under dagens lopp meddelar undervisning åt, efter hvad jag kan tycka, ganska få elever, spela då duetter. Och sämre saker kunna sannerligen unga män taga sig till på lediga stunder.

Visserligen är utöfvandet af musikens idrott nog i viss mån störande för grannarna. Men den som i

dessa pianoklinkande tider, då hvarenda ung dam och herre allt ifrån sin oskuldskraftiga barndomstid af om-tänksamma fäder och mödrar tvingas att (vanligen mycket mot sin vilja) gynna pianoindustrien genom att öfva sina unga krafter på dessa till lynnets och nervernas fördärf uppfunna hackbräden — i dessa tider lönar det ej att grufva sig öfver en smula musiköfningar i rummet näst intill, ofvanpå eller under en. Den, som ej mäktar vänja sig vid att utan alltför stor förargelse uthärda skalor, öfningar och illa misshandlade kompositioner, han gör klokast i att med görligaste första begifva sig i väg till de sälla jaktmarker, där, som vi skola hoppas, pianofabrikanterna (*om de lämnas tillträdel*) få annat att syssla med än tillverkningen af pinoredskap åt människors barn.

En annan sak är det med fioler, hvilka, om de behandlas något så när mänskligt, äro tingestar af synnerligen glädjande och underhållande natur. Jag gnider själf i allra största anspråkslöshet en altfiol, och kanske kan detta gifva någon förklaring på min förkärlek för instrumenten i fråga.

Ett faktum är, att jag icke alls störes af gossarnas spel i våningen öfver mig och halft om halft beslutit att någon gång göra mig bekant med dem för att få ihop en trio.

Min smak för att spela fiol är för öfrigt orsak till att jag kommit att närma mig en af de i huset boende familjerna.

Jag visste, att i en af de små bottenlägenheterna åt gården bor en fattig musiklärare och pianostämmare med två döttrar. Likaledes har jag reda på, att han för att upphjälpa sina små inkomster — ty lektionerna gifva visst ej mycket igen — brukar laga och iordningställa skadade instrument och deras tillbehör, hvari han lär vara mycket händig.

Nu föll det sig så, att min stråke behöfde nytt tagel. Och som isättandet af sådant är ett ganska vanskligt och tålmodspröfvande arbete för den, som

ej är riktigt invigd i konsten, beslöt jag vända mig till herr Pålson — så heter musikläraren.

Jag tog alltså härom dagen min stråke i handen och gick ned för att få den iordningställd. Jag knackade på hos musikläraren, innanför hvars dörr hördes klinket af framhackade öfningar; och en röst, som fåfängt försökte få någon form på oljudet genom att taktfast räkna *ett, två, tre, fyra*, tillkännagaf att herr Pålson var sysselsatt med att införa någon kunskaps-sökande i förgårdarna till konstens helgedom.

Da ingen svarade på mina knackningar, öppnade jag dörren och steg dristligen in i ett litet rum, hvars möblering utgjordes af några tarfliga stolar, soffa och bord samt ett svart piano, med hvars tangenter en ung maskulin individ om tio eller tolf år handskades med en uppsyn, som gaf en i hög grad nedslående föreställning om hans musikaliska intresse. Hans trötta och lidande utseende tycktes på det hela taget tillkännagifva, att lifvets bitterhet för denne unge medborgare koncentrerade sig i tonernas lek.

Vid den minderårige martyrens sida satt Pålson själf, en liten smärt och välväxt man på omkring femtio år med rundlagdt ehuru en smula infallet ansikte, uppstruket, gråsprängdt hår, som lockade sig i nacken, samt likaledes grånande mustascher och pipskäg, båda delarna spetsade å la Napoléon III.

Dräkten var enkel och ganska sliten, men ytterligt snygg och värdad i de minsta detaljer, kläderna utan en fläck och linnnet rent och välstruket, ehuru nött och något gulnadt af långvarigt bruk.

På det hela taget gaf han bilden af den fattigdom, som måhända ej är mindre bitter därför att den modigt bjuder till att dölja sin kamp, så långt borste, vatten och såpa förmå hjälpa.

Vid mitt inträde tycktes lektionstimmen vara på upphällningen. Åtminstone reste sig ögonblickligen den lidande ynglingen, synbarligen gripen af fröjd öfver att få en förevändning att slippa lös, grep med ådagaläggande af mycken energi och sinnesnärvaro

mössa och rock samt kilade ut genom dörren med en fart, som snarast väckte den föreställning att han genom flykten undandrog sig ett grymt straff.

Äfven läraren reste sig från sin stol och hälsade mig med en bugning, hvars sirlighet måhända var något öfverdrifven men ganska väl stämde öfverens med hans utseende och hela uppträdande, som var mjukt och en smula hvad man kallar petigt. Det skulle nästan kommit mig att förmoda honom vara danslärare, om jag ej vetat bättre.

»Hvarmed kan jag stå min herre till tjänst?» sporde han med en artig åtbörd mot en stol.

Jag framförde mitt obetydliga ärende och lämnade honom stråken samt stod redan i begrepp att aflägsna mig, då en inre dörr öppnades och en ung flicka skyndade in i rummet — en flicka så nått och näpen i sin enkla dräkt och med det ljusa håret svallande kring det rosiga, leende ansiktet, att jag tvärstannade på tröskeln för att ett ögonblick njuta af den angenäma synen.

Hon var liten och smärt, lätt som en älfva och formligen dansade fram öfver golvet, då hon utan att varseblifva mig ilade bort till musikläraren, som stod stödd mot pianot. Hennes röda, friska läppar logo, och så gjorde hennes tindrande blå ögon och hvarje drag i hennes täcka ansikte. Högt upplyftadt öfver hufvudet fladdrade i hennes hand ett broderi, som hon med en högst intagande min af stolthet höll fram mot den lille mannen, ropande med välljudande stämma, i hvilken för tillfället låg en klang af triumferande tillfredsställelse:

»Se, pappa, se! Nu är det färdigt! Är det inte vackert kanske? Tror du att kaptenskan skall få något att klaga på *det*?»

Pappa log ett förtjust löje åt sin vackra flicka samt lade smeksamt sin hand på hennes arm för att hejda hennes glada ifver. Pekande på mig yttrade han, alltjämt leende:

»Elsa, min yngsta dotter!»

Och sedan nämnde han för henne mitt namn och berättade att jag var deras granne.

Den vackra Elsa rodnade en smula öfver att så oväntadt finna en främling i rummet, och meddelade samtidigt att hon märkt lektionen vara slut samt därför trott sig skola finna sin far ensam. Hela hennes uppträdande var så på samma gång blygt, kvinnligt och käckt, stämman så melodisk, leendet så friskt och blicken så klar, att jag kände mig helt varm om hjärtat och gärna antog hennes fars inbjudan att sitta ned en stund.

Och där sutto vi då, vi tre, i det tarfliga lilla rummet och pratade helt muntert och ogeneradt, som hade vi varit gamla bekanta. Jag fick beundra det broderi, hvaröfver fröken Elsa visat sig så glad, och jag fann det verkligen också förtjusande. Några blommor och fåglar föreställde det och hade af den vackra flickans egna små nätta fingrar utförts på beställning af en viss kaptenska, mycket kinkig och oresonlig och rent förskräcklig att pruta, efter hvad som förklarades mig i en förtrytsam parentes. Och jag fick — alldeles ej i någon ton af klagovisa, tvärtom helt humoristiskt framställt — reda på, att det var tunnsådt med elever vid denna tid, och att de, som infunno sig, prutade nästan lika svårt som fru kaptenskan.

Men det oaktadt föreföllo både Pålson och dottern mycket belättna med sin värld och framför allt mycket tillgifna hvarandra; och detta förhållande lade de så tydligt i dagen genom de strålände leenden, de utbytte, och det smeksamma sätt, hvarpå de höllo hvarandra i hand under hela samtalet, att det lilla rummet riktigt upplystes däraf. Och den korta stund, jag tillbragte med dem, blef genom deras goda lynne och dessa sympatiska yttringar af ömhet så angenäm, att det formligen var med saknad, som jag reste mig för att taga afsked.

I hörnet vid pianot stod en violoncell, insvept i ett grönt skyнке. Just som jag var färdig att gå pekade jag på instrumentet.

»Vi skulle kunna få ihop en kvartett här i huset,» sade jag. »Ni cello, jag altfiol och de två unga männen, som bo ofvanpå mig, småfiolerna. Hvad säger ni om det?»

Jag hade väckt förslaget mest på skämt; men den, som tog det på ramaste allvar, var fröken Elsa. Hon slog tillsammans sina händer med ett muntert litet skratt och utropade i förtjust ton:

»Ack ja, pappa! Hvad det vore roligt! Adolf som spelar så bra!»

Adolf! Jaså, stod det till på det viset? Jag tog mig friheten fråga, om »Adolf» möjligen vore en af fiolspelarne öfver mitt hufvud och erhöll ett jakande svar af Pålson, som berättade att personen i fråga var den unge handelsläraren, hvilken han förklarade vara en god vän till dem.

På Elsas rodnad kunde jag nogsamnt skönja, hvem af familjen som hade största andelen i denna vänskap.

Så slog jag mig ned igen, och vi öfverlade på fullt allvar i kvartettfrågan, som verkligen började intressera mig. Därmed höllo vi på en god stund, ända till dess dörren öppnades och ännu en ung dam visade sig.

Äfven hon befanns vara en dotter till musikläraren. Ingrid hette hon och var ett par år äldre än Elsa samt, med undantag af litet mera mognad i formerna och något större stillsamhet i uttryck och sätt, så lik denna, att man kunnat taga de båda flickorna för tvillingar.

Med henne hann jag emellertid blott utbyta ett par hälsningsord, ty jag måste nu gå min väg. Och sedan vi öfverenskommit att ej glömma kvartetterna, aflägsnade jag mig ändtligen från den angenäma familjen.

Det var ej utan, att de två flickornas vackra ansikten hägrade för mitt sinne, då jag gick uppför trappan till min bostad. Ja, de hägrade verkligen så grundligt, att jag hvarken hörde eller såg hvad som hände omkring mig, utan råkade rakt i famnen på handels-

läraren — »Adolf!» — hvilken kom svepande som en stormvind nedför trappan och så när sprungit omkull mig i farten.

Med ett hastigt *ursäkta!* störtade han förbi mig — två, tre trappsteg i stöten. Antagligen skulle han väl ned och träffa den där käcka, glada lilla flickan med de leende läpparna och det gyllene locksvallet, och därför flög han i väg så oförsiktigt. Kärlekens vingar, ni förstår!

Lycklige handelslärare!

När jag hunnit upp, möttes min blick af fru Holms romerska näsa, hvilken, framstickande ur den oförbränneliga röda ylleduken, rörde sig ifrigt upp och ned i den trånga springa, som uppstått däraf att den värda frun öppnat förstugudörren på glänt för att tala vid en utanför densamma stående karl.

»Han är inte hemma!» försäkrade fru Holm, och näsan guppade upp och ned på ett sätt, som lifligt påminde om uppträdandet af den åtminstone i forna dagar synnerligen populära skådespelaren Kasper.

»Nå, så får jag la komma igen en annan gång, då!» svarade mannen i lugn ton och vände sig om med ett »ajöss!»

Jag antog naturligtvis att besöket gällde mig, och frågade mannen om så var förhållandet. Han lutade hufvudet på sned och såg på mig med ett par sluga, plirande ögon. Därpå svarade han med ett kort och afhugget 'ja'.

»Följ med då,» fortfor jag och gick före honom genom dörren, undrande hvad den främmande kunde vilja mig.

Då vi kommit in, betraktade jag honom närmare och fann honom vara en kort, knubbig karl på kanske sextio år med bred, något böjd rygg, långa armar med stora, grofva, svarta händer, och ett fyrkantigt, rynkigt ansikte, ofvanom hvilket det tjocka, buskiga, mörka håret på ett riktigt obstinat sätt borstade sig åt alla håll. Under hakpåsen och sträckande sig från öra till öra frodades ett sotfärgadt skägg, som i obändig

täthet visade mycket nära frändskap med håret. Haka och läppar voro täckta med flere dagar gammal, kol-svart stubb, hvars strån i sin spetsiga styfsinhet liknade smånubb mera än något annat. Mannen var tarfligt men snyggt klädd i grof, knäppt kavaj och byxor af något krafttyg. Mellan de knotiga händerna vände och vred han en luden mössa, som i påfallande grad liknade en dränkt kattunge.

Jag tyckte mig igenkänna ansiktet och undrade just, hvar jag sett mannen förut, då han själf ledde mig på rätt väg.

»Herrn känner mäj kanske,» sade han. »Jag är Åström, skomakaren på nedra botten.»

Han talade långsamt, i begrundande ton och med mycket eftertryck på orden, som hade hvart och ett af dem varit en stor dyrbarhet, som det ej gick an att på något vis slarfvä med. Detta, tillsammanlagdt med ett visst godmodigt plirande med de annars rätt hvassa ögonen och en dragning i ena mungipan, när han yttrade sig, gaf ett högst putslustigt uttryck åt hans uppträdande.

Mycket riktigt. Nu kände jag igen honom. Han hörde till husets folk och jag hade sett honom ett par gånger, ehuru vi ej talats vid förrän i dag.

Jag bad honom taga plats, och han satte sig så långt ut på kanten af en stol, att jag ansåg världens omsorg om gästens lemmar kräfvä att bedja honom flytta sig längre upp, så han ej måtte halka i golvet och slå sönder sig. Han efterkom uppmaningen med, som det tycktes, någon oro för att stolens spensliga underrede ej skulle mäktä uppbära en så solid kropp; hvarpå han lade det ena benet öfver det andra och släppte mössan med ena handen, hvilken han i stället förde upp till hakan, strykande skäggstubben med högeligen tankfull min.

Men aldrig ett ord sade karlen. Han inskränkte sig till att se mäktä djupsinnig ut och fingrade med stigande intresse de hvassa skäggstråna.

»Herr Åström hade något att säga mig?» frågade jag för att få samtalet i gång.

»Jaha! ursäkta!» svarade han och återsjönk därpå i sin förra begrundande tystnad.

»Var det kanske om något i yrket?» sporde jag, med en dunkel föreställning om att han må hända ville värfva mig som kund.

»Nehej!» svarade han lika kortfattadt som förut och tillade efter en stunds tystnad ytterligare ett bekräftande »nehej.» För yttermera säkerhets skull sade han efter ännu ett litet uppehåll:

»Nej, det var det inte. Det var ingenting anbelangandes örket. Det var om nånting annat.»

Dessa gensagor mot mitt antagande framsade han på sitt vanliga långsamma sätt, men tillika med så mycken kraft i stämman och en så betydelsefull tonvikt på hvarje särskildt ord, som hade det gällt att med tungt vägande skäl bekämpa en inrotad villomening i någon lifsfråga af allra högsta art. Jag kunde ej återhålla ett leende åt detta bjudande allvar. Då skomakaren såg mig draga på munnen, smålog också han helt bredt och gemytligt för sällskaps skull. Och så sutto vi där en stund och tittade på hvarandra och logo helt kamratligt och behagligt.

Men plötsligt försvann leendet från vännen Åströms anlete. Helt hastigt, oförutsedt som genom en trollkarlskupp förvandlades de glada rynkorna till högeli- gen betänksamma veck. Så lade han hufvudet på sned, och de hvassa ögonen plirade på ett spejande sätt när han helt tvärt frågade:

»Herrn känner vesst denne häringe karlen med det konstiga namnet — Rowski?»

Man kan lätt förstå, att det var med ett utseende af yttersta öfverraskning, som jag betraktade mannen. Rowski! Hvarför i herrans namn kom han och frågade mig om ryssen?

Visserligen hade jag träffat denne några gånger efter den där aftonen i »Glädjens gossar». Dels i detta lysande sällskap och dels på gatan hade vi sam-

talat; och det var väl vid något af de senare tillfällena, Åström råkat få se oss tillhopa. Men min kännedom om ryssen var den mest ytliga, man gärna kan tänka sig, och det enda, jag skulle kunnat förtälja om honom, var att jag ansåg honom vara en godmodig, oförarglig själ och alldeles bestämdt visste, att han satte synnerligen stort värde på toddy och punsch och på det hela taget alla de Bacchi häfvor, som komma inom räckvidd för hans alltid törstande strupe.

Men att få inblick i dessa mina små privata erfarenheter om moskovitens lif kunde väl ej gärna vara skomakarens mening. Hade han möjligen att fordra penningar af Rowski och ville skaffa sig reda på hans betalningsduglighet? Där hade vi det antagligen!

Nå ja, icke förefaller ryssen mycket solid, det måste erkännas. Men jag känner verkligen icke ett dugg hans affärsställning och svarade sanningsenligt skomakaren, att den omfrågade för mig blott är en flyktig bekantskap af mycket fårskt datum, hvars förhållanden jag icke har reda på.

»Jag har sett herrarna tesammans på gata,» sade Åström förklarande. »Och därför så tänkte jag . . .»

Han teg en stund och kliade sig allt starkare på hakan. Därpå återtog han i än betänksammare ton än förut:

»Hvad tror herrn om honom då?»

Detta var sannerligen att gå rakt på sak! Men det kunde ju ej falla mig in att utan vidare gifva svar på en sådan samvetsfråga; och mitt helt naturliga motspörsmål blef:

»Hvarför frågar herr Åström så? Hvad vill herr Åström egentligen ha reda på?»

Och jag förklarade än en gång hur föga jag känner den man, om hvilket samtalet rörde sig.

Skomakaren hörde mig till slut utan att taga ögonen ifrån mig och oafbrutet skrubbade hakan med handen. Därpå lade han ånyo hufvudet på sned med sitt lustiga plirande, teg en stund och yttrade sedan med samma försiktiga långsamhet som alltid:

»Det ser konstigt ut att jag kommer så häringa opp å pratar med en herre, som knappt känner mej. Men se saken är den, att jag är tvongen te å få reda på, hvad denne häringe ryssen är för en karl. Det är jag tvongen te. Det hjälper inga böner.»

När han hunnit så långt, stannade han och tog sig en funderare. Och så upprepade han:

»Det är jag abs'lut tvongen te!»

Hvarpå han teg så länge, att jag fann mig nödsakad uppmåna honom att fortsätta, hvilket han också gjorde:

»Om en te ett par exempel har e doter, å ho setter ute å syr om dagarna och går hem om kvällarna, å en får se att en karl följer henne hvar evige kväll, så tänker en som så: 'Hva är det för en karl?' Hva? Så tänker teminstingen *jag!*»

Jag medgaf det högst berättigade i denna tanke, och skomakaren fortfor:

»Å när en då frågar si doter, å ho blir så rö som en pion å säger att det är en *fin* herre, så frågar en simpel å tarfflig karl som jag säj själf: 'Hva vell den däringe fine herrn di doter?' Hva? Så frågar teminstingen *jag!*»

Alldenstund han tycktes vänta något slags svar, nickade jag, hvilket syntes ställa honom tillfreds. Han gick på vidare:

»Å när en då slår näfven i bordet å säger te si doter: 'Du låter bli å gå med dendärige fine herrn! Han kan bli däj möcke för fin!' Och när hon då skriker å gråter å ropar att herrn är alldeles blixtnettigt förbaskadt kär i henne å vell gefa säj med henne å göra henne lika fin, som han själf — hvad gör då den fattige skomakarn? Hva? Hvad gör *han?*»

»Ja visst! Hvad gör han?» upprepade jag för att något säga. Och mäster Åström fortfor:

»Jo, han passar på en kväll, då di stannar i gat-hörnet — för han går allri med fram te porten. Den gamle skomakaren passar på en kväll. Å just som di håller på å tar afsked, klifver han fram å säger:

'Kunne jag få vara med å säja ett ord håller två?' Och så frågar han karlen: 'Hva vell herrn egentligen? Var så beskedlig å säj ifrå det, är herrn snäll!' Det säjer den gamle skomakarn på så pass tydligger svenska, som han har fått lära säj. Å då svarar den andre på så pass tydligger svenska, som *han* har fått lära *säj* — å det ska inte vara vidlöftigt, det: 'Jag älskar eran doter,' säjer han. 'Jag vell gefta mäj med henne,' säjer han. — 'Na, kom in då,' säjer jag, 'så får vi tala om den saken. Dettahäringa är ingenting te å orera å dividera om ute på gata!' — Å så följer han med in te mett; å där svär å förbannar han säj på att han ska gefta säj med mi Lina, om så djäkel själf setter i märket; för henne älskar han in i blekaste döden. Då talar jag om för honom, att jag bara är en fattig karl. Men det schinerar honom inte för två styfver, skriker han, utan Lina ska han ha å några pengar har han allri friat te. Å därmed var den saken klar, mente han.»

Skomakaren teg en stund, och rynkorna i hans ansikte blefvo allt djupare.

»Men det är *inte* klart! Det är det *inte!*» utbrast han plötsligt. »Han ser nog inte ut som någon skojare å rackare, det gör han inte. Men jag har blitt lurader utåf fina herrar förr i min dag, som har sett höggliga å beskedliga ut di också. Å fast mi Lina bara är e fattig skomakaredoter, vell jag ändå inte ge bort'na te någon, som jag inte känner te å har reda på. Å därför tog ja mäj dristigheten te å gå hit å fråga, för jag trodde att herrn vesste besked om ryssen. Jag vet nog att det ser konstigt ut, å herrn får ursäkta så möcke. Men jag ser på herrn att han är en rejäl å bra karl, det ser jag; för jag är van te å se på kunderna, hvad di går för, å jag förstår mäj på att såna som ser ut som herrn, di duger!»

Ehuru högeligen smickrad af den artiga vändning, skomakarens långa anförande mot slutet tagit, måste jag dock vidhålla förklaringen om min ovetenhet rörande ryssens lefnadsförhållanden. Den bekymrade

fadern intresserade mig verkligen, och jag gaf ett halft löfte om att göra några efterforskningar rörande den, som så gärna vill kalla honom svärfar. Kanske kan jag göra dem båda en tjänst därigenom, och hvarför skall man icke försöka det?

Men när den gamle skomakaren väl gått, kunde jag ej låta bli att skratta rätt hjärtligt för mig själf. Två flickhjärtans ömma känslor hade ju denna dag yppats för mig!

Ty att musiklärarens vackra Elsa bortskänkt den klappande lilla tingesten i sitt unga bröst åt handelsläraren i tredje våningen, den historien har berättats för mig af glansen i hennes öga och kindens varma rodnad vid blotta nämnandet af hans namn lika tydligt, som hade hennes pappa i den saken kunnat och velat gifva mig ett lika oinskränkt förtroende som Lina Åströms bekymrade fader!

IV.

Ännu mera kärleksförtroenden! — En lyrisk älskare. — Jag beslutar föra ett trånande par tillsammans: — En vacker familjetafel och en pianohatare, som sig omvänder och bättrar. — En herre i den högre stilen och en ung man och en fru i den anspråklösare.

En månad har i det närmaste förflutit, sedan jag senast gjorde några anteckningar; och detta beror helt enkelt därpå, att ett visst förakt för dagdrifveri och därmed förenadt okufligt begär att uträtta något, att gifva arbete åt händer och hjärna, som jag erfor i början af min välmaktstid, nu betydligt svalnat. Jag hade tråkigt af att göra ingenting; därför hittade jag på en verksamhet. Men man jämkar in sig i alla förhållanden här i världen med en underbar smidighet; och för närvarande har jag hunnit till ett sådant mästenskap i konsten att göra ingenting, som hade jag studerat den från min tidigaste barndom under de mest durkdrifna professorers sakkunniga ledning.

Hela knepet är att få klart för sig, att *fåfång gå* ingalunda är liktydigt med absolut sysslolöshet. Tvärtom! Den, som ingenting gör, har minsann ofta nog riktigt mycket att göra! Skillnaden mellan den idoges och den lättjefulles sträfsamma kamp med timmarna är blott att den förre söker afpressa dem något nyttigt och är deras herre, under det att den senare kämpar med dem endast i ren förtviflan och ofta ligger under för deras förskräckligaste vapen: tråkigheten.

Åtminstone har jag funnit saken ställa sig på detta bedröfliga sätt, och jag har uppjudit hela min energi för att hitta på krigslistor i den bittra fejden mot tidens snigelopp. En af de verksamaste har jag funnit vara . . . ja, jag nästan skäms att nedskrifva det; men sanningen måste fram: En af de verksamaste metoderna har jag funnit vara att — sysselsätta mig med mina grannars affärer!

Ja, det är verkligen ett faktum, ett sorgligt faktum, att jag, som aldrig förr i mitt lif lagt mig i annat folks görande och låtande, utan tvärtom af grundsats hållit mig på aktningsfullt afstånd därifrån och hellre sprungit min väg än emottagit ett intimt förtroende — att jag nu är midt inne i två fullödiga kärlekshistorier och helt säkert kommer att trassla in mig än värre i de konflikter, som bruka vara oskiljaktiga från sådana.

Detta är en sorglig bekännelse att afgifva för en man, som hunnit till den ålder, att han borde veta taga sig till vara.

Men hvad i herrans namn skall jag taga mig till? Tråkigt har jag, något att syssla med behöfver jag — och folk rent af tvingar ju sitt förtroende på mig!

En erfarenhet har jag åtminstone vunnit. Den är, att kärleken, åtminstone hvad somliga karlar beträffar, ingalunda måtte vara den blyga, skygga, i hjärtats innersta helgedom slutna känsla, som jag i min oskuld föreställde mig, utan snarare tyckes synnerligen hågad för förtroende och öppen hjärtighet och att skrika ut sina kval och fröjder för den förste, bäste.

En sådan konstig öppen hjärtighet, för resten!

Kan man nu tänka sig, att denne handelslärare i tredje våningen, med hvilken jag inledt en helt ytlig liten bekantskap för de där kvartetternas skull — att denne unge man icke hade talat med mig mera än på sin höjd en fyra, fem gånger (och det under växlande af de mest hvardagliga fraser) innan han med klara ord, och utan att jag i någon måtto framlockade det, gaf mig en riktigt hvitglödgad beskrifning på sin vulkaniska lidelse för musiklärarens fagra Elsa.

Bevara mig, så han gick på och orerade om den unga damens makalösa förträfflighet! Om hur mild, hur gläd, hur älskvärd hon är; hur hon är hel och hällen gjuten af idel dygders klara guld utan den ringaste lilla tillsats af felens slagg; hur hennes hjärta är det bästa, det ömmaste, det renaste, det ädlaste af alla hjärtan!

Ja ja, jag vill nu icke annat säga, än att man blott behöfver se den rara tösen för att få en riktigt god tanke om henne. Men allt, som glimmar, är icke guld; och har du pröfvat halten, du eldige unge älskare?

Dock, det gör detsamma, handelslärare! Jag tycker alldeles icke illa om att du tror hennes hjärta om godt. Förtroende är en skön sak, en herrlig sak hos både gammal och ung. Skada blott att år och erfarenhet, de råbarkade sällarne, så ofta få tillfälle att upptäcka och gäckande framhålla hur den hulda fén ibland har den ovanan att i sin vackra diktning ej alltid hålla sig så noga till sanningen!

Nå, hur som helst! I alla de där själsbehagen är nu, som sagdt, den unge mannen alldeles vansinnigt betagen — och antagligen minst lika mycket i flickans klara ögon, skära kinder och ljusa lockar, i hennes små handskar och näpna rosetter, i hennes cendrillon-skor och i de lätta fjät, hon trampar med dem och allt det där. Och häri ligger ju intet ondt, hvad jag vet.

»Hvad säger hon själf?» sporde jag i min egen-skap af den äldre och förståndigare, som skådar saker och ting ur en praktisk synpunkt.

Jag kan icke neka till, att jag blef ganska slagen af att tydligen märka, hur jag redan genom denna första, enkla fråga satte min Romeo på det hala. Han stammade och såg mäktiga förlägen och modstulen ut; och så kröp det fram:

»Hon? Ack — jag har ännu ej haft mod att fråga henne!»

Nehej! Nej visst! Till flickan, som saken väl

ända i viss mån rör, har han naturligtvis icke sagt ett ord om alla sina hjärtequal. Men med mig, en nästan vildt främmande person, som det hela ej angår ett dugg, kan han icke tala några få gånger utan att genast proppa mina öron fulla med historien om sin kärlek!

Jag höll sannerligen på att bedja honom draga ett ansenligt stycke väg och taga sina förtroenden med sig.

Men han såg så bedröfligt orolig och bekymrad ut, att jag icke hade hjärta till att vara hård, utan i stället frågade honom, hvad han hade för utsikter till att kunna gifta sig.

Utsikter? Jo, det vill jag lofva!

Nu var det litet stiltje, en smula ondt om elever och ty åtföljande inkomster; men det var naturligtvis blott något helt tillfälligt. Det gick i alla fall framåt, och han skulle nog få fullt upp att göra, hvad det led. Och så, för resten — den där handelsskolan, han höll, var egentligen bara något tillfälligt, något, som knappast lönade att taga med i räkningen. (Det kunde han då nästan hafva rätt i! Det är sannerligen ej många elever, som nöta hans trappor, så pass har jag sett!) Men han drömde sig en annan framtid... en ljus, ärofull, herrlig framtid som författare, som skald... en framtid som HON skulle dela och än ytterligare förljufva. Och han erbjöd sig att strax på stället läsa upp en knippa poesi, som han drog fram ur bröstfickan.

Så sant jag lefver, gick han icke omkring och bar sina vers på sig, förmodligen för att ej förorsaka tids-spillan i det mycket antagliga fall, att en eller annan förläggare skulle antasta honom på gatan och anhålla att få köpa dikterna!

Jag lyckades slippa ifrån dem genom att med mycken sinnesnärvaro återföra samtalet på hans älskade. Och nu fick jag höra, att han läst sina vers för *Henne*, att *Hon* beundrade dem, att *Hon* spådde honom en lysande framtid som skald; och vidare, att han sett på

hennes ögon, då han föreläst dikterna, att hon älskade honom. Hennes läppar hade ej talat, men hvad behöfdes också det? Hvarje hennes blick, hvarje hennes andedrag (!) sade honom, att hon var hans, hans, hans . . .

Och när han förklarade detta, stirrade han med svärmiska blickar uppåt taket på ett sätt, som i hög grad röjde hans lyriska temperament.

Han visste naturligtvis ej att jag, om jag ansett det lämpligt, kunnat gjuta en hel liten flod af olja på hans eld, alldenstund den tillbeddas rodnande kinder redan för mig berättat en vacker saga om hennes känslor gentemot den unge mannen. Men jag tyckte att han var het nog ändå; och för öfrigt angick ju icke saken mig det allra ringaste, efter hvad jag kunde förstå.

Emellertid tycktes jag däri hafva storligen miss-tagit mig. Den förälskade handelsläraren hade upphängt en riktigt duktig knippa af sina förhoppningar på de där musikstunderna, som jag föreslagit; och nu besvor han mig ställa så till, att flickorna kunde få vara med om dem. På det sättet skulle han möjligen få litet bättre tillfälle att tala kärlekens ord med sin Elsa, ty där nere hade hon alltid far eller syster vid sin sida; och att bedja henne om möten utomhus hade han ej haft mod till. Och det håller jag honom räkning för; ty de där stulna sammanträffandena på undångömda gator och promenader och skridskobanor och allt sådant där kunna visserligen vara mycket romantiska och treffiga för de unga, men förefalla i de flesta fall bestämdt icke alltid lika intressanta och angenäma för deras pappor och mammor — åtminstone flickornas.

Han var riktigt värtalig, den unge mannen. Och skall jag säga sanningen, så tilltalade mig förslaget att låta de unga damerna vara med på våra tilltänkta små musikställningar. Det tilltalade mig i hög grad. Jag har verkligen så många år af mitt lif nödgats undvara kvinnligt sällskap, där jag kväll på kväll efter

arbetsdags suttit i mitt föga trefliga ungarum eller tagit en enslig promenad eller på sin höjd öfver en todny diskuterat dagens frågor med någon annan hemlös maskulin varelse, att jag icke har det minsta emot att få min lefnads afton — eller låt oss af höflighet mot åren, som ej handskats allt för illa med mig, säga *eftermiddag* — upplyst af en smula kvinnlig fågring och behag.

Det var visserligen ej fritt, att jag ju hyste en del betänkligheter för att sålunda bidra till att föra de båda unga tillsammans; ty det faktum må ej förnekas, att handelsläraren, hur hyggelig karl han än förefaller att vara, ingalunda kan af ens den mest sangviniske pappa betraktas såsom någon ur ekonomisk synpunkt synnerligen önskvärd måg.

Men huru många fattiga människor hafva ej varit kära i hvarandra och gift sig och blifvit lyckliga trots alla brödbekymmer! Har man väl rätt att spela försyn och vilja med sitt lilla förstånd ordna slika angelägenheter, där dock hjärtats visdom är den enda, som kan leda till det bästa, och där all den praktiska matematiken oftast blott tjänar till att sätta upp tal, som aldrig i lifvet gå ihop?

Emellertid beslöt jag att hålla ögonen på ungarfolket. Menar handelsläraren allvar, så skall han gifva sig tillkänna för flickans far. Något hemlighetsmakeri inom mina väggar vill jag ej veta utaf.

Jag beslöt smida medan järnet var varmt; och så snart den unge mannen lämnat mig (hvarvid han mycket hårdt tryckte min hand och såg mig i ögonen med en fast, beslutsam sammansvärjningsblick i den storslagna stilen) vandrade jag nedför trapporna för att göra en titt in till den lille musikläraren och framställa det nya förslaget för honom och hans döttrar.

Fröken Ingrid, den äldsta, öppnade för mig; och alldenstund vi under den månad, som gått sedan vi gjorde bekantskap, hunnit blifva ganska familjära i umgänget, som det anstår goda grannar, förde hon mig utan krus in i det inre af deras hem, där fadern och

döttrarna bruka sitta tillsammans och arbeta i den allra behagligaste endräkt och under muntert pladder och skratt, då de tunnsådda lektionerna icke ålägga Pålson att sätta på sig sin högtidliga läraremin och taga plats vid pianot i yttre rummet.

Nu satt han där, klädd i en vid blå blus, omgifven af verktyg och öfver en spritläga värmande en liten limpanna. Han var sysselsatt med att laga en fiol; men de uppmärksamma blickar, han kastade på instrumentet, hindrade honom ej från att varseblifva mig och tillropa mig ett muntert välkommen.

Elsa satt vid ett stort rundt bord midt i taklampans sken, och hennes flinka fingrar sysslade ifrigt med att brodera något på ett stycke stramalj. Och när jag slagit mig ned på den stol, som med ett vänligt leende bjöds mig af Ingrid, återtog äfven denna den plats vid bordet, som hon lämnat för att öppna åt mig, samt fortsatte det arbete — något slags sömnad — som afbrutits genom min ankomst.

Det var en synnerligen angenäm grupp, jag här hade för mina ögon — dessa tre flitigt arbetande människor, leende åt hvarandra och åt mig, under det att brasan i kakelugnen blinkade nog så förnöjsamt åt oss allihop, göt en varm glans öfver flickornas anleten och ljusa hår samt spelade muntert på golf och vägg.

Jag framförde mitt ärende; och det behöfdes minn ingen öfvertalning för att få flickorna på min sida. De blefvo sannerligen så glada öfver utsikten att få vara med om den enkla förströelsen, som hade det i stället gällt ett halft dussin af säsongens allra fashionablaste baler.

Men de ville på inga villkor vara blott passiva deltagare. De skulle vara med om musiken, skulle de — deras vackra ögon tindrade dubbelt klara vid blotta tanken därpå — och därför röstade pappa Pålson för att vi skulle låta saken gå af stapeln i hans bostad, alldenstund han har piano; och något annat slags instrument kunna ej flickorna spela på.

Härpå kunde jag naturligtvis ej ingå. Hur enkelt

än allt mände ställas, skulle det ändå under alla omständigheter förorsaka de fattiga människorna några utgifter; och det kan naturligtvis icke komma i fråga att någon annan än jag, som har råd och dessutom hittat på det hela för mitt eget höga nöjes skull, skall bära kostnaderna.

Och jag såg nog också hur flickorna, rätt så glada de voro åt saken, i hast grepos af bekymmer på grund af den vändning, det hela tagit genom den lille musiklärarens förslag. Man behöfver ej vara begäfvad med synnerligen stor skarpsynthet för att fatta, hvem som sköter ekonomien där i huset. Pålson själf erbjuder en den mest oförfalskade bild af hjälplös opraktiskhet i allt hvad som rör penningar och beräkningar — en lika stor oförmåga att hushålla, som någonsin ett barn framför en karamellförsäljning; och naturligtvis är det flickorna som bära bekymmer för att de små inkomsterna skola räcka till. Och bekymmer låg det också i den snabba blick, de ofrivilligt kastade på hvarandra vid fadrens gästvänliga förslag.

Här fordrades ett djärft strategiskt steg för att rädda dessa snälla flickor ur den förlägenhet, hvari deras far i menlös ovetenhet störtat dem. Och jag tog steget utan att blinka:

»Det duger intel!» sade jag energiskt. »Det duger alldeles inte! Jag har redan på förhand gladt mig åt att dessa musikafnär skulle gifva en smula lif och trefnad åt mitt ensliga ungarbo däruppe. Kan ni ha hjärta att vägra er hjälp här till? Om vi inte samlas hos mig, går jag miste om bästa delen af nöjet. Jag har visserligen icke något piano; men — jag *köper* ett, och så är den sorgen släckt! Jag behöfver ett. Nu för tiden anses ju en möblering ofullständig utan ett sådant där...»

Jag höll på att säga något fult, men nöjde mig med att ifylla ordet: instrument.

Det var sagdt! För en kvarts timme sedan skulle jag egenhändigt hafva kört på porten hvar och en, som vågat sticka så mycket som ett enda pianoben

inom min dörr — och nu hade jag högtidligen förbundet mig att för mina egna penningar inköpa och godvilligt hos mig inhysa ett af de hatade instrumenten!

Och hvad var det väl, som åstadkommit detta underverk? Fyra ögon! Intet annat än fyra vackra ögon, som blickat in i hvarandra med ett bekymradt uttryck!

Kvinnoögats makt är i sanning väldig, ej minst öfver medelålders ungarshjärtan, det märkte jag graneligen i denna stund. De där oroliga blickarne skulle bestämdt kunnat förmå mig att göra ända större eftergifter på mina fördomar, om så behöfts.

Men nu gällde det ju, som bättre var, ingenting värre än inköpet af ett piano; och som jag, när jag nu ända skulle däran, fann det rätt så bra att i ett språng löpa linan ut, frågade jag Pålson, om han ej kunde anslå en stund af morgondagen för att hjälpa mig välja. Men innan han hunnit svara, tog Ingrid ordet:

»Pappal» utbrast hon. »Jag kommer ihåg något. Herr Follin har ju talat om, att han ville sälja sitt piano? Kunde inte det duga?»

Hennes far såg menande på mig och sade betänksamt:

»Pianot, som Ingrid talar om, är begagnadt men ganska bra. Men kanske det ovillkorligen skall vara ett nytt?»

Bevars väl! Gärna ett gammalt! Ju mindre pengar eländet kostar mig, desto bättre!

Men hvem är herr Follin? Jag tyckte mig hafva hört namnet. Bor han ej i huset?

Jo, alldeles — vi behöfde blott gå en trappa upp. Och i en blink hade Pålson, liflig som en pojke, kastat af sig arbetsblusen för att springa upp och fråga, om man ville taga emot oss redan i kväll.

Tio minuter senare var jag presenterad för herr Follin, som befanns vara en medelålders herre af synnerligen ståtlig hållning och med ett bröst så högt, som

natur, vadd och skraddarkonst i förening mäktat åstadkomma. Hans rödbruna mustascher och pipskäggs voro af det väldiga, martialiska slaget, hans näsa af det krokiga och hans ögon af det kolaktigt utstående. Han var klädd med anspråksfull omsorg och bar en mycket ljus halsduk, i hvilken glänste en stor oäkta sten; hans tjocka pekfinger, prydd med en väldig klackring, svängde oafbrutet af och an en blå pincenez, hängande ej vid en smal snodd, som annars är brukligt, utan vid ett bredt, pretentiöst, svart sidenband. Han var mycket bredbent, mycket högljudd, mycket tvärsäker, mycket skorrande, och erbjöd på det hela taget anblicken af en man, hvars hela uppträdande utgjorde en ständig uppmaning till folk: »Se på mig! Är jag inte tusan till karll!»

Hans lofsånger öfver pianot öfverträffades endast af den ringa lust, han sade sig hafva att sälja det.

»Ett sådant instrument, mina herrar! Sådant anslag, sådan ton, sådan elegans i hvarje detalj! Fenomenalt, mina herrar! Men det tar plats i vår lilla bostad, det skräpar! Och jag har slutat att spela för många år sedan; min hustru har också förlorat intresset; och min son är visserligen en mycket hygglig ung man, men han har, oss emellan sagdt, inte ärfvt ett uns af sin fars musikaliska begåfning — inte ett halft uns, det försäkrar jag. Han kan inte skilja moll från dur, mina herrar! Rätt lustigt, haha! Jag försäkrar på min heder: inte moll från dur! Hvad skall jag då med ett instrument, som skräpar . . . formligen skräpar och står i vägen oakadt sin utsökta, ööfverträffliga beskaffenhet? Säg mig: hvad skall jag med det att göra? Jag säljer pianot — men jag slumpar inte bort det! Märk väl: jag slumpar inte bort det! Hellre får det stå obegagnadt därborta i hörnet till min död. Då må de slumpa bort mitt instrument . . . gärna. Men inte förr!»

Efter denna i häftig ton utslungade tirad såg han om möjligt ännu mera bredbent och skrällande ut samt betraktade oss med en högst bister och mäktig

blick ur sina utstående, vattniga ögon, allt under det han log öfverlägset och med välbehag strök sitt tjocka pipskäg för att låta både detta och klackringen komma till heders.

Nå, vi klinkade på pianot och funno det användbart; hvarpå det öfverenskoms att han skulle komma upp till mig följande dag, då han kunde nämna sitt pris och jag lämna mitt besked, sedan vi båda sofvit på saken.

Vi ville nu begifva oss af; men innan han släppte oss, envisades herr Follin att presentera sin fru — en liten blek, vissen, utsliten kvinna, som gjort några högst ofullständiga försök att i hast utplåna spåren efter sitt sysslande i köket, där hon väl höll på att tillreda aftonmältiden, när hon inkallades af sin mäktige herre och make, hvilken hon, att döma af hennes förtjusta blickar, sannolikt ansåg för ungefär den ståtligaste, vackraste och på det hela taget förträffligaste man i världen.

Och som sonen, en underordnad telegraftjänsteman, just i detsamma kom hem från sitt arbete, föreställdes vi äfven för honom — en blek, allvarlig, tillbakadragen ung man med glasögon, ljusst hår och vänligt, tilltalande ansikte, moderns fullkomliga afbild icke allenast kroppsligen utan ock i den beundran, han påtagligen hyste för fadern.

Då vi kommit ned för trappan, frågade jag musikalären hvad för slags karl denne Follin är — hvad han har för sig och så vidare. Pålson ref sig i hufvudet, innan han svarade.

»Ja, sannerligen jag riktigt vet, oaktadt vi äro bekanta sedan många år tillbaka,» sade han slutligen. »Han kallar sig agent, men jag tror knappast att han sysslar mycket med affärer nu för tiden. Han kanske har förtjänat förr så pass, att han lefver på det nu.»

»Kanske det,» medgaf jag.

Men jag tänkte på, hur utarbetade både hustrun och sonen föreföllo; och jag kunde ej värja mig för

tankar, som voro föga smickrande för herr Follin i egenskap af familjefader. Men kanske mitt omdöme förvillats däraf, att hans uppträdande ej är riktigt i min smak. Han är mig betydligt för bredbent och tvärsäker och högljudd, det vill jag icke neka till!

V.

Jag förargar mig öfver en nattrock och en soffa, öfver romaner, vindrufvor och vällefnad. — Skomakarn uttalar sig om det feminina släktet i gemen och har underrättelser ute från staden att förtälja. — Herr Follin håller föredrag om socialismen och utöfvar en ädel handling. — En fin kärna i ett groft skal.

Nu har herr Follin till förmån för mig skilt sig från sitt piano; och oaktadt alla hans betydanden skedde detta mot en betydligt billigare godtgörelse än den, han med många stora ord och åtbörder nämnde såsom sitt ultimatum. Jag har mina misstankar, att jag ändå fått betala alldeles tillräckligt och litet till; men fruns tryckta, bekymrade utseende öfvertygade mig om, att penningarna skulle blifva synnerligen välkomna i hushållet, och så fick udda vara jämt för en gångs skull. —

I går var jag uppe hos Follin för att lämna en liten rest af betalningen, som jag ej haft inne vid uppgörelsen, och då fann jag den baldern utsträckt i en ny, bekväm soffa, som ej funnits där vid mitt förra besök, och läsande en roman, påtagligen alldeles nyss hämtad från boklådan tillsammans med några kamrater, som ännu lågo ouppskurna på ett inom räckhåll ställt bord, där de flankerades af en vinflaska, en skål med sylt och en tallrik äpplen och vindrufvor. Agenten var insvept i en elegant nattrock af något sammetsliknande tyg med bjärta stofferingar, synbarligen på-

dragen för första gången; och han rökte med välbehagen en väldig cigarr, hvars hvita aska och behagliga doft skvallrade om ett ganska högt pris.

Af alla dessa tecken att döma, föreföll det som hade likviden för pianot i icke ringa mån underhjälpt herr Follins böjelse för att göra sig lifvet behagligt; och med den saken hade jag ju egentligen ingenting att göra. Men jag kan icke neka till att det förargade mig att jämföra honom med hans hustru, som såg lika blek och trött ut som förut och bar samma urblekta, tarfliga dräkt, som då jag senast såg henne.

Allt bar syn af att det var husfadren, som tog på sin lött alla de fördelar, hvilka medföljde ökningen i kassan, och att danaëregnet ej räckte till att förgylla hans lefnadsföljeslagerskas öde. Jag såg detta allt för klart för att det ej skulle reta mig; och det låg nog föga behagligt i min ton, då jag vägrade dricka det glas vin, herr agenten med högst elegant nedlåtenhet bjöd mig såsom köpeskål.

Jag gick min väg med harm i sinnet öfver denna tafsa af krass egoism, och dessutom förargade jag mig öfver att vara dum nog att låta förarga mig. Hvad hade jag väl med herrskapet Follin att göra? Icke för en vittnen. Jag hade köpt deras piano och betalat det kontant, och därmed basta.

Icke en tanke vill jag vidare offra på dem. En ungsman med förmögenhet måtte väl hafva angenämare saker att taga sig till, än gå och reta upp sig för en vildt främmande persons själfviskhet! —

Ute på gården träffade jag den gamle skomakaren, som gick där i arbetsdräkt med förskinn och tofflor, rökande sin middagspipa; och åsynen af hans fyrkantiga ansikte med de klippiska ögonen bragte mig åter i godt lynne.

Jag frågade, om jag fick följa med honom in och prata en stund, och för det förslaget syntes han ingalunda olifvad, hvarför vi båda stego in i hans verkstad, där han utan krus slog sig ned på sin trebensstol och gaf sig i färd med att bota skadorna på en stöfvel,

hvilket på intet sätt hindrade honom från att sköta sin andel af samtalet.

Vid vårt inträde visade sig i en dörröppning en ung flicka; men hon drog sig genast tillbaka, då hon fick se mig. Jag frågade skomakaren, om det var hans dotter, och fick ett jakande svar.

Detta var alltså den flicka, som slagit Rowskis unga hjärta i fjättrar! Hon var hemma en stund från sitt arbete ute i staden för att få sin middag, förklarade gubben; och om en liten stund fick jag tillfälle att betrakta henne, då hon, klädd i kappa och hatt, passerade verkstaden för att återvända till syteliern.

Hon är en lång, blek flicka, som ser ganska bra ut, ehuru hon ej förefaller rätt stark. Ansiktet är långlagdt och tämligen magert, kroppen något litet lutande och bröstet en smula insjunket, som man ofta ser hos sömmerskor. Dragen äro ganska fina och behagliga, ehuru det åtminstone för tillfället låg öfver dem något trumpet och missnöjdt. Dräkten hade, oaktadt den var af tarfligt tyg, ett visst anspråk på elegans i snitten.

Flickan hälsade kort, då hon gick igenom verkstaden och föreföll på det hela taget angelägen att komma hemifrån så fort som möjligt.

»Där går ho,» sade gubben Åström och nickade efter dottern. »Där går ho å säjer knappt så möcke som ajö en gång te sin gamle far. Det är bara för denne haringe ryssen. Det är han, som har gjort henne kollrig. Innan ho hade fått syn på honom, var ho inte på det viset emot mäj, mätro. Då vesste ho inte, hur väl ho velle. Men nu har ho fått för säj att jag vell spoljera hela henneses lif å löcka å allt säntdäringa, bara för att jag inte jamar med strax, utan vell ta reda på hvad karlen går för. Sana är kvinfolkena. Ingen ordning med dom! Herrn har sluppit ifrå dom i sin dag, har jag hört. Var tacksam för det, herrn, å gå ur vägen för dom i all si tid! Di stegen har en inte gått förgäfves, som en går ur vägen för kvinfolk.

Det säger jag, å jag är gammal nog te å ha reda på't. Inga ordning med dom!»

Med dessa visdomsord hamrade han löst på stöfveln, liksom hade denne varit sammanfattningen af begreppet kvinnfolk och han velat däri inbulta den »ordning», som felades.

Denna inledning gaf mig osökt anledning att fråga, huruvida han, sedan vi sist talades vid, fått höra något om ryssen. Vid detta spörsmål lade mästern Åström bort stöfveln, tog ut ur munnen några skoppligg, som han förvarat där till stort men för sin förmåga att uttrycka sig i ord, kliade sig med sin favoritrörelse på den borstiga hakan och yttrade långsamt:

»Ja-a . . . någet har jag nog hört. Se, han är ju en sänhäringa agent, di kallar, å den sorten är svåra te å få reda på någentingen om. Men jag har frågat folk i huset, där han bor, simpelt folk som jag. Å efter hvad di kan töcka, så legger han å sofver mest halfve da'n å går inte ut förrn fram på meddan å kommer inte hem förrn fram på mornarne; å det kan la ändå inte vara rektiga sättet te å göra affärder! Det är då inga ordning med *det!*» menade mästern.

»Nå ja, kanske folk gör det värre, än det är,» tröstade jag, som dock, med den kannedom jag ägde om Rowski, lutade starkt åt att tro skildringen vara sann.

»Och förresten behöfver nog en agent vara ute och lefva med en smula för att skaffa sig vänner och kunder,» tillade jag.

»Agent!» utbröt mästern Åström med en arg blick och grep åter till stöfveln liksom för att på detta okänsliga föremål släcka den vrede, som ordet väckt. »Agent! Låt mäj sleppa å höra't! Känner herrn den karlen, som bor här tvärs öfver gården, e trappa opp? Denne häringe Follin? *Den* kallar säj också agent. Han kan visa en, hvad di går förl Kan han inte få e människa te å spotta åt allt hvad agenter hetter, så vell jag inte vara skomakare Åström! Känner herrn honom?»

Jag berättade, skrattande åt mästerns ifver, att vi just i dagarna gjort en liten affär med hvarandra; och skomakaren frågade strax:

»Har han sålt något te herrn?»

Jag medgaf att så var förhållandet, undrande hvart Åström ville komma med sin fråga.

»Det kunne jag djäklar i mäj trol!» ropade skomakaren och slog handen i sitt arbetsbord med sådant eftertryck, att sylar och pryglar, pligg och beck hoppade högt i vädret.

»Det kunde jag jämt trol! Se'n di flötta hit, har han sålt alltingen, som är något värde med; å så legger han hele da'n på e soffan å äter fin mat å drecker vin för pengarne. Å hustrua får sträfva hele da'n, å sonen får skaffa säj allt extragöra han kan få, bara för att den däringe ska ha't som en prins. Kan en inte bli arg på agenter?»

Jag förvånades ingalunda öfver hvad mästern Åström berättade; ty sanningen att säga hade herr Follins hela uppträdande kommit mig att anse honom vara just det slags karl, som skomakaren beskrifvit. Men hvad nu dennes ovilja mot agenter i allmänhet beträffar, var det ju oresonligt att bedöma en hel klass efter en enstaka individ. Detta sade jag Åström, och han gaf mig nog rätt, ehuru i en ton som tillkännagaf, att Rowski skulle haft bra mycket större utsikt till framgång i sitt frieri, om han valt ett annat lefnadskall.

Jag försökte, medan jag var i farten, lägga ett godt ord så där i allmänhet för ryssen, hvilken jag verkligt anser vara en beskädlig och välmenande karl. Men hur det var, kom jag af mig vid ingången; ty fastän Rowski nog har många goda sidor, vill jag dock ej förneka, att skomakaren möjligen kan hafva rätt däri, att den förälskade moskoviten törhända ej är något synnerligt godt virke att forma en stadig äkta man utaf.

Under det jag satt och öfvervägde alla för och emot i mitt stilla sinne, tittade Åström ut genom fönstret; och rätt hvad det var rynkades hans ögonbryn

så bistert, som hade han sett hela gården full med en ändlös hop af agenter. Plötsligen utbrast han i en ton, hvars liflighet skarpt afbröt mot hans vanliga säfliga sätt att tala:

»Min själ kommer han inte hit! Fördubbla mäj, kommer han inte hit, bäst som vi pratar om'en! När en talar om trollena, är di i farstun!»

Mäster hade knappt hunnit ladda ur sig denna salva, förrän dörren till verkstaden gick upp. I avslutning till min tankegång väntade jag att få se ryssen; men det var i stället herr Follin, som inträdde med pincenez och allt, manjifikare än någonsin och med beskyddande min hälsande oss båda.

»Ah! En ny kund! Gratulerar, min käre Åström! Gratulerar! Jag kan verkligen rekommendera vår gode mästerns arbete. Verkligen solidt... solidt och billigt! — Hur står det till?»

Med denna fråga, som föreföll tämligen obehöflig, alldenstund vi skilts åt för en knapp halftimme sedan, räckte mig den charmante herrn sin hand, slog sig ned bredvid mig i pinnsoffan och såg sig förnämt nedlåtande omkring.

»Alltid lika flitig, min käre Åström! Alltid i selen! Jag har ofta sagt er, att ni skadar er med det myckna arbetet.»

»Det finns folk, som inte skadar säj med för möcke arbetet!» brummade skomakaren vid synbarligen mycket dåligt lynne, som den stackars stöfveln fick uppbara i synnerligen vildsinta rapp med hammaren.

»Alldeles, alldeles!» medgaf Follin med ett lätt, luftigt litet skratt. »Lifvet är nu en gång sådant!»

Och vändande sig mot mig tillade han i en parentes:

»Vår vän här är en kroppsarbetets beundrare. Han vill ej gå in på att hjärnans, själens trägna verksamhet tröttnar, anstränger, utsliter i högre grad än handens möda. Men sanningen är nog i alla fall att den, som väljer själens slafjtjänst, han får sannerligen draga tyngsta bördan. Kom ihåg det, Åström!»

»Jag vet bara det, att somliga väljer inget arbete alls!» inföll här mästern i butter ton och med en sned blick på agenten samt indref ett pligg så hårdt i sulan, som hade denna varit herr Follins hufvud.

»Vår gode vän är socialist,» log den senare och strök med en skämtsam blinkning sitt pipskägg. »Han hyllar omstörtningsteorierna . . . allmän delning, gemensam egendom och allt sådant där utopiskt nonsens.»

»Jag töcker det, att hvar å en ska göra någa nötta för säj här i världen,» förklarade Åström med eftertryck. »Å den, som inte gör det, ska teminstingen inte ha rätt te å vara högfärdig öfver att han ingenting uträttar å titta morskt på dom, som arbetar å sliter. Så töcker jag. Å är det te å vara socialist, då är jag socialist.»

»Ack, munväder, munväder, min goda man! Ingenting annat än munväder!» gentog den manjifike herrn, afvisande skomakarens förklaring med en blåsning och en handsvängning, som sopade han aldeles bort den, förintade den. »Hvad säger ni att er lösen är? Alla skola arbeta, säger ni. Men hvad menar ni egentligen därmed? Jo, ni menar: alla skola såga ved, bryta sten, mjölka kor, gräfva diken, flicka skor. Det menar ni och glömmer, att det finnes något som heter *tankens* arbete, och ni anser att de utvalda individer, som utöfva detta, äro lättingar, som intet göra. Ni tror ej, att *de* arbeta! Hal! Somliga äro födda att handskas med syl och pryl, med nål och tråd, med händer, armar och ben. De äro af stor nytta för samhället, deras uppgift är värd aktning och beröm. Jag bugar mig, bugar mig djupt för dessa . . . dessa . . . jag vill kalla dem: dessa grofshuggna, föga prydliga men bastanta stenar i samhällets grundmur. Andra åter arbeta med hjärta och hjärna . . .»

Vid dessa ord slog sig herrn agenten på sitt stoppade bröst för att låta oss förstå, att *han* hörde till det senare slaget af arbetets män; och han fortfor:

»Hvem tror ni blir tröttast? Hvems krafter tror ni täras mest? Hvem tror ni har den lyckligaste lotten

— den, som när kvällen kommer lägger sig till ro med en hälsosam trötthet efter kroppens ansträngningar, och sofver godt tills morgonen gryr; eller den, som söker sin bädd med upphettad hjärna efter en dag och kanske äfven ett godt stycke natt af tankearbete, af själskamp. Tankarna, dessa Prometheusgamar, följa honom till hans läger och fortsätta där sitt förtärande verk. Sömlös, rastlöst grubblande, sönderslitande sin hjärna ligger själsarbetets man där till dess morgonen finner honom lika vaken, som då han lade sig, och manar honom att utvakad, slapp, sjuk till kropp och själ börja en ny dags kval. *Dessa arbetare tillhöra själarnas aristokrati, själarnas olycksfödda, lidande, af millioner misskända aristokrati.»*

Och stickande handen innanför rockuppslaget betraktade oss herr Follin med en majestätisk blick, i hvilken lästes dessa ord: »Här framför er se ni just en lysande medlem af detta adelskap. Se på mig! Sa här ser en själens aristokratiska arbetare ut!»

Jag kunde ej låta bli att med en viss beundran betrakta karlen efter hans tirad. Det är en ganska vanlig sak här i världen att få höra folk skylla på sitt stora tankearbete och sina höga gåfvor för att urskulda sin lättja. Många personer (jag har i min lefnad träffat på en hel del) föra jämt på tungan just alla de vackra saker, som här gifvits oss till lifs och hvilka ju äro sanningar — utom i det tämligen viktiga hänseende, som heter: tillämpningen. De kunna alls ej tillämpas på de ärade herrarne talare af det enkla skäl, att dessa aldrig uträttat något af de där storverken. Det är visserligen sant, att Rafael målade mycket vackra tafvor — men den saken har väl ändå ingen annan människa rätt att skryta af!

Men inbillningen är en märkelig ting; mången skeppare tror till slut själf på sina historier, och de där höga andarna inbilla sig nog att de verkligen äro dessa mänsklighetens märkesmän, som de utgifva sig för. Säkert är, att de oftast anse sig berättigade att visa en i hög grad nobel känsla af öfverlägsenhet gent

emot utöfvorna af lifvets prosaiska sysslor, anseende sig själfva vara af finare virke, skapade för något helt annat och högre ändamål.

Ofta finner man dem också lägga i dagen en utpräglad fallenhet för att lefva sitt högre lif på bekostnad af de individer, hvilka de betrakta med så stolt öfverlägsenhet: att slita skomakarens stöflar och skraddarens rockar, äta bagarens bröd och göra sig fina genom tvätterskans arbete, anseende sig i sin storhet stå vida öfver lägre varelsers lumpna småplikter, sådana som betalning och dylikt.

Jag har iakttagit ganska mycket i den vägen och sett mer än en dylik själsstor individ blåsa upp sig till ett aktningvärdt omfång, ordande om de stora ting, till hvilka naturen danat honom — och hvarpå han aldrig visat några prof. Men maken till herr Follins själfkära öfverlägsenhet och tvärsäkerhet tror jag visst ändå aldrig att jag skådat!

Man skulle kunnat tro honom åtminstone hafva bildat ett nytt filosofiskt system eller framdragit i ljuset några beaktansvärda, hittills förbisedda sidor af religionen, eller fröjdats sinnera med härliga sånger eller konstverk eller gjort något annat stort och godt till mänsklighetens lyckliggörande och förkofran — under det att han i själfva verket gjorde absolut ingenting utom att sköta sina egna nöjen under det att hans närmaste arbetade för honom och hade så lagom roligt, de!

Jag undrar sannerligen ej på, att Åström ånyo gaf sin harm luft i förnyadt, ursinnigt hamrande på den stackars stöfveln. För min egen del teg jag, ehuru det kokade inom mig. Mot den inbillade andliga storheten lönar det ej att draga i härnad. Det är att köra hufvudet mot väggen. Så pass mycket har jag åtminstone lärt af lifvet.

Äfven skomakaren tycktes inse detta, ty han knep tillhoppa de borstiga läpparna, teg som en mur och bara hamrade pligg i stöfveln. Och alldenstund herr

Follin sålunda kunde betrakta sig såsom herre på valplatsen, öfvergick han till ett annat ämne.

»Min goda mästare,» återtog han i lätt och lekfull ton. »Jag tror sannerligen att jag försatt er i dåligt lynne. Jag får riktiga samvetskval. Om vi skulle försöka få er att ljusna igen? Hvaba? Om vi till exempel skulle göra en liten fråga — den här lilla frågan: 'Ha vi något emot att stoppa litet pengar i vår portmonnä?' Hvaba?»

Vid detta skämtsamma yttrande svängde han pincenezen och blinkade åt mig med ett skälmaktigt leende liksom för att säga: »Pass på! Jag vet allt, hur man skall ta socialisterna, jag!»

Om det var herr Follins mening att öfvervåldiga skomakaren genom den glans af kontanter, som framskimrade i detta yttrande, kan jag intyga att han fullständigt misslyckades. Åström såg blott upp från sitt arbete och yttrade i skäligen försmädlig ton:

»Herrn ämnar la allri betala mäj?»

Men agenten å sin sida lät sig ingalunda heller förbluffa af det spetsiga uttrycket i skomakarens fråga, utan svarade i den lätta ton, han nu antagit:

»Jo jo men! Jo jo, jo jo, min goda mästare! Hur mycket kan vår lilla räkning gå till? Socialister ha nog i alla fall ingenting emot att stoppa på sig sin nästas pengar, hvaba?»

Vid detta lekande lilla utfall skrattade han af full hals och skramlade muntert med några mynt i byxfickan.

»Hur möcke räkninga går te, det töcker jag att herrn borde kunna lärt säj utante nu!» muttrade Åström, hvars harm ej så lätt skingrades af utsikten till betalning, som herr Follin tycktes tro. »Jag har sheckat henne i teräckligt många omgångar nu i ett års tid snart, töcker jag. Tjugeåtta riksdaler går ho te, annars, å jag har ingenting emot att ho blir betalt.»

»Nej, naturligtvis intel!» genmålde Follin, alltjämt i samma ton af öfversvallande godt lynne. »Där ha vi socialisten! Man predikar gemensamhet och så vidare

— men skillnaden mellan fordringsägare och gäldenär häller man tämligen styft på, hvaba? Bort med klass-skillnad, hvad? Och regering och öfverhet och lag och förordning, hvad? Och förmögenhet, hvad? Men inte bort med betalning, hvad? Allting gemensamt — utom när socialisterna själfva ha något att fordra! Inte illa, inte illa, bahaha!» skrattade denne skämtsamme socialistbekämpare och framdrog ur sin plånbok en sedel på hundra kronor.

»Kan ni växla?» frågade han, förnämt viftande med sedeln.

»Nej, det kan jag inte!» svarade skomakaren, tvärhuggande orden i okufligt trots. »På di *grofhuggne* regnar inte pengarna!»

Agenten vädjade till mig med en putslustigt ursäktande åtbörd i anledning af detta nya sidohugg samt drog därpå fram jämna beloppet och betalade skomakaren. Jag måste konstatera, att han under denna akt iakttog all den nedlåtande värdighet, som kan visas af en om det storartadt ädelmodiga i sin handling fullt medveten allmoseutdelare. Och jag hyser icke det allra ringaste tvifvel om, att han i själfva verket ansåg sig utöfva en handling af mycken berömmelse, en offergård åt den barmhärtighetskänsla, som äger hem endast i ädla hjärtan, då han sent omsider betalade denne fattiga handverkare för hans arbete.

När han, sedan likviden var erlagd, med oefterhärmlig hållning seglade ut ur verkstaden, hade hans ansikte med mustascher och pipskägg och alltsammans ett slags dygdigt uttryck af ädel själförsakelse och belåtenhet öfver ett väl utfördt arbete i det godas tjänst; och det felades bara glorian kring pannan för att han i den stunden skulle kunnat stå modell för en ögonblicksfotografi af ett helgon.

När han gått, instoppade skomakaren penningarne i en ofantlig portmonnä, hvars knäppe small som ett pistolskott; och under denna operation försvann så småningom det vresiga uttrycket från hans ansikte.

»Så'na där är go'a!» utbrast han med en knip-

slug blinkning och mungiporna dragna till ett bredt grin. »En så'n där ska prata om arbete! Är det te å undra på, om en inte töcker om agenter?»

Jag kunde ej återhålla ett litet skratt åt det inbitna förakt för hela agentkåren, som denna usurpator af benämningen ingaf Åström. För att stämma honom mildare mot dessa ofta högst sträfsamma och aktningvärda samhällsmedlemmar och i synnerhet mot en af dem, sade jag:

»Nånå! Det finns väl andra får än svartal! Vi skola hoppas att en viss agent bland våra bekanta visar sig vara af helt annan ull, än denne!»

Den gamle skomakaren såg på mig med en allvarlig blick, i hvilken låg en god del bekymmer:

»Det hoppas jag med,» sade han. »För fast jag bara är en fattig skomakare å mi Lina bara e fattig sömmerska, så vell jag ändå inte se henne olöcklig med hveckan herrekarl det se'n vara må. Jag vet inte, hur fint folk känner't . . . men det är kanske en don, när allt kommer omkring, om en är fin eller grof, när det gäller enses barn. Jag ger inte bort tösa te denne häringe ryssen, förrän jag får reda på att han är en bra karl. Jag bryr mäj inte så möcke om, ifall han är fattig, fast jag kan nog begripa, att sånt är värre för en herre än för simpelt folk. Men det bryr jag mäj inte om, bara han är en bra karl. För jag vell att mi doter ska bli så pass löcklig, som e fattig flecka kan hoppas på, det vell jag, fast jag hör te dom, som inte är så prydliga, som den däringe Follin sa!»

När han yttrade dessa ord, satt han vid sitt klumpiga, illa medfarna, smutsiga arbetsbord, och i sin grofva, beckiga hand höll han en trasig gammal stöfvel. Det låg just intet poetiskt eller för skönhetskänslan tilltalande i den bilden och icke heller i hans fyrkantiga, rynkiga ansikte med den styfva, halftumslånga skäggstubben. Och likvisst fanns i det allvar, som i det ögonblicket lade sig öfver hans fula drag, något som kom gubben att se riktigt bra ut. Det klappade ett varmt hjärta under denna skrofliga yta, ett hjärta fullt

af kärlek till dottern. Och den kärleken var det, som spred ett förskönande ljus öfver den gamle.

Jag blef riktigt varmt högtidlig till mods, det försäkrar jag. Och när jag tryckte mäster Åströms hand till afsked, var det med ett tyst löfte till mig själf att med mera allvar än förut bjuda till att få reda på, hvad slags karl dotterns friare i själfva verket är.

VI.

Åter en afton hos "Glädjens gossar". — En historia från gamla tider om fäder och barn, penningar och fattigdom, kärlek och hat, lyx och brist samt om ett stort arf, som tagit slut. — Knebel rubbar mitt sinneslugn och drifver mig ut på nattvandring.

I går kväll styrde jag mina steg upp till »Glädjens gossar», hvilka jag som vanligt fann i full färd med att spela kort, prata, röka och förfriska sig med åtskilliga sprit- och maltdrycker. Alldenstund jag gått upp till gossarne uteslutande i afsikt att träffa Rowski och försöka sondera denne Lina Åströms friare, som fallit hennes far så föga på läppen, sällade jag mig till dem, hvilka nöjde sig med att såsom åskådare njuta af kortspelets spännande växlingar, allt emellan det att de då och då afbröto denna passiva sysselsättning för att i tidningsrummet prata och njuta af vätvarorna — detta senare för öfrigt helt måttligt. Ty sanningen fordrar det erkännande, att det i regeln går mycket sansadt och förståndigt till, när gossarne äro tillsamman. Det är endast undantagsvis som åtminstone de flesta af dem hoppa öfver skacklorna en smula, såsom den kväll då jag antogs till medlem af den lysande kretsen.

Bland de klubbbröder, som ej intresserade sig för spelet, utan oafbrutet uppehölo sig i tidningsrummet, läsande och pratande, befunno sig också två gossar, om hvilka jag förut flyktigt talat: Flod, tidningsman-

nen med apollohufvudet och den ståtliga hållningen, samt Blomgren, den lille sextioåringen med hvita håret och polisongerna, guldbågade glasögonen och det fina, sarkastiska löjet.

De hade båda tagit plats vid det stora, runda bord i rummets midt, på hvilket tidningarna lågo; och Flod hade nyss för en samling af sju eller åtta klubbmedlemmar, som befunno sig i rummet, utvecklade sina teorier om ingenting mindre än kärleken, efter hvad jag kunde förstå af den tämligen braskande slutkläm, som han uttalade vid mitt inträde i rummet. Den gick ut på att vår praktiska tid lagt kapson på hvad han kallade »forna dagars omotiverade, oresonerande, blinda känsloutbrott» och att detta framför allt visade sig på kärlekens fält, där förståndet numera tillkämpat sig den plats, det förut saknade på detta område, och i det allra närmaste lyckats jaga på porten »den fjorskiga romantik, hvilken ej är annat än en med poesigliitter uppiffad kvarleva från det råa urtillståndets krassa form af den otyglade, af intet sundt förnuft behärskade lidelsen.»

»Civilisationen har visserligen ännu ej,» fortsatte oratorn sitt högtrafvande föredrag, »har visserligen ännu ej lyckats helt och hållet upphäfva den af vissa fysiska och psykiska företeelser beroende dragning, som ofta uppstår mellan vissa ur social synpunkt föga föreningslämpliga individer af motsatt kön. Men så långt hafva vi dock hunnit, att denna attraktion oftast har en kort lifstid, att den begränsas inom en viss okritisk period af individernas tillvaro och vanligen gifver sig tillkänna blott genom något som fått benämningen *svärmeri* och som snart nog försvinner genom årens mognande inflytande.»

Jag vill ej garantera, att karlen använde alla dessa granna ord just i den ordning, som jag här anförat dem; men något ditåt var det i alla fall. Och det hela skulle, så vidt jag kunde förstå, gå ut på, att hvad vi gammalmodiga människor kalla *kärlek* egentligen ej är annat än något sådant där »okritiskt», han

talade om, och att vi gud ske lof nu hunnit så långt, att dylikt betraktas blott som en barnsjukdom, hvilken snart nog går öfver, hvarestefter man, lyckligen botad för all känslöfber, ser till att ordna för sig med hjärnan i stället för hjärtat.

Då Flod tystnat, tog Blomgren till orda.

»Ja, mina herrar,» sade han och förde med mycken sirlighet en pris snus från silfverdosan till näsan. »Vår unge vän kan nog ha rätt så till vida, att det i många fall går till så, som han säger. På det hela taget spelar kanske beräkningen en större roll än känslan vid en hel mängd af de förbindelser, som ingås mellan man och kvinna, och om Romeo och Julia i våra dagar väcktes till lif, skulle de möjligen känna sig tämligen isolerade och föga hemmastadda bland nutidens människor. Jag vill ej yttra mig om, huruvida vi härigenom gjort något framsteg eller ej. En gammal ungarl som jag är en föga kompetent domare i dylika angelägenheter. Men det här samtalet kommer mig att tänka på en historia från en tid, då ingen af oss ännu var född — en historia som visar, att det åtminstone förr i världen funnits kärlek, som trotsat och öfvervunnit alla förståndsgrunder och beräkningar. Jag skulle kunna berätta den . . . men det vore kanske att taga herrarnas tid alltför mycket i anspråk?»

Vid dessa ord såg han sig omkring med sitt fina leende och tog en ny pris ur dosan.

Tid! Nog ville vi gifva oss tid att höra på en historia! Och det sade vi honom också alla på en gång samt satte våra stolar närmare intill bordet och våra toddar på detsamma för att riktigt kunna njuta af den berättelse, Blomgren lofvat oss.

Han smuttade på sin dryck, och vi följde exemplet liksom på kommando. När detta var gjordt och slamret af glaset, som sattes tillbaka på bordet, tystnat, jämkade han glasögonen tillrätta, strök sina polissonger, satte sig i en bekväm ställning och började hvad jag vill kalla:

Berättelsen om vackra Marjo.

»Från den tid, då jag var en pojke på nio, tio år — och det är goda femtio år sedan dess, mina herrar — minnes jag den kvinna, som är hufvudpersonen i min berättelse. Jag har skäl till det antagande, att jag sett henne förr, men först från den tiden står hon klart för mitt minne.

Hon kunde väl vara några och sjuttio år då. Men hvad jag nu går att förtälja, inträffade mellan hennes adertonde och tjugufemte ungefär — således ytterligare öfver femtio år tillbaka i tiden.

Om vi således säga, att det passerade för hundra år sedan, tror jag att vi snarare taga till för litet än för mycket.

Jag har ej tänkt synnerligen öfver den saken förr, mina herrar; men när jag nu sitter här och gräfver i de där gamla minnena, går det upp för mig, att det i alla fall är rätt egendomligt att hafva personligen känt och talat vid en människa, som haft sin roman, en riktig, veritabel kärleksroman med hinder och lidanden och allt sådant där, för sina goda hundra år sedan. Ett sekel är i alla fall en lång tid att se tillbaka på, mina herrar; och hvad som händer och sker här i världen är måhända icke alldeles skrifvet i sanden, när en vanlig borgerlig människas öden kunna lefva den muntliga traditionens lif i hundra år. Och hvarför icke längre? Någon, som i kväll hör historien, kan ju berätta den för folk, som femtio år här-efter för den till annat folks öron och så vidare långt efter den tid, då vi här närvarande slutat upp både att berätta och lyssna till historier.

Tänker man rätt på saken, mina herrar, har man här framför sig ett oändligt perspektiv — alldeles oändligt. Det klokaste torde vara att noga akta sig för att lämna stoff till några berättelser, ty ingen kan annars veta, hur länge han kommer att in effigie skärskådas af kreti och pleti, under det att han i själfva verket borde kunna göra anspråk att få hvila i ro i sin graf.

Men jag märker att jag kommit ett godt stycke på sidan om min historia, och skall i det följande försöka hålla bättre kurs.

Alltså!

För ungefär hundra år sedan bodde i denna vår goda stad en man vid namn Mats, hvartill man, efter den tidens sed, i dagligt tal fogade en upplysning om hans yrke, som var kopparslagarens — eller, rättare sagt, varit så. Ty redan åtskilliga år före vår berättelses början hade Mats kopparslagare stängt sin verkstad och dragit sig tillbaka in i sitt stora, för detta ändamål byggda hus i sällskap med så många dalar — man räknade i sådana på den tiden, mina herrar — att han själf skrytsamt brukade säga, att om han velat lägga hela tusen stycken af dem i hög om dagen, skulle han ändå fått hålla på i två runda år, innan han sålunda hunnit ordna dem allesamman. Alldenstund två år som bekant omfatta sjuhundratrettio dagar, skulle hans förmögenhet sålunda hafva uppgått till lika många tusen daler, så vida ej något af åren varit skottår, i hvilket fall summan naturligtvis ökats till ju hundra trettiott tusen.

Hur som helst, var hans förmögenhet mycket betydlig för den tiden, då millionärer voro anseeligt mera tunnsädda än nu. Han räknades helt enkelt bland stadens rikaste män.

Mats kopparslagare hade ett enda barn, en dotter; och det är lätt för hvar och en att begripa, att då hon började blifva så där en sjutton år gammal — ja, väl förr! — började också de unga männen göra sig så intressanta för henne, som de möjligen kunde.

Alla de af stadens ungersvenner, som på grund af sina pappors och mammors penningar eller andra förmåner trodde sig kunna hysa några förhoppningar i afseende på denna eftersträfvansvärda unga dam, svärmade kring henne och fjäsade för henne och sågo inbördes snedt på hvarandra af hjärtans grund. Och det kan aldrig falla mig in att ens närminingsvis söka angifva antalet af alla de fattiga och tillbakaskjutna

unga karlar, hvilka ej fingo tillträde till den höga våning i samhällsbyggnaden, där Marjos pappa och Marjo själf rörde sig, men som ändock svedde sina vingar på elden från hennes ögon och bländades af tanken på kopparsmedens välförsedda kassakista, ehuru de nödgades på långt afstånd tillbedja båda.

Flickan lärer varit utomordentligt vacker. Jag har hört ett ögonvittne tala om hennes smärta, smidiga kropp, hvilken hon förde rak och stolt, med en drottning's hållning, och om hennes storslaget sköna, friska ansikte med dess allvarliga, mörkblå ögon och en mun svällande som en rosenknopp. Jag har hört samma berättare i fullkomlig hänryckning orda om hennes guddomligt formade armar och händer, om hennes cendrillonfötter, hennes midja, hennes hy och hennes svarta hår, hvars tjocka flätor hon bar så upplagda, att de påminde om en krona af gagat.

Min sagesman var, då han beskref alla dessa härligheter för mig, väl sina åttio år gammal. Men ännu, mina herrar, glänste det till i hans skumma gamla ögon, och de skrupna läpparne myste, när de talade om hur lätt hon sväfvade fram på gatan eller hur hon svängde som en älfva i dansen; hur tankfull och allvarlig hon stundom var, men också hur bedårande gladt hon kunde le, hur hennes skratt kunde klinga som den härligaste musik och hur förståndigt och älskvärdt hon förstod att reda sig med de många tillbedjarne och utan möda hålla dem alla på afstånd.

Det vill säga: alla, så när som på en! Och denne var en ung man, hvilken, det måste erkännas, väl kunde anses värdig äfven en så af gudarne gynnad dödlig, som Mats kopparslagares dotter.

Vacker och ståtlig var han, hade vistats flere år utrikes och där förkofrat sig i både kunskaper och höfviska later, samt innehade dessutom en trygg och ansedd ställning såsom bolagsman åt sin far, en af stadens förnämsta köpmän, hvars rikedom skattades minst lika hög som kopparsmedens.

Vid tiden för vår berättelse brukade gamla fäder och unga döttrar stundom hysa något skilda åsikter i afseende på de egenskaper, som kunna anses mest ägnade att göra en ung man lämplig såsom ledsagare genom lifvet. Fäderna brukade hålla ganska segt på de mera solida meriterna, sådana som förmögenhet, en god affär eller syssla, stadga i karaktären och så vidare; under det att döttrarna sägas hafva satt större värde på sådana förgängliga ting som ungdom, muntert sinne, välformade ben, vackra mustascher och annan dylik fäfånglighet. Måhända står det ännu i dag till på samma sätt.

I det fall, hvarmed vi sysselsätta oss, kommo emellertid fars och dotters åsikter icke i någon som helst strid med hvarandra, alldenstund den unge mannen var en sådan fågel Phoenix till friare, att han tillfredsställde båda parterna. Han var rik, ansedd och stadgad nog för att vara fullkomligt en måg i den gamle kopparslagarens smak; och hvad beträffar Marjo, behöfdes intet faderligt maktspråk för att hon skulle skynna att skänka sitt unga hjärta åt denne vackre, älskvärde och belevade gosse med de trohjärtade ögonen och ett sätt så mjukt och mildt som en kvinnas.

Allt var således som det skulle vara, och fader Mats ställde till ett förlofningskalas så hejdundrande, att staden formligen baxnade. Och alla Marjos oförlofvade väninnor kände sig tunga om sina ömma små hjärtan öfver att ej få vara i hennes kläder; och alla de i vackra Marjo förälskade ungersvennerna — utom den lycklige, förstås! — skuro tänderna och svuro ve och förbannelse samt funderade på att taga lifvet af sig, hvilket skulle hafva varit en högst bedröflig historia för de oförlofvade unga damerna.

Dess bättre blef det ej fullt så illa. De af herbarne, som blifvit inbjudna till förlofningskalaset, gjorde visserligen sitt bästa i själfmordsväg genom att på det samma fullproppa sina magar med matvaror och sprit-haltiga drycker i en myckenhet, som helt visst skulle tagit lifvet af individer, tillhörande nutidens förvek-

ligade släkte. Och de, som ej erhållit bjudningskort, stodo i smärftull nyfikenhet utanför på gatan halfva natten, kikade upp till de lysande fönstren och blefvo duktigt våta om fötterna, hvilket, om man har aldrig så liten tur, kan vara ett rätt så godt själfmordssätt som något annat.

Oaktadt dessa välmenta försök möjligen under de närmaste dagarne efter högtidligheten stegrade sjuksiffran i staden, känner man dock ej att Marjos förlofning kräde något människolif; och så småningom lugnade sig väl förmodligen också hjärtekvälen.

Hon var emellertid förlofvad och efter allt att döma så lycklig, som ännu någon fästmö varit. Och att hennes fästman »simmade i en ocean af förtjusning», som det heter, kunna vi väl äfvenledes antaga för alldeles gifvet. När så därtill kommer, att båda kontrahenternas världserfarna och utan tvifvel högst skarpsynta fäder funno sig äga alla skäl att vara belätta, och att de saligen afidna mammornas andar antagligen från någon plats ofvan molnen med synnerlig förnöjelse skådade ned på detta i allo passande parti, var ju allt i bästa ordning och gaf anledning till idel belåtenhet.

Bröllopet skulle stå om ett par månader; och man kan lätt fatta, att de unga tillbragte väntetiden högst angenämt med att ordna sitt blifvande hem, gå omkring i bodarna och dessemellan pussas och klappas och bygga skimrande luftsloft och allt sådant där, som förälskad folk haft för sig i alla tider.

Och allt var sålunda så godt och bra, som det kunde vara, ända tills — — —»

Just vid denna spännande vändning i historien gjorde berättaren ett retsamt uppehåll för att betänksamt taga en klunk ur toddyn, hvarpå han med enerverande omständlighet framdrog en stor silkesnädduk, torkade sig om läpparne, öppnade snusdosan och tog sig en pris, putsade näsan, instoppade ånyo näsduken — allt så metodiskt och långsamt som hade han all-

deles glömt bort både berättelsen och det halfva dussin ahörare, som ville höra fortsättningen däraf.

Han gaf oss en blick, i hvilken framglimtade en smula gåckeri öfver vår otålighet, teg ännu en stund eftersinnande och återtog slutligen:

»Ja, mina herrar — tills . . . Ty nu kommer historiens andra skede.

En vacker afton, knappa fjorton dagar före bröllopet, kommer den unge mannen hem från sin fästmö, glad och belåten, som han ock hade alla skäl att vara. Han frågar efter sin far, grosshandlaren, och får det besked, att denne ej ännu kommit upp från kontoret. Vid detta meddelande var det ej alldeles fritt, att vår älskare kände en smula samvetsqual, ty under herdestunderna med fästmön och förberedelserna till bröllopet hade han verkligen helt och hållet försömmat affärgöromålen och låtit sin gamle far draga hela bördan.

Nå, den unge mannen tänkte som så: »Jag kunde gärna gå ned och hjälpa gubben med något arbete. Åtminstone kan jag prata med honom en stund och krya upp honom, medan han hvilar sig litet.»

Och så gick han ned till kontoret, och där fann han mycket riktigt sin far. Men krya upp honom förmådde han ej. Ty den store, afundade köpmannen satt död i sin stol. Och i hans hvita hufvud satt en kula, som han jagat dit med sin egen gamla hand . . .

På bordet framför honom låg ett bref till sonen, ett vansinnigt, förtvifladt bref, hvori han berättade, hur han, den ansedde, redan länge varit en stackars i skuld försjunken man, utanför hvars dörr bankrutten stått på lur, färdig att smyga sig in vid första tillfälle. Han hade hoppats hålla sig uppe tills bröllopet hade stått, då kanske sonens rike svärfader kunnat förmås träda emellan. Men det hade varit omöjligt; bubblan hade brustit för tidigt. 'Förlåt mig, min älskade gosse! Jag är en gammal man, bruten af sorger, skam och bekymmer, och jag orkar ej bära det! Förlåt mig! Jag ville blifva mycket rik för din skull —

och jag förstörde det, som jag redan ägde. Och nu förmår jag ej längre. Förlåt mig, min älskade gosse!

Och så stod den unge mannen ensam att möta fordringsägarnes anlopp. Han hade varit bolagsman blott i fråga om att taga sin andel af inkomsterna; affärerna hade fadern ensam haft kännedom om. Men detta kunde naturligtvis ingen tro, och han fick sannerligen plikta för det blinda förtroende, han hyst, och för sin slapphet att ej hafva följt med sakernas gång.

Det antogs för alldeles gifvet, att något undanstickits, ty där hotades med fängelse och dylika goda saker, ända tills det visade sig, att man lika gärna kunde försöka pressa vatten ur sten som penningar från den unge mannen. Allt hvad han ägde, ända intill sin garderob, hade han lämnat ifrån sig; och då påtagligen intet mera fanns att taga, lämnade man honom ändtligen i ro.

Men en fordringsägare fanns det, som fullföljde sitt kraf ännu längre, och det var rike Mats kopparslagare.

Se, saken var den, att när olyckan blef känd kommenderade han sin dotter att ögonblickligen bryta förlofningen. Men den, som ej lät kommendera sig i detta fall — den, som helt lugnt sade nej och inte brydde sig mera om den gamle kopparsmedens ilska och rytanden och dundrande eder och förbannelser, än om hon aldrig hört dem, det var vackra Marjol »Om Georg inga pengar har, så har du ju tillräckligt att hjälpa honom med,» sade hon helt enkelt till sin far. »Jag älskar honom. Han har ingen skuld i hvad som hänt; och jag ämnar ej svika honom för det att han blifvit fattig och olycklig.»

»Pengar!» gormade gamle Mats. »Aldrig en styfver af mina pengar skall komma den junkern till nytta. Och trotsar du mig, gör jag dig arflös.»

»Georg kan arbeta,» svarade hon då. »Och jag kan nog också göra någon nytta, tänker jag. Behåll du dina penningar — jag behåller den make, som du

själf gifvit mig lof att välja. Du kan hindra mig från att gifta mig nu, men vi få väl gifva oss till tåls. Georg väntar nog för min skull.»

Ja, bråka och föra väsen kunde kopparslagaren, förstås; men hindra dottern från att älska den där utfattige karlen, det var svårare. Och hvem visste, om hon ej kunde hitta på något satanstyg — rymma med fattiglappen eller slikt? Hon såg minsann beslutsam nog ut för att kunna företaga sig litet af hvarje!

Men så hittade han på råd. På den tiden fanns en ypperlig inrättning, kallad gäldstugan. Och en vacker dag fick unge herr Georg, som ända tills på allra sista tiden oafbrutet gassat sig i lifvets solsken, nöja sig med att krypa i skuggan — och det i den ganska kulna och hjärtekylande skugga, som utbredde sig under de tjocka murarna af stadshäktet, hvilket i sin bastanta stenfamn slöt så väl brottslingar af gröfre och lindrigare art som insolventa gäldenärer.

»Och så vidt det beror på mig, ska han gärna få ruttna där, gunstig junkern!» sade kopparsmeden till sin dotter. »Han slipper inte ut, förrän han betalat mig hvarenda skilling. Nu kan du gifta dig med honom, min flicka!»

Det gjorde hon nu inte, men hon gjorde väl det, som nästan var värre: hon skaffade sig tillträde till fången och tillbragte långa stunder af dagen i det fängelse, som han delade med en hel del förlorade existenser — folk, som drifvits till gäldstugan af lättsinne och öfverdådigt lif, och folk som kommit dit genom olyckliga affärer och andras förvällande, hederligt folk och ohederligt om hvartannat, men allesamman föga anbefallningsvärda såsom omgifning åt en ung dam.

Där satt hon timme efter timme, med milda ord och vänliga leenden sökande trösta sin olycklige älskare och intala honom att hoppas på framtiden.

Men fastän hon log där, hade hon föga skäl att le i hemmet. Ty man kan lätt tänka sig, att fader Mats snart fick höra talas om de där besöken

och att han ej var synnerligen belåten med dem. Så hade han sannerligen icke menat det!

Sådana uppträden det blef! Den gamle rasade och svor och till och med inspärrade dottern. Men hon fann utväg att befria sig och fortsatte med sina besök hos den fångne älskaren.

Då hittade gubben på råd: han skickade flickan utrikes! Hon formligen öfverrumplades. Allt var i ordning, innan hon anade något; och så tvangs hon att resa utan att få tillfälle meddela sig med fästmannen.

I fem långa år måste hon stanna därute, och under hela denna tid satt den unge mannen inspärrad inom fångelsens murar.

Men när de åren voro gångna, inträffade något, som förändrade ställningen. Den familj i utlandet, till hvilken Marjo skickats, utgjordes af hennes faster — kopparsmedens syster — och dennas man. Nu dog den senare, och änkan, som hela tiden stått på Marjos sida, erbjöd sig att hjälpa den fångne fästmannen. Genom ett förståndigt ombud erbjöds något litet åt fordringsägarna, gamle Mats fick fullt ut sin för öfrigt ej synnerligen stora fordran, och Georg blef fri.

Gubben kopparslagaren hade emellertid blifvit sjuklig. Då började han tycka det vara tid på att återse sin dotter. Han längtade efter henne — och fem runda år skulle väl för alla brunsvedda hafva förmått blåsa ut den där kärlekslagan.

Och så skref han efter henne, och hon kom, vackrare vid tjugufem år än hon varit vid tjugu, med en hållning och en stolthet i sätt och blick, som riktigt gjorde Mats kopparslagare en smula rädd för henne, rätt så många dalrar han hade på kistbotten och så medveten han var om deras och sitt eget väldiga värde.

De talade om mycket, om hennes lif därute och hans där hemma, om döda bekanta och lefvande, om allt möjligt — utom honom, som de båda hade i tankarna hela tiden. Om honom yttrades icke ett

ord, och gubben hoppades kanske, att hon aldeles glömt bort den där gäldstugufängen.

Men länge dröjde det ej, innan hon uppsökte honom och hvilade vid hans bröst.

Det var en ruin, hon återfann. Fängselilfvet, de många åren framledda utan hopp hade brutit honom, röfvat hans utseende, hans hälsa, hans kraft. Och hvad som i än högre grad bidragit till förstörelsearbetet, var att hon, hans älskade, aldrig låtit höra af sig, glömt honom.

Så hade han trott, ty intet af de många bref, hon skrivit, hade kommit honom tillhanda. Med penningar kan man uträtta mycket, och gamle Mats hade förstätt muta på rätt håll!

Om hon hyst någon tvekan i fråga om den väg, hon hade att vandra, så förjagades genom kännedomen om detta handlingssätt hvarje känsla af osäkerhet ur hennes bröst.

»Nu är han fri, den man, som du själf valt åt mig!» sade hon till sin far. »Nu vill jag, att du uppfyller ditt gamla löfte och gör oss två till man och hustru.»

»Nej!» röt gubben i den förfärligaste ilska. »Hans hustru blir du ej, så länge jag lefver! Mitt bifall får du aldrig . . . aldrig!»

Han röt sitt »aldrig» många gånger om och lade en vacker massa eder och förbannelser därtill. Men hon lät honom svärja och gick ut ur rummet.

Och hon gick väl längre än så. Hon lämnade för alltid den hårde gamle mannens hus. Raka vägen till sitt hjärtas vän gick hon och sade:

»Vi få ej blifva ett par ännu. Låt oss vänta!»

Hon var en energisk kvinna. Den fina dam, hvartill hon blifvit uppfostrad, lade hon af sig som man lägger bort en helgdagsdräkt, när arbetet väntar. Hon arbetade för två, ty hennes Georg förmådde till en början blott föga.

Och de elaka tungorna lät hon prata. En ung man och en ung kvinna, som bodde tillsammans utan

att vara gifta! Bevars väl! Sådan skandal! Ryktet flög verkligen ut på så kraftiga vingar, att det nådde ända fram till fastern därute i utlandet och beröfvade Marjo allt stöd äfven från det hållet.

Men hon lät dem prata och tadla. Hon hade sin försvarare inom sig själf. Hon vårdade en sjukling, som hon älskade och hvars kropp och själ den hårda världen krossat — det var hela hennes brott. Och för det behöfde hon ej sänka sina ögon inför någon människa, och gjorde det ej heller.

Jag tror, att hon höll något slags matställe eller dylikt — en anspråkslös affär emellertid, som gaf dem ett tarfligt lefvebröd.

Gamle Mats gjorde intet försök att tvinga henne återvända hem. Han bara gormade och svor — öfver gikten och öfver sin dotter, som han högtidligen förbannade många gånger om dagen, och på det hela taget öfver så där tämligen allting, som kunde framkalla en ed. Och så en vacker dag svor han för sista gången och vände näsan i vädret och skulle aldrig mera förarga sig öfver något här på jorden.

Fast hade han någon gång haft riktigt skäl att förarga sig, skulle det då varit efter döden! Kan ni bara tänka er! Han hade uppskjutit så länge att göra sitt testamente — som mången gör väl det! — att döden till sist blef honom för rapp i vändningarna och aldrig gaf honom tid därtill. Icke en rad hade han skrifvit, så att dottern fick hvarenda skilling af hvad han lämnat efter sig.

De unga gifte sig emellertid nu och foro utrikes. Ett par år därefter återvände Marjo — i sällskap med en likkista och en liten gosse. I kistan låg stoftet af hennes make.

Hon lefde i hög grad tillbakadraget, helt och hållet uppgående i sin sons uppfostran, och hade glädjen se denne blifva en ansedd och aktad man.

Jag minns henne, som jag redan omtalat, då hon var sina goda sjuttio år gammal. Då var hon en ganska barsk fru med silfverhvitt hår och rynkigt an-

sikte, fast man nog ännu kunde se att det varit vackert i sina dagar. Rak som ett ljus höll hon sig ännu på alderdomen, gumman — — —»

Här gjorde berättaren en paus för att hälsa på sitt glas. Så fortfor han:

»Men Mats kopparslagares pengar var det ingen riktig välsignelse med. Marjos son förlorade på sistone en hel hop af dem på olyckliga företag; och det, som han efterlämnade åt *sin* son, har gått all världens väg. Ödet ville visst inte, att den familjens medlemmar skulle hafva några penningar, alltsedan de gjorde gamle Mats så hård och oresonlig!»

»Jag har tämligen bra reda på den saken,» tillade Blomgren med en liten suck och en humoristisk blinkning bakom glasögnet. »Jag har till och med *riktigt* bra reda på den — ty jag är liksom litet intresserad. — Vackra Marjo var min farmor!»

Vi klingade naturligtvis öfver lag med den, som kunde stoltsera öfver en så romantisk familjelegend, och samtalet började röra sig kring andra ämnen.

Som det emellertid blifvit ganska sent och Rowski, för hvars skull jag infunnit mig i »Glädjens gossar», ej ännu syntes till, förmodade jag honom vara upptagen på annat håll och beredde mig att gå hem.

Jag fick ett oväntadt sällskap i gamle Knebel, som annars ej brukade lämna klubben så tidigt. Förundrad öfver att han ej som vanligt stannade vid sin wira, betraktade jag honom och fann, att hans annars så gemytliga ansikte i kväll var mörkt och allvarligt med ett nästan lidande uttryck. Jag frågade om han var sjuk.

»Nej!» svarade han helt kort.

Och sedan fortsatte vi under tystnad nedåt gatan. Båda gingo vi försjunkna i hvar och en sina tankar, då gubben plötsligen stannade och grep min arm.

»Jag råkade få höra Blomgrens historia!» sade han i kort, liksom frampressad ton och spände ögonen i mig så skarpt, att jag helt förundrad och häpen stannade. »Tror du, att det var en sannsaga?»

»Ja,» svarade jag, »hvarför skulle jag inte tro det? Blomgren ser just inte ut, som om han brydde sig om att hitta på några romaner för att göra sig intressant.»

»Och för resten,» tillade jag skrattande, »är vackra Marjo död för många år sedan, och hennes sorger med henne. Sann eller inte, fann jag berättelsen rätt underhållande, fast Blomgren nog gjorde det litet för omständligt.»

»Underhållande!» upprepade Knebel i barsk, föraktlig ton. »Sådana äro de! Andras sorger finna de underhållande. . . *Underhållande!*» upprepade han med ett kort, bittert skratt. »Underhållande, att hjärtat ryckes ur en människas bröst och trampas under fötterna; att ens själ sargas och sönderslites af dem, som man älskar högst af allt i världen! Att en människa förblöder droppe för droppe och ändock förmår mana fram all sin stolthet för att bära det utan att digna! . . . Underhållande!»

Det korta skratt, hvarmed han beledsagade dessa ord, var så bittert, så skärande, att jag förskräckt betraktade honom, undrande hvad i all världen det väl kunde vara, som så upprört honom.

»Och den där gamle fadern,» fortfar han utan att akta på min blick — »han var naturligtvis skulden till hela olyckan; han ville inte sitt barns bästa; han ville ej rycka henne ur den dy, där hennes fästman sjunkit ner; hans så kallade hårdhet bestod naturligtvis ej i en ur ett älskande fadershjärta sprungen önskan att göra hennes framtid klar och ljus! Han var hård och grym och obarmhärtig och penninggirig och låg och lumpen och allt fult, som språket har uttryck för — och hon och hennes bankruttrade fästman voro änglar båda två. Och dottern hade naturligtvis icke den allra ringaste skyldighet att taga hänsyn till sin fars känslor — denne far, som skyddat hennes barn-dom och ungdom, som vårdat och smekt henne, gifvit henne allt af fullaste hjärta, låtit henne framlefvä sitt lif i bekvämlighet och öfverflöd utan att behöfvä göra

annat än blott taga emot, under det att han på sina skuldror lade allt arbetet, alla bekymren. Han hade naturligtvis med allt detta ej köpt sig någon rättighet att också ha ett ord med i laget. Han hade betalt, och han skulle fortfarande betala — *det* var hans noga begränsade uppgift. Att vilja något annat var idel läghet och uselhet!»

»Men käraste bror Knebell!» utropade jag, rent af förskräckt öfver detta våldsamma utbrott. »Men käraste bror Knebell! Du vill väl aldrig påstå, att föräldrar ha rätt till . . .»

Så långt hade jag hunnit, då jag fann mig stå ensam på gatan. Instinktmässigt hade jag stannat utanför min port, och gubben hade i sin upprörda sinnesstämning bara skyndat vidare utan att säga farväl.

Jag skakade på hufvudet, undrande hvad som kunnat komma åt den annars så lugne Knebel, och beredde mig att öppna porten. Men så betänkte jag mig. Gubbens häftighet hade riktigt upprört mig, och jag trodde att en liten promenad skulle göra mig godt. Alltså stoppade jag nyckeln tillbaka i fickan och gjorde helt om för att gå några gator.

VII.

Ett oväntadt möte. — "Gaudeamus igitur", hjärtekval och snöglöpp. — Grogg, sorgbundna förtroenden och en påstruken älskare.

Jag hade knappast hunnit vända om närmaste hörn, som bildades af knuten på just det hus, där jag bor, förrän jag hörde tunga steg klampa mot trottoaren och en skroflig röst af synnerligen nattsvart timbre gnola en sång, kanske ej tillräckligt högljudt för att det skulle kunna betecknas som egentligt skral, men dock med betydligt mera uttryck och tydlighet, än man i allmänhet under vårt luftstreck, där soloserenader höra till sällsyntheterna, är van att höra gatusång utföras. Sångaren gick rakt emot mig; och ehuru han belystes endast af det skröpligt darrande sken, som Göteborgs gasverk består, tyckte jag mig dock igenkänna den groft byggda gestalten, hvarför jag för vidare iakttagelser stannade under en lykta, inom hvars lilla strålkrets mannens vandring borde föra honom. Och mycket riktigt fann jag en bekant i den enslige vandraren. Det var ingen annan än Rowski, ryssen — just den man, som jag samma afton förgäfves sökt.

Han hade slagit upp rockkragen och stoppat händerna djupt ned i fickorna. Käppen bar han under armen; de långa mustascherna slokade på ett sätt, som gaf honom ett synnerligen misströstande utseende, och ögonen stirrade envist i marken, hvilket hade till följd att han ej gaf akt på mig.

Da han kom närmare, hörde jag att det var en latinsk studentsång, han sjöng eller snarare framrosslade — egentligen en sprittande glad visa, en jublande uppmaning att hålla sig munter i ungdomens vår, ehuru det var med det allra jämmerligaste uttryck af bedröfvelse och hopade smärtor, vännen Rowski sjöng sitt *Gaudeamus igitur*, som i hans mun förvandlades till en hjärtslitande sorgmarsch. Det lät sannerligen snarare som hade han uppmanat till botgöring i säck och aska än till njutande af ungdomsglädjen; och när han slutat versen, suckade han tungt och mumlade några ord, innan han vände tillbaka samma väg och samtidigt började visan omigen med samma ynkliga tonfall.

När ödet nu visade sig nog tillmötesgående att så här opåtanligt kasta i min väg just den man, jag denna kväll gått ut för att träffa, var jag naturligtvis ej sen att ropa honom an.

»God afton, Rowski!» sade jag. »Konstig tid och konstigt ställe du väljer för dina sångöfningar!»

Han såg upp från marken och stirrade på mig med en förvirrad, yrvaken blick, alldeles som hade han plötsligt blifvit väckt ur sömnen. Småningom kom där emellertid ett något så när förnuftigt uttryck i hans ögon, och han kramade min hand så kraftigt och så många gånger, som hade jag varit någon mycket, mycket kär anförvant eller hjärtevän, hvilken hans öga ej skådat på mångt godt år och hvars oväntade åsyn nu fyllde hans själ med öfversvallande fröjd.

»Got aften! Got aften! Got aften!» brummade han med af rörelse nästan kväfd stämma och en mångfald af handkramningar mellan hvar och ett af dessa hälsningsord. »Got aften! Got aften!»

»God kväll igen!» svarade jag, något förundrad öfver denna glödheta vänskaplighet. »Hur står det till, min bror?»

Han tryckte min hand ännu kraftigare, suckade tungt och mumlade i klagande ton:

»Ille! Micket ille!»

»Hur är det då fatt?» sporde jag och såg litet fundersamt på honom, då jag började misstänka att det tilläffventyrs kunde vara några mer än vanligt kraftiga groggar, som försatt honom i detta elegiska tillstånd. Men verkan af någon dylik extravagans kunde ej förspörjas; han såg endast dyster och nedslagen ut, halade fram käppen från dess hviloplats mellan armen och sidan, som hade han dragit ett svärd ur skidan, stötte doppskon våldsamt i marken och utbröt ännu en gång i en ton af hopplös förtviflan:

»Ille! Micket ille!»

Det var ju lätt att förstå, att något var på tok med vännen Rowski; och jag kan icke neka till, att detta glädde mig en smula. Jag har lefvat med i världen tillräckligt många år för att hinna träffa tillsammans med en hel hop människor; och hos dem alla — och hos mig själf med, för den del — har jag gjort den upptäckten, att man sällan är så upplagd för att ge förtroenden, som när något gått en emot. Sorger och bekymmer öppna gärna hjärtat och lossa tungans band; man erfar en tröst genom blotta omtalandet af sina olyckor. Och jag hoppas det ej måtte räknas mig till last, att jag med ifver beslöt att begagna ryssens bedröfvade sinnesstämning för att få en liten inblick i hvad som rörde sig under vänstra knappraden på hans rock. Jag ber att få fästa uppmärksamheten därpå, att det hvarken var nyfikenhet eller någon annan själfvisk känsla, som dref mig; jag ville blott uppfylla den gamle skomakarens önskan och för hans dotters bästa pejla djupet af agentens känslor.

Alltså tog jag honom under armen och föreslog att vi skulle gå upp till mig och prata en stund, i synnerhet som natten i hast ändrat karakter och blifvit högeligen mörk och otreflig, därigenom att himlen öfverdragits med svarta moln. Men långt ifrån att villigt gå in på mitt förslag, stötte han ännu en gång käppen hårt i marken, hvilade båda händerna på dess krycka, spärrade ut benen, såg på mig med

en högeligen bister blick och sade med mycken beständhet:

»Naj! Här är min plats! Här schkall jak vake . . . vake . . . vake! Här är all min klätje bekrafven, och här schkall jak vake . . . vake . . . vake.»

Det är alldeles omöjligt, åtminstone för min penna, att beskrifva, med hvilken eftertrycklig högtidlighet han uttalade detta »vake» — och för öfrigt allt det andra också. Med hans rossliga bas och fruktansvärda uttal lät det hela riktigt som något slags andebesvärjelse eller dylikt hedniskt sattyg. På grund af hvad jag redan visste, slog han mig emellertid ej så med förvåning, som han antagligen skulle ha gjort, om jag varit oförberedd. Nu begrep jag, att han hänsyftade på sin och skomakardotterns kärleksroman; och alldenstund hans sinne var fyllt af tanken på den älskade, ville han enligt äkta god gammal riddarsed tillbringa vinternatten under den mur, som dolde den skönas behag, drömmande om hennes fagra ögon och beredd att vid minsta ljud af hennes silfverstämma spränga riglar och lås och ila till hennes skydd, vore det så mot jättar, spöken eller eldsprutande drakar.

Om jag ville begagna det gynnsamma tillfället, fanns ingen annan råd än att traska fram och tillbaka med honom på trottoaren utanför min port; och där vankade vi nu af och an som ett par hemlösa, irrande andar i lyktornas osäkra sken.

När vi hållit på med detta en stund, började det snöa, och samtidigt blåste vinden upp, först sakta och smeksamt men så småningom morskande upp sig rätt duktigt, så att flingorna yrde kring oss ganska muntert. Men riddersmannen Rowski aktade ej väder och vind. Han gick vid min sida lika dyster och grubblande, som han förut gått ensam, och han hade på nytt upptagit sitt gnolande af »Gaudeamus igitur», om möjligt ännu falskare, bedröfligare, mera hjärtskärande än för en stund sedan.

Han måste hjälpas på trafven, om jag skulle få veta något; det var tydligt. Och så började jag:

»Hvad är det, som gör bror så nedslagen i kväll?»
 »Alltink?» svarade han i kort, hämndgirig ton
 samt insvepte sig efter denna uttömmande förklaring
 ånyo i tystnadens mantel.

»Allting?» upprepade jag, småleende mot min
 vilja. »Det var mycket, det!»

Rowski afbröt för ett ögonblick promenaden, stir-
 rade på mig med två djupa veck mellan ögonbrynen,
 slog en knuten hand mot bröstet, så det dånade efter,
 och utbrast med mörk patos:

»Här sitter det! Här!»

På det att jag ej skulle kunna misstaga mig om
 sätet för de kval, som rasade inom honom, bultade
 han sig ännu några gånger i trakten af hjärtat och
 upprepade med grafröst:

»Här! Här! Här!»

Hvarpå han ånyo satte i väg framåt trottoaren
 med långa steg, som om han genom att ett ögon-
 blick stanna i farten försummat något synnerligen
 viktigt, hvilket nu måste återvinnas, kosta hvad det
 ville.

»Reumatism?» föreslog jag i mildt frågande ton
 såsom förklaring på hans lidande. Men då detta en-
 dast framkallade ett hänfullt löje på hans läppar, än-
 drade jag mig till: »Eller kanske förkylning?»

Han skrattade ett kort, bittert »haha!» i den allra
 högsta stilen, men värdigades ej spilla ett ord till in-
 vändning mot mitt prosaiska antagande.

Detta gick mig för långsamt. Jag måste gifva
 honom en duktig knuff, om jag skulle få honom in
 på den väg, jag ville. Och så hejdade jag med ett
 grepp i armen hans ursinniga vandring, såg honom
 rakt i ansiktet och sporde:

»Bror har väl aldrig gått och blifvit kär?»

Det knep honom! Han tvärstannade och strök
 baklänges som en häst, när tömmarna plötsligt åtstra-
 mas. Med ett högst komiskt uttryck af förundran
 öfver min skarpa blick skådade han på mig, och ur
 hans bröst banade sig fram ett slags stönande eller

frustande — jag vet sannerligen ej rätt, med hvilket ord jag bäst skall beteckna det ynkliga ljud, genom hvilket han tillkännagaf att jag träffat hufvudet på spiken. Att kalla det suck skulle vara för lindrigt, och uttrycket vrålände vore kanske väl skarpt tilltaget. Ett hiskligt ljud var det emellertid och gjorde all heder åt hans hjärta, såvida det verkligen var ett sant uttryck för dess känslor.

Jag fann, att jag nu antagligen var på god väg till hans förtroende, och fortfor i deltagande ton:

»Jag börjar tro att jag gissat rätt. Men att vara kär är väl ingenting att gå och jämra sig för! Eller kanske inte flickan bryr sig om dig?»

Nu löstes äntligen hans tungas band!

»Hän är en ängel!» skrek han så högt, att jag började frukta för polisens ingripande. »Hän är en ängel... en ängel... en ängel!»

Märkvärdigt kärlekssymptom det där, att upp-
repa orden tre gånger! Jag hade iakttagit det redan förut under vårt knapphändiga samtal. Och så han hojtade fram sitt tredje »ängel»! Det riktigt gaf eko i husraderna.

»Men det finns andre! Det finns andre! *Hän* är mildt och got som en dufve. Men det finns en, som är grim och hårt som en schten. Hårt... hårt... hårt!»

Vid dessa ord skakades han af en stilla rysning och svor en liten högst profan ed öfver snön, som smög sig in mellan kragen och halsen, där den öfvergick till sin ursprungliga flytande form och i små uppfriskande rännilar gled nedåt hans rygg. I detta fall, åtminstone, förstår jag så väl hans missnöje, ty snön gjorde mig själf samma tjänst, och jag medger att det kändes kusligt nog.

Änjo framställde jag, att vi borde fortsätta samtalet uppe hos mig; men liksom förut hade han endast ett nekande svar för detta mitt förståndiga förslag. Denna gång framlade han emellertid skäl för sin vägran.

»Schkulle jak väl kunne beträde pärten till dette hus, uten att kärleken schkulle drifve mik att met valdt schpränge mik in till henne? Naj! Jak kan det aj, jak våger det aj. Ti hän bär där . . . där . . . där!»

Med en storslagen åtbörd pekade han vid dessa ord på min port och gaf ånyo ifrån sig ett frustande läte likt en ung hvalfisk.

»Hvad för slag? Bor hon i samma hus som jag?» sporde jag med som jag hoppas någorlunda väl spelad förvåning.

Åtminstone föreföll den naturlig nog för att öfvertyga min sorgtyngde sällskapare; ty det tunga »ja», han uttalade, röjde ingen misstänksamhet, blott den svartaste förtviflan.

»Om det kan lätta ditt hjärta, så lät oss tala om henne,» föreslog jag, fortsättande min macchiavellistiska roll. »Kanske känner jag henne, efter som vi äro grannar!»

»Jak är olöcklich! Jak är förschkräcklich olöcklich!» mumlade han och tryckte rockkragen närmare intill halsen för att utestänga snön.

»Så mycket större skäl att lätta ditt hjärta!» uppmuntrade jag med en tyst förbannelse öfver att detta skulle behöfva ske just under ett sådant hundväder. »Låt oss välja en gata, där inte vinden ligger så hårdt på, eftersom du inte vill gå upp till mig.»

Han såg upp vid dessa ord, antagligen i afsikt att med en förebrående blick straffa mig för att jag ville rycka honom bort från hans riddarvakt utanför den älskades boning. Men en snöhvirlvel, som i samma nu svepte om hörnet och för en stund betog oss andedräkten, göt i någon mån vatten på hans känslors glöd. Han kastade en lång, lång afskedsblick på den mur, som skilde honom från hans tillbedda — hvarvid är att märka, att han ej ens hade tillfredsställelsen se hennes fönster, som ligger åt gården! — och sade i resignerad ton:

»Kom! Vi går!»

Med dessa ord beredde vi oss att söka skydd mot det ganska nätta lilla yrväder, hvartill snöfallet urartat; och sedan jag fått vänta en stund i gathörnet, medan Rowski tillställde en jakt efter sin hatt, hvilken, uthålligare än självaste sin herre och ägare, ej tycktes vilja öfvergifva den nattliga vakthållningen, utan passade på tillfället att i sällskap med en häftig vindil kila i väg bort till porten och trotsigt stanna där i ett hörn, lomade vi af med uppslagna rockkragar och händerna i fickorna, under det att snön stampade sig tillsamman under våra sulor i så tjocka lager, att det föreföll som om man gått på små styltor.

Att döma af det raska och bestämda sätt, hvarpå Rowski stretade fram genom snögloppet, och de beslutsamma vändningar, han gjorde kring vissa gathörn, tycktes han ej vandra på måfå, utan hafva ett mål; och inom få minuter förstod jag af den kosa, vi togo, att vi styrde kurs på hans kombinerade hem och kontor. Som detta var beläget blott några få gator från min bostad, hade jag alls ingenting häremot, ty snön, som nu började blifva regnblandad, gjorde vistelsen utomhus allt annat än angenäm.

Och mycket riktigt stannade han också vid den trappa, på hvilken han med sådant förakt för sin egen kroppsliga bekvämlighet slagit sig ned den natt, då vi vandrade hem från festen i G. G. Men nu ägnade han ej en blick åt den hviloplats, från hvilken han då så ogärna lätit rubba sig, utan öppnade snabbt förstudörren och trädde in, följd af mig, som var glad att för en stund slippa undan ovädret.

Han hade ej yttrat ett ord till inbjudning, utan tycktes taga för alldeles gifvet att jag skulle följa med; och så knogade vi två trappor upp i den måttliga belysning, som ett par tändstickor förmädde åstadkomma.

Plötsligt stannade han och strök eld på ännu en sticka; och jag hann knappt att på en mässingsplåt å en dörr snarare gissa än stafva mig till orden: »A. Rowski. Kontor», förrän bemälda dörr var öppnad och

vi befunno oss inom hennes hägn. Till en början stod jag försiktigt stilla i mörkret, under det att ryssen med åtskilliga mullrande eder letade efter en lampa, som, efter hvad jag kunde förstå, hans städerska hade för vana att placera på olika ställen, alltefter skiftningarna i sitt lynne.

Alldenstund detta förhållande osökt förde min tankegång hän till min fru Holm och hennes i samma riktning gående vanor, rann mig samtidigt mitt hem i sinnet, och jag kunde ej underlåta att sucka litet vid tanken på att jag nu kunde sitta där, insvept i min mjuka, varma nattrock med en bok framför mig, eller ock ligga i min goda, bekväma säng, i stället för att vid denne sene timme befinna mig på ett skäligen kallt och ruskigt kontor, med utsikt att få lyssna till några antagligen olidligt tråkiga kärleksutgjutelser och att sedan gifva mig ut i det yrväder, hvarifrån jag kommit. Hvarför i all världen kastade jag mig då in i sådana obehagligheter? Rowski kände jag ju högst obetydligt, och flickan hade jag sett flyktigt en enda gång, utan att växla ett ord med henne. Hvad rörde mig egentligen deras kärleksgriller?

Men så kom jag att tänka på den gamle skomakaren; hans redbara utseende och sätt och den själens värme, som strålat ur hans ögon och gjort hans sträfva stämman nästan vek och välljudande, då han talat om sin tillgifvenhet för dottern, framträdde åter lefvande för mig. Och då stod mitt beslut fast att för den gamles skull studera denne friare, till hvilken han hyste så föga förtroende.

När Rowski äntligen lyckats få fatt på lampan och tändt henne, slog jag mig ned i en svart soffa med kullrig sits, öfverklädd med något slags obarmhärtigt hårdt och glatt tageltyg, som gjorde sittandet å denna möbel till en synnerligen invecklad och spännande procedur. Därigenom att man oupphörligt hal-kade och gled på det glasartade öfverdraget, måste man nämligen ständigt vara på sin vakt samt då och

då taga spjärn mot golfvat och skjuta sig upp igen på soffsitsen, så vida man ej ville, rätt hvad det var, se sig försatt i den förargliga ställningen att sitta bredvid soffan. Till en början verkade detta åkande ner och upp icke så litet enerverande och tröttande; men sedan jag blifvit en smula van, gick det ganska bra, och jag lärde mig så småningom att med vissa mellanrum helt instinktivt taga sats mot tilljorna för att rädda mig från fall.

»Välkommen! Sitt ner! Här är min kontår!» hade Rowskis hälsning ljudit, när han fått eld på lampan.

Och sedan han upphängt våra våta rockar och hattar till tork och sett mig väl placerad i den motspänstiga soffan, vandrade han fram till ett väggskåp, som han öppnade och ur hvars djup han framplockade tvenne dricksglas af synnerligen rymmande dimensioner och en låda cigarrer. Från en öppen hylla vid väggen nedtog han därpå några små medikamentsflaskor, försedda med etiketter alldeles som på ett apotek; och allt detta placerade han under tystnad på ett bord framför soffan, ökade samlingen med en vattenkaraff, som han hämtat från ett rum innanför kontoret, samt sade i kortfattadt gästvänlig ton:

»Vars' go'!»

Flaskornas etiketter tillkännagåvo, att de innehöllo konjaksprofver. Idén var god efter vår vandring i det ruskiga vädret, och jag lagade mig utan invändningar en rätt stadig grogg, hvilken dock, hvad styrkan beträffar, var att betrakta som en obetydlig dvärg mot en väldig jätte i jämförelse med den hotande mörka blandning, som den förtviflade ryssen bryggde åt sig och i hvilken vattnet användes med så stor måttfullhet, som hade konjaken varit något synnerligen bräckligt föremål, hvars allra yttersta yta det gällde att med mycken försiktighet och lätt hand nått och jämt lindrigt fukta.

Under det att vi profvade våra olika blandningar och tände cigarrerna, begagnade jag tillfället att se

mig omkring. Jag fann kontoret vara möbleradt med — utom den något besvärliga soffa, hvori jag gymnastiserade — en pulpet, ett par höga kontorsstolar på skrufvar, en kopiepress, en väggلمانacka samt en stående hylla i flere våningar, hvori funnos några små påsar, ett tjugutal små flaskor, påtagligen syskon till dem, ur hvilka vi lagat våra groggar, några skrofliga, sönderbrutna bitar af ett ämne, som såg ut ungefär som smutsig is — antagligen soda eller något dylikt — ett tjugutal cigarrlådor samt åtskilliga andra föremål, som jag ej så noga kunde urskilja i halfmörkret — förmodligen alltsammans profver på de varor, för hvilka ryssen var agent. Vid kakelugnen stod en kamin, som föreföll betydligt rostigare än de värmspridare af samma slag, som man vanligen brukar påträffa inne i bebodda rum; och bredvid honom på golfvet befann sig ett upplag af koks, hvars inneslutande i något slags förvaringsrum bestämdt skulle varit att förorda ur både skönhets- och snygghets-synpunkt.

Hela kontoret — golf, tak, väggar, möbler, profver och alltsammans — erbjöd, det måste erkännas, en så dammig, smutsig och oordnad anblick som gärna kan tänkas; men kanske det var en följd af lampans matta sken, att allt föreföll mig så föga inbjudande. Ett faktum är emellertid, att om också mina ögon under dessa ogynnsamma förhållanden måhända ej gjorde full rättvisa åt de behagligheter, som möjligen Rowskis kontor kan ha att bjuda på vid full belysning, så kunde jag dock ej underlåta att sätta tro till min näsas vittnesbörd om, att luften härinne utgjorde en högst sällsam konstprodukt af damm, mögel och en del egendomliga kryddoster, de senare förmodligen härstammande från speceriprofver, och allt blandade sig till ett helt, som vittnade om, att vädring ej måtte höra till de alldagliga företeelserna här på stället.

Emellertid sutto vi där nu med bordet emellan oss, jag åkande ned och skjutande mig upp igen på den hala soffan, Rowski placerad i en kontorsstol, som

var så högt uppskrufvad, att ryssen lopp stor fara att slå ned på hufvudet midt bland förfriskningarna för hvar gång han böjde sig efter groggen — hvilket, sanningen att säga, skedde ganska ofta. Och jag kände att nu, om någonsin, var förtroendenas stund inne.

Alltså höjde jag mitt glas, stötte det emot min värds, tog en klunk och började pumpa honom efter bästa förmåga.

»Nå,» sade jag. »Du har således gått och blifvit kär, min gosse?»

Rowski sväljde i ett drag groggen nummer ett, började betänksamt blanda en ny ur en af de små flaskorna, sköt en annan sådan åt mig med gästvänlig inbjudan att följa exemplet, smakade på den nya blandningen, smackade belåtet som om han funnit henne vara i allo lyckad, samt svarade efter alla dessa förberedelser i afbrutna satser:

»Ja, du har rätt! Jak är kär! Ferälschket! Dödlich ferälschket! I en ängel! En ängel! Schkäll!»

»Men,» invände jag, »detta är väl intet skäl att hänga läpp så, som du gör. Eller är det någon fnurra på tråden? Hur är det fatt?»

Rowski slog handen våldsamt i stolens sidostöd.

»Ja, du sade det!» skrek han. »Det är fnurre! En helvetisch fnurre! För *hån* är en ängel, men hennes pappe är en rå mänske, en schkamaker, en grobianer!»

»Har han invändningar att göra, då?» frågade jag.

»Du schkäll få höre!» genmålde Rowski och tog en ny styrketår, så djup att den starka blandningen kom honom att våldsamt hosta och gjorde honom alldeles mörkröd i ansiktet, så att jag nästan fruktade han skulle få slag. Först sedan han hostat, fräst och spottat en god stund, var han i stånd att fortsätta; men då kommo också förtroendena i en brusande ström. Hans buttra fåordighet var fullständigt bortbläst, förmodligen på grund af groggens lifvande inverkan; och nu behöfde han sannerligen ej sättas i gång. Han talade visserligen i afbrutna satser, men

det berodde på, att det främmande språket ej ville riktigt följa med på tankarnes iltågsfart. Men pauserna voro mycket korta. Så här ungefär förtäljde han sin kärlekssaga:

»Jak såk henne en tag... för tre månat seden... Jak kom in till en linnesömmerske... ville beschälla mik nåkre skjårter... Hån syr hås den sömmerske... hån var i putik... händelsevis... Vänlich mät mik... artich... schnäll... schnäll... söt... schkrattede och visede sine hvite tänder... Jak blef fertjost... kär... galen... passer på henne om kväll... när hån schkall gå hem... hälsar på henne... Hån schnäser och fräser... säger hån schkall råpe på polis... Jak går... kommer igen näste kväll... hån like arg... Kvällen därpå igen... hån schkratter, men schnäser... Kvällen därpå igen... hån schkratter och schpringer sin väk, men schnäser inte... Kvällen därpå igen... hån bare schkratter, schpringer inte, schnäser inte... Jak talar... ferkclarer kärlek... säger min namn... Hån säger *sin* namn... Karoline... Line... Line... Åschtröm... Pappe schkåmaker... Känner du schkåmaker Åschtröm?»

Jag svarade litet förlägen, att jag talat en gång eller två vid mannen; men Rowski befriade mig från alla vidare utläggningar af detta kinkiga ämne genom att fortsätta:

»Jak följer henne hem... hvarje kväll... Hån rädd fer pappe... schtanne i hörnet... icke gå fram till pårt... Jak vill bjude på teater... variété... cirkus... hvad som helst... Naj!... Hån väger icke... vill icke... Higglich flicke... Det ticker jak om... Göre kärlek schtarkere... schtegre till passjän... Ah!»

Vid detta utrop slog sig den varmblodige moskoviten upprepade gånger för bröstet, hvarefter han svalkade sig med en ny, duktig klunk ur groggen och fortfor:

»Alltingk går bra... ände till här om da'n... Da säger hån: 'Pappe har sett oss!'... Pappe är

arg på henne ... gråf karl ... Jak vill schtörte till hånem ... men hån vill inte ... Han tal inte agenter, säger hån ... Kan jak inte blifve något annat?»

Jag var tvungen att i glaset dölja det leende, som jag ej kunde återhålla, då Rowski på detta sätt upplifvade mitt minne af den gamle skomakarens hätskhet mot allt hvad agenter heter. Men Linas älskare märkte ingenting, utan fortfor med oförminskad liflighet:

»Jak schvarer ... att jak gärne vill blife något annat ... micket gärne ... för hennes schkull ... och för min egen schkull också ... Hele agenturen är icke micket värt!»

Härvid kastade han en högst föraktfull blick rundt kontoret och på profverna — en blick, hvars uttryck lifligt illustrerade hans utsago om affärens ringa värde — och återtog:

»Jak schvarer alltså ... att jak gärne vill blife något annat ... Men *hvat?*»

Detta »hvad?» syntes i hans själ öppna ett obe-gränsadt fält för undrande och spörjande gissningar. Han tycktes söka svaret hos groggen, i hvars mahognyfärgade djup han blickade med forskande min, under det att han ett par, tre gånger upprepade ordet. Men då detta förfarande ej visade några tecken till att skingra töcknen, hänsköt han frågan till framtiden och gjorde i stället en allvarlig påhälsning hos det nämnda stimuleringsmedlet, hvilket, i förbigående sagdt, vid detta stadium af hans berättelse började utöfva något slags konst med hans ögon (som togo sig för att blinka betänkligt och öfverdrogos liksom med en hinna af tenn) samt slå volter med hans tunga, så att hans tal, svärbegripligt nog förut, nu började blifva hart när omöjligt att förstå.

En stund såg det ut, som skulle han aldrig komma längre än till sitt »hvat, hvat, hvat?» Men så piggade den senaste groggklunken upp honom en smula; hans berättarförmåga uppflammade ånyo som ett ljus i döds-kampen och han fortfor, görande pauser nu mellan nästan hvarje ord:

»Härom tag ... passete pappe ... på! ... Frågete ... hvad jak ville?... Gifte mik ... schvarer jak ... Med Line ... schvarer jak ... Ärlike afsichter ... älsker flicken ... och allt såden ... Då fråger han ... pappe ... om jak har nåket ... att gifte mik på?... Naj! ... schvarer jak ... Naj ... naj ... naj!»

Liksom hade detta nej och de orsaker, som framkallat det, varit af allra gladaste natur och ägnadt att i allra högsta grad fägna såväl den bekymrade fadern som honom själf och hans flicka, upprepade han det väl ett dussin gånger med ett bredt leende, svängande glaset af och an som om han talat till en större församling, uppmanande denna att tömma en bägare på grund af en eller annan festlig anledning.

»Naj, naj, naj!» gick han på.

»Na, hvad sade flickans far då?» frågade jag för att få honom ur stället.

»Hvem?» sporde ryssen och såg på mig med nickande hufvud och en mycket sömning blick. »Ahal ... Jaså! ... Jak förschtår! ... Schkål! ... Jaså! ... Schkamakeren! ... Lines pappel! ... Já, han sa ... Dra åt helsefir, sa han ... Och kom icke igen ... förrän herren har penger ... Och jak kan icke komme igen ... för jak har inge penger ... Schkål!»

»Men din affär då?» skyndade jag att fråga. Ty jag såg att groggen snart skulle blifva honom öfvermäktig.

»Min affär?!» svarade han med ett försök till skratt, som dock stannade vid en gäspning. »Min affär?! Ha-a-a-a! ... Den är icke värt så micket som så! ... Konkurens! ... Konkurr-a-a-a!»

Och för att riktigt visa, hur litet affären var värd, strök han med en matt rörelse händernas insidor emot hvarandra och vinkade sedan helt lojt med dem, därigenom bildligt antydande, att så mycket, som vid denna målände pantomim föll ur hans händer, så mycket gaf också hans arbete på affärsområdet igen. För att ytterligare skärpa intrycket af denna stumma förklaring, satte han ut läpparna och blåste föraktligt ett par gånger. Hvarpå han stötte omkull sitt glas,

när han gjorde en våldsam ansträngning för att fatta det, och plötsligt sjönk ihop i den höga stolen som en tom säck, med hufvudet mellan knäna och endast genom ett underverk af omedveten balanseringskonst undvikande att falla ned på bordet.

Vid detta stadium af samkvämet fann jag det vara hög tid att gå, hvarför jag med mycket besvär skakade en smula uppfattning i min värd och verkligen till slut lyckades få honom att begripa hvad det var fråga om. Efter många ruskningar vaknade han upp till ett slags skenlif och öppnade dörren, hvarpå han med stöd af min arm följde med nedför trapporna, ideligen hviskade till mig i förtrolig ton: »Hän är så söt... och schnäll... Men jak har inge penger! Inge penger!»

Väl nedkomna, läste jag upp förstudörren, alldenstund hans åsikter om nyckelhälets plats voro något sväfvande, och sedan följde jag honom upp för trapporna igen för att se, att han kom riktigt in till sitt. Alldenstund nattluften tycktes ha bragt en tillstymmelse till klarhet i hans hjärna, lämnade jag honom i ej allt för orolig sinnesstämning. När jag hunnit en trappa ned, hörde jag honom öppna dörren, hvarpå han sände efter mig en högljudd hviskning:

»Hän är så söt! Du schkall få se henne!»

Med hvilket ädelmodiga löfte han åter gick in till sitt, denne gång förmodligen på allvar, ty jag hörde läset vridas om.

När jag kom ut på gatan, hade yrvädet upphört och det började frysa på, så att man fick taga sig i akt på den hala trottoaren. Men hur mycket jag än samlade mina tankar på att undvika fall, kunde jag dock ej hindra dem från att då och då irra bort till skomakarens Lina och hennes friare. Och jag kunde ej underlåta att skaka på hufvudet och erkänna att jag fått ytterligare stöd för min förmodan, att vännen Rowski, rätt så beskedlig och oförarglig han är, dock ingalunda förefaller som något ideal för en blifvande äkta man.

Det förargade mig att ej kunna se saken i annan

dager; ty jag tycker verkligen icke alls illa om den godmodige ryssen. Men rekommendera honom hos skomakar Åström kan jag verkligen ej.

Och nu föll det mig in, att med den utgång, sakerna tagit, var den mission, jag åtagit mig, ingalunda angenäm. Jag begrep nu, att jag hela tiden trott mig skola finna Rowski vara en man, som visserligen hade några af de vanliga små ungarlssvagheter, men för hvilken man dock med godt samvete skulle kunna blifva förespråkare — under det att verkligheten, när jag gått den in på lifvet, visat åtminstone en af de där små svagheter vara en skröplighet af allra farligaste beskaffenhet. Ryssen och groggen äro allt för intima umgängesvänner; den saken kan ej bortresonneras!

Jag kan försäkra, att det var med föga smickrande tillmälen åt mig själf med anledning af min dumma svaghet att lägga näsan i blöt för annat folks räkning, som jag denna natt drog täcket öfver bemålde kroppsd. Jag var riktigt förargad; och denna känsla förminskades ingalunda af den obehagliga hetta, som farit i mitt hufvud och för resten hela kroppen efter groggarne hos Rowski, oaktadt *mina* varit bara barnungar jämförda med dem, i hvilka han sökt dränka sina hjärtekval.

VIII.

Jag leker kurra gömma med skomakaren. — Huruledes fru Holm känner sig djupt kränkt och besviken, och hur duktigt jag står på mig. — För omväxlings skull en spritföraktande älskare. — Jag betackar mig för vidare älskogsmelande och håller en föreläsning öfver ämnet "öppet spel". — Musik och annan treflighet i långa banor. — "Vi älska hvarandra!" — Ett gladt slut på en glad afton. — Den förlorade rosetten.

Någon vis man — jag minns icke hvem — har ställt dumheter och brott i samma kategori. Utan att vilja gå fullt så långt kan jag dock medgifva, att bådas *följder* understundom kunna blifva ganska snarlika. Går jag inte nu och förmligen gömmer mig för skomakar Åström, alldeles som hade jag gjort något ondt och han vore en lagens handhafvare, bemyndigad att befordre mig till välförtjänt straff! Den där dumheten att åtaga mig undersökningen af Rowskis moraliska halt gör att jag nu är riktigt smått rädd för den gamle mannen och undviker att träffa honom. Ty så snart han får se mig, börjar naturligtvis genast frågandet; och jag kan ju icke ställa mig till att ljuga karlen midt upp i ansiktet, utan anser mig verkligen skyldig att, enligt mitt obetänksamma löfte, berätta hvad jag hört och iakttagit.

Och detta är en sak, som jag verkligen drar mig för. Sannerligen jag riktigt vet, hur jag skall ställa mig. Ty att rent ut läsa anatema öfver Rowski, där-

till har jag ingen lust. Karlen förefaller att vara rätt bra i grund och botten, och en hel del smådrag visa, att han ingalunda lider brist på hjärta. Men det kan tyvärr ej förnekas, att hans strupe är af det slag, som försetts med ett väl pockande behof att fuktas. Man skulle kunna säga, att hans groggars styrka är hans svaghet. Och hvad mannens ekonomiska ställning beträffar, har han själf uttalat sig med en tydlighet, som ej lämnar rum åt några illusioner.

Men om jag nu tvingas berätta allt det där för skomakaren, så kanske denne brusar upp och ställer till ett förskräckligt spektakel och krossar sin dotters hjärta — och hvarför inte Rowskis med, för den del? En ryss har väl känslor såväl som andra människor; och den, som det här är fråga om, förefaller sannernigen ganska lättrodd.

Det är i alla fall ett mycket ömtalig och ansvarsfull sak att med det praktiska förståndets kalla, nyktra logik blanda sig i hjärteangelägenheter. — För resten . . . att bedöma en man efter några yttranden, fällda i högeligen betryckt sinnesstämning och med hufvudet dessutom fylldt af konjaksångor, torde väl ej vara så alldeles rättvist. Hellre då sondera honom ännu en gång, då han befinner sig i större jämvikt.

Sådant var det beslut, hvartill jag kom efter mogen öfverläggning. Och detta är orsaken till att jag under det senaste paret dagar lefvat såsom en man i fiendeland, noga spejande efter om ej skomakaren möjligen dolt sig i något bakhåll för att helt plötsligt öfverfalla mig med sina frågors skarpa vapen.

Af detta skäl har jag ej vågat gå öfver gården; utan då jag i går tillställde den första af de förut beramade musikaftnarna, inbjöd jag personligen blott grannarne ofvanpå, men skickade min jungfru att högtidligen invitera musikläraren och hans döttrar. Ty rädslan för ett möte med skomakaren bjöd mig att ej passera inom den synkrets, som han behärskar från sina fönster.

Om jag påstode, att denna min första bjudning,

sedan jag kommit i min nya ställning, aflupit utan sina obehagligheter, skulle jag göra mig skyldig till ett svårt brott mot den heliga sanningen. För att rätt bekänna kort bör jag meddela, att jag haft ganska mycket att utstå, innan festligheten kom till stånd.

Behöfver jag väl nämna, att det var fru Holm som göt malört i glädjebägaren? Jag tror och hoppas, att rätt mången med hushållerska begäfvad ungarl skall förstå mig och skänka mig sin medkänsla, då jag omtalar, att hon, så snart jag nämnt ett ord om den enkla bjudning, jag ämnade tillstålla, formligen satte sig på hasorna, för att begagna ett hippologiskt uttryck.

Hon har förhållit sig passiv alltsedan episoden med etagären och oljetryckstaflorna; och den hop-snrörpta mun, de korslagda händer och den afmätta böjning på hufvudet, hvarmed hon emottagit hvarje af mig uttalad önskan, ha häntydt ingalunda på någon böjelse att revoltera, utan endast på ett med kristlig ödmjukhet buret martyrskap. Men i hennes öga har ständigt glimmat en stum förebräelse, och hela hennes hållning har afgifvit en protest, en ordlös men därför ej mindre kraftig gensaga mot oförståndet och obilligheten, representerade i min person.

Och så kom nu min tillsägelse till henne att en viss dag i hvarje vecka bereda sig på supé för sex eller sju personer.

Detta var dock för mycket äfven för hennes tålga sinne! Min i undfallande ton framburna anmodan bragte henne till den grad ur jämvikt, att det konstlade lugn, hon hittills iakttagit, krossades, liksom hafvets blanka spegel splittras af den plötsligt utbrytande orkanen.

Först vacklade hon, lade med en åtbörd af djupt lidande handen på den del af flanelltröjan, som betäckte hennes af mitt burdusa förslag grymt sargade hjärta, samt grep fatt i en stolskarm, som om hon varit färdig att segna till golfvet. Och därpå uttalade hon i en ton af smärta, hvilken i sig inneslöt sammanfattningen af alla de lidanden, mitt uppförande

beredt henne och hvars mått genom min senaste tillsägelse fyllts ända till randen — hon uttalade, säger jag, dessa ord: »*En gång i veckan!!*»; och så sjönk hon förkrossad ned i stolen, lade händerna i kors i skötet och hängde hufvudet som en falnad och bruten blomma i höstens tid, krossad och förstörd af stormens il och köldens råa andedräkt.

Hon sade blott de orden: »*En gång i veckan!!*» och jag har låtit sätta dem med särskildt framträdande stil samt försett dem med två utropstecken för att i någon mån gifva en aning om, med hvilken gripande patos, buren af djupt känd harm och smärta, de uttalades. Men hvad förslå väl härvidlag kursiva typer och ett par fattiga interjektionsmärken! Den tjockaste fetstil, sättaren har till sitt förfogande, och tio utropstecken skulle blott gifva en svag föreställning om den ovilja, den bitterhet, den smärta, den harm, som jag genom min tillsägelse väckt till lif inom min hushållerskas barm.

»*En gång i veckan!*» — Hon upprepade ånyo orden, liksom halft tviflande på sina egna örons vittnesbörd.

Jag vill ej neka till, att detta hennes sätt att taga saken gjorde mig ganska het. Var jag inte herre i mitt eget hus? Betalte jag fru Holms tjänster, eller gjorde jag inte?

Jag fruktar, att det var i en ganska hetsig ton jag svarade:

»Ja, just en gång i veckan! Och kanske två gånger också, hvad det lider! Jag hoppas att jag har rättighet bjuda folk hem till mig, när jag vill!»

Jag befann mig nu i en sinnesstämning, som gjorde mig ägnad att djärft nedtysta alla de invändningar, med hvilka jag antog att fru Holm skulle försöka nedrifva mitt beslut. Men till min stora förvåning svarade hon ej ett ord på mitt utbrott; hon reste sig tyst från stolen, gick med majestätisk hållning in i sitt rum, där jag hörde henne draga ut en låda, och återvände om ett ögonblick med ett tidningsurklipp, som hon, fortfarande stum och högtidlig, räckte mig.

Något förbluffad öfver hennes uppförande, kastade jag en blick på papperslappen. Det var den annons, medels hvilken jag sökt efter en hushållerska; och den började sålunda:

»En medelålders, stilla ungarl söker . . .»

När hon såg, att jag hunnit öfver de första orden, sträckte hon ut mot mig ett magert, krokigt pekfinger och yttrade i långsam, bittert förebrående ton:

»Där står medelålders (här fnös hon till helt sarkastiskt) *stilla* ungarl! »*Stilla*» står där! Herrn har själf latit sätta dit det!»

»Nå, än se'n!» ropade jag och kastade annonsen på golvet. »Är jag inte stilla, jag? Försök inte komma fram med några dumheter, det säger jag henne, människa! Är frun inte belåten med sin plats, så kan hon ju flytta! Jag ska inte lägga några hinder i vägen!»

Då brast regnet lös — tårarnas regn, denna aldrig sinande vattenkonst, som står så fullständigt under fru Holms kontroll, att hon, efter hvad jag tror, kan få den att spela hvilket ögonblick som helst. Hon snyftade, och hon grät, och hon torkade sig i ögonen med sin diminutiva näsdukstrasa; och mellan de högst pinsamma hulkande ljud, som framträngde ur hennes beklämda bröst, framstötte hon i afbrutna satser förklaringen om, hur kränkt hon kände sig i det innersta af sitt väsen, samt hjärtslitande beklaganden af sig själf, stackars svaga, kufvade, beroende varelse, som måste lida allt, tåla och fördraga allt utan att något deltagande hjärta rördes till medlidande af hennes hårda lott.

Det mesta och antagligen saftigaste af litanian gick emellertid förloradt för mig, alldenstund jag skyndsamt retirerade in i min sängkammare, slog dörren i lås och med en stolt och segerglad känsla öfver att ej hafva latit öfverrumpla eller nedgöra mig af anfallet lät fru Holm till uteslutande uppbyggelse för sig själf pröfva de outtömliga tärkörtlarna eller ock lugna sina upprörda känslor, hvilketdera hon helst föredrog. Jag hade sagt mitt ord; och hon passade sig nog för att

riskera sin goda plats genom att i afgörandets stund trotsa mig!

Alltså var jag i den saken ganska lugn för min festafton och gick själf ut i staden för att göra nödiga inköp af förfriskningar åt de damer och herrar, som lofvat blifva mina gäster. För att visa mig riktigt stram, öfverlämnade jag ej till min hushållerska personligen, utan genom jungfrun, de extra penningar, som jag ansåg böra räcka till för aftonen.

Och sedan jag sålunda i dessa delar fullgjort, hvad på mig ankom, tillsåg jag att min lilla salong inreddes till musikrum. Jag placerade med egen hand två nyinköpta dubbelnotställ, ordnade noter, inrättade ett bord till buffet genom att med pigans hjälp belasta det med åtskilliga karaffer, glas och skålar med frukt, sötsaker och dylikt, som jag antog kunna vara smaktigt för såväl den feminina som maskulina delen af de väntade.

Och sedan jag för säkerhetens skull gjort en titt ut i köket, och därvid funnit att min hushållerska fullständigt vändt upp och ner på detsamma för tillredelserna till kvällsvarden och att hon, blossande röd och varm, for omkring som ett yrväder mellan spisen och skafferiet, med skarp röst kommenderande pigan till handräckning, förstod jag att hon trots alla gensägelser ämnade göra sitt bästa.

Jag hade sålunda intet vidare att göra, än låta allt gå sin gång; och jag satte mig ned för att invänta det ögonblick, då det första kalas, jag ställt till i hela mitt lif, skulle taga sin början.

En god halftimme före den utsatta tiden ringde det på tamburklockan, och jag öppnade för handelsläraren i tredje våningen, den vackra Elsas Adolf, annars bärande det skäligen hemmagjort klingande namnet Strängzelius.

Han är en ung man på omkring tjugufem år, kan jag tycka, och förefaller verkligen mycket hygglig och stadgad. Som han dessutom ser riktigt bra ut med sitt mörka ansikte, sina bruna ögon, de käcka

små mustascherna samt en bredd öfver axlarna och en hållning, som snarare ingifva den föreställningen att man har framför sig något slags yrkesgymnast, än en lärare i kalligrafiens och bokföringens stillsamma konster, undrar jag ingalunda på att lilla Elsas vackra ögon försett sig på honom.

Han visste, att han kommit för tidigt, och bad om ursäkt därför.

Nå, det hade jag ingenting emot, ehuru jag hade en aning om att det ånyo skulle blifva min lott att lyssna till kärleksutgjutelser. Men det är sannerligen så tråkigt att sitta och vänta på folk och titta på klockan hvar femte minut, att hvarje afbrott i den sysselsättningen alltid är välkommen. Alltså bad jag den unge mannen servera sig något styrkande af de framställda varorna, medan vi väntade på de andra.

Han ville ingenting dricka, hvaraf jag kunde märka, att kärleken ej verkar lika på alla naturer. Det skulle ha varit ryssen! — Men prata ville han; och så slog vi oss ner.

Så han gick på! Sådant förtroende han var nog god att påstå sig hysa till mig på grund af mina år och min erfarenhet! Han orerade om de där åren, så att jag riktigt blef litet smått förargad. Så förskräckligt lastgammal är jag väl ändå inte, att man särskildt behöfver tala om mina »år» såsom en synnerligen framträdande egenskap. Och hvad »erfarenheten» beträffar, skyndade jag mig att förklara, det jag aldrig haft någon kärleksaffär och var fullkomligt obekant med det praktiska skötandet af en sådan.

Men detta öppna förtroende stämfade honom ingalunda. Mina år — satans karl, som inte kunde tåga med dem! — gjorde att han blickade upp till mig med ett förtroende af väldiga dimensioner; och nu ville han fråga: »Skulle han, oaktadt sina för närvarande föga lysande utsikter, yppa allt för Elsas pappa? Eller skulle han tåga? Eller skulle kanske jag, som ju var en sann vän till både far och dotter samt, som den orolige friaren hoppades, till honom också, och

dessutom föreföll så god, så vänlig, så ung till sinnes oakadt mina år (fördomda år!) — skulle jag möjligen vilja förbereda Elsas far, som satte så stort värde på mig, och inlägga ett godt ord för de unga? Ty han hade nu följt mitt råd (hade icke tusan gifvit honom något råd!) och förklarar sig för sin tillbedda samt från hennes egna ljufva läppar emottagit en dyrbar försäkran om genkärlek. Säkert skulle hennes pappa bli välvilligare stämd, om en man i min ställning och vid mina år(!), som dessutom var en personlig vän, ville uppenbara hemligheten och understödja de älskande.

När människor gå i kärleksrus, äro de ju ej fullt tillräkneliga; och med anledning däraf tog jag det ej så noga med det tämligen ogenerade i denna den unge mannens hemställan till en person, med hvilken han ingalunda hade någon intim bekantskap. Men jag aktade mig nogsamt för att nappa på kroken, oakadt jag hyser sympatier för båda de unga. Af skadan blir man vis, och jag har nog utaf skomakarens Lina och hennes Rowski samt ämnar för framtiden passa mig noga för att lägga mig i annat folks kärleks historier.

Därför betäckade jag mig lifligt för äran att uppträda som böneman. Men hvad jag ville allvarligt framhålla för den unge mannen, var att undfly allt hemlighetsmakeri. Den lille musikläraren föreföll ingalunda som någon obillig tyrann till far, och den kärlek till sin dotter, han så tydligt lade i dagen, icke mindre än den vänlighet, han visat den unge mannen, berättigade honom till att ej blifva förd bakom ljuset, att ej hållas i ovetenhet om en sak, som måste antagas ligga honom i hög grad om hjärtat. Hvad friarens ställning och utsikter beträffade, vore de en sak för sig. Om dem finge Elsas far själf uttala sina åsikter. Men han borde få veta allt — det var hans rättighet.

Amnet gjorde mig varm, och jag tror att jag lyckades välja den rätta tonen och de riktiga uttrycken; ty den unge mannen åhörde mig verkligen med mycket

andäktigt min. Men han fick ej tid att svara mig, ty min predikan blef så lång, att när jag hunnit till punkt tamburklockan förkunnade ankomsten af en ny gäst.

Det var herr Lind, bokhållaren i tredje våningen, Strängzelius' rumskamrat — en ung, hygglig karl vid handelslärarens ålder, lång och ljus med godmodiga, utstående, närsynta ögon, till en början litet blyg och tafatt i sitt sätt, men en ganska munter karl, när han blef varm i kläderna: en karl, som ingalunda blef stående i stöpet, när det gällde att gifva till lifs en glad visa eller att på sin fiol spela en bondpolska af den äkta gamla sorten — en sådan där, ni vet, där de grofva strängarne surra och brumma och de fina kvittra och hvissla, alla på en gång, så det låter som en hel liten orkester af bin och mosshumlor och syrsor och pipande fjäderfä; och så emellanåt några livvade knäppningar, och som en outhärlig grundval till det hela ett oafbrutet, taktfast stampande med ena foten.

Ögonblicket därpå infunno sig också musikläraren och hans båda döttrar. Och så voro vi då fulltaliga och beredde oss att göra kvällen så angenäm som möjligt.

Ni kan tro, att det blef en afton! Vi karlar spelade kvartetter, och flickorna hörde på. Och gick det också sönder ibland och lät en smula falskt då och då, så skrattade vi och hade lika roligt i alla fall. Och flickorna spelade piano för oss, en i sänder och båda på en gång och tillsammans med deras pappas violoncell och tillsammans med allas våra stråkar. Det blef soli och duetter och trios och kvartetter och kvintetter i långa banor.

Och dess emellan klingade vi med hvarandra, och flickorna skalade frukt åt oss och vi knäppte nötter åt dem, och de snaskade sötsaker och läppjade på sina vinglas och vi pratade allesamman om hvarandra och skrattade och skämtade; och jag tror verkligen att vi gamla, musikläraren och jag, buro oss lika ungdomligt åt som någon af de andra.

Jag såg nog, må ni tro, hur Adolf och hans Elsa manövrerade för att få vara för sig själfva borta i hörnen och tissla och tassla, så ofta de kunde komma åt. Men alla mina fasta beslut att spela sträng gent emot dem smälte bort som snö för solen. Herre Gud! Hvarför skall man icke låta ungt folk njuta den ljufva tiden, då pulsarna slå raskt och blodet rinner varmt, då lifvet ännu är kringgjutet af förhoppningarnas gyllene skimmer och inga bekymmer synas stora, inga hinder svåra att undanrödja, när det gäller kärleken, den allbetvingande kärleken, denna härliga gudas-känk, som sätter stål i de ungas sinnen och ger dem kraft att trotsa allt för att nå sitt mål — sitt och naturens stora mål: Föreningen.

Skulle jag gå och lägga mig emellan dessa varma unga hjärtan? Skulle jag stappla upp hinder för deras oskyldiga närmande till hvarandra? Nej pass! Jag hoppas, farbror Nappe har allt för mycket hjärta själf för att befatta sig med slikt — i all synnerhet när han är vid så jublande godt lynne som denna kväll. Ty det *var* en afton bland alla aftnar!

Och för resten hade jag minsann annat att göra! Där funnos ju mina andra gäster, vet jag; till exempel Ingrid, Elsas syster, som är en minst sagdt lika vacker och behaglig flicka som Elsa själf. Jag måste ju naturligtvis vara artig mot henne. Och jag gjorde verkligen mitt bästa, till den grad att jag rent af förvånade mig själf. Jag konverserade och skrattade och berättade anekdoter, som jag trodde att jag glömt för mången god dag sedan, och jag klingade och spelade filippin med Pålsons vackra Ingrid och bar mig kort sagdt åt, som om min dopattest fore med lögn och bedrägeri och på ren kitslighet gifvit mig så där en tjugufem år för mycket på nacken.

Och där skämtade vi nu helt tappert och läppjade litet ur glasen och spelade en bit då och då och hade riktigt muntert och angenämt, ända tills fru Holm lät genom jungfrun kalla oss att njuta alstren af hennes förfarenhet i matlagningskonsten.

Och det får jag säga till min hushållerskas ära och berömmelse, att för allt hvad hon bråkat och ställt sig obehaglig och missnöjd, så bjöd hon i alla fall på en måltid, som gjorde henne all heder. Icke nog med att bordet vid vårt inträde i matsalen var alldeles fullproppadt med fat och assietter, innehållande alla möjliga goda saker; utan pigstackaren höll formligen på att digna af öfveransträngning, där hon oupphörligt sprang ut och in, bärande nya sändningar af »småvarmt» för att fylla de luckor, som vår aptit förorsakade.

Ty vi hade aptit, vill jag lofva! Vi åto som studenter på en sexa. Och hela tiden skrattade vi och skämtade och pratade och höllo lynnet uppe, så det var en lust och glädje däråt.

Och när vi skulle slå oss ned för att njuta af denna festmåltids *pièce de résistance* — det var för öfrigt en präktig stekt gås — och jungfrun började visa tecken till af öfveransträngning framkallad sinnesförvirring, då hon skulle flytta undan assietterna med det »småvarma» och kallskurna för att bereda plats, bundo de unga flickorna servietter om sina smärta midjor och hjälpte med egna förtjusande händer till att af-rödja bordet. Och om ni kan göra er en föreställning om, hur innerligt rara och husmoderliga de togo sig ut under detta bestyr, så är det en stor lycka för er, det vill jag bara säga. Jag mäktar ej gifva er någon bild af det förtrollande behag, de härvid utvecklade — hur lätt och beskäftigt de trippade omkring med små assietter och knifvar och gafflar och tomma glas och allt sådant där, och hur tyst och utan bråk allt gick till, och hur skälmaktigt de logo hela tiden, och hur vi sutto där fullkomligt slagna af beundran — alla utom Elsas Adolf, som skulle vara artig och hjälpa till och slog en liten bunke tallrikar och ett par glas i golvet, hvarpå han rodnade mycket djupt, bad ångerfullt om ursäkt och satte sig åter beskedligt ned på den stol, hvilken han aldrig bort lämna för att lägga sig i saker, som han icke begriper.

Och när vi sedan fingo kaffe ute i musikrummet — hur trefligt hade vi det ej kring det till buffeten apterade bordet, där vi slog oss ned allesamman, sedan vi röjt plats åt kaffebrickan. Hur vi brydde flickorna för deras utpräglade husmoderliga anlag, och hur de rodnade och skrattade och trippade ut i köket till fru Holm för att tacka henne för maten och bedja henne komma in och dricka kaffe med oss — hvilket hon då gud ske lof ej gjorde! — Och hur de till en början förklarade, att de icke vågade smaka en enda droppe punsch, men sedan smuttade en liten, liten smula på sina glas och klingade med oss och försäkrade på sitt öppna, rättframma sätt, att de aldrig, aldrig haft så roligt. Ni kan tro, att det gjorde mitt gamla hjärta godt! Det blef så varmt därinne, att jag riktigt kände tårarna stiga upp i ögonen midt i all min glädje.

Det var väl för resten därför att mina ögon häraf blefvo skumma, som jag ej gaf akt på att Elsa och hennes Adolf smugit sig ifrån sällskapet, förrän jag hörde hennes syster förvånad fråga efter dem.

Då kommo de ut ur mitt arbetsrum, mycket röda och med mycket strålande ögon. Och kan ni tänka er, att när vi alla sågo något förundrade på dem, slog den unge mannen helt enkelt armen om hennes lif — riktigt kring hennes smärta lif slog han sin arm!

Och då hennes pappa, med skäl häpen öfver detta vågade tilltag, utstötte ett förbluffadt: »Hvafalls?» leder icke då handelsläraren den unga flickan fram till hennes dagars upphof och utropar i något patetisk ton de orden:

»Vi älska hvarandra! Hvarför skulle vi dölja det! Gif oss er välsignelse!»

Hvarpå hon med sin milda, mjuka stämma uttalar sig mycket instämmande genom att i blyg ton medgifva:

»Ack ja, pappal! Vi hålla af hvarandra! Jag älskar Adolf så rysligt mycket!»

Ett sådant ljuft, rodnande ansikte hon sedan dolde vid sin Adolfs bröst! Lycklige Adolf!

Har man väl någonsin sett en sådan handelslärare! Visserligen är det sant, att jag allvarligen uppmanade honom att upptäcka sin kärlek för flickans far; men inte behöfde han göra det just hemma hos mig — och det i kväll till på köpet! Nu kanske han förstört hela denna härliga afton för oss!

Men det såg verkligen ej så ut. Inte alls. För det första föreföll Elsas pappa icke fullt så öfverraskad, som man kunde haft skäl att vänta. Fäder ha allt ögon, de också; och musikläraren hade nog sett mera, än de unga anat. Och af missnöje syntes icke ett spår i hans ansikte, tvärtom föreföll han ännu blidare än vanligt — hvilket vill säga ganska mycket. Och när Ingrid omfamnade sin syster och kysste hennes rodnande kinder och hennes läppar, som logo, och hennes ögon, som gräto, och hennes hår, som blef betydligt tillrafsadt, och när hon tryckte henne så hårdt till sitt hjärta, som om hon tänkt krama henne sönder och samman till obotlig sorg och skada för herr Adolf — då räckte fadern sin hand åt denne unge man och sade i en ton och med en hållning så på samma gång enkla och ädla, att jag sannerligen ej tilltrott den anspråkslöse mannen något sådant:

»Kanske var platsen inte rätt väl vald för en förklaring sådan som denna. Men jag hoppas, att vår värd ursäktar ett par varma unga hjärtan.»

Om jag gjorde!

»Hvad mig beträffar,» fortfor musikläraren, har jag aldrig velat sätta mig emot någon människas lycka, och inte ämnar jag börja därmed när det gäller mitt eget barn. Men ett förbehåll vill jag göra: Förr än jag skänker bort min flicka, vill jag se hennes blifvande make kunna erbjuda henne en i ekonomiskt afseende något så när tryggad eller åtminstone hoppfull ställning. Till dess Adolf kommit därhän, få ni vänta. Jag vet af egen bitter erfarenhet, hvad motsatsen innebär,» tillade han med en suck.

»Men,» slöt han i gladare ton, »bjud bara riktigt till, min gosse, så går det nog. Det gäller icke rikedomar, utan blott en hjälplig bärgning. Ni äro unga båda två och kunna gärna vänta litet — och hon där är nog värd att sträfva för, eller hur?»

Med dessa ord tog han sin Elsa ur systemens armar och kysste den snyftande flickan ömt på pannan.

Hvad den unge mannen beträffar, såg han verkligen riktigt manlig och förtroendeväckande ut, där han kraftigt skakade den gamle musiklärarens hand och yttrade i allvarlig ton — en sådan där ton, där klangen af hvartenda ord visar, att den, som uttalar dem, menar hvad han säger:

»Det skall jag! Jag älskar henne innerligt, och jag skall uppbjuda alla mina krafter för att skaffa mig en ställning, som kan vara värd att bjuda henne. Hön har inga stora anspråk, det vet jag. Kanske dröjer det år, innan jag hinner dit, men känner jag Elsa rätt, väntar hon nog...»

Om hon skulle vänta på honom! Jo, det skulle hon nog! Det lofvade hennes glödande kinder och den vackra blicken ur hennes trofasta ögon. Det lofvade det *ja*, som hon framhviskade vid faderns bröst.

Antag att en finanskarl med de allra som skarpaste lodjursögon ville företaga sig att genomleta alla Sveriges rikets bankers brandfasta skåp och hvalf, så är jag fullt öfvertygad om, att han ej ens bland de allra superfinaaste af alla de fina papper, som där förvaras, skulle finna ett enda, som erbjöde bättre säkerhet, än den tro, som vår lilla Elsa i kväll med sitt *ja* lofvat sin Adolf — det är min tanke om saken. Kan man ej sätta lit till sådana ögon som de, hvarmed hon i detta ögonblick betraktade honom, leende genom tårar — ja, då vore det så godt att vår gamla planet droge nattmössan öfver öronen och kröpe ned till den sista hvilan. Ty då kunde man ej mera tro på något — och hvartill tjänar då lifvet?

Men nu *kan* man det; jag tror bestämdt att man kan lita på Elsas ögon.

Naturligtvis firade vi förlofningskalas på fläcken. Och herr Lind spelade en äkta bondbröllopsmarsch och sjöng en äkta bröllopsvisa; och jag höll tal för de nyförlofvade och utmålade deras framtid så glad och lysande som möjligt, och pappa Palson tog också till orda för dem och fick därunder ibland liksom något i halsen, som gjorde stämman grumlig och tvang honom att harska sig alldeles förtviffadt. Och vi klingade och skämtade och höllo på därmed ännu en stund efter midnatt. Ja, skall sanningen fram, så skildes vi ej åt förrän mycket nära den tid, då annat folk i huset, utsöfdt folk, skulle börja stiga upp.

Men det var naturligtvis alltsamman de förlofvades skull; och det skämtade vi med dem om, och de skämtade tillbaka, och allt var så hjärtligt och angenämt och glad, som någon kunde önska sig.

Men allting har ett slut, tyvärr äfven de trefligaste tillställningar; och den kom till sist, den stund, då vi måste skiljas åt. Det var med många tacksägelser, mina gäster lämnade mig, och uppriktigt kunde jag å min sida tacka dem för all den glädje, deras besök skänkt mig.

Och så gingo de hvar och en hem till sitt — tyst och försiktigt för att ej väcka de sofvande i huset. Och jag stod ensam kvar inne hos mig — ensam efter den gladaste dagen i mitt lif.

När jag tog lampan för att gå in i min sängkammare, såg jag ett rödt föremål ligga på golvet. Jag böjde mig ned och tog upp det. Det var en rosett, som suttit på Ingrid's klädning och som hon för en stund sedan letat efter utan att finna den.

Jag tog rosetten och lade den på min spegel. Och så klädde jag af mig och kröp till kojs, nöjd och belåten men ändå en smula vemodig, som man ofta nog känner sig efter en stor glädje.

När jag legat väl en timme utan att kunna somna, tände jag lampan igen, steg upp och gick fram till

spegeln, där den lilla röda rosetten låg. Jag såg på den en god stund — och så tog jag den med mig i sängen samt låg och betraktade den där också. Det var ett sådant nöje att tänka sig, hur denna lilla bandstump hvilat vid den vackra flickans bröst, och den ställde henne själf så lifligt framför mig — hennes smidiga, behagfulla figur, det vackra, friska leendet, de klara, trohjärtade ögonen.

Jag ville, att den bilden ej skulle lämna mig i drömmen; och liksom skolpojkar stoppa boken under hufvudkudden för att ej glömma sin läxa under natten, så gjorde jag med denna lilla rosett för att dess ägarinna skulle stanna i mitt minne under sömnen. Sannerligen stoppade jag den inte under kudden, som mitt femtioåra hufvud hvilade på!

En sådan gammal narr man ändå kan vara!

IX.

Återburet hittegods. — Om ringklockor och momentan döfhets. — Återigen ryssen! — Jag afsäger mig ett förtroendeuppdrag, men återtager det ifrigt för ett par vackra ögons skull och beslutar att söka göra folk af Rowski. — Nykterhet med modifikation. — En slokörad friare och en omedgörlig svärfar in spe. — Jag tittar efter vackra flickor, men tittar förgäflves.

Morgonen efter denna glada afton steg jag upp i vanlig tid, kry och rask och aldrig en smula trött, oaktadt den stora rabatt, som festen afdragit från min vanliga hvilotid. Rosetten tog jag fram från dess plats under hufvudkudden — icke så obetydligt förlägen öfver min romantiska barnslighet att gömma den där — och skickade min jungfru att lämna den till fröken Ingrid samt framföra mina förfrågningar om, hur hon och hennes far och syster befunno sig efter gårdagen. Och sedan den lille musikläraren frampå förmiddagen personligen infunnit sig för att tacka och hälsa från flickorna, var allt, som rörde den för mig så angenäma kvällen, öfverstökadt — med undantag af minnet samt hoppet om uppreandet däraf vecka efter vecka.

Det var söndag, och jag satt klockan 12 eller så vid fönstret och betraktade, hur folket troppade ut ur en kyrka, som låg inom synhåll för mig, då en ringning förkunnade ett besök.

Nu är det så, att fru Holm och hennes slafvinna

lida af något slags egendomligt fel i hörselorganen, som gör att de endast med yttersta svårighet kunna förnimma ljudet af tamburklockan, under det att de annars höra ganska bra. Så vida jag ej själf öppnar, uppgår minimum af en besökandes pinglande böner om att blifva insläppt hos mig till tre, ehuru detta tal rätt ofta måste öfverskridas, innan tamburklockans »Sesam, öppna dig!» leder till något resultat.

Följden är naturligtvis den, att jag vanligtvis själf går och släpper in mina besökande; och så gjorde jag också nu.

Det var Rowskis långa, hängande mustascher och trubbiga näsa, som visade sig i dörren, och det var hans brummande stämma, som framröt hälsningen:

»Got morjen! Hur schtår till?»

Hvarpå han utan vidare ceremonier steg in i tamburen, sysselsatte sig en stund med att skaka min hand lika kraftigt som hjärtligt samt tog sedan af sig hatt och öfverrock och gjorde sig så hemmastadd som möjligt.

»Får jack tale met dik en schtund?» frågade han.

Jag kan just ej säga, att jag var glad åt visiten. Inte det ringaste. Hans kärleksförtroenden började verkligen trötta mig, och jag ångrade fortfarande att ha blandat mig i hans älskog.

Kanske förhållandet skulle ha varit ett annat, om ryssen varit en annan. Men sådan han nu en gång var, med sina, lindrigt sagdt, ostadgade vanor, hade jag fullständigt förlorat lusten att spela den roll af medlare mellan honom och flickans far, som jag så sangviniskt åtagit mig dels af, som jag hoppas, uppriktig välvilja mot både skomakaren, dottern och friaren, men också, det inser jag nu, af en viss fåfånga att vilja uppträda som räddare i nöden, som ett slags deus ex machina, välsignad och lagerkrönt i sista tablån af samtliga uppträdande.

Jag var riktigt förargad på ryssen, som ej kunde vara en ordentlig karl, en karl som man kunde rekommendera med orden: »Det gör ingenting att han

är fattig! Han är skötsam, duglig och ordentlig, och det är rikedom nog!»

Skötsam och ordentlig! Jo jag tackar!

Alltså var jag vid mycket dåligt lynne. Men jag kunde ju icke gärna köra ut karlen, och därför bad jag honom sitta ned, fullt och fast besluten att gifva honom en ordentlig föreläsning till bästa. Och för att ej gifva förargelsen tid att dufna, började jag genast, med hänsyftning på den bacchanaliska förtroendekvällen på hans kontor:

»Tack för sist! Du blef åtskilligt sömnig, du!»

Han såg på mig, som om han ej fattade min mening. Men så gick ett ljus upp för honom; hans breda mun drog sig till ett väldigt löje, och han nickade flere gånger till tecken af förståelse.

»Aha! Jaså! Du mener på min kontår!» sade han. »Du hjälpte mik visst i trapperne! Tack för det!»

Vid dessa ord skakade han på nytt min hand länge och kraftigt och log ännu bredare vid minnet af den där aftonen med sina förtroenden mellan skål och vägg. Men så blef han plötsligt allvarsam, pannan drog sig i djupa veck, och en tung suck banade sig väg ur hans beklämda bröst.

»Jak var så ålicklich den kväll,» sade han ursäktande.

Och så frampustade han ytterligare ett par stöndanen.

»Nå, är du lyckligare nu då?» frågade jag.

»Naj!» svarade han energiskt och slog sig på båda benen med flata händerna så eftertryckligt, att det visst gjorde ondt.

Åtminstone ryckte han häftigt till, gned sig på låren och grinade ganska illa.

»Naj!» sade han därpå ännu en gång, i lika kraftig ton som förut. »Jak är icke licklich. Tösens pappe är like åresånlich, och hån väger knappast stjåle sik till att samtale met mik en par minutter. Och därför har jak kommit till dik i dag.»

Jag teg en stund och betänkte mig på, med hvilka ord jag skulle svara; ty min mening var att en gång för alla säga honom, att jag ej längre ville vara inblandad i denna sak. Och samtidigt ämnade jag tala litet förstånd med honom. Han såg uppmärksamt på mig, afvaktande mitt svar; och så började jag:

»När jag tänker rätt på saken, var det bra att du gjorde mig detta besök. Jag kan nu...»

Längre hann jag ej, innan ryssen änyo räckte ut sin stora hand efter min och skakade denna på det vanliga eftertryckliga sättet. Men jag gjorde mig fri, gaf honom en vink att sitta stilla och höra på, samt fortfor:

»Förstå mig rätt! Det var bra endast på den grund, att jag nu får tillfälle öppet säga dig, att jag inte längre vill emottaga några förtroenden af dig rörande den där saken, som vi båda nu tänka på.»

Här ryckte han till och såg på mig en stund med högst förvånad min. Men jag hejdade honom då han tycktes vilja tala, och fortsatte:

»Hitills har jag emottagit dem af flere skäl, bland hvilka ett var det, att jag tänkte kunna vara dig till nytta. Men vid närmare eftertanke finner jag att jag resonnerat orätt. I sådana ting bör ingen främmande blanda sig. Dels är den hjälp, som en sådan inblandning kan medföra, af mycket tvifvelaktig beskaffenhet och verkar, efter hvad jag nu tror, i många fall snarare ondt än godt. Och dels vill jag rent ut säga dig, att ansvaret är alldeles för stort. Vid närmare eftersinnande finner åtminstone jag det så stort, att jag ej vågar taga det på mig.»

Det var verkligen pengar värdt att skåda vännen Rowskis växlande ansiktsuttryck under det att jag gaf honom dessa klara besked.

Han hade börjat med att visa en leende uppmärksamhet, som innebar hoppet om att få höra något hugnesamt meddelande. Men allt efter som jag fortfor och min afsikt började blifva klar, drog hans anlete ihop sig på bredden och sträckte till ersättning ut sig

på längden. Mustascherna formligen slaknade under det jag talade och hängde slutligen som vissnadt strå kring munnen, hvilken halföppnen gapade på mig i stum förvåning, under det att ögonen stirrade på mig alldeles cirkelrunda och stela och karlen i sin helhet synnerligen lämpligt skulle kunnat stå modell för någon realistiskt anlagd bildhuggare, som ville skänka världen en dikt i sten öfver ämnet »En smärtsam öfverraskning», »Krossade illusioner» eller dylikt.

Han ville tala, men det stannade vid ett sakta brummande; och jag gick helt käckt på, sedan jag nu väl kommit i farten:

»Men fast jag beslutit att för framtiden hålla mig långt aflägsnad från denna sak, vill jag dock, eftersom vi ha ämnet på tal för sista gången, säga dig ännu några ord i största vänskap och välmening. Du får ej anse dem framkallade af någon lust att spela mentor; utan tag dem blott och bart för hvad de äro: en äldre väns råd till en yngre. Hvad jag först och främst vill säga, är det, att Åström, efter hvad jag kunnat förstå, aldrig ger sin dotter åt dig, så länge du ej har en säkrare ställning än nu. Du har själf sagt mig, att dina agenturer icke ge mycket igen...»

»Ingentink!» inföll här ryssen med djup bas och skrattade därpå ett kort och bittert »haha!» — hvar efter han ännu en gång röt fram ett energiskt »ingentink!» och sedan teg som en mur.

»Och så en sak till!» fortfor jag något tveksamt, ty jag visste ej riktigt, hur jag utan att sära skulle framställa hvad jag ytterligare ansåg mig skyldig att säga. — »Tror du inte... anser du inte, att... att du borde knappa in en smula på groggandet?» slöt jag raskt.

Vid dessa ord reste han sig upp, nappade naturligtvis tag i min hand, som jag förgäfves sökte rädda undan hans kraftiga grepp, och yttrade med mycken högtidlighet och många nickningar:

»Jäl Jäl Jäl Han har också sagt det! Jäl!»

Därpå återtog han med stort allvar och värdighet

sin plats; och som jag nu hade sagt allt hvad jag hade att säga och ryssen ej heller tycktes lifvad för att yttra något, sutto vi där en stund tysta och begrundande, allt under det jag i mitt stilla sinne önskade att han måtte gå sin väg. Ty detta stumma samkväm började blifva riktigt obehagligt, i synnerhet som Rowski hela tiden satt och stirrade på mig med dystra och tankfulla blickar, liksom letade han i mitt ansikte efter orsaken till sina sorger och lidanden. Han sökte visst efter ord där också, ty att han ville säga något var tydligt af det sätt, hvarpå han ett par gånger öppnade läpparne, ehuru han slöt dem igen lika hastigt som om de tillknäppts med en fjäder. Ändtligen tycktes han dock hafva funnit ord för sina tankar; ty helt plötsligt brummade han i bedröfvad ton:

»Då hatte fröken Pålson ärrätt ändå!»

»Hvad behagas? Fröken Pålson? Hvilken fröken Pålson?»

Dessa frågor lät jag ögonblickligen hagla öfver Rowski, som gaf mig det besked, att den person, han talat om, var musiklärarens äldsta dotter, Ingrid.

Ingrid! Hade nu också hon blifvit invecklad i den här tråkigheten! Denne fördömde ryss hade då en ovanlig talang att blanda in alla människor i sina kärleksangelägenheter!

Det var allt med något barsk stämning, som jag frågade:

»Hvad har fröken Pålson med den här saken att göra?»

»Jå,» svarade ryssen, »saken är den, att min Line bruker titte in till Pålsens iblandt om söntag, eftersom di bår i samme hus och di flicker är schnälle mat henne. Och di flicker prater, förschtås; och i sin förtviflen taler Line om hele vår hischtarie för den älschte ficke; och då hån nämner, att du har rede på alltsammen, säger fröken Ingrid genest: 'Lite på hånnem, och gör som han säger! Han hjälper er nok till rätte, för han är en säten innerlich schnäll och higglich och förschtändig karl!' Om inte det var precis di ord,

så var det precis den mening; och därför var det som jak kom hit i tag. Men nu har jak hört, hvad du har sagt, och då får jak väl gå igen . . .»

Han höll visst på och pratade ännu en stund, men jag lyssnade ej därtill. Jag tänkte på, hvad Ingrid sagt — på att denna präktiga unga kvinna uttalat sitt förtroende till mig — att hon varit säker på att jag ville hjälpa. Det tänkte jag på och lofvade mig själf att ej komma hennes förtroende på skam. Kunde jag göra något godt i detta fall, hvarom jag nyss misströstat, så ville jag för hennes skull hvarken fråga efter möda eller obehag.

Sedan hon kommit med i spelet, såg jag saken i ett helt annat ljus än förut. Då hade jag blott gifvit den betryckte friaren till lifs en hop teoretiskt prat; nu gick det med ens upp för mig, att här gällde det icke ord utan ett praktiskt tag under armarne. Man måste försöka hjälpa Rowski till en sådan ställning, att skomakaren blefve belåten med den. Och slumpen gjorde, att jag just för tillfället kände ett medel därtill, som åtminstone var värdt att försöka.

Saken är den, att jag och Knebel, den gamle ordföranden i G. G. som läsaren måhända redan glömt, blifvit ganska goda vänner — ja, jag kan väl säga: *riktigt* goda vänner, och ofta nog pratas vid, när vi gå hem från klubben, hvilken jag fortfarande besöker ett par, tre gånger i veckan. Nåväl, under ett af dessa samtal råkade han härom dagen händelsevis nämna, att han behöfde en man för sin utländska korrespondens, då den nuvarande skulle lämna sin befattning. Knebels affär är af sådan beskaffenhet, att hans brefskrifvare måste vara en riktigt slängd karl i flere främmande språk; och gubben var riktigt bekymrad för, hvar han skulle finna en lämplig person. Detta var också orsaken till att han frågade mig, om jag, som sedan mina kontorsår känner atskilligt sådant folk, kunde gifva honom någon anvisning. Det kunde jag ej då — men nu rann det mig i sinnet, att ryssar ju i allmänhet bruka vara ena riktiga språkmästare och

känna alla möjliga tungomål; och jag var ej sen att fråga Rowski, hur det för hans del förhöll sig med den saken.

Om han kunde språk? Jo det vill jag lofva! Han grinade med hela ansiktet, när jag frågade honom om den saken! I den östersjöprovins, där han växt upp, var tyska det dagliga samtalsspråket, så att det räknade han för sitt modersmål. Vidare hade han lärt ryska i Petersburg, engelska i London och franska i Paris — för att nu ej tala om hans svenska, som ingalunda är dålig, fast uttalet är konstigt. Lägger man så här till en smula bekantskap med italienska och spanska samt en del skolminnen af latin och grekiska, så finner man, att hvad språkkunnighet beträffar vår vän står riktigt *hors de concours*.

Men så var det nu detta förbistrade groggandet! Jag vill ej neka till, att det lade sig som en obehaglig slagskugga öfver min villighet att rekommendera ryssen till den befattning, som annars syntes lämpa sig så väl för hans kunskaper.

Men här gällde det att hoppas det bästa; och så började jag förklara mig:

»Jag har reda på, att en korrespondentplats på ett stort kontor inom kort blir ledig. Om du kan få den, vet jag ej; men skulle du vilja anmäla dig som sökande, kunde jag kanske lägga in ett godt ord för dig. Hvad säger du om det förslaget?»

Hvad han sade! Han störtade upp från stolen och föll mig om halsen med hela sin tyngd, så att jag höll på att ramla baklänges. Och han frambrummade så många tacksägelser på en af pur glädje hart när obegriplig svenska, att jag med tanken på korrespondentbefattningen lifligt önskade, att hans penna måtte vara mindre känslig för sinnesrörelser än hans tunga.

Men så var det den där andra, obehagliga historien!

Jag försökte denna gång taga det från den skämt-

samma sidan och slog honom muntert på axeln, under det jag gladlynt frågade:

»Nå, än groggarne då? Skulle du ej fundera på att alldeles lägga bort dem, ifall du nu finge en bra plats och blefve rangerad karl?»

Han såg på mig med ett i hög grad komiskt, förläget leende och ref sig betänksamt i hufvudet.

»Lägge bort?» sade han. »Lägge bort? Schkall det vare nötväntich?» tillade han och lade hufvudet på sned med en grubblande min.

Men plötsligt klarnade han upp och utstötte ett förnöjsamt skratt. Han hade fått en idé.

»Naj!» ropade han. »Jak schkall icke lägge bort, ti det blir tråkich och det kan jak kanske icke hälle. Men jak schkall göre dom schvage! Micket schvage! . . . Micket, micket schvage!» tillade han i en ton, som visade, hur hjärteglad han var öfver att ha funnit denna ypperliga medelväg.

»För Linas skull!» ifyllde jag, för att riktigt inpränta beslutet hos honom.

»För Lines schkull!» eftersade han. »För hennes schkull schkall jak göre dom så schvage som nästen ingentink. Bare att läske tongen met för gammel vanes schkull. Man schkall icke lofve mere, än man trår att man kan hälle!»

Det var ju både vackert och förståndigt sagdt. Håller han verkligen af sin Lina — och det tror jag bestämdt att han gör — skall han nog för hennes skull sträfva att sköta platsen, om han får den. I grund och botten är ryssen bestämdt en bra och resonnabel karl — och hur mången har icke suddat litet i unga dagar, för att sedan sig omvända och bättra och blifva en riktig pärla till samhällsmedlem och äkta man!

Det är väl icke värdt att se allting i svart heller! Litet förtroende skall man väl ha till folks goda vilja och till deras bättre natur!

Jag berättade nu, hvem hans tilltänkte principal var, och vi talade ännu en stund allvar med hvarandra.

När vi voro färdiga med vårt samtal och han skulle gå, beslöt äfven jag att taga en promenad i det vackra vädret; och så följdes vi åt.

När vi väl kommit ned för trapporna och ut på gatan, hvem få vi väl se stå på trottoaren, om inte skomakare Åström, Linas motsträfvige giftoman, i full helgdagsstass med kavaj och en anmärkningsvärdt hög, något ruggig cylinderhatt med ytterligt smala brätten, nyrakad och fin samt med djupsinniga blickar betraktande lifvet på gatan.

Rowski är visserligen, efter hvad jag kunnat förstå, en karl, som i lifvets vanliga förhållanden ej utmärker sig för någon synnerlig blyghet eller handfallenhet; men vid åsynen af den, som visat sådan motvilja mot att få honom till svärson, försvann i blinken den saftiga kolorit, för hvilken ryssens anlete utmärker sig, och efterträddes af en violettartad skiftning, hvilken hos honom tyckes ersätta det, som hos annat folk nämnes blekhet. Han tvärstannade och högg tag i min rockärm samt utbrast i en högljudd hviskning:

»Där schtår han!»

Ja, att han »stod där», såg också jag; *det* hade ryssen ej behöft tala om. Men om han i stället velat lära mig någon trollformel, hvarigenom jag kunnat göra honom själf osynlig, skulle jag varit tacksam. Ty sedan jag nu på fullaste allvar åtagit mig att bearbeta skomakaren till Rowskis förmån, ville jag ej på några villkor, att de båda skulle stöta tillsammans, innan jag lyckats få gubben mildare stämd.

Jag kunde i hastigheten ej hitta på något bättre än att uppmana ryssen till hastig reträtt upp till mig igen, i förhoppning att skomakaren ännu ej varseblifvit honom; men i samma ögonblick vände denne hufvudet just åt den plats, där vi stodo, och nu var det ej tid att smita undan.

Jag fattade ett raskt beslut.

»Hälsa och försvinn!» sade jag i hastig ton till min följeslagare. »Jag skall sköta om gubben.»

Vännen Åström måtte sannerligen ej ha varit

blid mot ryssen, då de senast talades vid! Rowski var formligen rädd för honom, det framgick ganska tydligt af den förtjusning, hvarmed han antog mitt förslag att gå i breschen för honom, och den snabbhet, hvarmed han oförtöfvadt kilade rundt gathörnet, hållande sin hatt så ödmjukt sänkt och midt i farten krökande rygg så djupt för Linas pappa, som hade all chevaleriets höfviska kruserlighet och all en supplikframlämnarens ängsliga ödmjukhet med gemensamma krafter gripit honom i nacken och böjt hans kropp till denna bågformiga hyllning åt den barske skomakaren.

Så snart Rowski hunnit i säkerhet bakom hörnet, nickade jag åt Aström så gemytligt, som det stod i min makt med fästadt afseende på att det samtal, som nu skulle följa, måhända kunde blifva obehagligt nog. Men tanken på det förtroende till mig, som fröken Ingrid uttalat, gaf genast saken ett bättre ljus; och det var med full föresats att efter bästa förmåga och utan att tveka tala till de ungas förmån, som jag beredde mig att anfälla skomakarens hjärta.

Det var naturligtvis ej min afsikt att försöka föra den gamle bakom ljuset genom att uppdraga något slags idealiserad bild af ryssen. Jag har lefvat länge nog för att ha hunnit lära mig, att sådant straffar sig själf och att sanningens raka, öppna väg är den bästa.

Men jag vet också, att sanningen liksom andra bäska piller kan serveras i ett sockerhölje samt därigenom blifva jämförelsevis smaklig och ej framkalla allt för sura grimaser. Och jag erkänner, att det var i denna form som jag ville gifva Åström in medikamentet.

Min uppgift var sålunda kinkig nog: att tala till förmån för Rowski utan att dölja hans svaga sidor; och det behöfdes sannerligen hela mitt fasta beslut för att ej gifva tappt redan i första hugget. Ty det var i en ton mycket långt aflägsnad från blidhet och välvilja, som mästern Åström, pekande efter den så hastigt afdunstade friaren, yttrade:

»Snögg pojke, den där! Präktig friare, doter mi

har fått! Men ja sa honom några små sanningar härom da'n. Han va vesst inte angelägen om mera af den förplägningen, eftersom han skubba utaf så djädrans kveckt!»

Jag låtsade ej märka sarkasmens udd i den afskedshälsning, som den förbittrade skomakaren sände efter flyktingen, utan påminde honom om, att jag lofvat skaffa underrättelser om ryssen, samt meddelade, att jag nu verkligen hade något att berätta.

»Tack ska herrn ha för det; å ursäkta besväret!» svarade Åström. »Det var höggligt gjordt, det var det; men nu har jag själf talat med folk, som känner den där... *agenten*. Och aldrig för vackra saker feck jag höra.»

Ingen kan tro, med hvilken ton af koncentrerad missaktning han uttalade detta: *agenten*. Han formligen spottade fram ordet, frustade och fräste; och när han väl lyckats få det öfver läpparna, tog han fram en ofantlig blårutig bomullsnäsdud och snöt sig i den så ljudligt, att bullret uppväckte gatans slumrande ekon och bragte en ung individ i trätöfflor att förvånad höja sitt af kölden blåfärgade ansikte och med intresserad blick betrakta ägaren till det naturliga signalhorn, ur hvilket detta väldiga basunaljud utgätt.

Pojken stirrade på skomakaren, och denne putsade omsorgsfullt sin näsa samt stirrade tillbaka på pojken, till dess denne, med en utdragen, gäll, hänande hvissling ånyo satte trätöfflorna i slamrande färd utefter stenvägningen. Då ansåg jag tiden vara inne att tala, och jag satte mig långsamt i gång nedåt trottoaren, följd af Åström.

»Jaså,» började jag. »Herr Åström har inte öfvervunnit sin motvilja mot agenter?»

»Nej!» svarade han med en rask bestämdhet, som ej lämnade något tvifvel om hans åsikter i detta ämne. »Åtminstingen inte när det är fråga om sådana agenter som *den där!*» tillade han.

Det låg en hel volym af förakt i det sätt, hvarpå

han betonade detta *den där*; men jag lät mig ej be-
komma, utan fortsatte:

»Nå, hvad skulle herr Åström säga, ifall den unge mannen, blott för att rätta sig efter herr Åströms önsknigar, af all kraft försökte få något annat lefvebröd?»

»För mi skull behöfver han inte besvåra säj — a inte för doter mins heller!» ljöd det föga hugnesamma svaret, uttaladt i högst försmädlig ton. »Nu har jag reda på honom! Jag vet, att om han skeftar skinn allri så å blir allri det, så är han en sup-ut i alla fall. Jag har hört mäj *noga* för nu, ska jag säja. Å det var allri värddt att han slår några krokar ikring mi Lina vidare, för då kan det hända att han får känna på, hvad ett par skomakarenäfvar duger te. Så gammal jag är, så baxnar jag hvarken för ryssare eller pryssare — var så god å hälsa honom med det ifrån mäj, ifall herrn har lust!»

Jag kan icke neka till, att ju gubbens barska sätt att bemöta mina medlareförsök förtröt mig i ganska hög grad. Det var nog ej heller i fullt den fogliga ton, jag beslutit använda under detta samtal, som jag svarade:

»Åström är *då* lika envis och seg som en af sina egna halvesulor!» (Jag kunde ej i hastigheten få tag i någon bättre liknelse.) »Men betänk, att här gäller det två människors framtid och lycka — och kom ihåg, att den ene af dem är er egen dotter. Glöm inte det!»

Skomakaren teg en stund efter det jag slutat, för den händelse jag hade något mera att säga. Men då han af min tystnad fann, att jag icke hade vidare att tillägga, svarade han eftertryckligt och långsamt, men utan det uttryck af försmädlighet, som hans ord förut haft:

»Ursäkta, herrn, om jag ble häftig; det blir jag lätt när jag tänker på detta häringa, och ändå mera när jag talar om'et. Se, jag begriper nog, att herrn menar väl, å tack för det! Men på denne häringe

saken har jag tänkt å funderat så möcke, så jag tror jag begriper'n nu. Jag tror att denne karlen skulle göra mi doter olöcklig, om ho gefte säj med honom. Inte för det att han skulle vara elak eller så; det kan nog hända att han är en beskedlig karl. Men han har ingen lust för arbete — men så möcke större smak för å lefva rullan; å det går *allri* bra på det viset. Hellre än att tösen ska bli olöcklig för hela lifvet, får det svida nu en tid... å svider *gör* det,» tillade han med en tung suck. »Ho är alldeles öfver säj gifven, mi stackars tö, och gråter både natt å dag å säger att hennes gamle far vell ta lifvet af henne! Sânt är svårt å höra, när en yet hur väl en vell och hur det svider i en själf å behöfva vara sa'n mot sitt enda barn, som en skulle vella unna all världens fröjd och glädje. Det gör ondt, vet herrn — riktigt ondt! *Här* käns det,» sade den gamle skomakaren och lade med en okonstlad åtbörd handen på hjärtat.

Därpå drog han åter en tung suck och stirrade dystert på gatans stenläggning. Men så knöt han plötsligt högra handen och slog den våldsamt i den vänstra.

»Men det gör detsammal!» utbrast han. »När en vet att en vell det som rätt är, så får en inte bry säj om ifall det gör ondt å ifall en får otack te lön. Ho ska nog tacka mäj en gång; och gör ho inte det, så har jag i alla fall gjort det som rätt är. Nu vet herrn hur det står te! Tack å heder för herrn vell mi tö, väl — för det förstår jag nog ändå att herrn vell. Men i denne haringe saken tror jag att jag är närmast te å råda själf. Ajöss och tack!»

Med dessa ord tog han af sig hatten och gick in genom porten till det hus, där vi båda bodde.

Jag för min del stod kvar en stund på gatan och tänkte, att denne enkle, obildade skomakare kanske när allt kommer omkring har ett rätt så ädelt och modigt hjärta, som trots mången af sång och saga prisad fader. Det hjärtat är stort nog, synes det, att rymma en aktningsvärd mängd af hvad han själf kallar

»det, som rätt är» — och en god portion hjältemod till på köpet. Ty böra vi ej kalla det hjältemod, att för dotterns bästa försaka den antagligen högsta och kanske enda fröjd, han har på jorden: hennes tillgifvenhet... att handla så, som han anser sig böra handla, oaktadt han ser, hvilken djup klyfta han däri-genom öppnar mellan hennes hjärta och sitt eget.

Ja, så tänkte jag en stund; men så tänkte jag också på, att dessa tillgifna fäder, hur väl de än mena, ofta nog äro litet för mycket säkra på sin egen vishet och profetiska begåfning. Och hur jag funderade fram och tillbaka, blef jag vid mycket dåligt lynne.

Kanske var det för att finna någon lättnad häri, som jag, då jag gick in, tog vägen öfver gården och i förbifarten spanade i musiklärarens fönster för att se, om ej någon af de unga flickorna syntes till där. Det skulle ha varit så lämpligt att meddela Ingrid utgången af mitt samtal med Åström; — det var ju egentligen för hennes skull, som jag gjort detta anfall, hvilket slutat med ett nederlag.

Hur noga jag än spejade genom rutorna, kunde dock intet rosigt flickansikte upptäckas; och så gick jag upp för att äta middag.

Men den dagen var det blott föga heder, jag gjorde at fru Holms anrättningar.

X.

Jag besöker ett schangtilt kontor och lyckas i ett vänskapsuppdrag. — Om kött och fläsk och "dopp" och lutfisk och klenäter och andra goda saker, och om en treffig julafton trots en otreflig herre. — Hvad gröten innehöll och hur jag dricker för den sköna okända. — "Hvafalls? Hvad är det där för galenskaper? Håll du dig i skinnnet, min kära Nappe!"

Hvad tiden går! Det förefaller mig rent af, som skulle almanackan ha fuskat undan en del af sin tjänstgöringstermin, när hon redan bragt oss så nära årets slut, att endast fyra korta dagar återstå dit. Hon visar nämligen i dag den 28 december, och julstöket är öfver.

Hur det nu än må förhålla sig härmed, så har jag detta år upplefvat en angenäm julhelg — i sanning så angenäm, att jag måste låta mitt minne gå många, många år tillbaka, ända till barndomen, för att finna något motstycke. Och därtill har en hel hop saker bidragit.

Först och främst var det vid riktigt godt lynne, som jag hälsade julen; och man vet, af hvilken stor betydelse *det* är, när det gäller att slå sig lös och festa en smula. — Hvad som bragt mitt humör att visa sig från en så behaglig sida, var den framgång jag haft i fråga om det uppdrag hos Knebel, som jag åtagit mig för Rowskis räkning. Ty jag glömde ej mitt löfte, utan uppsökte den gamle ordföranden i G. G. redan dagen efter mitt senaste samtal med ryssen.

Det måtte sannerligen vara en riktigt hejdundrande affär, Knebel har! En sådan kontorslokal! Icke mindre än tre stora, pulpetfyllda rum för bokhållarnes räkning, och därtill principalens enskilda helgedom, dit jag infördes af en vaktmästare med högst aktningsbjudande polisonger och en viss beskyddande artighet i sättet, som tydde på att han väl kände såväl sin egen som affärens betydelse. Och därinne fann jag min vän trona midt uppe i en elegans, som visserligen var strängt affärsmässig, men som dock ingen skulle tänkt på att sätta i förbindelse med honom, då han om aftonen så anspråkslöst spelade sin skat bland Glädjens gossar. Glänsande, mörk, solid gammal mahogny — intet fanérkram, inte! — och inbjudande, väldiga soffor och länstolar med breda sitsar och bekväma stöd för rygg och armar, dyrbara skinnöfverdrag och glittrande beslag; en tjock, mjuk matta, som sannerligen ej måtte ha kostat småmulor. Snidade bokhyllor och riktiga konstverk till skritbordsbehör, sidengardiner för de höga fönstren, dyrbara gamla kopparstick på väggarna, och en kakelugn eller spis, hvad jag nu skall kalla det, i engelsk stil med en eldstad så stor som ett litet rum, med galler att lägga upp fötterna på och tänger och eldrakor, allt af mässing, blankpoleradt och glänsande som klara guld.

Jo, det må jag säga! Står gubben Knebels välstånd verkligen i rimligt förhållande till den utstyrseln, så måtte han sannerligen ej vara barskrapad!

Jag framställde mitt ärende för honom rakt på sak, utan några sirater. Ryssen kände han ju från klubbkvällarne, ehuru han måhända ej brytt sig om att iakttaga honom så noga, som jag. Därför nämnde jag i korthet, hvad jag hade mig bekant om Rowski, framhållande hans både goda och dåliga sidor; uppehöll mig tämligen utförligt vid hans fogliga lynne och hans kunskaper, som borde göra honom fullt vuxen den sökta anställningen; nämnde visserligen något om hans törstiga naturell, men skyndade mig att som stark motvikt framhäfva hans beslut att för

framtiden söka hålla denna svaghet inom behöriga gränser samt det goda stöd han häri borde erhålla dels genom att få regelbundna plikter att uppfylla och en viss ställning att taga vara på, dels af sin kärlek till den unga kvinna, som han beslutat vinna. Och sedan jag försiktigtvis i tydliga ordalag framhållit, att jag naturligtvis blott uttalade hvad jag hoppades om ryssen, utan att våga inlåta mig på något moraliskt ansvar för honom, slöt jag mitt advokatoriska föredrag och väntade med någon spänning på svar.

Detta blef så gynnsamt, som man kunde begära: Knebel sade sig vilja tala vid Rowski samt komma ihåg hans goda sidor; och mera kunde han ju ej lofva så där på rak arm.

Detta samtal dem emellan har för öfrigt nu gått af stapeln och måtte hafva utfallit till ömsesidig belåtenhet, ty ryssen skall med nästa års ingång göra sitt inträde på Knebels kontor. Till en början är det visserligen endast en försöksanställning med rättighet till ögonblicklig uppsägning från principalens sida; men vi skola väl hoppas att vår moskovitiske vän sköter sig, så att den där klausulen i öfverenskommelsen aldrig må behöfva tillämpas.

Och nu skall väl ändå skomakaren ge med sig till sist, hvad det lider! Jag hyser verkligen förhoppning om, att den nya omgifningen och det ordnade arbetet skall, i förening med tanken på att han nu på allvar arbetar för att närma sig sin flicka, göra att Rowski lägger bort sina dumma gamla vanor och i egenskap af blifvande äkta man börjar öfva sig i den aktningssjudande stadga, som tillkommer en sådan.

Ni kan lätt förstå, att vänskapsbandet mellan mig och den hedersmannen Knebel ingalunda försvagats genom hans tillmötesgående i denna sak. Det är ju hans förtjänst, att jag för närvarande kan betrakta mig som ett slags beskyddare för ryssen, — och det är en mycket tillfredsställande känsla, det försäkrar jag — en känsla, som gör att man tycker sig själf vara tusan till karl och nästan erfar ett visst nedlåtande

medlidande med andra stackars varelser, som traska fram i de vanliga gamla själfviska fotspåren och försumma att skaffa sig de ädla gärningarnas helgongloria.

Vanitas vanitatum! Så är det med våra så kallade »goda gärningar!»

Emellertid har Knebel låtit mig förstå, att han utom affären för ett riktigt enstöringslif, hvori klubben utgör den enda omväxlingen. Den stärkta vänskap, jag nu känner för honom, har ledd mig på tanken att bedja honom titta upp på våra musikaftnar, när han känner sig hågad. För att riktigt pigga upp hans nyfikenhet, har jag ej nämnt några namn, utan blott i allra största allmänhet omtalat, att mina gäster mestadels bestå af ungt folk, hvaribland ett par riktigt söta och snälla flickor — och när han fick höra talas om dem, skrattade gubben riktigt godt och lofvade komma och taga dem i betraktande. Jag för min del tog saken på fullt allvar; och nu har jag hans löfte att någon afton göra oss ett besök, mot villkor att få komma utan särskild bjudning, när det faller honom in. —

Så gingo då dagarna, och julafton kom — julafton, som för mig medförde mera omtanke och besvär, än den gjort på månet godt år. Tänk bara på springet ur bod i bod för att söka ut passande julklappar — en ganska delikat uppgift, skall jag säga, då det, som för mig, ej gällde nära anförvanter eller mycket intima vänner, utan personer, dem man visserligen gärna vill glädja, men gent emot hvilka man synnerligen väl måste afväga gåfvornas värde och beskaffenhet för att å ena sidan ej visa njugghet och å den andra ej sära genom dyrbarheter, hvilka kunna tolkas som tecken till penningöfversitteri eller lust att gifva en maskerad pekuniär hjälp. Och så vill man dessutom gärna visa litet god smak, förstås; så att där blef ett hufvudbry och ett väljande, må ni tro, innan allt var inköpt till något så när belåtenhet. Därpå skulle klapparna slås in och lackas och förses med utan-

skrifter och deviser; så jag hade det riktigt arbetsamt, vill jag lofva!

Men tro aldrig, att jag fann bestyret tråkigt. Nej, pass för det! Tvärtom! Därtill hade jag allt för mycket gripits af julstämningen.

Julen som fest har ända tills i år varit för mig endast ett mycket bleknadt minne. Jag är född i ett fattigt hem, och vi hade just ej mycket bråk med julklappar. Men gran hade vi med pappersstjärnor och vaxstaplar — mest stjärnor, ty de voro billigast; gröt och fisk fingo vi också, och julefröjd saknades ej i fattigdomen; så att detta barndomens firande af helgen står ännu dunkelt för mig som något herrligt, som ett glänsande afbrott i hvardagslifvets kulna torftighet.

Men sedan dess — och det är många, många år sedan — har jag lefvat så afskild från allt familj-umgänge, att något julfirande aldrig kommit i fråga. För mig har helgen kännetecknats egentligen af extra drickspengar till min uppasserska och till kyparen på mitt matställe samt på julaftonen af en enslig grogg och en pipa på min kammare, njutna under upplifvandet af melankoliska minnen från längesedan svunna dagar. Nog kunde jag väl, förstås, hafva fått gästa någon gift bekant — men jag har aldrig haft smak för att så där bjudas af barmhärtighet, att behöfva känna mig som ett måhända tämligen besvärligt påhäng, som femte hjulet nder vagnen. Och så har för mig, liksom för så mången annan gammal ungarl, julen urartat till en skäligen sorgbunden högtidlighet, kännetecknad mest af sitt förargliga rengörinsstök.

Men i år skulle det blifva annat af! Jag hade velat fira julaftonen hemma hos mig samt bjuda musiklehraren och hans döttrar att vara mina gäster. Men däraf vardt intet. Jag skulle blifva *deras* gäst, dekretade flickorna; och från detta *deras* domslut fanns ingen appell. Jul var en familjefest, som ej kunde firas hos en enstöring sådan som jag. *Det* blef ingen ordentlig jul. Nej, jag skulle komma till dem redan på middagen; sedan kunde jag få en stunds permis-

sion, om jag ville, men på kvällen — och det tidigt ändå! — skulle jag ånyo infinna mig utan knot och stanna tills det behagade Ingrid och Elsa att skicka hem mig igen.

Sådant var det sätt, hvarpå dessa unga damer med mycken myndighet förfogade öfver min person; och jag behöfver väl knappast nämna, att jag ej visade mig allt för motvillig att ingå på deras förslag.

De voro för resten omtänksamma nog att också inbjuda min hushållerska, hvilken dock, dess bättre, föredrog att fira aftonen på annat håll; och äfven till min jungfru utsträckte sig deras anbud om gästfrihet, ehuru hon också, nöjd och belåten med att få kvällen ledig, drog sina färde till något annat håll ute i staden.

Och så fann mig då den tjugufjerde decembers bleka förmiddagssol vid mitt skrifbord, sysselsatt med att inlinda diverse saker i omslagspapper och därvid vikande detta i så underbart otympliga former, att det säkert skulle ha kommit ett handelsbitrådes hjärta att rinna öfver af harm och hans läppar att le ett ömkans löje åt den häpnadsväckande grad af opraktiskhet och slöseri med papper, jag utvecklade under detta arbete. Och så jag lackade, sedan! Jag tror ej, att jag under hela min föregående lifstid användt för egen del så mycket af det doftande sammanhäftningsmedlet, som denna förmiddag.

Och så skref jag vers! Jag nästan blygs för att tala om det — men jag skref verkligen vers utanpå omslagen.

Och när allt var färdigt, gaf jag min jungfru order att under iakttagande af den allra största hemlighetsfullhet smussla paketen öfver till musiklärarens tjänsteande med order att inbära dem tillsammans med de andra julklapparne. Sedan jag därpå begäfvat flickan och fru Holm med ett par till dem adresserade kuvert, innehållande litet uppmuntran till helgen, samt emottagit jungfruns varma och min hushållerskas högtidligt schangtila tack, var det hög tid att kläda sig till midagen.

Och det var knappast gjordt, förrän Pålsons tjänsteflicka stod inne hos mig med förfrågan från sina fröknar, huruvida jag ämnade låta julgrytans innehåll försvinna och bortdunsta i doft och ånga, eftersom jag ej skyndade mig att komma och »doppa» däri. Hvilket hade till följd, att jag nödgades i största brådska avsluta knytdandet af en halsduksrosett, med hvilken jag just höll på att framför spegeln göra mig en viss möda, och skynda ned till den väntande middagen.

En sådan middag!

Deras lilla matsal var så städad och blank och fin som ett dockskåp och flickorna själfva voro bedårande, rent af bedårande, i sina mörka klädningar med stora hvita förkläden, som gingo ända upp under deras förtjusande runda hakor, och med sina strålände glada ansikten, som rodnade af ifver och ansträngning, där de trippade rundt kring bordet och ut i köket och in igen, och hjälpte mig och musikläraren att fiska upp genomdränkta brödskefvor ur grytan och skuro för åt oss alla möjliga goda saker och fyllde våra glas och icke unnade hvarken sig själfva eller oss ett ögonblicks rast utan oupphörligt lade för och slog i och ville att vi ständigt skulle äta och dricka mera.

Vi höllo oss lika mycket i köket vid den hemtrefligt puttrande grytan, som inne i matsalen. Och ett kök, som ej skämdes för sig, var det, med ett golf så rent, att man för den del gärna kunnat servera middagen direkt på det, och kopparn och mässingen så blank, att man frestades spegla sig däri, och en fönstergardin så vit som nyfallen snö, och en jungfru så prydlig och fin och nått, som en jungfru gärna kan vara. Och flickorna själfva, sedan! Så flinka, så beskäftiga, så leende, så husmoderliga! Två solstrålar! Jag försäkrar: riktigt två solstrålar!

Vi åto på gammalt nordmannavis. Med djupt förakt för erfarenhetens och sunda förståndets varnande röster satte vi i oss väldiga stycken saftigt refbenspjäll,

hvars mäktiga smak angenämt bröts af fruktsyra från äpplen och sviskon; vi skuro för oss tjocka spånor af den guldgula skinkan med sitt handtag, omlindadt af sirligt krusadt papper; och svinhufvudets på en gång rörande och gemytliga leende hindrade oss ej från att anfalla det med blanka vapen. Vi förbrukade otroliga mängder senap. I den förståndiga afsikten att redan i födseln grundligt stuka möjliga revolutionsidéer hos den feta maten gingo vi i kanske väl långt drifven försiktighet ända så långt som till inmundigandet af en ters. Och hvad det tjocka, svarta, välsmakande sötölet beträffar, läto vi det rinna utan något småaktigt räknande af skvättarnes antal.

Och klenäterna, sedan, underligt vridna, guldgula och möra, som flickorna själfva lagat; och syltet till dem, som flickorna själfva lagt in — hur smakade det inte, fastän vi redan voro mätta!

Jo, det var en middag, vill jag lofva!

Och ofvanpå det hela serverade oss flickorna högst egenhändigt starkt, doftande kaffe och tilläto mig för en gångs skull röka en cigarr, hvilket annars hör till de strängt förbjudna njutningarna inom deras regeringsområde. Ty flickorna äro rädda om sina gardiner, ska jag säga, och det undrar nog ingen på, som ser hur vackra de äro — och hvita sedan! — och att de virkat dem — eller »knutit», hvad det nu heter — med sina egna flitiga fingrar.

Men i dag gjordes, som sagdt, ett undantag för mig. Och gubben musikläraren hade blifvit så uppspelt, att äfven han tog sig en cigarr ur mitt etui; och den förorsakade honom alldeles påtagligt en hel massa obehag, ty han hostade och spottade och torkade sig i ögonen och mädde bestämdt icke alls bra af den ovanliga njutningen (om det nu, hvad honom beträffar, borde kallas en sådan!), hvadan jag föreslog att vi skulle gå ut och lufta på oss en smula, hvilket han genast var med på. Och så hjälpte fruntimren oss på med rockar och hattar, antagligen högst belättna att bli af med oss på en stund.

Vi promenerade väl ett par timmar på gatorna midt i vimlet af försenade julklappsköpare, bärande sina paket, och folk som ej hade något att köpa för, men sökte så mycken tröst och ersättning därför, som kunde beredas medels att titta in genom bodarnas skimrande rutor. Och folk var ovanligt undfallande denna eftermiddag, tyckte jag — gick ur vägen för hvarann utan bräska och knuffningar, så att trängseln äfven utanför de starkast belägrade butikerna ej blef som värst besvärande. Så många glada och belättna anleten som denna dag tyckte jag mig ej hafva skådat under årets alla andra dagar sammanlagda; och de mötandes »god jull» ljud så trefligt, och nickarna voro så hjärtliga, och i sorlet rundt omkring mig låg en anstrykning af glad belåtenhet, som jag tyckte mig aldrig hört förr.

Det var väl det goda lynne, hvari jag befann mig efter middagen, som gaf allt en så rosenfärgad anstrykning, förmodar jag. Men ensamt detta var det ej: *det* var det också, att jag, den ensamme, ånyo en gång, efter många, långa år, kände verklig jul i mitt hjärta, kände att äfven jag funnit en hård att värma mig vid, funnit goda och välvilliga människor, som bjudit mig in i sin krets ej blott för att fira kalas utan för att vi skulle gemensamt bereda en verklig fröjd åt våra hjärtan. Jag har i mina dagar haft många bekanta; men nu hade något annat och högre fallit på min lott: jag hade träffat *vänner*.

Och *det* var det, som för mig gjorde denna jul till en sådan herrlig tid, till hvad den bör vara — en sann helg, en glädjens och fridens fest, en hjärtats högtid. Och därför var det, som jag fann tillfredsställelse i allt, därför var det som människornas skratt låto så muntra och deras ansikten föreföllo så strålande. Min egen glädje, min egen lugna, angenäma tillfredsställelse rosenfärgade allt omkring mig; och den eftermiddagen var världen för mig en förunderligt präktig värld att se på och lefva i.

Men allt detta, kan ni förstå, pratade vi ej om,

musikläraren och jag, där vi sakteligen snodde oss fram i trängseln. Det har jag funderat ut sedan, när jag i minnet genomgått denna präktiga julafton. Men vi tittade på folket och i bodfönstren och pratade i munter gemytlighet, sedan blott min följeslage väl kastat bort cigarren, från hvilket ögonblick hans lynne erfor en märkelig förändring till det bättre.

Och så återvände vi slutligen, muntra och uppfriskade af promenaden, för att återtaga vårt julaftonsfirande i Pålsons hem.

Behöfver jag nämna, att kvällen bildade en värdig fortsättning af middagen? Det hem, åt hvilket Ingrid och Elsa gifva glädje och ljus, blir genom dem så i ordets bästa bemärkelse ett *hem*, att känslan däraf meddelar sig äfven åt främlingen, omfattar honom liksom med ett varmt, hjärtligt famntag. Som om man trycktes till ett kärleksfullt bröst, omslingrades af skyddande armar — så blir man till mods under deras tak, så känner man sig, då man blickar in i deras vänligt tindrande ögon. Hos dem är gästfriheten intet konventionellt snömos, intet falskt glitter: — deras välkommen uttalas ej blott med läpparna utan ock med hjärtat.

Så de pysslade om oss! De hjälpte oss att blanda något starkt, sött och sjudande, som smakade förträffligt efter promenaden; de knäckte nötter och stekte äpplen åt oss i kakelugns glöden; de sjöngo små vemodsfulla visor för oss och klingade ibland med oss och läppjade litet på sina glas. Och vi läto dem hållas; vi togo emot deras omsorger i vegeterande, behaglig lättja, alldeles som ett par odaliskuppssade paschor — vi njöto denna angenäma tillvaro i själfvisk försöfning, med möda samlande krafter till den ansträngning, som erfordrades för ett då och då uttaladt tack.

Elsa hade tagit plats bredvid sin far, som satt i gungstolen, och Ingrid hade flyttat fram en stol till soffan, i hvars hörn jag makligt lutade mig. Det var ett afstånd af rummets hela längd mellan de båda

grupper, som vi sålunda bildade, och de få ord, som sades, blefvo yttrade endast till närmaste granne.

Nu hade Ingrid suttit en god stund tyst och med tankfullt utseende, med armen öfver stolens ryggstöd och blicken riktad mot fönstret. Så vände hon sig plötsligt till mig och såg mig rätt in i ögonen.

»Jag ville tacka på Lina Åströms vägnar,» sade hon. »Hon bad mig göra det.»

Det kom så plötsligt, att jag såg upp helt öfverraskad och till en början ej hade klart för mig, hvad hon sagt. Hon såg min förvirrade min och log ett af sina allra vackraste löjen — och det vill inte säga litet, det, ty hon *kan* le, den flickan!

»Lina har talat om för mig alltihop,» fortfor hon med mjuk, lågmäld stämma. »Både att hennes ryss fått det så bra, och hvem som hjälpt honom till det. Det var snällt gjordt — riktigt, riktigt snällt gjordt. Tack för det!»

Vid dessa ord räckte hon mig med en rörelse, full af frimodigt behag, sin hand, som jag tryckte. Varmt tryckte jag denna lilla hand; och det vet jag, att bättre tack för hvad jag förmått uträtta kunde jag aldrig få, än hennes erkännande. Det sade jag henne också i så varma ord, jag mäktade; och jag tillade också ärligt, att det hela egentligen var hennes förtjänst — att det var för hennes skull, för att Rowski meddelat att hon visat sympati för hans och Linas kärlek, som jag gjort mig möda med att söka hjälpa dem på trafven.

Det glädde henne, det märkte jag nog. Hon rodnade och såg en smula blyg ut; men hennes ögon tindrade af glad öfverraskning, och hon räckte mig ännu en gång handen med ett varmt leende, som för öfrigt var af smittosam art och bragte äfven mig att grina högst belåtet.

Hur det var, föreföll hon emellertid litet förlägen och tillbakadragen efter detta; men så ringde tamburklockan, och hon skyndade ut för att öppna, antagligen glad öfver afbrottet.

Det var herrskapet Follin, som kom. Detta var ingen öfverraskning för mig, alldenstund jag redan förut underrättats om, att äfven de skulle tillbringa julaftonen hos Pålsons. Men jag kan ej neka till att jag med största jämnmod skulle ha burit deras frånvaro.

Där voro de emellertid nu, och i spetsen gick naturligtvis familjens öfverhufvud, så frasande ny och schangtil från topp till tå, att han nästan såg ut att ha kommit direkt från någon herrekiperingsaffär, inslagen i papper som en annan julkapp och försiktigt uttagen ur paketet i förstugan för att kunna framställas för sällskapet riktigt fraiche, utan ett damkorn och utan ett strå af skägg eller hår i oordning.

Efter honom trippade frun, och gammal och urblekt var hon själf, och gammal och urblekt var hennes svarta klädning, och betänkligt alderdomsgula voro både hennes hy och de små ansatser till krage och manschetter, som blygsamt visade sig i försvinnande smalhet kring hennes fågelhals och magra handlofvar.

Sist kom sonen — en rätt vacker pojke, förresten, när man såg närmare på honom. Blek utan att förefalla sjuklig och smärt utan att vara mager, ser han riktigt fin ut. Egentligen vackra äro nog ej dragen, men har ett par präktiga ljusa ögon med öppen blick, och på den något breda munnen hvilade denna kväll ett leende, som visserligen föreföll väl allvarligt för en så ung man, men som gaf åt hans ansikte ett mjukt, vinnande uttryck, för öfrigt mycket påminnande om moderns, ehuru år och bekymmer gjort hennes drag vissna och hennes leende något dufvet, liksom funnes det numera till endast af gammal vana.

Den unge mannen var klädd i svart från topp till tå, och detta jämte klädernas anspråkslösa, allvarliga snitt gaf honom nästan utseende af en präst, och därtill af en sådan utan synnerligen fett pastorat; ty dräkten var betänkligt blank på sina ställen och visade en afgang fallenhet för att hvitna i sömmarne.

Vid en jämförelse mellan de tres yttre behöfde man minsann icke fundera länge för att få klart för sig, till hvems bästa pengarne för pianot användes. Jag har ej med saken att göra, men ännu när jag nedskrifver detta retar det mig mer än jag kan uttala, hur denne storskräflare till familjefar tager åt sig allt det bästa, alla förmåner och bekvämligheter, och lämnar endast arbetet och bekymren åt de andra. Sådant är retsamt att se! Men hvarför skall man gå och reta sig öfver saker, som man ej har med att göra och i hvilka man ej kan bringa någon hjälp? Det bara skadar ens lynne och hälsa utan att gagna någon. Det vet jag — och ändå kan jag ej låta bli att ilska till öfver den där agenten. Människan är ändå en rätt kuriös inrättning, när allt kommer omkring!

Herr Follin senior var denna julafton så utomordentligt storståtlig, att han verkligen lyckades sopa bort en god del af den angenäma stämning, som varit rådande före hans charmanta uppträdande på skådeplatsen. Han var, om jag så må säga, alldeles för hög och storartad för att kunna hålla sig i jämnhöjd med oss, enkla varelser. Han reste sig öfver oss som ett kyrktorn bland småkojor, han sköt upp till en sådan förnäm höjd, att vi höllo på att bryta nackarne af oss, när vi skulle blicka upp till honom från vår ringhets djup, och hans storhet fyllde musiklärarens rum till den grad, att knappast någon plats fanns öfrig åt oss.

Han kände namnen på några instrument och ett halft tjog kompositörer, hvilket gaf honom anledning att tala om musik; hvarvid han omnämnde, att våra blygsamma försök i den riktningen kommit till hans kännedom. Och han anhöll enträget, att vi ej skulle underlåta att fortfarande odla tonernas sköna konst. Så varmt, så bevekande bad han oss härom, som hade musiken råkat i betänkelig lägervall och hans enda lifsuppgift varit att genom uppmuntrande föredrag anyo väcka till lif intresset för den vanvårdade konsten.

Han föredrog dessutom — ingalunda så synnerligen korrekt, för öfrigt, men med mycken patos — litet Runeberg och litet Tegnér och höll ett föredrag om poesiens förfall. Han talade om skaldekonst som om Sappho varit hans amma och Homeros hans ungdoms ledare och hänvisade till Virgilius och Anakreon och Béranger och Victor Hugo och en hel hop skaldar, som vi aldrig läst ett ord af — och antagligen inte han heller. Men schangtilt och lärdt föreföll det, den saken kan ej förnekas.

Hvad målarkonsten beträffar, svängde han sig med stora namn, så att han gjorde oss riktigt vimmelkantiiga — det var Tintoretto och Tizian och Leonardo da Vinci och Meissonnier och Munkaczy och många andra som passerade revy för oss, ehuru han just aldrig uppehöll sig vid hvad de gjort, utan blott vid hvad de hette.

Så kom ordningen till teatern — våra dagars teater. Den fick respass, den. Och de uppträdande, sedan! Brrr! — »Annat var det förr i världen! Dahlqvist, mina damer och herrar! Gamle Dahlqvist! Och Torsslow! Och Hjortsberg . . . Hjortsberg!» — Han talade om salig Gustaf den tredjes gamle premieraktör alldeles som om han personligen följt honom allt ifrån den stund, då han började pröfva kothurnen, ända till den kväll, då han för alltid tog farväl af skådeplatsen!

Jo, den Follin, han kunde, han! Han skötte alldeles ensam samtalet — om det nu skall kallas samtal, när *en* person har ordet hela tiden. Och han inskränkte sig ingalunda till blott konsten: — han talade om allt mellan himmel och jord och hade fullfärdiga åsikter om allting. När hans fraser om skaldekonst, målning och teater tröto, högg han in på luftsegling, politik, nationalekonomi, allt möjligt. Han anförde uttalanden, som ingen kunde vederlägga, alldenstund ingen förr hört dem, och han gaf utan att blinka sifferuppgifter, som åtminstone ingen af oss var i tillfälle att kontrollera. Han tycktes ha läst några rader

om allting; jag skulle nästan vilja kalla det för att han varit framme och nosat utanpå allt möjligt utan att gifva sig tid till att se på insidan af något.

Han var, kort sagdt, så anspråksfull, viktig och ståtlig utvärtes och föreföll så tom invärtes, som gärna tänkbart. Och hur jag än sträfvade emot, kunde jag ej afhålla mig ifrån att ett par gånger ge honom en liten gliring, då han alltför nonchalant gaf sig i färd med uppgifter i ämnen, dem jag händelsevis hade en smula reda på.

Den Ingrid! Hon såg då allting, och följaktligen också att den bälde agenten var på god väg att jaga bort mitt sköna jullynne. Det var nog därför som hon ånyo tog plats bredvid mig och i låg ton berättade, hur de och Follins många år brukat fira julen tillsammans, att de varit bekanta alltsedan flickorna voro barn, och hur goda vänner de voro med frun och sonen.

Det var bara några ord, framkastade som det tycktes helt å propos, ehuru jag naturligtvis förstod, att de inneburo en ursäkt för agentens nöjesstörande närvaro. Och mera behöfdes ej för att ånyo bringa mitt humör i jämvikt. Efter den betan brydde jag mig rakt ej om att förarga mig öfver den follinska visdomen — ja, sanningen att säga brydde jag mig ej ens om att lyssna till den, oaktadt jag för höflighetens skull försökte se intresserad ut och då och då till och med instämde i de bifallande små utrop, hvilka höjdes af agentens fru, som full af hängifven beundran oupphörligt kastade ikring sig triumferande blickar, liksom ville hon säga: »Hör bara på honom! En sådan man!»

Men jag hörde, som sagdt, mycket litet. Jag såg i stället — såg ett par milda, vänliga ögon som blickade på mig, och en hvit hand, som lugnande lades på min arm, manande mig på sitt tysta, men dock så värtaliga språk att ej genom dåligt lynne jaga bort julfrojden för ägarinnan till dessa tindrande ögon och denna mjuka lilla hand.

Nej, det ville jag ej. Icke för tio skrällande herrar Follin! Hvad betydde väl den lilla förargelse, han väckte, mot all den glädje, som denna dag och andra dagar bereds mig af invånarne i detta hem, och ej minst af henne, som nu satt vid min sida.

För öfrigt erhöll jag snart nog belöning för mitt vackra beslut, ty rätt hvad det var anlände våra unga medmusikanter i tredje våningen, hvilka också voro inbjudna. Och de fogade sig ej, som vi, utan knot i herr agentens tyranniska envælde, utan upptogo nästan ögonblickligen striden med honom och störtade honom efter en kort men het kamp från tronen, begagnande den ypperliga taktiken att låsa som om han aldrig funnits till och helt ogeneradt och högljudt förtäljande hvad de själfva hade på hjärtat midt under hans allra värsta orerande.

Han kämpade tappert, men uppgaf till slut striden med en föraktlig axelryckning och drog sig majestätiskt tillbaka inom sig själf, medels ett öfverlägset, medömkande löje underkastande vårt olärda samtal och triviala skämt en stum men nedgörande kritik. Men vi andra fingo allt ifrån de unge männens ankomst ånyo fram feststämningen och skrattade och skämtade och knäckte nötter och skalade äpplen och smuttade på våra glas och hade riktigt, riktigt roligt.

Och så, när vi minst visste ordet af, ringde det mycket starkt på tamburklockan, och in klef en högeligen fantastiskt utstyrd julgubbe med kroppen insvept i en randig filt, nedanföör hvilken framstack en fik af den vackra pigans blå kjol, hvilket gaf anledning till den förmodan, att det också var hennes täcka ansikte som doldes under den förfärliga skräpuken till mask.

Två korgar fulla med julklappar bar hon. Och det befanns, att vi hade paket att hämta i de där korgarna litet hvar, men mest flickorna Pålson, ty på dem hade vi först och främst tänkt allesamman.

Men så hade de ej varit glömska, de heller! Kan ni tänka, att de, som hade så mycket att göra dagen lång med arbete — icke något litet pysslande

för att få tiden att gå, utan verkligt, tråget, ansträngande arbete — de hade ändå hunnit virka och sticka och sy och brodera en mängd de allra nättaste julklappar; och särskildt åt mig hade de gjort i ordning gåfvor så prydliga och så konstmässigt förfärdigade, att jag då visst aldrig har hjärta att använda dem. Fast jo! Använda dem skall jag nog: — till att se på, till att betrakta dem och minnas de flinka, skickliga händer, som arbetat på dem, de varma hjärtan, som glädts åt att kunna visa mig en vänlighet, som menat det så kärleksfullt med de små gåfvorna — ty det vet jag, att de hal

Och så glada och tacksamma de voro för hvad de själfva fingo! Och hur det gissades på gifvarne, sedan! Och hvilka muntra misstag och djärfva förnekanden och slutliga erkännanden, när de äntligen med snärjande frågor och listiga korsförhör bragt oss till det yttersta. Hvad mig beträffar, hade jag nöjet tagas i särskild, sträng upptuktelse af både Ingrid och Elsa därför att jag köpt alldeles för dyrbara presenter, sade de. Dyrbar! Några stackars små smycken, som kostade en obetydlighet. Jag vet visserligen icke, hvad det skulle ha varit för kostbara ting, som jag ej velat skänka dem. Men så pass förstånd hade jag likvisst haft, att jag kämpat emot den frestelsen och inskränkt mig till några småsaker, som ej kunde sära deras grannligheten. Ett par små gåfvor utan annat anspråk än att uttrycka gifvarens välmening togo de med glädje emot, det visste jag. Men jag visste också lika säkert, som om de på förhand uttalat det med klara ord, att dyrbarheter från en främmande hand, om också en väns, skulle smärtat och förolämpat dem. Och att flickorna förstodo mina tankar och uppfattade dem, det visade de glada, belättna leenden, hvarmed de serverade sina moralkakor — och det var ändå höjdpunkten af all glädjen på denna glada julafton.

Men så fingo de brådt att komma ut i köket och svepa in sig i sina stora förkläden för att hjälpa jungfrun att lägga sista handen vid kvällsvarden.

Och så började snart ätandet igen.

Men ingalunda vågar jag mig på att beskrifva, hur hvit och vacker den skålfvande lutfisken var, eller hur aptitligt gröten pöste, sirad med de allra finurligaste streck och vinklar och krumilurer af kanel.

Ett vill jag dock nämna; och det är, att i den gröten hade någon af flickorna med egen listig hand insmugglat en mandel. Och hvar och en vet, att den, på hvars tallrik ödet låter en sådan där på måfå utkastad liten tingest hamna, den blir gift innan nästa jul. Och hvem tror ni hittade mandeln, om inte unge herr Adolf? Hvilket bragte denne lycklige finnare att rodna mycket starkt. Antagligen var det för att såsom artig värdinna ej låta honom sitta ensam med sin förlägenhet, som också Elsa samtidigt blef glödande röd, och det hade vi mycket roligt åt. Icke minst jag, som skrattade mellan hvart enda skedblad gröt, jag slevade i mig — ända tills jag kände något hårdt mellan tänderna.

Kan ni tänka er: det fanns en mandel till i gröten, och den hade jag fått! Sannerligen hade inte flickorna lagt dit hvar sin!

Jo, nu var det min tur! Så de ropade åt mig och skämtade med mig och bado att få veta åtminstone initialerna till min tilltänkta namn.

Jag var verkligen litet förlägen, det erkänner jag. Men när de hållit på en stund, fattade jag mod, grep ett glas och sade helt käckt ifrån, att jag icke ens ville förråda så mycket som pricken öfver *i* en gång uti hennes namn, om den bokstafven funnes där; men ville de göra som jag, så drucke de i alla fall hennes skål. Och det gjorde de också, och det under mycket skämt och jubel — ehuru, fruktar jag, julölet, som var vår enda dryck, ej passade synnerligen bra ihop med gröten.

Och sedan gingo vi ut i yttre rummet, där lågorna från granens små vaxljus tindrade så vackert och blom-morna af guld- och silfverpapper glänste och röda äpplen och bjärtfärgad konfekt bröto så muntert af mot

det mörkgröna barret. Vi skämtade ej så mycket nu, och liksom genom en tyst öfverenskommelse talade vi i dämpad ton. Julaftonen nalkades ju sitt slut, och det låg redan något af saknad i stämningen.

Och när så Ingrid satte sig till pianot och hennes far tog fram sin violoncell och de tillsammans spelade några af de herrliga gamla julhymnerna, då bredde sig ett stilla vemod öfver mitt sinne. Ingen smärtsam känsla — nej, nej! Det var som om jag velat gråta, men blott ljufva tårar, framkallade af den vekhet, som en stund af stilla, välgörande frid ingjuter i hjärtat.

Jag lyssnade liksom i en angenäm, drömfylld halfslummer till violoncellens på en gång veka och fylliga, litet surrande toner och till pianots ackord, hvilka under Ingrids mjuka händer smeksamt och grannlaga smögo sig intill melodierna, gifvande dem djup och underlag utan att någonsin äflas att framträda på deras bekostnad. Det var en stämning som i kyrkan en julotta i barndomens dagar — ända till dess en långsamt bortdöende harmoni våldsamt afbröts af en smattrande applåd och högljudda bravorop, hvilka passade in i det stilla drömmeri, som musiken framkallat, ungefär lika bra som en skrattsalva på en kyrkogård.

Det var naturligtvis den välsignade Follin, som på detta sätt jagade mig ur min vackra stämning hufvudstupa in i prosans och förgelsernas värld. Och han hade verkligen, efter hvad det tycktes, lyckats bringa äfven de andra ur jämvikt, ty litet hvar började, vi nu titta på våra klockor och förvånas öfver att de redan hunnit blifva så mycket.

Nu blef det afsked och tack och trängsel när ytterkläderna skulle på, och tack och afsked igen. Och så gingo vi ändtligen, och jag hade bakom mig mitt lifs angenämaste julafton, barndomens icke ens undantagna.

Fast icke riktigt bakom mig ännu. Ty sedan jag väl kommit upp till mitt satt jag väl ett par timmar och genomgick i minnet denna oförgätliga afton. Jag tänkte på, hur vänlig den beskedlige lille

musikläraren var och hur sant kvinnliga, älskliga, varm- hjärtade hans döttrar. Jag tänkte på de unga männen ofvanpå mig — för resten hörde jag deras stöflar dunka duktigt i golfvet — och på hur länge det kunde dröja, innan den förälskade herr Adolf skulle komma att få hemföra sin Elsa. Ännu så länge såg det ej mycket ljusst ut.

Nu, när den bälde herr Follin ej var närvarande för att reta mig, kunde jag skratta godt åt hans stor- artade later och på samma gång beundra och beklaga hans tåliga, vissna lilla hustru och hans son, hvilka i kärlekens blindhet ej märkte hans fel och hans ihålig- het, utan blickade upp till honom som till en högre varelse, för tillgodoseendet af hans bekvämligheter de uteslutande föddts till världen.

Sonen, ja. Om jag vid skildringen af denna afton ej talat mycket om honom, beror detta därpå att han hållit sig så stilla och tillbakadragen, att det knappast finnes något särskildt drag eller yttrande af honom att förtälja. Och likvisst har han hela kvällen »medverkat till en god ensemble», som det brukar heta i teater- recensionerna. När han under aftonens lopp yttrade något, skedde det på ett hofsamt, litet tillbakadraget sätt, som gjorde att man lyssnade till honom långt hellre än till den högröstade fadern; och hvad han sade, var dessutom mycket förståndigt. Att skämta synes ej vara hans sak — hans pappa har nog ställt så till, tyckes det, att sonen får taga lifvet så där tämligen duktigt på allvar! — Men han är långt ifrån tillgjordt högtidlig eller surmulen, utan skrattade lika hjärtligt som vi andra åt hvarje liten rolighet . . . och ett angenämt skratt har han för öfrigt, som lyser upp hans bleka, något tvärhuggna ansikte och gör dess oregelbundna drag riktigt vackra.

Jag kom öfverens med mig själf, att jag tycker bra om den unge mannen, riktigt bra. Det skall blifva mig ett nöje att umgås med honom, om det bär så till. Han kan väl inte hjälpa, att han har en sådan skräfta till far, vet jag.

Ännu när jag krupit till kojs passerade aftonen och de som deltagit däri revy för mig, och bäst tankarna gingo sin kretsgång, kom jag åter tillbaka till flickorna. Och rätt som det var, stod blott *en* af dem för mig — endast *ett* vackert, hjärtegodt ansikte med vänliga ögon log emot mig med röda, svällande läppar.

Det var Ingrids blickar och Ingrids läppar. Så hade hon lett emot mig många gånger denna väl-signade kväll, så hade hennes ögon strålat, så hade hennes runda kinder rodnat af glad ifver . . .

Tryckte hon verkligen min hand så, som jag inbillade mig, då hon bad mig hafva fördrag med gamle Follin och då hon tackade för min lilla julgäfva? Låg det något särskildt i den blick, hon gaf mig, då vi talade om Rowskis anställning? Kunde det väl vara möjligt, att jag på gamla dagar skulle ha funnit . . .

Seså! Hvad är det för dumma fantasier, du gråhåriga idiot till gammal unghärd! Har du rumlat för mycket på punsch och julöl? Eller är det den myckna maten, som går igen?

Släck du ljuset och drag täcket öfver näsan! Vackra unga flickor gå henne i alla fall förbi! De äro icke för dig. Du har försuttit tiden, gamle gosse!

XI.

Årsskifte och mera kalasande, som dock, antagligen till läsarens stora belåtenhet, vidröres blott i förbifarten. — En spännande berättelse. — "Det ringer, det ringer" och vi bli rädda för spöken. — Ett besök och ett uppträde. — Hvad betyder allt detta? — Det ser ut, som skulle gåtan lösas.

Nu är veckan efter jul gången, och vi ha redan firat årsskiftet.

Det skedde hemma hos mig, oaktadt Pålsons ville, att vi skulle tillbringa äfven nyårsaftonen hos dem. Men det satte jag mig mycket bestämdt emot. Af detta år, som bragt åt mig så mycket ljus, så mycken glädje, ville jag taga afsked i det hem, från hvars besittningstagande jag räknar den fröjdefullaste tiden af mitt lif. Där, i kretsen af dessa vänner som jag funnit så sent, men dock, hoppas jag, ej alltför sent att ännu mångt år kunna få lefva bland dem — där ville jag tacksamt höja glaset till afsked åt detta goda gamla år och tömma en välkomstbägare för det nya.

Jag hade äfven inbjudit de båda unga männen i tredje våningen samt Follins. De förra kommo, men ej de senare, hvilka voro upptagna på annat håll. Och det glädde mig, det får jag verkligen säga, hur orätt det än kan synas att inbjuda folk och sedan blifva belåten åt att slippa se dem. Sådant kallas visst att »bjuda med armbågarne», och jag försäkrar, att det ej är min vana att bete mig på det sättet. Men hur

hyggliga jag än finner unga Follin och hans mor, är dock familjens manliga öfverhufvud väl tålmodspröfvande för att kunna betraktas såsom något synnerligen eftersträfvansvärdt sällskap.

De andra samlades emellertid hos mig på kvällen för att fira nyårsaftonen, och det blef sannerligen en märklig sådan. Under den tilldrog sig något, som . . .

Men det är bäst att beskrifva händelserna i den ordning, de framkommo.

Vi försökte göra kvällen så lik julaftonen som möjligt — ett försök, som nog ännu aldrig lyckats. Ty jul är jul, är något alldeles enastående, en tid med hvilken ingen annan under årets lopp kan jämföras. Man må imitera så godt man kan, men den äkta färgen får man ej på efterhärmingen. Åtminstone får icke *jag* det.

Nå, vi voro emellertid alla glada och belättna, skämtade, spelade och förplägade oss med både vått och torrt. Och när vi gjort full rättvisa åt de goda saker, hvarpå fru Holm bjöd till kvällsvard, sutto vi och väntade på att klockan skulle slå tolf för att då tillropa hvarandra ett godt nytt år.

När man så där sitter och väntar på något, ha minuterna en retsam förmåga att sträcka ut sig i det oändliga, som om de vore tillverkade af gummi elasticum, och det af den allra tjänbaraste sorten ändå. Jag känner till det där af erfarenhet, och därför hade jag lagat så att vi fått äta ganska sent. Och dessutom höllo vi på därmed så länge som rimligheten medgaf. Men det finnes en gräns äfven för njutandet af bordets nöjen, och hur vi än drogo ut på tiden, visade klockan dock ej mera än half tolf, när vi stego upp från bordet och gingo in i mitt lilla förmak.

Vi försökte prata bort tiden, och en af flickorna slog sig ned vid pianot; men den där halftimmen var en segsliten en! En snigel är en riktig snabbloppare mot visarna på en klocka, när man sitter och väntar på att de skola hinna en viss punkt.

Slikt inverkar på nerverna. Otåligheten rent af

kryper omkring i kroppen på ett tassande, kittlande sätt och tvingar en att jämka på sig, byta om ställning, röra på armar och ben, klia sig på näsan, rufsa om i håret, stryka mustascherna, om man är begäfvad med dylika prydnadsting, samt trots allt motspjärnande gäspa och därigenom bringa hela sällskapet att göra detsamma — på det hela taget instinktmässigt i handling bevisa, att vår så mycket omtalade frändskap med aporna kanhända icke är ett så barockt antagande, som mången velat påstå.

Just så sutto vi där, då och då framkastande ett ord men utan att kunna få något ordentligt samtal i gång, då herr Adolf plötsligen gjorde en ansträngning och förklarade att han *möjligen* erinrade sig åtminstone *en del* af en nyårsberättelse, som han lärt sig utan till någon gång för att uppläsa på en privat soaré-tillställning eller dylikt.

Det där lät ju skäligen sväfvande; men vi grepo emellertid alla ifrigt efter detta bräckliga halmstrå och anropade den unge mannen att bara dristeligen gifva oss till lifs så mycket han kom ihåg.

Och så började han mycket långsamt och säfligt samt i en dof, ihålig ton, som han förmodligen antog göra en ypperlig dramatisk effekt, men som jag för min del anser att han kunnat spara tills han kom i tillfälle att hålla något begrafningstal. Stämningen var min själ ej för liflig ändå, utan att den där likpsalms-tonen behöfde komma och göra den ännu mera tryckt!

Först förklarade han, att han ej fick afbrytas. Ty skulle han kunna reda sig med berättelsen, måste han rabbla upp den ordagrant så som han lärt sig den och utan att störas. Och sedan vi lofvat att bara tiga och lyssna, harskade han sig och gick onaturligt långt ner i basen, högtidligt och entonigt framsjungande inledningen till sin nyårsberättelse, som föreföll att vara hämtad ur någon kolportageroman af det rafflande slaget. Sa här ungefär gick det löst med kolsvart patos och förskräcklig omständlighet samt en sådan massa parenteser och bisatser med »som» och »hvil-

ken», att man minsann fick hålla sig riktigt vaken för att ej blanda bort meningen:

»Vinternatten låg mörk och dof. Från det dystra fästet, som var beröfvadt månens sken och hvilket var öfverdraget af skyar, som föreföllo tunga som bly och hvilka ej genomsläppte något skimmer från stjärnorna, som man nästan kunde tänka sig hafva försvunnit från hvalfvet, frambröt då och då det sicksackformiga skenet af en blix, som belyste en enslig vandraré, hvilken oändligt mödosamt banade sig väg genom de höga, kalla, bleka drifvor, som betäckte den vidsträckta, öde slätt, hvilken han måste passera för att hinna fram till den lilla staden, hvars läge tillkännagafs endast genom de små ljuspunkter, som sorgligt framblänkte med ett matt och dunkelt sken långt i fjärran och som tydde på att alla invånarne ännu ej gått till hvila.

Det var natten mellan ett gammalt och nytt år. Vid det osäkra och blåaktiga sken, som de korsande ljungeldarne stundom spredo öfver vandrarens drag, skulle en åskådare (om någon sådan befunnit sig ute i detta naturens fruktansvärda utbrott, hvilket det ej gjorde) hafva funnit dem röja en utsäglich ångest, då han, hvilket han utan uppehåll gjorde, blickade hän mot de fjärran tindrande ljusen; och om man vetat, hvad han tänkte på denna nyårsnatt (men ej ett ord gick öfver hans krampaktigt sammanpressade läppar, kring hvilka lidande och sorg ristat djupa fåror) skulle man hafva rysande bäfvat tillbaka för den bottenlösa afgrund af smärta och kval, som rörde sig inom det sönderslitna bröst, hvilket, föga aktande att det utsattes för denna fasansfulla natts alla obehag, kämpade sig fram i okuffligt trots mot stormen, hvilken tjöt som om Eolus på en gång lössläppt alla sina orkaner, och snön, som yrde i kväfvande virflar och oupphörligt ökade tjockleken af det hemska bårtäcke, hvari den insvepte jorden.

Da den unge mannen (ty det var en ung man, som ännu ej passerat det tjugonde af sina lefnadsår, ehuru de, han upplefvat, genom sällsamma olyckans

slag tryckte honom med kanske tredubbel tyngd) hunnit ungefär till midten af fältet, där alla de vindar, som denna natt slitit sina fjättrar, tycktes hafva stämt möte till en förfärande ringdans på det gamla årets sista kväll, framträngde ett doft, hemlighetsfullt dan genom natt och mörker till hans öra — ett dystert, dallrande dan, i början starkare, därpå småningom bortdöende och så plötsligt återvinnande sin kraft för att sedan ånyo tyna bort likt en döendes sista andedrag . . .»

Just som berättaren här lyckats göra oss nyfikna på, hvad i all världen det kunde vara för ett märkvärdigt dan, som han så omständligt beskrifvit, tvärstannade han, rörde med tankfull uppsyn i sin kaffekopp och smuttade sakta på dess innehåll — lugnt, metodiskt, utan brådska, alldeles som vore sådana där tvära afbrott just den rätta, patenterade metoden att göra en berättelse riktigt angenäm för åhörarne. Den stämning, som afmålade sig i våra anletsdrag, bekom honom ej det bittersta dugg! Han satte helt långsamt tillbaka kaffekoppen, kliade sig på hakan, jämkade sig till rätta i stolen, lade det ena benet öfver det andra och återtog först sedan allt detta utförts med mycken omsorg och betänksamhet den afbrutna tråden af sin berättelse.

»Jaha . . . jaha . . . Hvar var jag nu? . . . Joho . . . Det danade som sagdt på ett hemlighetsfullt sätt i rymden, och vandraren stannade för att lyssna till det magiska, skräckinjagande ljudet. 'Ah!' mumlade han i dyster ton. 'Ah!'»

Här gjorde berättaren ånyo en paus, och vi åhörare vågade knappast draga andan för att ej gå miste om förklaringen på det där hemlighetsfulla ljudet i luften!

»Ah!» upprepade herr Adolf. »Ah! Redan! Och vandraren knöt med en åtbörd af stum, obeskriflig vrede sin hand mot det i oblidkeligt mörker insvepta fästet. Så nära och dock försent! Ah! — Han sjönk utmattad ned bland de kalla, obarmhjärtiga drifvorna. Men åter sprang han spänstigt upp, liksom stungen af

en orm, och skakade i vildt raseri handen mot den lilla stadens tindrande små ljus — mot det håll, hvarifrån dånet kommit. Ah! skrek han med af raseri skälfvande stämma . . . Ah! Du sjufaldt fördömda klocka! Du ringer och ringer! . . .»

I samma ögonblick som herr Adolf med djup, bäfvande stämma uttalade det sista »ringer», hördes, alldeles som en handgriplig illustration till yttrandet, en kort, skarp ringning. Vi ryckte alla till, och jag försäkrar att det kändes riktigt kusligt. Denna ringning midt i natten — och det den mystiske nyårsnatten till — under det att vår fantasi uppjagats af denna berättelse, beräknad på att väcka en hemsk spökstämning, formligen skrämde oss i första ögonblicket. Vi kastade häpna blickar på hvarandra, och den häpnaste var utan gensago berättaren, som påtagligen trodde sig ha lockat nyårsnattens trolska väsenden att deltaga i vår vaka.

Jag brukar just ej vara spökrädd i vanliga fall, men jag vill ej neka till, att äfven jag verkligen ett ögonblick kastade smått förfärade blickar omkring mig. Men så upprepades ringningen på tamburklockan — ty det upptäcktes nu att det var därifrån, som det skrämmande ljudet kom — och ej så litet skamsen öfver den förskräckelse, jag erfarit, gick jag ut för att öppna.

Och hvem finner jag det väl vara, som spridt skräck och fasa i våra sinnen, om icke Knebel, den gamle ordföranden i G. G., Rowskis principal, gemytlig och strålände och med ett så litet som möjligt spökligt skratt mötande min förbluffade uppsyn! Jag undrar ej på att han skrattade, ty jag måtte i sanning ha erbjudit till påseende en *mycket* egendomlig fysionomi, ifall mitt ansikte blott något så när tydligt tolkade den öfverraskning jag erfor öfver denna högst oväntade upplösning på spökhistorien.

»Jag lofvade att komma å propos,» skrattade Knebel, »och här har du mig nu. När jag gick förbi, såg jag alla dina fönster upplysta och förstudörren

därnere öppen, och så steg jag upp för att önska dig ett godt nytt år.»

Na, det lät höra sig! Förtjust öfver besöket, hur sent det än var, bad jag gubben vara välkommen; och under det jag hjälpte honom af med pälsen, berättade jag att jag hade några bekanta hos mig, och att bland dem också funnos de unga damer, om hvilka jag förut talat med honom.

Då skulle ni ha sett gubben Knebel! Ställde sig inte den gamle filuren framför tamburspegeln och ordnade sitt hvita hår och skägg så omsorgsfullt som om han varit en tjuguarig sprätt i färd med att träda in i en balsalong; och hvad halsduken beträffar, var det med allra högtidligaste allvar och djupt känt inseende af företagets vikt, som han omsorgsfullt omknöt densamma till den allra sirligaste rosett, noggrant afpassande »lyckans» och ändarnas inbördes förhållande till hvarandra. Mätte allt ha varit en af de riktiga i sina unga dagar!...

Ändtligen var han färdig, och så trädde vi in till de andra, hvilka satte upp nog så nyfikna ansikten för att betrakta den sene gäst, med hvilken de hört mig samtala i tamburen.

Men hvad i all världen betydde detta? Hvad var på färde? Hvem var det då, som jag infört i mitt hem, eftersom jag skådade en sådan förvirring eller snarare förskräckt häpenhet i musiklärarens och hans döttrars ansikten?

Och när jag blickade hän till Knebel för att hos honom söka en förklaring, såg jag honom vackla och gripa fatt i pianot, liksom fruktade han att falla till golvet, och hans nyss så vänligt leende ansikte var formligen förvidret. Ögonen stirrade stela och bistra, pannan var rynkad i vreda veck och läpparne betos hårdt tillhopa. Det var en tafla af våldsam, upprörd öfverraskning å båda sidor, och jag och de unga männen betraktade häpna allt detta utan att fatta något.

Knebel var den, som bröt tystnaden. Han såg

på mig med en sträng, hotande blick, drog djupt efter andan och sade i hänfull ton:

»En bra uttänkt scen, den här! Du borde verkligen inte undanhålla teatern din talang! Skada blott att dramatiska knalleffekter ute i verkliga lifvet aldrig varit i min smak!»

»Scen? Knalleffekter?» stammade jag, än ytterligare förbryllad. »Hvad i herrans namn menar du? *Hvad* är meningen med allt det här?»

»Hvad jag menar?» ropade Knebel, och blef purröd från att ha varit likblek. »Hvad jag menar? Jag menar att det är skamligt och lågt att locka mig hit, att med hala ord och inställsam vänskaplighet narra, lura, locka mig hit för att träffa dessa . . . dessa människor!»

Men nu rann sinnet på mig också!

Narra och locka! Och så den ton, i hvilken han uttalade det där »människor». Nej, hör nu, min käre Knebell!

»Hvad menar du med 'lura' och med 'inställsam vänskaplighet?'» sporde jag, och det i lika skarp ton som hans egen, vill jag hoppas. »Var god och märk, att jag inte hade reda på att du skulle komma hit i natt! Det är *en* sak. Och en annan är den, att dessa damer och herrar äro mina gäster, och jag ämnar inte tala att någon tar sig en förolämpande ton mot dem!»

Jag tog, som sagdt, ganska häftigt i, och min ton och mina ord bragte honom visst något så när till besinning. Han strök sig med handen öfver pannan och sade:

»Du har rätt! Förlåt mig! Det måste väl vara en slump . . . men en märkvärdig slump är det. Högst märkvärdig!»

Och så skrattade han kort och skarpt och upprepade i sin förra bittra ton:

»Högst märkvärdig! Ett riktigt egendomligt slut på det gamla året — och så angenämt sedan! Litet mera än jag står ut med! Du får ursäkta att jag går. God natt!»

Med detta i kort ton uttalade afsked vände han sig mot dörren, men den lille musikläraren hejdade honom. Han hade gjort flere misslyckade försök att blanda sig i samtalet, där han stod midt på golfvet, omgifven af sina döttrar. Nu syntes han emellertid ha lyckats något så när få bukt på sin motsträfviga tunga, ty innan Knebel hunnit öppna dörren, hördes Palson tala, litet sluddrigt och med darrande stämma, men dock fullt begripligt:

»Ett ögonblick, herr Knebel! Innan ni går, måste jag säga att denne vår värd och vän icke, så vidt jag vet, känner något af hvad ni och vi ha gemensamt med hvarandra. Ni gör orätt i att beskylla honom för att ha tillställt någon effektscen. Och om inte hatet förblindade er, borde ni veta, att jag och de mina aldrig skulle nedlåta oss till att spela någon sådan scen — allra minst inför er. *Det* borde ni ha lärt er under alla dessa år! Det är väl ett öde, kan jag tro, att våra sorger och bedröfvelser skola skaffa obehag äfven åt dem, vi våga umgås med. Nu ha vi ofrivilligt dragit våra ledsamheter inom dessa väggar. Det smärta mig ... och mina flickor också. Jag försäkrar, att det smärta oss djupt. Hade vi kunnat ana något sådant, skulle vi försakat nöjet af vår värds vänskap hellre än att asamka honom detta.»

Den beskedlige lille mannen böjde i sorgsen ödmjukhet sitt hufvud, påtagligen riktigt genomträngd af bedröfvelse ej mindre öfver uppträdet själf än öfver att det ägt rum hos mig.

Och hvad skulle jag väl säga eller göra? Detta var ju idel gåtor, som gjorde mig helt förbryllad. Hade Palson eller hans döttrar begått någon dålig handling? Hade de uppfört sig svekfullt mot Knebel, eller hvad skulle allt detta betyda?

Mitt ansikte måtte ha uttryckt arten af de frågor, som rörde sig inom mig, ty Ingrid betraktade mig oafvändt, och så tog hon ett steg framåt. Hennes ögon flammade och kinderna glödde, när hon med fast, lugn röst yttrade, vänd till mig:

»Tro inte, att vi ha något att blygas för! Inte Elsa och inte jag — och framför allt inte vår far . . . vår käre, älskade far! Här är hvarken tid eller plats till några förklaringar. Vill någon annan gifva sådana (här kastade hon en snabb, vredgad blick på Knebel), så gör han väl det. Men vi måste gå. Eller hur, pappa?»

»Jo, min flicka, det är nog det bästa,» svarade denne helt viljelöst.

Ingrid gick fram till mig och fattade min hand. Hennes röst, som nyss klingade helt sträng, hade blivit vek då hon yttrade:

»Förlåt och glöm detta obehagliga uppträde! Vi äro mycket, mycket ledsna öfver att vara orsaken därtill, men vi kunde ej hjälpa det. Ni tror ju ej något ondt om oss?»

Tro något ondt om dem — om henne! Alla dumma, oklara misstankar flögo på en gång ur mitt hufvid vid hennes ord, och det var af hela mitt hjärta, med sinnet fylldt af tillit till henne och dem, hon försvarade, som jag kunde försäkra att jag trodde henne, litade på henne, och att ingenting kunde rubba min goda tanke om dem alla.

Och så gingo de, åtföljda af de unga männen, hvilka grannliga dragit sig ut i tamburen under senare delen af detta uppträde, och snart förkunnade läsets smällande, att de hade min dörr bakom sig.

Först då talade jag till Knebel, som nedsjunkit i en stol, där han satt och stirrade framför sig, fullständigt förgätande min närvaro, efter hvad det tycktes.

Jag var icke god på gubben i denna stund — det var jag sannerligen ej! Och det gaf sig nog också tillkänna, när jag tilltalade honom.

»Nu, då vi äro ensamma,» sade jag, »kanske du ville vara af den utsökta godheten att ge mig en förklaring på det uppträde, du behagat ställa till hos mig i kväll!»

Han ryckte till och såg på mig med en mörk blick.

»Förklaring?» svarade han i bitter ton. »Förklaring?»

Han skrattade ett hårdt, skärande skratt, och fortfor i upprörd ton:

»Vet du, hvad det vill säga att fränstjålas det, som man håller kärast på jorden? Kärlek utan lön och ömhet utan erkånsla, krossade förhoppningar och djupa hjärtesar, som aldrig läkas — har du känt det? Förklaring? Skulle jag förklara, och röra upp det gamla och lida alltsammans om igen? Nej tack, nej tack! God natt med dig!»

Och så gick han, utan att vi räckte hvarandra handen till afsked. I dörren vände han sig om. Han sökte ett ögonblick efter ord, och så sade han:

»Något vanhederligt ha de icke gjort, som jag vet . . . ifall det är det, du vill ha reda på. Det är en privataffär oss emellan, en känslsak . . . bara en känslsak. Ingenting annat!»

»Ingenting annat!» sade han ännu en gång.

Och när han klampade ned för trappan, hörde jag honom ett par gånger mumla sitt »ingenting annat», alltid åtföljdt af ett kort, bittert skratt.

Och så var min nyårsafton till ända. Annorlunda hade den slutat, än jag föreställt mig!

Jag satt länge och funderade på, hvad i all världen det kunde vara, som alstrat en sådan bitterhet mellan Knebel och Pålson. Jag tänkte på många saker — mest på rivalskap i kärlek, det erkänner jag. Men Knebel med sina 75, 76 år kunde ju vara far till musiklåraren, så att detta antagande föreföll ända tämligen haltande, om också ej fullständigt orimligt. Eller kanske var det någon process — någon arfstvist måhända? Men om Pålson fått ärfva på Knebels bekostnad, borde han väl äga eller åtminstone hafva ägt något; och jag visste, att han alltid varit fattig.

Hur jag än vände på saken, stod gåtan lika olöslig för mig; och jag gick till sängs med upphettadt hufvud och i en mycket obehaglig sinnesförfattning. Men tankarna kunde jag ej lägga af mig på samma

gång som kläderna, och de plågade mig så, att jag ej lyckades somna på flere timmar.

Till slut kom jag emellertid på den goda idén att framkalla för mig Ingrids stolta och värdiga uppträdande samt hennes förklaring, att hon, hennes far och hennes syster ingenting hade att förebrå sig gent emot Knebel. Och när jag jämförde detta hennes yttrande med Knebels sista ord, blef jag plötsligen helt lugn. Det kom öfver mig en känsla af att aftonens uppträde skulle hjälpa till att bringa allt i ordning — hvad det nu än var, som kommit i olag — och att det skulle få goda följder för Palson och hans flickor. Och ehuru jag ju ej hade minsta tillstymmelse till skäl att grunda denna förhoppning på, försatte den mig dock i en riktigt angenäm stämning, under hvilken jag måtte ha somnat; ty jag kan ej minnas att jag gjorde några vidare utläggningar af hvad som tilldragit sig.

Då jag vaknade på morgonen, stod emellertid ånyo hela uppträdet lifligt för mig; och under det jag klädde mig och drack mitt kaffe, bråkade min hjärna halft mekaniskt med att söka den förklaring, som jag ju antagligen ändå aldrig skulle kunna finna utan hjälp af någon, som kände till förhållandena. Och den hjälpen kunde jag hvarken söka hos Pålsons eller hos Knebel; ty hvad hade jag väl för rätt att vilja intränga i deras hemligheter, hur stort intresse jag än hyste, åtminstone för musikläraren och hans familj? Jag tror visst att jag vågar kalla denna min känsla intresse i ordets vackrare betydelse af medkänsla och ej i dess lägre innebörd af blott nyfikenhet. Men i alla fall var hemligheten deras; och om mitt uppsåt var än aldrig så rent, gaf det mig naturligtvis ingen rättighet att snoka i deras hjärteglömmor.

Allt hvad jag kunde göra var att låta saken ha sin gång utan någon inblandning från min sida, så vida ingen bad mig därom; och med ett hjältemodigt beslut att försöka glömma hela historien tände jag en cigarr och gjorde mig i ordning att gå ut för att pröfva

på, om ej friska luften kunde hjälpa mig att lättare uppfylla min föresats.

Men i dörren möttes jag af Pålsons nätta jungfru, som hälsade från sin husbonde och frågade, om jag ej hade tid att titta in till honom. Han hade något att säga mig, men kunde ej gå ut, alldenstund han icke mätte bra.

Naturligtvis skickade jag tillbaka flickan med det besked, att jag skulle komma strax efter henne. Och låtande handling följa på orden, knackade jag en stund därefter på musiklärarens dörr, tämligen säker på att jag nu skulle få lösning på gåtan från i natt.

XII.

Ett hem i sorg. — Jag blir slagen med förlätlig häpnad. — En koja, ett hjärta och en konsekvent far. — Om hjärtan, som ej låta muta sig, och om en annan far, hvilken, ehuru ej fullt så konsekvent som den förre, dock faller mig bättre på läppen. — Jag afger ett löfte, som ej blir så lätt att uppfylla, och går i tankarna förbi doktors port.

Ingrid öppnade för mig, och jag såg genast på hennes ansikte, att det obehagliga uppträdet ännu ej upphört att utöfva sina verkningar. Hennes vanligen så blomstrande kinder voro i dag bleka, och mörka ringar under ögonen skvallrade om en natt utan sömn.

Hon tryckte min hand samt uttalade med låg röst och ett sorgset litet leende sitt tack för sist, hvarpå hon med några få ord berättade, att hennes far blifvit så uppskakad, att han ej rört sin bädd under nattens lopp, utan oupphörligt gått af och an i förfärligt upprörd sinnesstämning. I dag var han sjuk och måste hålla sig till sängs. Han hade ej velat tillåta att någon läkare efterskickades, men däremot hade han hela morgonen visat sig högst otalig att få tala med mig; och nu bad hon mig ursäktas att de besvärat mig, för att han om möjligt skulle få ro.

Jag förklarade, hur gärna jag villfarit deras önskan att komma, och så gingo vi in till sjuklingen.

Han såg verkligen mycket klen ut, där han låg. Ansiktet hade fallit ihop, ögonen voro matta och dunkla, och nattdräkten samt de hvita lakanen och

kuddarna framhöllo än mera den sorgliga förändring, han undergått på denna enda genomvakade natt. Bredvid hans bädd satt Elsa, äfven hon blek och med förgråtna ögon.

Detta trefna hem, där jag tillbragt några af de oförgätligast angenäma stunder i mitt lif, hade på en gång förvandlats till ett hemvist för sorg och smärta. Rummet var redan fylldt af denna kvalmiga luft, som är egendomlig för sjukrum, och den blandades med den skarpa doften af några upplifvande droppar, sådana som man brukar använda i hemmen utan att inhämta läkarens föreskrift. Allting därinne fick i mina ögon en dyster prägel: dagern, som silade sig in genom rullgardinernas glesa väf, var svag och lämnade rummet i halfskymning, möblerna, annars alltid så putsade och blankskinande, föreföllo matta och glanslösa — själfva gardinerna vid fönstren tycktes mig i dag hänga slankiga och vissnade.

Jag hälsade på den sjuke och bjöd till att antaga en så glad uppsyn som möjligt.

»Hvad vill detta säga?» frågade jag muntert. »Ha vi gått och förkylt oss?»

Musikläraren klarnade upp en smula, när han fick se mig, och läpparna drogo sig till och med till ett litet leende. Men det var ett mycket sorgbundet löje, och han skakade hufvudet på det hvita örngättet.

»Nej, nej!» svarade han. »Det är ingen förkylning. Det är något helt annat, som fällt mig, kastat mig hit på bädden. Det är ingen förkylning. Nej, nej!»

Han förde sin hand mot pannan — och hvad hon var hvit och mager och skrynklig, denna hand! Hade hon blifvit sådan på denna enda natt, eller hade jag blott icke förr lagt märke till, hur vissnad hon var?

»Jag ville så gärna tala några ord med dig,» sade han därpå. »Har du en stund att skänka mig? Jag skall försöka göra det så kort som möjligt.

I det jag fortfarande försökte anslå en munter ton (fast försöket utföll tämligen otympligt!) förklarade jag, att jag skänkte honom så många och så långa stunder, han önskade; och detta mitt medgifvande framkallade ånyo det där sorgbundna leendet, som riktigt skar mig in i själen.

Så bad han med öm röst flickorna lämna oss ensamma; och sedan de lydigt och utan invändningar aflägsnat sig ur rummet, förklarade han, att det, som han ämnade meddela mig, ej var någon hemlighet för dem.

»Men det skulle bara uppröra dem att höra talas därom, och det är öfverflödigt. Det är nog att jag behöfver i minnet genomleva de gamla historierna,» tillade han med en suck.

Jag gaf honom, i brist på bättre, det vid dylika tillfällen ej ovanliga men ofta svärföljda rådet att »krya upp sig». Och så började han:

»Du undrar naturligtvis, hvarför Knebel kunde bli så upprörd af att få se mig och mina flickor?»

Jag medgaf, att så var förhållandet.

»Ja,» fortfor Pålson. »Ingen skulle vä lkunna tro, att det kan finnas något gemensamt mellan oss fattiglappar och den rike grosshandlaren. Men hur underligt det låter, så är han ändå — min svärfar och flickornas köttslige morfar!»

Nå, *det* var då en vändning af saken, som aldrig förekommit bland mina funderingar och utläggningar på fri hand! Knebel morfar till Ingrid och Elsa! Svärfar till den lille musikläraren!

Jag blef fullständigt mällös af förvåning och stirrade på Pålson för att se, om han möjligen yrade af sjukdomen. Men han låg där så blek och stilla med sitt melankoliska löje och betraktade mig med en blick så sansad och lugn, att inför den hvarje tanke på feberfantasier måste försvinna.

»Men jag förstår inte . . .» mumlade jag till slut, mera gripande dessa ord på måfå än i afsikt att säga

något med mening i, ty därtill hade musiklärarens meddelande gjort mig alldeles för häpen.

»Å, det är en tämligen enkel historia,» återtog den sjuke. »För många herrans år sedan var jag en ung musiklärare här i staden, liksom jag nu är en gammal sådan, och ödet fogade så, att jag kom att ge lektioner åt grosshandlar Knebels vackra dotter. Hon var ung och jag var ung — och vi blefvo kära i hvarandra. Det blef ingen hemlig förlofning eller något romantiskt svärmeri med dolda möten och sådant, utan med våra oerfarna hjärtan fyllda af hopp talade vi om alltsammans för hennes far och trodde nog att det skulle bli litet oväder till en början, men att när stormen väl gått öfver allt åter skulle blifva solsken och vackert väder med stor förlåtelse, omfamningar och glädjen högt i tak. Hans dotter visste ju, hur högt hon älskades af sin far, och det var det som gjorde oss så hoppfulla. Och för resten besvarade min stackars Louise hans kärlek så uppriktigt, att hon ej för aldrig det skulle velat handla bakom hans rygg. Och så en afton bekände vi vår kärlek för honom och bådo om hans välsignelse.

Det där ovädet, som vi befarat, kom verkligen; och icke något vanligt oväder, utan orkan, en sannskyldig orkan. Han ville bära händer på mig och hotade att låta kasta ut mig, om jag icke ögonblickligen godvilligt lämnade hans hus. Han var förfärlig i sin vrede — rent af förfärlig. Men kärleken gjorde mig modig, och jag bad och besvor honom, och hans dotter vädjade till honom med sina tårar, till dess han äntligen lugnade sig så pass, att det åtminstone ej blef några handgripligheter af. Han lät till och med af Louise öfvertala sig att bevilja mig ett samtal dagen därpå. Och med detta löfte måste jag aflägsna mig från min stackars gråtande flicka.

När jag i mitt minne återkallar den natt, som följde ofvanpå detta uppträde, undrar jag än i dag på att jag lyckades genomlefva den utan att taga skada till kropp eller själ. Det var vinterkallt, mörkt och

snöigt och jag tillbragte den — hela långa natten — med att, våldsamt upprörd som jag var, vandra utanför Knebels hus och titta upp till min kära flickas fönster. Andå tills gryningen kom, brann där ljus; och jag fick sedan veta, att hennes far suttit hos henne många, många timmar för att öfvertyga henne om att ett giftermål med en fattig, obetydlig musiklärare utan anseende, utan framtid, vore för en flicka i hennes ställning att vanvettigt kasta bort sig.

Men kärleken är en underlig ting! För allt hvad han förklarade och beskref och utmalade (i allra bästa mening från *sin* synpunkt, det förstår jag nu bättre än då!) hade hon blott ett enda svar: — 'Jag älskar honom!' Hon har sedan mången gång med tårar berättat, hur hon led af att nödgas smärta sin far, som hon aldrig förr gjort emot med vett och vilja. 'Men,' brukade hon alltid säga, 'kärlekens instinkt ingaf mig det enda och bästa, jag kunde säga till mitt försvar, och det var de orden: 'Jag älskar honom!' Hon sade knappast något annat på hela natten, utom när hon bad sin far om tillgift för att kärleken tvang henne att bereda honom denna sorg. Och när han äntligen gick sin väg på morgonen, voro hennes afskedsord: 'Jag älskar honom!'

Nå, jag gick dit dagen därpå för att få min dom. Jag är mycket långt ifrån att vara någon hjälte, men det vågar jag dock påstå, att jag den gången icke darrade af feghet. Det var af sinneströrelse och ej af fruktan, som mina ben hotade att ej bära mig, när jag trädde in på Knebels kontor och visades till hans enskilda rum — men det var emellertid så, att jag säkert skulle ha fallit omkull, om jag ej fått fatt i en stol.

Han såg så allvarlig och sorgsen ut, att det, trots jag själf kände mig så sjuk och betryckt, gjorde mig mycket ondt om honom. Men han var lugn nu och talade helt sansadt och i affärston om saken.

'Naturligtvis förstod jag,' sade han, 'att detta ej var ett parti, han tänkt sig för sin dotter. Men han

ville ej uppträda såsom någon tyrannisk hjärtekrossare till far, och därför skulle han ej lägga något hinder i vägen för vår förening, i fall hans dotter ännu om ett år hyste samma känslor för mig, som nu. Men från och med detta ögonblick ända till dess året gått fick jag ej tala eller skriva till Louise, icke på något vis sätta mig i förbindelse eller meddela mig med henne. Hon hade i natt lofvat honom att gå in på detta villkor, och jag måste också afgifva ett sådant löfte. Vägrade jag eller bröt detta löfte, skulle han tvingas att gå till en eller annan ytterlighet, och därtill ville jag väl ej nödsaka honom.

Att icke få träffa eller tala vid min Louise — kanske ej en gång få se henne — på ett helt år var naturligtvis svårt. Men hvad betydde väl i alla fall ett år? Hvarenda dag skulle ju föra mig närmare henne. Och så afgaf jag på heder och tro det fordrade löftet.

Men Knebel hade ej slutat ännu. — 'Nu kunna två fall inträffa,' sade han. 'Det ena är, att efter ett års förlopp kärleken flugit sin kos på endera sidan — eller kanske på båda. Ni anser det naturligtvis omöjligt nu, men sådant har hänt förr och händer nog alla dagar. Efter hvad jag förut sagt och visat i denna sak, är det öfverflödigt att nämna att detta skulle vara mig mycket kärkommet. Men man bör ju se saken från alla sidor,' fortfor han. 'Det kan ju hända, att detta icke är, hvad jag för allas vår skull tror och hoppas: blott ett flyktigt ungdomstycke, utan en kärlek, som består profvet. I så fall lofvar jag att efter den öfverenskomna tidens förlopp ej göra några invändningar. Men hör nu noga på!' tillade han med eftertryck. — 'Jag skall ej lägga mig emot er förening, men jag kommer aldrig att gilla den. Och ifall min dotter gifter sig med er, skall jag ordna det så, att hon icke får ett enda öre — märk väl: icke ett enda öre af min förmögenhet hvarken under min lifstid eller efter min död!'

Det var, som du finner, en äkta arflöshetsför-

klaring i den häfdvunna stilen — alla förgrymmade faders traditionella nödankare. Men hvad bryr sig en förälskad ung man på några och tjugu år om pengar och arf! Jag förklarade naturligtvis, att det var hans dotter och ej hans förmögenhet, som jag älskade, samt att jag om ett år, tio år . . . hela mitt lif skulle känna precis på samma sätt, som i den stunden. Och så skildes vi åt, sedan han förut gifvit mig det rådet att försöka glömma Louise, ty han ämnade uppbjuda alla medel för att utplåna hennes tycke för mig.

Det blef ett långt år och ett plågsamt år. Jag gjorde intet försök att meddela mig med Louise, och hon höll lika obrottsligt sitt löfte, så att i det fallet gaf ingen af oss Knebel något skäl att beklaga sig. Men underrättelser om henne skaffade jag mig och erfor att det förut så lugna Knebelska huset nu blifvit ett hemvist för fester och nöjen. Middagar och baler trängdes där med hvarandra, och när de ej själfva hade tillställningar, voro de på sådana hos andra. Knebel och hans dotter 'lefde med', som det heter, och meningen härmed var ju lätt att förstå: Louise skulle genom förströelser bringas att icke tänka på mig, och de lysande balkavaljererna skulle tränga min anspråkslösa bild i skuggan, skjuta den undan i det glömdas dunkla vrå.

Och hvad var väl jag, att hon skulle minnas mig midt uppe i all den glans och de nöjen, hvori hon nu lefde? En stackars liten musiklärare, fattig och obetydlig, tarflig och luggsliten — det var just en att jämföra med de strålande balhjälterne!

Du kan förstå, att mina känslor under detta år ej voro just de allra gladaste. Och det värsta var, att hur jag än arbetade och sträfvade, gick det så smått för mig att i ekonomiskt hänseende komma några fjät framåt — och min ställning behöfde ju ändå förbättras, om jag skulle kunna tänka på giftermål. Lektionerna gafvo nätt och jämt så pass, att jag kunde lefva. Då tog jag mig till att på lediga stunder reparera instrument. Händig med sådant har jag alltid

varit, och mitt öra är godt, så att jag lämpade mig bra för det arbetet och fick litet att göra.

Men hur jag arbetade och sparade, blef det ändå så förskräckligt litet utaf det. Och du kan förstå, att jag nu, vid lugnare besinning, tänkte på hvad som ej förut fallit mig in att taga med i räkningen: Det, att Louise ej, likt mig, var van vid fattigdom och tarflighet och ett undangömdt, tillbakadraget lif, utan tvärtom vid öfverflöd, lyx och nöjen. Jag frågade mig mer än en gång — ja, mer än hundra gånger: 'Om hon nu verkligen vid profärets slut ännu skulle vilja förena sig med dig — har du då rättighet att låta henne dela ditt fattiga lif, om hvars torftighet hon i själfva verket naturligtvis icke ens har någon klar föreställning? Kanske blir hon olycklig — finner hela sitt lif förstördt, när hon får ögonen öppna!' Den tanken plågade mig så, att jag rent af kroppsligt led däraf. Om jag åtminstone fått tala med henne, gifva henne en riktigt klar skildring af min ställning ... men det fick jag ju ej.

Jag kan till min tröst nu, sedan hon många år legat i mullen, säga, att jag under åtminstone de senare af dessa förskräckliga tolf månader ärligt bjöd till att tänka mera på henne än på mig. Men fullständigt och frivilligt afsäga mig henne, som jag ju möjligen kunnat göra genom att till exempel resa bort, försvinna, det förmädde jag dock ej. I mina dystraste stunder funderade jag mer än en gång på Amerika, det försäkrar jag dig. Att resa utan att säga ett ord ... att offra allt hopp för att ej draga henne in i fattigdom och elände, det var också ett sätt att lösa frågan. Men jag hade ej mod därtill. Och så kom den frestande tanken: 'Kanske älskar hon dig ännu tillräckligt ömt för att blifva olycklig, om du öfverger henne!'

Och så stannade jag vackert kvar, och året gick till ända.

På arsdagen af mitt samtal med Knebel genomkämpade jag ånyo en strid med mig själf. Skulle

jag anmäla mig hos honom och fordra löftets infriande? Eller skulle jag sitta hemma och afbida händelsernas gång? Om hon då ej gjorde något försök att träffa mig, vore icke det ett bevis för att hon ändrat sinne . . . ?

. . . Och så gick dörren upp, och där stod hon i mitt rum — mitt tarfliga rum! Ung och skön stod hon där med rodnande kinder och glänsande blick och armarna utbredda för att omfamna mig.

Min kära, älskade, trofasta flicka! Hennes hjärta var detsamma som det varit och som det skulle förblifva i alla tider! Alla mina bekymmersamma tankar flögo bort på en gång. Skulle jag afstå från henne — från henne, som själfmant lämnade sitt eget hems prakt och glans för att kasta sig i den fattige musiklärarens armar! Nej, det *kunde* jag icke, det *ville* jag icke!

Och så gingo vi till hennes far, och på gatan tog hon för första gången min arm — tvang sig till den, ty jag kämpade emot och riktigt blygdes för att denna eleganta unga dam skulle i allt folkets åsyn visa sig så förtrolig mot mig, tarflige stackare.

Denna gång blef det intet uppträde af. Hon och hennes far hade redan haft sin förklaring, och han stod vid sitt ord som en bra karl, det gjorde han.

Han utbetalade till mig ett par tusen kronor, som voro hennes arf efter en morbror, sade han. Efteråt har jag tänkt, att han kanske skänkte oss pengarne ur egen kassa för att vi ej skulle börja alldeles utblottade, men då reflekterade jag icke däröfver, och ännu i denna dag vet jag ej, hur det förhåller sig med den saken. Han förklarade också, att hvilken dag hon ville återvända till honom, skulle hon åter vara hans älskade dotter och härskarinna i hans hus såsom förut. Men blott *hon* fick komma. Icke jag.

Och så gifte vi oss och drogo oss fram så godt vi kunde — ungefär som flickorna och jag nu. Ja, det vill säga: i synnerhet till en början hade vi det nog ibland värre, ty vi voro ju båda så unga och oerfarna. Men aldrig, aldrig, aldrig talade hon om att återvända till fädernehemmet eller yttrade någon

saknad efter dess bekvämligheter. Aldrig! — Sin far besökte hon då och då, så att det var ingen brytning med förbannelse och dödligt hat och sådant där. Men mig förlät han ej. Vi talade aldrig med hvarandra, och han satte aldrig sin fot innanför vår tröskel. Hur detta skulle smärta min hustru, kan du lätt tänka dig, jag tror bestämdt att det tärde på hennes hälsa och lade henne i en för tidig graf. Må Gud förlåta honom, hvad han vållat genom sin oböjliga hårdnackenhets, genom sitt hat till mig, som dock älskade hans dotter så innerligt och varmt . . .

Men det måste erkännas att han inskränkte hatet till mig personligen, och jag tror att han styrktes i denna känsla därigenom att jag aldrig, icke ens under våra värsta bekymmer, bad honom om hjälp, och i det fallet, liksom i alla andra, hade jag ett kraftigt stöd i Louise, som hellre lidit hvad som hlest än sett mig förödmjukad genom understöd från en, som skulle lämnat det med förakt — låt vara att denne också var hennes egen far.

Som sagdt, inskränktes emellertid hatet till mig ensam, och när våra flickor blifvit så pass stora att de kunde gå ut med, bad han Louise att låta honom få se sina dotterdöttrar ibland, och sedan dess tog hon dem städse med på sina besök hos honom.

För tolf år sedan dog min älskade hustru, och från den stunden hörde jag intet från hennes far ända tills i fjol. Då satte han plötsligt för första gången foten i mitt hem. Han kom med ett förslag: Ville taga till sig flickorna, eller åtminstone en af dem, ifall jag ej ville skiljas från båda. Mig erbjöd han ett litet kapital eller en årlig pension, hvilketdera jag önskade — han ville formligen köpa mina döttrar af mig!

Det var bittert, men jag försökte vara lugn, då jag afvisade hans anbud hvad mig beträffar. För flickorna framhöll jag — ärligt, vill jag hoppas, fast det sved — alla fördelarna af hans anbud till dem.

Men kan du tänka dig: Mina flickor, dessa mina två fattiga döttrar, ville intel! De ville hellre lefva

tillsammans med sin gamle far, arbeta för honom och försaka alla de nöjen, njutningar och bekvämligheter, som erbjödes dem. De stodo ej till att öfvertala, fast både jag och deras morfar försökte. De gjorde, hvad deras mor gjort före dem: de litade på att lyckan kan trifvas rätt så godt under ett tarfligt hölje som under ett rikt och präktigt. De stannade hos mig, och Gud välsigne dem för det. — —

Den gamle musikläraren hade vid dessa ord höjt sig på armbågen i sängen, och hans förut matta drag lifvades nu af kärleksfull stolthet.

»Gud välsigne dem! Gud välsigne dem!» mumlade han ännu ett par gånger och fortsatte sedan:

»Då blef det ett nytt uppträde med Knebel, och han lämnade oss i vredesmod. Sedan dess ha vi ej träffats förrän hos dig i går. Och nu har du fått förklaring på hvad som då hände. Han trodde väl, kan jag tro, att vi ånkrat oss och nu tillgripit en list för att öfverrumpla honom och åstadkomma en försoning. Men du vet bäst själf, hur oskyldiga vi äro till det...»

Det var i sanning en berättelse! Jag satt ännu och genomgick för mig själf dess detaljer, då Palson ånyo tog till orda:

»Nu,» sade han »har jag berättat dig min kärlekshistoria. Den kan, trots allt, kallas berättelsen om en lycklig kärlek; ty vi älskade hvarandra i alla skiften, och vi blefvo aldrig så fattiga att bekymren förmådde jaga vår kärlek på porten. — Men nu kommer en annan sida af saken. Den dök upp för mig efter uppträdet i går kväll, och jag har grubblat på den hela natten. Det var precis samma grubbel, som plågade mig under det där året, då jag väntade på min Louise: Är det ej själfviskt af mig att icke rent af tvinga barnen att söka sin morfars beskydd? Ty jag är öfvertygad om, att han ännu i denna dag gärna vill ge dem det. Om jag dör, lämnar jag dem ju fullständigt på bar backe. Och därför har jag i dag allvarligt bedt Ingrid och Elsa att underkasta sig sin

gamle anförvants fordringar och lämna mig. Herre Gud — vi kunde ju alltid träffas någon gång! Inte vill han väl helt och hållet förbjuda mina flickor att då och då tala ett ord med sin gamle far!»

Det var rörande, jag försäkrar, riktigt rörande att se och höra, hur han bemödade sig att få denna skilsmässa att te sig som en helt enkel och lätt öfvervinnelig sak. Och dock är jag säker på att hans hjärta skulle fullständigt krossas, om hans flickor toges från honom på detta sätt.

Jag förstod så väl, hur hjältemodigt han sträfvade att undertrycka sitt eget hjärtas känslor och blott tänka på sina döttrars bästa; och då jag sakta tryckte hans hand till tecken därpå, syntes också han uppfatta, att jag läst i hans själ. Ty han gaf mig en tacksam blick och nickade ett par gånger, liksom ville han säga: »Ja, svårt är det! Men jag vill försöka att hålla mig stark!»

Och så fortfor han:

»Men jag kommer ingen väg med flickorna. Jag har bedt och befallt dem att blidka sin morfar, men de bara gråta och vägra. Jag förmår ingenting emot dem. Och det värsta af allt är, att jag känner med mig, hur deras ståndaktighet försvagar min förmåga att säga dem riktigt öfvertygande att jag vill se dem ställa sig under hans beskydd. Herre Gud! I själ och hjärta är jag själfvisk nog att *ej* vilja det och att glädja mig åt deras vägran. Men detta duger *ej*; det duger alldeles icke. Det måste blifva annorlunda. Och under denna sömnlösa natt har jag ändtligen tänkt ut ett sätt. Men nu måste du lofva mig en sak — lofva mig på vänskap och tro att uträtta, hvad jag kommer att bedja dig om. Du behöfver *ej* gifva löftet på förhand. Hör först hvad det är fråga om.»

»Om jag skulle dö i denna sjukdom — hvilket ju *ej* är omöjligt, ty jag känner mig mycket klen — så lofva att göra allt för att förmå mina flickor att försona sig med sin morfar. När jag inte längre står i vägen och den första sorgen lagt sig skola de nog

göra det — men aldrig ifall ej någon, på hvilken de lita, säger dem att detta var min sista önskan, mitt sista hopp på jorden. Själf förmår jag ej mera vidröra detta ämne med dem; det gör oss alla så förfärligt upprörda, och jag lider af att se deras tårar. Men framför du denna min yttersta vilja, och öfvertala dem, öfvertala dem. Till dig hysa de förtroende; ditt råd följa de nog. Vill du gifva mig ditt löfte?»

Jag svarade honom ett ärligt menadt ja, lofvande af allt mitt hjärta att efter bästa samvete och förstånd söka fullgöra detta uppdrag.

Det glädde honom mycket, och han fortfor:

»Men du måste också, om så behöfves, föra deras talan hos Knebel, ifall hans sinnelag mot dem skulle ha förändrats. Och du får ej blifva häftig, som du är ibland, utan använda hofsamhet. Betänk att det gäller mina döttrars framtid och att starka ord kunna helt och hållet förhärda deras morfars hjärta mot dem!»

Ja, jag lofvade. Men lika lätt som det första föll sig ej detta löfte; ty efter Pålsons berättelse var jag ej synnerligen belåten med min vän Knebel. Den järnhårda konsekvens, med hvilken han genomfört sina beslut i anledning af dotterns giftermål, tyckes mig tala mera till förmån för hans karaktersfasthet än hans hjärta, det får jag säga. Men jag lofvade emellertid att vara så undfallande, som det stod i min makt, ifall jag skulle behöfva uppträda som flickornas förespråkare hos honom.

Pålson var nu mycket medtagen efter allt talandet, och han sjönk utmattad tillbaka på kudden. Men efter hvad jag kunde tycka var blicken ej längre så skum och ansiktet hade ej heller ett fullt så bekymradt uttryck, som då jag först trädde fram till hans bädd. Han hade längtat efter att få lätta sitt sinne på allt det, han nu sagt mig; och sedan detta väl var gjordt, kände han sig mera lycklig och belåten.

Men trött var han, förskräckligt trött; och då jag frågade, om han ville vara ensam, nickade han

tacksamt, hvarför jag tog afsked med löfte att snart besöka honom.

Innan jag gick, förmäde jag honom dock lofva att taga emot en läkare, som jag skulle vidtala. Och så aflägsnade jag mig efter att hafva tagit farväl af flickorna, som sutto i det yttre rummet, alltjämt lika bedröfvade och förgrättna. Nu var ej tillfället att med samtal störa dem i deras sorg, och vi växlade blott några få ord.

Ingrid frågade i låg, rädd ton, om vårt samtal upprört honom mycket — om jag funnit honom sämre efter än före detsamma. Härpå kunde jag fullt sanningsenligt gifva henne ett tröstande svar; ty enligt min öfvertygelse hade det gjort honom godt att få tala ut. Om innehållet af de förtroenden, jag erhållit, nämndes ej ett ord. Flickorna anade ju, att jag fått lära känna deras familjehistoria; men ingen af oss var nu i stämning att tala därom.

Däremot förklarade jag i så uppmunrande ton, som det var mig möjligt, att jag var fullt öfvertygad om att deras fars sjukdom blott bestod af en övergående svaghet, framkallad af gårdagens uppträde; och då jag omtalade att han gått in på att låta undersöka sig af läkare, tycktes detta upplifva deras sjunkna mod.

Och så gaf jag mig af för att söka upp en doktor. När jag väl kommit ut på gatan, rann det mig i minnet, hur upprörd Knebel blifvit i klubben den där kvällen, då Blomgren berättade historien om Mats kopparslagare och hur denne lämnade dottern åt sitt öde. Jojo! Slumpen kan råka till att sikta rakt på hjärtat ibland!

Härifrån återvände mina tankar ånyo till den lille musiklärarens sjukdom och på hur sorgliga följder den kunde medföra, om den visade sig vara allvarlig. Denne lille man var ju, rätt så obetydlig han än föreföll, dock den, på hvars arbete tre människors existens hufvudsakligen berodde. Hvad i all världen skulle väl flickorna taga sig till, ifall han länge, kanske för alltid blefve oförmögen att sköta sina lektioner och sitt

instrumentlagande? Flitiga äro de nog, oförtrutet flitiga; men att uppehålla sig och den sjuke på deras dåligt betalda handarbete, det . . .

Där finns nu visserligen deras morfar; och att han vill åtaga sig dem, därpå tviflar jag i det hela taget ej ett ögonblick. Kanske kan han också vara villig draga försorg om att deras far får nödig vård, om sådant skulle visa sig behöfligt — det tror jag nog också, förutsatt att flickorna lämna Pålson. Men ha dessa ej velat öfvergifva sin far, när han var frisk, så lära de då bestämdt ej göra det, när han är sjuk. Jag känner dem redan för väl för att tro något sådant om dem!

Skulle jag pröfva, om mitt ord kunde inverka något? Skulle jag redan nu söka förmå Knebel att försona sig med hela familjen, musikläraren själf inbegripen? Skulle jag gå upp och påminna honom om Mats kopparsmed? — Det vore ju alltid ett försök att göra.

Men så kom det för mig, att jag ej hade rätt därtill. Pålson hade visserligen bedt mig ingripa — men blott i det fall att han ej öfverlefde sjukdomen.

Det finnes väl ej annat att göra då, än gifva sig till tåls. Nånå! Skulle nöden knacka på deras dörr, så finns det väl alltid en god vän, som har vilja och, tack vare lyckliga omständigheter, också förmåga att hjälpa dem öfver det värsta.

När jag hunnit så långt i mina reflektioner, märkte jag att jag i tankarna gått flere hus förbi min doktors dörr, hvarför jag fick knoga tillbaka igen. Det var tur att jag ej fortsatt att gå på ännu en stund, ty doktorn steg just upp i droskan för att åka ut, och jag hann fram nått och jämt innan han kuskade i väg. Nu förmådde jag honom att göra första besöket hos Pålson.

Var icke det ett godt omen? Åtminstone räkna jag det för ett sådant.

XIII.

Tråkiga dagar. — En modig älskare och en modlös. — Hur Knebel tar det. — Rowski är långträdig. — "Fort, en läkare!" — Sorg på sorg. — Jag skickar en hälsning till Knebel och tillbringar en mycket orolig natt.

Den ena veckan har gått efter den andra, och alltjämt ligger den lille musikläraren lika sjuk. Doktorn förklarar, att ingen egentlig fara är för handen: hans patient lider af allmän svaghet, och en våldsamt nervskakning har rubbat hela organismen. Men han blir nog bra igen, blott han får hvila, lugn och skötsel.

Nå — hvila har han ju tillräckligt af, där han ligger till sängs hela dygnet om; och hvad skötseln beträffar, tviflar jag högeligen på att någon sjukling i hela vida världen kan få bättre och kärleksfullare sådan än den som består honom af hans båda döttrar, hvilkas ömma hjärtan och mjuka händer sörja för honom både natt och dag.

Värre är det med lugnet. Stackars Pålson kan ej låta bli att grubbla på sin fattigdom och på flickornas framtid, där han ligger. Men den saken kan nu en gång ej hjälpas. Blir hans hälsa bättre, så blir väl också sinnet lättare och mera benäget att se saker och ting i en ljusare dager. Det finns ingen annan råd än att se tiden an och hoppas på dess helande kraft.

Men slut är det med våra trefliga musikaftnar, slut på den angenäma samvaron med de unga flickorna

På senaste tiden tittar jag visserligen in en stund hvarje dag för att söka krya upp deras far med litet prat, ty det har läkaren bedt mig, och den sjuke tycker också själf om det. Men det är sorgliga besök; och hur jag än bemödar mig att vara riktigt munter, verkar dock åsynen af denne stackars maktlöse sjukling förfärligt beklämande och gör skämtet krystadt, skrattet klanglöst och skärande. Hela försöket att lifva upp den sjuke och skingra hans sorgsna tankar blir ett bedröfligt gyckelspel, som jag ibland kunde vara färdig att gråta åt. Och att se flickorna visa honom glada och uppmuntrande miner för att, så snart de vände sig bort, förefalla så mycket mera lidande och trötta, kan göra en människa riktigt hjärtängslig.

Mitt egentliga sällskap under denna tid har varit Elsas Adolf; och den unge mannen tycker jag om! Ni skulle bara se, hur han sträfvar och arbetar för att förbättra sin ställning. Han har skaffat sig bokföring åt några smärre handlande; han håller på att utarbета en handbok — något slags tabeller för mynt, mått, vikt eller dylikt; han har blifvit skrifflärare i en flickskola, och till råga på allt — spelar han fiol i teaterorkestern! Och utom allt detta har han sina lektioner att sköta; så att icke ligger den mannen på latsidan, det vill jag lofva. Jag har visst förut nämnt, att han är — eller åtminstone tror sig vara — ett stycke poet. Men kan han nu, till allt annat han åtagit sig, hinna att skrifva vers — ja då måtte han ej gifva sig tid att sofva många timmar!

I klubben har jag tittat in ett par kvällar — mest i afsikt att träffa Knebel. Jag kan nämligen ej neka till att jag är ganska nyfiken på att se, hur han skall bete sig mot mig efter nyårsnatten. Han bör nog förstå, att jag nu känner hans mågs historia, och jag längtar verkligen att se, om han ämnar tala med mig om saken eller helt enkelt tiga.

Men jag har ej träffat honom, alldenstund han icke besökt klubben en enda gång på nya året. Sjuk är han emellertid ej, det vet jag genom Rowski.

På tal om Rowskil

Härom dagen gick jag in på en restauration för att dricka något varmt och ögna i tidningarna.

Där sitter jag då fördjupad i »Fliegende Blätter»; och värmen, drycken samt någon af Oberländers eller Meggendorfers stolliga teckningar samverka till att jag för ett ögonblick glömmer min tryckta stämning och känner liksom en svag fläkt af godt lynne. Då får jag plötsligen höra en bekant stämma från ett inre skänkrum brumma på synnerligen pittoresk svenska:

»Fröken! Angår det att jak får en totty till?»

Det var ej möjligt att misstaga sig om den, som på detta originella sätt omkonstruerade höflighetsfrasen »går det an». Det var Rowski, min moskovitiska vän, som därinne var i färd med att skölja sin strupe, och sedan jag till yttermera visso lätit ögonen bekräfta öronens vittnesbörd, lät jag flytta mitt glas till ryssens bord.

Han syntes vara vid ett synnerligen nattsvart lynne, men hälsade mig dock på sitt vanliga hjärtliga sätt välkommen och tycktes på det hela taget glad öfver att se mig.

Det var med nöje jag konstaterade, att hans toddar denna afton måtte ha varit fåtaliga, hvilket ju tycktes bevisa att han tagit på fullt allvar sina måttlighetsföresatser. Jag frågade naturligtvis, hur det stod till mellan honom och hans Lina.

Jo, dem emellan var det nog bra, men han ruskade i alla fall på hufvudet och föreföll så långt ifrån belåten som möjligt.

»Hur är det då fatt?» frågade jag.

Men han bara suckade och smuttade på sin toddy — ett litet, litet läppjandel Det var annat än de klunkar, jag förr sett honom förfriska sig med, och det sade jag honom också i lyckönskande ton.

Hvad jag yttrade beredde honom nog ett nöje, det syntes, men han suckade i alla fall och grinade som om toddyn varit hoprörd af idel malört och galla.

»Ach, hvat hjälper det!» pustade han. »Det hjäl-

per ingentink! Jag tricker iblandt intet annat än vatten hele vecken, men schkamakeren är jo like djäflich. Han trår icke att jak är årdentlich. Han trår det icke — och hvat schkall jag då vare årdentlich för? Det är så att tottyn schmaker mik sämre än diskvatten, det är det!»

Jag förehöll honom naturligtvis, att han borde blott ständigt tänka på sin Lina och att det ju var för hennes lika mycket som för sin egen skull, som han arbetade på att komma ur sina ungarlsvanor. Han gick mycket ifrigt in på detta, men förklarade att hans lif på senaste veckorna blifvit ett riktigt litet helvete. Inte fick han träffa sin tös, inte ville han söka sina gamla förströelser på värdshuset, utom någon enda undantagsgång, såsom i dag, då bedröfligheterna tett sig allt för svarta och ensamheten allt för tung. Och till råga på allt: — på kontoret, där han till en början trifdes så bra, var nu nästan omöjligt att stå ut, så oregerlig hade Knebel, hans principal, blifvit i en handvändning.

»Han är kalen!» förklarade Rowski i riktigt vild ton. »Han är follschtändich schpittende kalen! Man kan icke tale resån met den man mere. Han är kalen!»

Det där intresserade mig, kan man förstå. Af Rowskis hela ton och sätt framgick att den förändring, som Knebel undergått, måtte vara betydande. Och snart hade jag pumpat ur min ryske vän, att denna förändring daterade sig från det nya årets ingång — sålunda från uppträdet med Pålsons hemma hos mig!

Jag kan ej neka till, att detta föreföll mig vara goda nyheter. Det bevisade att Knebel lagt saken tungt på sinnet, annars kunde den väl svårigen ha förorsakat en sådan revolution hos honom. Men lade han det så hårdt vid sig, så framgick däraf att musiklärarens familj fortfarande var långt ifrån likgiltig för honom. Och där blott likgiltigheten ej kommit med i spelet, där är ännu mycket att göra!

Här var i sanning ett ämne för begrundande. På Knebels förhållande till musikläraren och hans döttrar

berodde ju, om fadern ej blefve frisk, flickornas framtida ekonomiska existens, och äfven om han återfinge sin arbetsduglighet, så var ju den lott, han kunde bereda den lilla familjen, rena armodet i jämförelse med hvad morfadern förmådde åstadkomma, om han ville.

Borde man ej i alla fall begagna sig af Knebels nuvarande upprörda stämning? Det vore bestämdt skäl att bearbeta gubbens sega metall medan den ännu var varm! Skulle det ej vara att drifva grannlagenheten öfver till det löjligen, om jag ej försökte ingripa på något sätt just nu?

Något svar hann jag ej gifva mig på dessa frågor, ty Rowski hade nu kommit i farten med att berätta detaljer om sin principals konstiga uppförande på senaste tiden.

»Han kämer om mårgånen och säger knappast got tag! Och så går han i sin rum och läser posten. När han det har gjårt, råper han mik in och säger hvat jak schkall schware på di bref. Och så schtänger och rigler han sin dör. Så långt är jo allting pra. Men om man så pehöfer en liten opplisning, så får man knacke en lång schtund innen han öppner. Och då är han så arg att han richtich fräser och ryter 'hvat fan! att han icke kan få vare i fret för di frågor!' Han är så schvår och hväser och schnäser, så man kan vare färtig be hannem drage ände in i Helsinklandt! Och ingen annen på kontåret får heller lof att tale vit hannem.»

»Hvad kan det vara åt honom?» frågade jag helt listigt i mycket intresserad ton för att höra om Rowski hade någon aning om orsaken till Knebels dåliga lynne. Men det hade han helt visst ej, åtminstone skakade han på hufvudet för att tillkännagifva sin ovetenhet, som för öfrigt bekräftades af hans ord.

»Hur schkall jak vete det?» sade han i tämligen arg ton. »Han har blifit kalen, det är hvat jak trår! Så till exempel fråger han mik i går, när han först har fräst och schnäst som vanlich:

'Herren är jo kär?' säger han. 'Ja wohl!' säger jak. 'Kär i en flecke?' säger han. 'Ja, natürlichvis!' säger jak. 'Det kan no icke vare i en karll!' säger jak. 'Naj, det förschtår jak nok!' fräser han. 'Jak mener natürlichvis att flecken är fattich!' 'Ja,' säger jak, 'det är hån!' 'Na,' schvarer han och schratter så elak som en schkate, 'na, det plir jo pral Herren kämer nok att gere den flecke micket licklich!'

»Na, hvad svarade du på det?» frågade jag, som man kan förstå högst intresserad af att få erfara, att Knebels tankar rörde sig just om slika ting.

»Hvat jak schvarete?» återtog ryssen. »Jak blef arg och schvarete: 'Den sak rör ingen annen än mik och flecken! Var så got och kām det i håg!' schvarete jak. Och så gick jak ut och schmällte dörren igen efter mik. Det gjärte jak. Och seten har han icke talet om den sak.»

Jaså! Han lägger sig i folks giftermålsfunderingar! Nå — det torde bevisa, att hans döda dotters äktenskap alltjämt leker honom i hägen. Och jag frågade mig ännu en gång, om det ej vore skäl att smida — och hamra på duktigt ändå! — nu när det gamla järnet var så varmt.

Emellertid hade ryssen kommit in på kapitlet om sin kärlek; och detta de förälskades outtömliga ämne hotade att spinna ut sig så på längden, att jag, sedan jag tåligt hört på en stund, tog afsked af Rowski. Men han var minsann ej så lätt att komma ifrån. Sedan han börjat knappa in på toddarna, utöfvade värds-husen ej längre någon stor dragningskraft på honom; och i stället för att han för några veckor sedan sannolikt skulle ha stannat kvar för att svepa i sig ännu några styrketårar, afbröt han nu tvärt det oskyldiga lilla solonummer, hvari jag stört honom, och följde med mig, under vandringen underhållande mig med en högst omständlig beskrifning på alla de behag och fullkomligheter, hvarmed Lina Åströms jungfruliga själ var utrustad, hvarjämte han också medhann en kortfattad men i kärnfullt språk framförd öfversikt af de

många spetsiga, hårda, utskjutande hörn i hennes pappas karaktär, hvarpå deras unga kärlek så illa stött sig.

Han var, rent ut sagdt, betydligt för långträdig för mig, som ville vara i fred med de viktiga tankar, som hans meddelanden om Knebel väckt hos mig. Och då vi hunnit fram till min port, gjorde jag, som ville bli af med honom, en liten påminnelse om att vi nu befunno oss i ett för honom måhända allt för nära grannskap till Linas fruktansvärda pappa.

Jag trodde att detta skulle drifva min pratsjuka vän på flykten. Men i dag hade Rowski, antagligen genom det myckna orerandet om sina lidanden, skrufvat upp sitt mod till en hisklig höjd, och på min anmärkning svarade han i vildsint ton:

»Låt hännem komme! Jag har icke nåket åndt gjårt! Låt hännem pare komme!»

Nå, mot en sådan istadighet var ju ej värdt att kämpa, och jag förutsåg redan i andanom, hur han skulle följa med upp till mig och där öfver mitt oskyldiga hufvud, som var så proppfullt med helt andra saker, utösa ytterligare några rågade skålar af all den bitterhet, hvarmed den olyckliga kärleken fyllt hans hjärta.

Vi stodo just i begrepp att gå in i förstugan — då ett fruntimmer, med hufvudet insvept i en schal, rusade omkring hörnet och i sin vilda fart ej hann vika undan utan störtade rakt emot mig.

Hon gaf till ett rop, schalen gled bort från hennes ansikte, och jag igenkände — Ingrid. Men i hvilket tillstånd!

Oaktadt det häftiga springandet var hon fullkomligt likblek, och ögonen glänste stora och torra som på en febersjuk. Läpparna voro smärtsamt hoppresade, hvarje drag var spändt af vild ångest, och hon darrade i hela kroppen, så att hon nödgades ett ögonblick fatta min arm för att ej sjunka till marken.

Först tycktes hennes förvirrade blick ej igenkänna mig, och hon stod redan i begrepp att ånyo störta i väg, då min röst väckte henne till besinning.

»Hvad i herrans namn står på, Ingrid?» frågade jag och grep ängsligt om hennes handlofve. »Är ni sjuk? Eller hvad är det?»

»Låt mig gå! Låt mig gå!» flämtade hon. »Jag måste hämta läkare. Pappa håller på att dö!»

Jag formligen raglade ett par steg baklänges. Dö! Han hade ju varit rätt kry, då jag på förmiddagen besökte honom!

Men lyckligtvis återfick jag min besinning lika fort som jag förlorat den. Med mildt våld hindrade jag den unga kvinnan från att springa vidare, och i en ton, som jag försökte göra på en gång hjärtlig och bestämd, bad jag henne återvända till sin fars bädd. Där behöfdes hon. Läkaren skulle jag hämta utan en sekunds dröjsmål.

Hon kastade på mig en blick af hjälplös förtviflan och ousäglig sorg. Men hon lydde mig utan invändning, alldeles som ett barn, och gick utan ett ord tillbaka till hemmet.

Utän att förlora ett ögonblick skyndade jag å min sida i väg för att uppsöka den läkare, som förut skött Pålson. Men hastigt rann det mig i sinnet, att jag kanske ej skulle träffa honom inne. Jag hejdade mig därför och vände mig till den häpne Rowski, som stod där i stum förvåning-öfver hvad han fått höra och se under de senaste sekunderna:

»Känner du till någon läkare här i närheten?» frågade jag hastigt.

»Ja!» svarade Rowski kort och började räkna upp några namn.

»Spring då ögonblickligen och skaffa en till musikalärare Pålson här i huset! Tag honom med dig! Släpp honom inte! Du vet, hvar Pålsons bo. Det gäller lif eller död!»

Och med dessa ord sprang jag åt mitt hall, sedan jag dock först sett Rowski rusa af åt gatans motsatta ände med en fart, som tydligt ådagalade hans goda vilja.

Båda läkarna voro hemma, och bådas utsago om Palson stämde fullkomligt öfverens: — den sjuke hade träffats af ett slaganfall. För närvarande fanns ingen omedelbar fara för lifvet, men högra sidan var fullständigt förlamad. På vår ängsliga fråga, om han kunde blifva fullt återställd, höjde äskulaperna på sina lärda axlar och det med en samfäldhet i rörelsen, som om någon ryckt i ett för dem båda gemensamt snöre. »Om han skulle bli bra igen?» Ja — *det* var en fråga, som ingen läkare på jorden ännu kunde besvara. Men så länge det fanns lif, fanns det hopp, och hvad dem beträffade, skulle de hvarken spara på sina besök eller sina recept.

Och sedan de gjort allt, hvad de för tillfället kunde göra, och gifvit alla nödiga föreskrifter rörande den sjukas vård, gingo de sina färde. Och jag satt kvar i den lille musiklärarens sorgfyllda hem, sökande att tala tröstens ord till hans båda stackars döttrar, ehuru gud må veta, att jag själf, för deras skull, kände det föga tröstefullt i mitt inre.

Men i ett fall kunde jag dock tala med öfvertygelse: — då jag bad dem aldrig glömma, att huru än lifvet gestaltade sig för dem, de alltid i mig skulle finna en vän, till hvilket de kunde vända sig förtroendefullt som till en far.

Mitt deltagande kom från hjärtat, det vågar jag säga utan att rodna, och det förstodo de också och tackade mig under tårar därför. Men bortjaga deras bedröfvelse förmådde jag ej — och hade ej heller velat det, om jag än kunnat. En sådan sorg, som barnets vid faderns sjuksäng — kanske dödsbädd — är allt för helig och allt för renande, för att vi skulle önska den bort. En sådan sorg, då den är äkta och djup och ej af det vattenhaltiga godtköpsslaget, hvilken dunstar bort med de tårar, som flöda — en sådan sorg af den rätta, gedigna halten är en hjärtefostrare, en tuktomästare till det goda, en renande eld, som bränner bort mycket ogräs i hjärteakern. Slik sorg är ej gjord att jagas bort med ord; hon är som ett ut-

såde: — det måste hafva sin tid, men då gror det ock och ger en härlig skörd, om jordmänen är god och vår herres sol och regn vilja hjälpa till.

Så smög jag mig bort, lämnande dessa två älskande sorgsna sinnen att trösta och bistå hvarandra. Och det sista jag såg i detta sorgens hem var de båda unga flickorna slutna i hvarandras famn, gråtande och snyftande bröst mot bröst.

Rätt så, I rena, förkrossade unga hjärtan! Söken hvarandra, hvilen troget mot hvarandra! Kämpen gemensamt i kärlek mot den svarta sorgen! Hjärta mot hjärta — så skall man bjuda ödet spetsen!

Uppe hos mig fann jag Rowski, som, sedan han hämtat läkaren, där inväntat min återkomst för att få höra, hur det stod till med Pålson.

Jag gaf honom besked, och då han såg hur betryckt jag var, tog han genast afsked.

När jag såg honom stå i dörren, färdig att gå, for en tanke på hans principal plötsligt genom mitt hufvud och gjorde mig helt ursinnig af förbittring mot musiklärarens svärfar, hvars uppträdande på nyårsaftonen ju när allt kom omkring var skuld till hela denna bedräflighet.

Jag hejdade Rowski, just som han skulle gå, och sade i häftig ton:

»Du kan hälsa din herr Knebel från mig och säga, att nu har hans sädd burit frukt. Nu håller hans svärson som bäst på att dö — så att snart nog behöfver han inte ha några bekymmer för *honom* vidare. Glöm inte att framföra den hälsningen jämte mina ödmjukaste komplimanger!»

Vid detta häftiga utbrott stirrade ryssen på mig så häpen, som trodde han att jag plötsligt blifvit galen. Hans mun gapade, hans ögonbryn drogo sig högt upp under hattbrättet, och han erbjöd på det hela en så löjlig bild af hjälplös, idiotisk förvåning, att han vid ett annat tillfälle skulle bragt mig att gapskratta. Men i detta ögonblick var jag sannerligen ej upplagd för att roa mig åt lifvets löjligen sidor — jag hade till-

räckligt af dess allvar att ge mig full sysselsättning. Också upprepade jag blott för Rowski min harmsna uppmaning att till Knebel inberätta hvad som tilldragit sig, och så stängde jag dörren för ryssen, som icke ens hade återhämtat sig nog för att säga adjö.

Det var naturligtvis öfvervilning af mig att tala med Rowski så, som jag gjort — att genom honom sända hans principal bud om sin svårson. Ryssen hade ej reda på det där släktskapsförhållandet, och jag hade ju egentligen ej rättighet att förråda det, då de intresserade parterna själfva höllo det hemligt. Nå — någon sträng hemlighet var det ju ej, ty naturligtvis fanns det folk, som ännu mindes saken, ehuru det ej mera talades därom. I alla fall var det nu gjordt, och ville Rowski framföra min hälsning till Knebel, så gärna för mig. Jag är för närvarande långt ifrån vänligt sinnad mot den gamle köpmannen, och vill han göra mig några förebräelser för att jag utbasunerar hans familjeinteriörer, skall han allt få svar på tal!

Jag blef helt trotsig till mods, när jag tänkte mig honom sittande där helt själfvisk och oätkomlig i penningar ända upp till hakan, under det att hans eget kött och blod vändades vid det läger, där deras jordiska stöd ligger slaget och fallet — ack, alltid ett bräckligt stöd, men nu svagare än ett murket rö. *De* sörjande, lidande och med den bistra nöden för ögonen — *han* njutande alla lifvets bekvämligheter och själfkärt pockande på att allt skall gå efter hans vilja.

Ja — åtminstone tänkte jag då så, ty jag var i det ögonblicket så sinnad mot Knebel, att jag ej *ville* åt hans bild gifva det försonande skimmer, som forna dagars sorg och smärta, aldrig fullt öfvervunna och nyss så häftigt uppblossande, nog borde skänka därät.

Min sista tanke för den dagen ägnades honom. Jag låg i min säng, vändande mig hvarannan minut utan att kunna somna. Och då kallade jag honom i mitt sinne en egoistisk och oresonlig gammal tyrann, en hjärtlös far och en människa, hvars ömmare känslor, om han någonsin haft några, måste hafva frusit till is.

Med denna bitterhet mot vännen Knebel i mitt hjärta sjönk jag äntligen fram på morgonen i en orolig slummer, störd af hemska drömmar om sjukdom och död och plågor och fasa i de allra hiskligaste gestalter, så att jag ibland vaknade af ångest och måste trefva efter näsduken på nattduksbordet för att torka kallsvetten ur min panna.

XIV.

Vid sjuklägret. — Vänner i nöden. — Något måste göras! — Jag misskänner ryssen, men finner att han handlat som en man med hjärta. — Armodets vackra stolthet. — Jag går på en obehaglig och grannlaga beskickning och blir arg. — Två unga män i min smak. — Jag förargar mig öfver att ej vara förargad, men fattar slutligen godt hopp om att blifva det.

En månad har gått, och ännu ligger Palson lika sjuk. Sin sans har han återfått; men han kan blott uttala några få sludrande ord, dem ingen annan än flickorna förstår, och de tyda dem snarare med hjärtans instinkt än med öra och förstånd. Han är allt jämt lam i högra sidan, och den vänstra är ej stort bättre däran, så att det enda egentligen riktigt lefvande hos honom är ögonen.

Men hvad de också arbeta, dessa stackars ögon! Hur de bjuda till att uttrycka hans tankar och önsningar; hur smärtsamt och ångestfullt de blicka, när deras förmåga ej räcker till, och hur innerligt mildt och gladt de le, när flickorna lyckats tolka någon af deras tysta böner. Aldrig trodde jag väl att ett par ögon kunde tala så, förmådde gifva uttryck åt en sådan mångfald af känslor! Det är som om alla de andra organens kraft flyttat ur sina höljen för att taga hemvist i dessa ögon, som kunna sörja och glädjas, bedja och tacka, och hvilkas stumma språk är många, många gånger tydligare än den lallande tungans.

Läkarna ruska på hufvudet och gifva på det hela taget inga besked. Flickornas sorg är naturligtvis alltjämt lika djup, ehuru dess häftighet arbetat ut sig och lämnat rum åt ett stilla svärmod, som nästan är mera upprörande att se utbredd öfver deras unga anleten, än den vilda förtviflan var, som i sin obändiga häftighet måste trötta ut sig själf. Nu sitta de åter vid sina arbeten eller pyssla om i rummen, lugna och stilla som förut; men de glada leenden, som förr gäfvo ljus åt deras drag, äro borta, och ögonen tindra ej längre af ungdomlig skalkaktighet. Allt detta har sorgen sopat bort med sin svarta vinge; och medan han var i farten, tog han också med sig deras kinders rosor. De sitta för mycket inne, ständigt lutade öfver sina arbeten; och kvafva rum och ett evigt nedhukande öfver petiga broderier utgöra ingen god jordmån för hälsans blommor.

Men alla råd äro förspilda på flickorna. De vilja knappast för en minut lämna pappa — och så måste de ensamma arbeta för hela hushållet numera. Det senare nämna de ingenting om; men det är ej svårt att förstå, hvarför lampan i deras rum brinner, om jag så tittar dit snart sagdt när som helst på natten. Sjukdomar kräfva ju också så mycket pengar; och den, som skall mynta ut dem af ett ringa betaldt arbete, måste gifva på köpet sina natters sömn och sina kinders färg af hälsa — det är nu en gång så!

Hur gärna ville jag ej lämna dem hjälp! Men blotta antydan därom förvirrar och smärtar dem så, att jag nödgats afstå från att vidröra detta ämne.

Att mycken vänlighet visas de stackars flickorna, det vill jag till heder för den mänskliga naturen med glädje intyga. Nästan alla i huset intressera sig för dem; och om också någras yttringar af medkänsla inskränka sig till förfrågningar om faderns tillstånd, så finnas också de, som i handling visa sitt vänliga sinne-lag. Representanter för det senare slaget ha de funnit i skomakar Åströms Lina och den dråpliga herr Follins fru. Lina har bland annat skaffat dem afsättning för

sina arbeten hos den sömmerska, där hon arbetar. Där gå dagligen många damer in och ut i butiken, och när de vackra broderierna finnas framlagda där, fästas en hel del ögon, som ha smak för dylikt, på de eleganta och konstnärligt utförda prydnadsföremålen; och hvad bättre är: — mängen sedel lämnar de fina damernas portmonnäer i utbyte mot Ingrid's och Elsas händers verk. Lina bär arbetena till butiken och bär hem pengarne för dem, då de sålts, och visar sig verkligen vara en mycket snäll flicka.

Fru Follin å sin sida hjälper dem med många hushållsbestyr, som annars skulle allt för mycket inskränka på deras nu så dyrbara arbetstid, i all synnerhet som de ej längre ha råd att hålla jungfru, utan måste nöja sig med biståndet af en halv vuxen flicka, som »går från och till.» Men den schangtile agentens blygsamma fru gör torguppköp åt dem och bistår dem i många små fall. Och på det hela taget gifva åtskilliga sidor af deras nuvarande lif en ny illustration till den gamla sannsagan om, att i nödens stund är det egentligen den fattige som hjälper den fattige.

Men hur vackert det än är med flickornas egen sträfvan och med den lilla hjälp, som lämnas dem, kan jag ej längre låta sakerna fortgå på detta sätt. Här måste göras något, lämnas något kraftigt stöd — och alldenstund jag ej själf får lof, måste någon annan uppträda.

Den närmaste därtill är ju utan gensaga Knebel. Hur jag än vänder på saken, kan jag ej komma till annan slutsats, än att han måste på ett eller annat sätt underrättas om sakernas tillstånd och beredas tillfälle att ingripa — att göra sin skyldighet. Ty jag icke allenast anser att han i detta fall har en sådan, utan jag betraktar det ock som hans ovillkorliga rättighet att få höra, hur det i själfva verket står till med hans nära släktingar. Tänk om han skulle få reda därpå först när det voro för sent, när hans ingripande ej längre kunde vara af gagn för den ene eller den andre af personerna? Det voro likvisst grymt!

Sedan flickornas första förtviflan nu hunnit komma in i en lugnare fåra, har jag försökt att med lätt hand vidröra ämnet. Men i detta fall ha de båda, eljes så eftergifna, så tacksamma för råd och så villiga att följa dem, visat sig alldeles omöjliga att komma till rätta med. Morfaderns föregående anbud hafva varit allt för kränkande för deras far, hafva allt för djupt sårat deras tillgifvenhet för honom, att de skulle vara villiga att lyssna till några förslag i den riktningen.

Ett öfvertalningsmedel finnes nog — ett medel, som helt visst skulle förlama deras motstånd; och det vore att riktigt tydligt framhålla, huru omöjligt det i längden måste blifva för dem att genom sitt arbete förskaffa sin far alla möjligheter för hans tillfrisknande. Men ännu är deras sår allt för smärtande att jag skulle ha hjärta till att vidröra det annat än högst varsamt.

En fråga har emellertid ånyo dykt upp för mig: Är det ej *min* skyldighet, då de ej själva kunna förmås därtill, att underrätta deras morfar om, hur förhållandena gestaltat sig? Jag behöfde ju ej framställa några böner för deras räkning — blott berätta fakta.

Ju mera jag rufvat på denna sak, dess mera har jag styrkts i mitt beslut. Men fullt på det klara hade jag ej hunnit blifva med mig själf, då jag härom eftermiddagen hörde en häftig ringning på min dörr. Jag öppnade och fann att det var Rowski, som gjorde mig ett besök.

Han var röd och upphetsad och kom mig att misstänka, att han låtit sin gamla groggvana spela sig ett spratt. Och ingalunda bragte han mig ur denna tro genom de första ord, hvori han tilltalade mig på ett språk, som i hans upprörda tillstånd blef hart när obegripligt.

»Got tag!» sade han. »Jak har kämit fer att säge tig en sak! Jak vill icke en ende tag länkreschtanne hos den — *Knebel!* Naj! Icke hos — *Knebel!*»

Namnet på sin principal utstötte han med förskräcklig våldsamhet — han rent af spottade fram

det. Och detta i förening med hans röda ansikte, hans hår, hvilket stod rätt på ända som om han rufsats om i det med fingrarna, och hela hans sätt, som i hast blifvit helt förvildadt, styrkte ännu mera min förmodan i riktning åt buteljen. Jag bad honom sitta ned och förklara sig; men han var alldeles för upprörd att kunna hålla sig stilla. Med stora steg vandrade han fram och tillbaka på golfvet med uppknäppt öfverrock, som fladdrade efter honom som en svans på grund af den häftiga farten, och ifrigt fäktande med armarna.

»Du har schkaffet mik platsen,» fortfor han, »och du schkall vete, hvarfer jak lämnar den. Hör, schkall tu få höre! Du perettede mik att — *Knebel* (han tog formlig sats, när han uttalade detta namn, och slungade sedan fram det, som om han fått ett häftigt hostanfall) att — *Knebel* är schvärfar till Pålson. Och nu perätter Line, att di är så fattich och att di shtackers flicker schliter den själ ur den kropp med sin arbeit. Hän har icke velet säge nåket förut, men i går perättede hän hele den hischtarie, hur di schläper och schliter båte natt och tag. När jak så vet, att *Knebel* är deres köttlich märfar, så plef jak arg och så tänkte jak: 'Här schkall du tale ett ärd för den rättvise sak!' Och så i tag sagte jak litet sannink till den — *Knebel*. Han plef så arg, att han bat mik drage åt hälfite, men jak sagte hänem: 'Den väk går icke jak, den går åparmhärtich mänsker som herren!' sagte jak. Och så gick jak min väk. Jak är glat att jak sagte hänem sanning, och jag får nok nåket annat att lefve aff!»

Denna med otrolig våldsamhet frambrusande ordström tycktes i någon mån lugna vännen Rowskis upprörda känslor. Åtminstone tystnade han helt tvärt och torkade med näsduken sitt svettdrypande ansikte.

Hederspojke! Och jag som misskände dig och trodde att du groggat!

»Är du ont för att jak lämnade den plats?» bröt Rowski i något orolig ton sin plötsliga tystnad.

Skulle jag vara ond på honom för att han i rättmätig harm och utan att bry sig om sin egen skada sagt den inbitne gamle egoisten just de ord, som jag själf burit så länge på tungan! Nej pass! Sådan man är inte Nappel

Det sade jag också den oförfärade moskoviten; och jag bad honom dessutom vara vid godt mod. Någon sysselsättning skulle vi nog alltid skaffa honom igen, och var han i behof för tillfället, så . . .

Nej, det var han inte. Men ville jag göra honom en stor tjänst, så skulle jag för skomakaren framställa hans afskedstagande i dess rätta dager. Hos Lina behöfde han ingen förespråkare; hon trodde honom på hans ord. Men gubben, med hvilken han redan stod på så spänd fot, skulle helt visst fatta ännu ofördelaktigare tankar om honom, än förut, i fall ej skälen till hans handlingssätt blefve riktigt klart framlagda af tredje person.

Detta värf åtog jag mig gärna; och när ryssen var på det klara med den saken, vandrade han i väg så lätt om hjärtat, som om han haft fullt upp med pengar i banken och redan varit lyckligen sammanfogad med sin själs utkorade — i stället för att han i själfva verket ej var någonting annat än en afdankad fattig bokhållare med föga att lefva af i dag och mindre i morgon samt till på köpet stående på en högst obehaglig fot med bemälda utkorades fader och laglige giftoman.

Han gick emellertid och lämnade mig ensam med mina tankar. Och fast dessa ej voro af allra gladaste slag, kände jag mig dock belåten med att få vara allena.

Jaså! Nu visste då Knebel hur det står till hemma hos Pålsons. Jag slipper således underrätta honom om den saken. — Jag visste ej riktigt, om jag skulle vara belåten eller missnöjd med den vändning, sakerna tagit. Att jag slipper framföra berättelsen är nog bra på grund däraf, att jag då ej behöfver handla emot Pålsons och flickornas önskan. Men a

andra sidan taget skulle jag allt bra gärna vilja säga den förstockade Knebel några utvalda små sanningar i sammanhang med den här saken.

Nänä! Det kommer väl alltid något tillfälle, då jag får sjunga ut. Ty sjunga ut för honom *skall* jag en gång — och inte blir det mitt fel, om han ej då får till lifs en rätt bullersam visa!

Och så satt jag där och tänkte och tänkte, funderande på bästa sättet att skaffa bistånd åt flickorna Pålson utan att sära dem. Ty det får man aldrig lämna ur sikte. De äro så skygga och finkänsliga; de bära formlig skräck för att ligga någon till last. Så snart man försöker vända samtalen åt frågan om något slags hjälp, är det som om man på ett omildt sätt rört vid den allra ömtåligaste punkten i deras själar. Och detta är nu visserligen mycket vackert och bra — ur känslsynpunkt taget. Men en praktisk gammal gosse som jag ser naturligtvis bedrägligheterna längre än till tänderna, och jag har fullt klart för mig, att här *måste* komma hjälp, och det i trots af deras egen vilja.

Men hvart skall man väl komma med dem, då de aldrig säga emot, ej göra några invändningar, då man antyder detta — utan blott draga sig tillbaka inom sig själfva och ej med ord men med tystnad vägra att af sina vänner emottaga något sådant som penningar.

Men penningar behöfva de, måste de ha; och det vore väl tusan, om man ej skulle kunna hitta på något knep för att skaffa dem sådana, hur tjurskalliga de än må var!

Nänä — kanske blir det stor försoning med morfadern nu, sedan han fått veta hur sorgligt det står till. Och vill ej han taga första steget, så är jag väl man att tala ett par allvarsord med honom. Ännu har jag gudskelof inte glömt bort att tala mitt modersmål med vederbörligt eftertryck, om så skulle behöfvas?

När jag hunnit så långt, ryckte jag mig ur mina

grubblrier och beslöt att gå ner till skomakar Åström för att där uppfylla mitt löfte till Rowski.

Skomakaren satt vid sitt arbetsbord, flitig som alltid, och halfsulade och klackade af hjärtans lust; och hans skarpa små ögon blinkade helt välkomnande åt mig, då jag trädde in genom dörren. Hans röst gjorde ögonen sällskap och gaf mig en vänlig hälsning, den också. Och så satte jag mig med den angenäma känslan, att jag inom en kort stund antagligen skulle hafva totalt fördärfvat det goda lynne, som i dag tycktes ha slagit sig ner hos mäster Åström.

Men det kunde ej hjälpas. Visserligen hade jag föresatt mig att ej uppträda som något slags böneman mellan ryssen och Lina; men här gällde det ej direkt denna sak — här var det helt enkelt fråga om att i sanningens ljus framställa en tilldragelse, som, om den förvrängd eller utan förklaring hunne till skomakarens öron, kunde bringa honom att tro riktigt svåra saker om den af ödet förföljde Rowski. Att det nog i alla fall hängde ihop med kärleken, kunde ju icke jag hjälpa. Mitt löfte hade jag emellertid gifvit, och jag ångrade det ej; och så, sedan vi pratat en stund om likgiltiga ting, grep jag saken an.

»Jag kommer egentligen hit i ett ärende,» sade jag.

»Hvad då för ett ärende?» frågade mäster och pliggade lusteligen på.

Jag sökte förgäfvos efter någon riktigt fiffig vändning. »Det är egentligen om något, eller, rättare sagt, någon, som Åström inte gärna hör talas om, fruktar jag.»

»Hm! Jaså!» sade mäster och lade hufvudet på sned. Så tittade han på mig en stund med plirande ögon, och mungiporna drogo sig betänksamt nedåt. »Hm! Jaså! Går det inte an å tiga me't, eftersom det är obehagligt?»

»Nej!» svarade jag beslutsamt. »Det går inte an. Det gäller en handling, som en person företagit — en handling, som jag vet vara förestafvad af de vackraste och ädlaste bevekelsegrunder, men hvilken

dock ledt till följder, som kunna synas nedsättande för mannen i fråga, ifall man ej känner förhållandena.»

»Ja, jag behöfver la inte fråga, hvad det är för en man, kan jag tro?» tog Åström till orda. »Det är la denne häringe ryssen, förstås, som är framme igen? Jag trodde nästingen att jag skulle vara honom kvett vid det här laget.»

Han sade detta i en så retsam ton, att jag blef riktigt förargad. Men jag försökte behärska mig och svarade så lugnt jag förmådde:

»Om Åström vill bli honom kvitt eller ej, är en sak som jag inte lägger mig uti. Men det vet jag, att den unge mannen tagit ett steg, som kan misstydas, ehuru det är fullt berättigadt ur hjärtats och samvetets synpunkt. Och det är synpunkter att också taga vara på!» tillade jag i docerande ton. Det kunde han gärna ha som en liten förutskickad tillknädning.

Och så skulle jag till att berätta. Då föll det mig emellertid för första gången in, att för att göra Knebels inblandning i historien begriplig, måste jag ju tala om, att han är flickorna Pålssons morfar. Näja — stor sak! Hvarför skall det egentligen göras sådan hemlighet af den saken? Flickorna äro sannerligen inga barnbarn att skämmas för! Och så slog jag skomakaren med häpnad — som jag trodde.

Men han tog saken ganska lugnt; och det var för öfrigt icke så underligt. Han hade naturligtvis reda på saken genom Lina, som hade den från Rowski, hvilken ju återigen jag i ett anfall af hetsighet invigt i förhållandena.

Agnade sålunda skomakaren föga intresse åt denna del af min berättelse, så lyssnade han så mycket uppmärksamare till fortsättningen och hakade sig som en kardborre fast vid kärnpunkten däri: att ryssen ej längre hade kvar sin befattning. Det var vatten på hans kvarn. Det var ett faktum, vid hvilket han höll sig fast lika envist som en inbiten gammal oljefläck i en rock. Den må man gnida in med benzin och

fotogén och alla världens fläckvatten, så dyker han i alla fall upp igen en vacker dag. Och hur jag än genomdränkte gubben med de allra mest slående argument om Rowskis mönstergilla uppförande i denna sak, så tittade alltid oljefärgsfläcken fram: »han har förlorat sin plats.»

Och där sutto vi då och munhöggos, tills jag blef riktigt rasande på skomakaren; men han är en seg gammal en, och det han nu en gång fått i sin skalle, det var åtminstone ej jag rätte mannen att trumfa ur den igen.

Det var oresonlighet, så det förslog! Inte ett steg fick han honom ur fläcken; och till slut tog jag min hatt och rusade därifrån i vredesmod.

Jag gick upp till mitt; och i det ögonblicket skulle jag gratulerat fru Holm, ifall hon kommit stickande med sitt kamomillté eller någon annan af de husmediciner, som hon är mycket ifrig att med ett af gråtmild ynklighet och snusförnuftig världserfarenhet sammansatt tonfall erbjuda, så snart hon ser mig på något sätt upprörd.

Men hennes goda ängel intalade henne förmodligen att hålla sig ur min närhet; och i stället möttes jag af vår lilla jungfru, som hade att frambära ett bref, hvilket aflämnats af en pojke under det att jag var nere hos skomakaren.

Med någon nyfikenhet öppnade jag konvolutet; och när jag läste brefvet, var det bra nära att jag af häpnad tappat det i golfvet. Det innehöll ingenting mer och ingenting mindre än en anmodan att besöka — Knebel! Ett häftigt anfall af gikt höll honom inne, och därför tog han sig friheten besvara mig i en angelägenhet, som han hade anledning tro intressera mig.

Jaså! Nu skall således minan springa! Rowskis utsäde har burit frukt!

Och du, min käre Knebel! Du »har anledning tro» att saken intresserar mig. Jo, det kan du slå dig i backen på! Och nog skall jag göra det täm-

ligen »intressant» för dig också, ifall du ej vänder den släta sidan utåt — var lugn för det!

Och gikt har du? Väl bekomme, min gubbel! Det är dig hjärtligen unnadt! Kanske kan det mjuka upp dig en smula!

På mig skall du för resten ej behöfva vänta; jag skall ögonblickligen hörsamma din kallelse. — Jaså, du har gikt, så du inte kan gå ut? Lagom åt dig, alldeles lagom! Handskas hyggligt med dina släktingar och dina underlydandel! Gå inte och förgifta ditt blod med ilska, så slipper du kanske gikten! Men som du nu har burit dig åt, kan du gärna hålla till godo med hennel!

Det stod ej på många minuter, innan jag var färdig att gå till mötet med Knebel, efter hvilket han då alldeles säkert icke kunde längta ifrigare än jag.

I trappan upphanns jag af Elsas Adolf. De senaste sorgliga tilldragelserna ha sannerligen vändt ut bästa sidan på den mannen, både andligen och kroppsligen. Om hans trägna arbete har jag redan tidigare talat; och den fasthet i karakteren, han därigenom ådagalägger, har tagit sig uttryck äfven i det yttre. Hans ansikte har fått ett kraftigt, energiskt drag, som förut saknades där; själfva gången och hållningen äro spänstigare än förr. Det är som om sträfvandet att gå framåt genomströmmade hela hans varelse, stålsatte hans muskler lika väl som hans sinne.

Tänk att ett så bräckligt litet ting som blott ett svagt flickhjärta kan skänka sådan styrka! Jojo, lilla Elsa! En kämpe, en riktigt tapper krigare har du gjort af denne unge man. Och han skall nog segra, det tror jag för visso. Men så har han också ett mål att vinna, som väl är ägnadt att elda modet och gjuta stål i hvarje sena. Ett sådant mål som du, lilla Elsa, är sannerligen något att dö eller segra för!

På gatan träffade vi unge Follin, som likaledes var stadd på utgång. Det är en gosse, som jag också tycker om — redbar och stråfsam, tillmötesgående och rättfram, och allt detta paradt med en blygsam

tillbakadragenhet, som han ej fått i arf af fadern, så mycket är då säkert. Han hyser också, liksom hans mor, uppriktig tillgifvenhet för Pålsonska familjen, och det håller jag honom ej minst räkning för. Innan jag blef bekant med musikläraren och hans flickor, utgjorde fru Follin och hennes son deras enda umgänge. Ett enda har jag att anmärka mot den unge mannen, och det är att han hyser riktigt löjligt höga tankar om sin far; men för något synnerligen svårt karakterslyte får man väl ändå ej räkna detta, äfven om fadern är ett så föga vördnadsvärdt exemplar som den skräflande agenten!

Jag hade sällskap med de unga männen ända fram till Knebels port, och vi samtalade hela vägen om Pålsons sjukdom och flickornas sorger och bekymmer. Att Elsas fästman visar varmt intresse därför, är ju mycket naturligt. Den olycka, som drabbat den lilla familjen, kastar gifvetvis en mörk skugga öfver hans egen unga kärlek. Det är mycket sällan, han nu får träffa sin Elsa; och deras sparsamma möten få naturligtvis under nuvarande förhållanden en ganska dyster prägel. Men långt ifrån att förslappa hans energi, tjänar detta sakernas tillstånd blott att än ytterligare stålsätta honom; och hans trohjärtade ord, då vi skildes åt, voro: »Hennes sorg låter mig blicka ännu djupare än förut in i hennes hjärta; och där finnes blott kärlek och godhet — intet annat än renhet och ömhet. Skulle jag då icke uppbjuda all min kraft för att söka en gång skaffa detta varma hjärta, som nu är så bedröfvadt, all den glädje, som står i min makt? För att nå det målet är intet arbete för tungt!»

Det där var bestämdt vackrare poesi, min käre Adolf, än du någonsin mäktadt frambringa på den tiden du skref vers! Din prosaiska bokhålleriskola, och din renskrifning om nätterna, och ditt tråkiga fölgnidande i orkestern bilda tillhoppa en oändligt mera högstämmd och hjärtegripande dikt, än alla dina forna lyriska utgjutelser sammanslagna, skulle jag tro. Du

är en bra gosse och värd kärlek. Och du är en lycklig gosse också, som funnit ett troget hjärta att hålla dig till och sträfvat för. Gif bara inte tappt! Efter regnet och ovädret tittar nog solen fram, skall du få se!

Unga Follin sade just ej många ord, det är nu så hans sätt. Men det lilla han yttrade röjde en sådan innerligt varm medkänsla för den sjuke och hans döttrar, att jag ej kunde underlåta att tänka, där jag stod utanför Knebel's port och såg efter de unge männen, som fortsatte gatan fram: »Om sympati kan hjälpa ur sorger och bekymmer, så ser jag då att Palsen och hans flickor kunna se framtiden an med godt hopp!»

Men det behöfves gunås allt kraftigare medel än så! Och med den tanken började jag stiga upp för trapporna till den giktsjuka.

Samtalet med de unge männen hade alldeles blåst bort min harm och gjort mig helt hjärtnupen. Och det förargade mig, det kan jag ej neka till. Jag skulle velat falla öfver Knebel som en smattrande hagelskur — och nu kom jag ju vid ett lynne, som antagligen på sin höjd förmådde frambringa ett litet beskedligt, ljumt vårregn.

Det var verkligen bra förargligt; men jag hade nu en gång olyckligtvis kommit in i den där beskedlighetsstämningen, och då har jag inte hjärta att schasa åt en katt en gång. Det var nu ingenting att göra åt den saken.

Men så kom jag att tänka på något. Kanske skulle Knebel draga försorg om att störta mig ut ur det arkadiska försonlighetsparadis, där jag dvaldes! Hans gilt och den sak, hvarom vi skulle tala, gjorde just ej denna föreställning så otänkbar. Kanske kunde han reta upp mig, så att jag fick kurage att sjunga ut den där visan med de oskrädda orden, som jag lofvat mig själf att uppvakta honom med! Kanske det!

Med genom denna utsikt i någon mån upplifvade förhoppningar ringde jag på hos ordföranden i G. G.

XV.

Fint, så det förslår! — Bittra jämförelser. — En sjukling med kurage. — Ett våldsamt samtal. — Om kärleksfull maktlystnad och hjärtan som krossas i all välmening, samt om lyckans mångskiftande gestalt. — Jag talar veka ord men kommer ingen vart. — Ett ultimatum. — Fy, Nappe!

Han har det något till elegant, den där Knebel! Sådana konstverk till möbler, sådana mossmjuka mattor, glitrande ljuskronor, tunga, tjocka sidenportiéer, slipade och fasonerade speglar, prydnadsföremål och konstverk i guld och silver, genomskinligt porslin och glänsande vit marmor! Så många dyrbarheter har jag, tarfliga människa, aldrig förr sett samlade på ett ställe. Vägarna äro prydda med tafior, och man behöfver ej vara konstkännare till yrket för att förstå att de härstamma från mästare. Här en bronssatyr, framtittande ur en skog af ormbunkar, där en statyett i terrakotta på en svart piedestal — ett konstverk äfven den.

Den prägel af rikedom, som låg utbredd öfver denna bostad, slog mig med häpnad, det måste jag erkänna. *Det* hade jag ändå inte trott gubben Knebel om!

Men så framställde sig midt i all denna härlighet för min inre syn bilden af en torftig liten bostad, där två bleka, sorgsna unga flickor sutto nattetid vid en tarflig lampa, böjda öfver ett tröttande knäpgöra, afsedt att pryda just sådana rikedomens salar som dessa — och att skaffa dem själfva ett tarfligt bröd och

hjälp åt deras gamle far, som ligger maktlös därinne i ett rum, många gånger anspråkslösare än tamburen till denna våning. Den bilden såg jag, under det jag väntade på att bli anmäld för Knebel — och det kurage, som jag saknat utanför porten, började så småningom infinna sig.

Det dröjde några minuter innan flickan, som släppt in mig, kom och bad om ursäkt på sin herres vägnar för att han nödgades taga emot mig i sin sängkammare, men han förmådde ej lämna bädden. Därpå visade hon mig vägen, och jag steg in till vännen Knebel.

Sängkammaren var, jämförd med de öfriga rummen, inredd med riktigt spartansk enkelhet; och på en anspråkslös järnsäng låg Pålsons svärfar till hälften påklädd och med den ena foten omlindad till ett oformligt bylte.

Han var mycket blek och hade fallit af betydligt sedan jag sist såg honom. Ansiktet med det hvita skägget såg riktigt aldrig och lidande ut, och den hand, han räckte mig, var mycket skrynklig och föreföll nästan genomskinlig. Men sinnet höll han uppe, det såg jag. Han stönade till litet med sammanbitna tänder ibland, då smärtorna satte åt honom, men han var en gubbe med segt mod och trotsig kraft, som ej lät plågorna göra sig vek. Tvärtom skulle jag tro att de eldade upp hans motståndskraft och gjorde honom ännu mindre villig till estergifter, än annars. Och det tyckte jag för öfrigt alls ej illa om. Under sådana omständigheter gällde det icke att öfverumpla och lätt besegra en af plågor försvagad sjuklings matta viljekraft, utan tvärtom att kämpa med en man, som helt säkert var fast besluten att drifva sin vilja igenom och som ej begärde eller behöfde något undseende.

Det är väl mycket antagligt att jag ej såg allt detta just vid första ögonkastet. Så stor fysionomist är jag nog ändå inte. Men att det blef mitt intryck under gången af vårt samtal är säkert, liksom också att jag, i samma stund jag fick syn på Knebels trots blekhet och magerhet strängt energiska ansikte, insåg,

att det åtminstone ej berodde på någon af sjukdom alstrad vekhet att han sändt efter mig.

Sedan vi hälsat på hvarandra och jag för skams skull beklagat honom på grund af de plågor, han led — hvilket jag ärligt sagdt, ej hade mycken mening med — tog jag plats bredvid sängen och väntade på att han skulle öppna samtalet. Och det gjorde han också oförtöfvadt, i det han utan några krumbukter eller preludier gick rakt på saken.

»Var det du, som skickade den där Rowski på mig?» frågade han i en ton, hvars skärpa han i ingen mån sökte mildra.

»Skickade på dig!» svarade jag stucken. Men så kom jag att tänka på, att jag ju verkligen den dag, då Pålson blef så sjuk, »skickat på» honom ryssen, ehuru denne först senare utfört uppdraget. Och som hans ton lyckats få mig ganska bra i krigshumör, tillade jag djärft:

»Om du menar, att jag bad Rowski tala om, att din svärson blifvit sjuk, så har du rätt.»

(Ni må tro, att jag lade litet till tonvikt på det där *svärson!*)

»Och du fann det inte möjligen mera grannlaga att själf göra mig det där meddelandet . . . eftersom du nu tyckes ha tagit på entreprenad att spela skyddsängel för det där — folket?»

Hans sätt att uttala det sista ordet bidrog just ej att göra mig mildare stämd, och jag svarade ganska hetsigt:

»Nej, det gjorde jag intel! I synnerhet som det där *folket* — i fall du med det menar dina dotterdöttrar — uttryckligen anhållit att slippa ha med dig att göra. De förslag, du hittills gjort dem, ha just ej ingifvit dem någon smak för att inlåta sig med dig!»

Jo, jag var just en snygg underhandlare! Så snart de där orden voro fällda, insåg jag strax att jag sagt just motsatsen till hvad jag borde säga. Jag hade visserligen beslutit vara skarp, men ej för att skilja utan för att förena.

Han skrattade emellertid torrt och jämkade litet på foten, i hvilken antagligen nu värken gjorde sitt bästa, ty han grinade mycket illa efter skrattet. Men icke ett klagorop undslapp honom. Det var verkligen en styf gubbel!

»Jaså! Ni stå på så förtrolig fot med hvarandra, att de redan för dig lagt i dagen sina känslor för sin morfar! Du känner naturligtvis då hela vår historia — med detaljer och allt?»

»Ja,» svarade jag. »Det tror jag.»

»Ja, det tror du!» ropade han skarpt och reste sig på armbågen. Det bleka ansiktet blef i hast så rödblått, att jag fruktade han skulle få slag. Det bröt riktigt hemskt af mot det hvita skägget, och där han nu låg till hälften upprest i sängen, talande i häftig, lidelsefull ton, markerande orden genom att skaka sin genomskinliga hand med det knotiga pekfingret utsträckt och de insjunkna ögonen formligen brinnande under sina buskiga bryn, rent af skrämde han mig.

»Ja, det tror du!» ropade han. »Du känner naturligtvis alltsamman — till punkt och pricka känner du det, därför att du hört ett par sentimentala barnungar och deras jämmerliga kräk till far berätta en rörande historia om kärlek och tyranni och oförskyld fattigdom och sådana där vackra saker . . .»

Här knöt han krampaktigt handen och blef ännu mera mörkblå i ansiktet, så att jag på fullt allvar trodde han skulle dö på fläcken. Jag hade redan rest mig för att ropa på hjälp, men han vinkade åt mig att stanna och fortfor i samma upprörda ton:

»Men hvad vet du, hvad känner du — eller hvad känna väl *de* om hvad som försiggätt härinne . . . härinne . . . härinne!»

Vid dessa ord slog han flere gånger den knutna handen mot sitt bröst, så att det gaf ett doft, hemskt genljud, och så gick han vidare, alltjämt lika häftigt och lidelsefullt:

»Hvad känna *de* eller hvad känner *du* om hvad det vill säga att se sitt barn, som man burit på sina

händer och vårdat som en ömtålig blomma, hvars väg man jämnat med sitt arbete och hvars lycka varit ens enda sträfvan och mål — att se henne glömma all den kärlek, som ägnats henne, med ens förgäta allt för att kasta sig i armarna på förste bäste, på en stackare, en värdelös nolla, en obetydlig varelse utan ställning och framtid och utan kraft att skapa sig någondera — en människa så obetydlig, så ömkligt liten, svag och värdelös . . .»

Här kunde jag ej hålla mig!

»Säg inte så, Knebel!» ropade jag. »Svag och liten i förvärfskampen, det må vara, obetydlig i deras ögon, som sätta rikedom och makt högst — det också! Men icke värdelös! Säg inte att en man med hans kärleksfulla hjärta, hans blida, ömma sinne är värdelös!»

»Hjärta, ja!» for Knebel ut. »Det vanliga grannlätsordet att pryda upp sådana stackare med. Hans 'hjärta' hindrade honom inte från att indraga min stackars dotter i hans fattiglappslif, efter hvad jag kunde märkal Och inte gjorde det just heller några invändningar, då det gällde att sära ett annat hjärta — *mitt!* Ty jag har kanske ett sådant, jag också — och det ett, som blef ganska illa åtgånget!»

»Det tviflar jag visst ej på,» inföll jag, då han utmattad af sin häftighet sjönk ned på kudden. »Men efter du kallat mig hit för att tala om denna sak, vill jag också säga min tanke, och det är den, att nog förstod du i grund konsten att bemästra ditt hjärta, då du aldrig lät det drifva dig till att försona dig med din dotters val.»

»Försona!» utbröt Knebel i skarp ton och höjde armen. »Jag sade aldrig ett hårdt ord till min dotter, sedan hon själf utvalt sin lott och gift sig med Pålson. Aldrig ett hårdt eller bittert ord, så sant mig Gud hjälpe!»

»Men du sade heller aldrig ett kärleksfullt ord hvarken om eller till den man, hon älskade — hennes barns far!» svarade jag. »Hur tror du, att hon kände

din afvoghet mot honom? Eller tror du kanske att hon ej kände den?»

»Det finns en gräns, utöfver hvilken en människas krafter icke sträcka sig!» utbrast han våldsamt. »Hon var mitt barn, henne kunde jag tillgifva den sorg, hon vållat mig. Men han, som nästlat sig in i hennes hjärta, som tagit min skatt ifrån mig utan att äga krafter att värda och skydda den — honom kunde och kan jag ej förlåta. Hon hade varit välkommen, hvilken stund hon velat återvända i mina armar, hon och hennes barn; men den mannens brott kan jag aldrig förlåta. Ty är det ej ett brott att förstöra en människas framtid, hela hennes lif, som han gjorde med min dotter! Är ej det ett himmelskriande brott! Han tog min dotter — hennes varma hjärta, hennes rika själ. Och hvad gaf han henne i utbyte? Nedtryckande fattigdom, själsmördande, fattiga hvardagsomsorger, tröttsamma dagar och bekymmerfulla nätter! Det var hans gengäfva till henne. Och så talar du om hans hjärta! *Hans hjärta!*»

Med ett kort, föraktfullt skratt sjönk han ånyo ned, stönande af smärta, under det att svetten bildade små rännilar på hans panna och kinder. Det var förfärligt att se, hvilka plågor dessa minnen väckte hos den gamle mannen; och i hur hög grad jag än ogillade hans beteende mot sin dotters make och därigenom mot henne själf och hennes barn, kunde jag ej undgå att röras af de kval, han måst genomgå och som ännu tycktes ha kvar hela sin gamla udd. Han var sannerligen ej den, som fått lida minst af detta olycksaliga förhållande.

Icke som skulle dessa tankar ha i någon mån bragt mig att gilla hans oförsonlighet mot Pålson. Långt därifrån. I den punkten stod min åsikt orubbligt fast. Men jag började nu förstå, att han var långt ifrån så klandervärd, som jag antagit. Det var nog despotism, som ledt honom, men en despotism, hvars ursprung var verklig kärlek — en sannerligen mycket egendomlig form af denna himmelska känsla, men en

form, som sorgligt nog ofta, ofta sticker fram sitt olycksbringande hufvud i denna af misstag fyllda värld och fördärfvar och bringar sorg och lidande, där afsikten varit att ställa allt till det bästa.

Denna olycksaliga själf tillit, som gör att vi som oftast tro *vår* blick, *vår* åsikt vara den enda rätta; som gör att vi ställa upp regler för andra människor och vilja föra dem i ledband, som manar oss att efter *vår* smak vilja upptimra deras lif och lycka — hur oändligt mycket ondt, hur förskräckligt många bittra sorger och lidanden har den ej åstadkommit och åstadkommer ännu hvarje dag! »Hvar och en sin egen lyckas smed!» — det ligger djup, djup sanning, en oändlig fond af lefnadsvishet i dessa ord från våra fäder. Hvem kan pejla hjärtan och hvem kan se klart in i framtiden? Det tål sannerligen att tänka på, hvilket förfärligt ansvar som är förenadt med detta: att efter våra oklara, famlande beräkningar tvinga in andras lif på stigar, dem vi tro leda till lyckans blomstrande ängder, men som ofta, ofta föra till sorgernas vildmark. Det är ej nog att sedan slå sig för sitt bröst och säga: »Jag menade väl.» Ingen har rättighet att staka ut livvets väg för en annan. Där gäller det: Full frihet på eget ansvar! Där gäller det: hvar och en sin egen lyckas smed!

Gamle Knebel hade nu en gång för alla konstruerat upp på sitt sätt framtiden åt sin dotter: — ett »godt» parti, tillfälle att lysa i sällskapslifvet, ett ståtligt hem, förljufvad af alla bekvämligheter, ett lif i lyx, afundadt och beundradt — allt detta hade han väl tänkt sig för henne. Det var den lycka han ville bereda henne och för hvilken han arbetade. Och så kastade hon allt detta öfver bord och fastkedjade sitt lif vid en utarmad sates, en obetydlig musiklärars.

Han ville ej fatta, att för henne var han ej blott den fattige timläraren, den tarflige, tillbakadragne, af ingen skattade lille man, som fick nöta sina skor med att springa från lektion till lektion för klen betalning och vara tacksam till. För henne var han först och

främst den man, hvars milda, kärleksfulla hjärta vunnit hennes eget; och att förenas med honom, att framlefvä sina dagar tillsammans med honom — det var nu en gång hennes uppfattning af livvets lycka. Allt det andra, som fadern räknat ut åt sin dotter, var för henne af noll och intet värde, jämfördt med detta enda: att följa sitt hjärtas böjelse.

Så är det med lyckan; till alla hennes öfriga likheter med såpbubblan hör äfven den, att hon skiftar i så många färger. Och den ena människan har nu af naturen fått försmak för den ena färgen, den andra för en annan! Knebel's dotter visade sig nu helt plötsligt ha en helt annan lifvärg, än den hennes far bestämt åt henne — och strax trodde han att färgen var oäkta. Från den tanken kunde intet frigöra honom, och så räknade han för olycka det, som utgjorde hennes högsta lycka — eller åtminstone skulle ha utgjort, så vida ej det hela grumlats af faderns sorg öfver henne och förbittring mot hennes make.

Så underligt går det till här i världen! Knebel lefde ej för annat än att bereda sin dotters lycka, och när hon väl skaffat sig henne, gjorde han sitt allra bästa att fördärfva den — blott för att denna lycka ej svarade mot hans teorier!

Allt detta — eller åtminstone hufvudsumman däraf — for igenom mitt hufvud under det att gubben låg där flämtande och matt efter det häftiga talandet och dessutom vridande sig i kroppsmärtor. Han väckte verkligen mitt medlidande, och jag kände att han trots allt var värd sådant.

Jag blef vek, riktigt vek, och i denna sinnesstämning talade jag till honom så vackert jag kunde om den lille musiklärarens goda och vänliga sinne och om hur stolt den gamle kunde vara öfver sina dotterdöttrar. Och jag bad honom att för sin egen skull låta sitt gamla hjärta ömma för dem alla, bad honom att i denna nödens stund taga första steget till försoning och sluta till sitt bröst dem, som hans dotter älskat så högt och som å sin sida bevarade minnet af

henne såsom sin dyrbaraste skatt. Jag bad honom betänka, att flickorna dock voro af hans eget kött och blod . . .

Så långt hade han hört på under tystnad. Men nu höjde han sig ånyo på armbågen och utbröt lika häftigt som förut:

»Kött och blod! Näjal! Ja! Det äro de ju. Och därför har jag också bjudit dem allt, hvad jag kunnat — min kärlek och mina omsorger. Men är *han* också mitt kött och blod? Har han icke i stället ryckt mitt kött och blod ifrån mig — först mitt barn och nu *hennes* barn! Ty han är det, som håller dem tillbaka. Penningar är jag villig att gifva honom. Men min förlåtelse för allt det onda han gjort mig får han aldrig i evighet.»

Han teg ett ögonblick och fortfor därefter med oförminskad kraft:

»Min dotters barn är jag villig att hvilken stund som helst blifva en far för, och jag skall älska dem och göra allt för dem, oaktadt den kallsinnighet — jag kan väl säga: det förakt, de visat mig. Han har beröfvat mig det bästa af dem, han har alltifrån deras barndom stått mellan mig och dem, liksom han ställde sig emellan mig och min dotter. Deras glada barnajoller var ej för mig, deras yra lekar och muntra skratt voro ej för mig — allt har fallit honom till. När hans hjärta hvarje dag fröjdats och värmts af dem, då har mitt fått frysa i öfvergifven ensamhet. Deras kärlek tillhör honom. Mig ha de intet att skänka, utom möjligen bittra känslor. Men du har rätt: jag har plikter emot dem, och dem är jag villig att fylla. För min dotters barn stå mitt hjärta och mina dörrar öppna. Det var för att säga dig detta, som jag bad dig komma hit. Jag har upprepade gånger gjort detta anbud, men fått afslag. Nu vill jag än en gång ha det framställt af en på samma gång utomstående och erfaren person, som förmår klart fatta fördelarna af mitt anbud och till hvilken de kunna lyssna utan misstro, då de veta honom vara deras vän. Efter allt hvad jag

kunnat förstå, är du rätte mannen att utföra ett sådant värf. Vill du åtaga dig det?»

»Jag skulle således säga dem . . .»

»Du skulle säga dem,» afbröt han, »att jag är villig att rikligen sörja för dem nu och efter min död på det villkor, jag förut uppställt: att de flytta till mig och i allt betrakta sig som mina döttrar — till det yttre åtminstone. För deras hjärtan kan jag ju ej uppställa några villkor,» tillade han bittert.

»Na, än deras far då?» sporde jag.

»För honom vill jag bekosta alla medel för hans tillfrisknande. Och han må bli frisk eller ej, så skall han alltid åtnjuta tillräckligt understöd af mig.»

»Men döttrarnas förhållande till honom, då?»

Knebel sammandrog ögonbrynen och kastade en mörk blick utåt rummet. Tonen var emellertid ganska lugn, då han svarade:

»Jag har mycket tänkt på det, och för flickornas skull vill jag göra det största medgifvande, jag kan. Jag vill ge dem fullständig frihet att besöka honom, när de önska. Men hans namn får ej vidare nämnas i min närvaro, och han får aldrig sätta sin fot inom mina dörrar. Det är nog att hvad han redan gjort ständigt, ständigt kastar sin skugga här.»

Detta var ju, ur många synpunkter, ett ganska resonligt anbud, och af hvad jag i dag hört och sett kunde jag förstå, hur mycken strid det kostat honom att göra det medgifvande, som rörde flickornas förhållande till fadern. På försoning med denne var nog knappast att tänka, åtminstone för närvarande, och jag kände ingen lust att vidare tala för en sådan, ty jag ansåg det resultatlöst. Knebels bitterhet mot Palson är så ingrodd, han har ammat den i så många år, att mot den alla mina ord torde vara maktlösa. Och att utan hopp om framgång plåga den gamle, som redan förut hade tillräckligt af både kropps- och själskval att bära, skulle blott ha varit onödig grymhet.

Ett måste jag med aktning erkänna: ur *sin* synpunkt bjöd han till att handla ärligt och storslaget mot

flickorna. Och skulle någon kunna förmå honom att afstå från sitt hat till Palson, vore det de, ej jag.

Under det att dessa tankar foro genom min hjärna, vred sig gubben oroligt i bädden, och den hårdt sammanknipna munnen, de spända dragen skvallrade om att giktplågorna måtte sätta åt honom synnerligen svårt. Nu tycktes det emellertid hafva inträdt en tillfällig lindring, och han började tala på nytt. Han frågade, om jag fullt tydligt uppfattat honom, och om jag ville ataga mig att framföra hans ord till flickorna.

Ja, efter det resultat, hvartill mina tysta tankar ledt mig, ville jag ej vägra honom detta.

»Godt! Du påpekar ju då för dem tydligt och klart såväl de ekonomiska fördelarna som den ömhet, jag lofvat dem, samt äfven mina medgifvanden och löften beträffande deras far?»

Ja, det lofvade jag.

Och så tackade han mig och sjönk ihop på bädden, alldeles förbi af ansträngning och plågor. Han ringde på jungfrun, och hon följde mig ut. En minut därefter stod jag ånyo på gatan utanför Knebels bostad halft vimmelkantig af att väga och omväga de anbud, gubben gjort.

Det var i alla fall ett storartadt förslag, jag fått att framlägga: de frikostigaste löften mot en enda fordran, och i den hade dessutom gjorts inskränkningar. Hvad jag hade i uppdrag att erbjuda var ju intet mindre än: åt flickorna alla rikedomens förmåner och njutningar, och åt deras far all den vård, som penningar kunna köpa, samt en bekymmerfri alderdom, om en sådan fölle på hans lott.

Allt detta var så mycket, att det formligen tyngde mig, där jag gick för att frambära mitt budskap till Ingrid och Elsa. Jag borde väl varit glad, kan jag tro, men i stället kände jag mig riktigt nedstämd. Jag kunde ej undgå den tanken, att det, jag hade att säga, måhända skulle för alltid afbryta mitt umgänge med dessa älskvärda kvinnor, som spridt ett så vackert solsken öfver mitt lif på gamla dagar. Ty hvad skulle

de i sina nya, ståtliga förhållanden väl med gamle Nappe att göra? Nu skulle de minsann få annat umgänge — unga män, eleganta män, som kände konsten att vara älskvärda, bereda nöjen, göra lifvet till en festdag.

Jo det där var just snygga tankar, min kära Nappel Jag beskyller Knebel för att vara en egoist, och så är jag många, många gånger värre själf! Gick jag inte där och formligen grände mig öfver den lycka, som väntade mina snälla väninnor, i stället för att fröjdas därat!

Det är sannerligen rätt åt dig, Nappe, att de glida ifrån dig! Du är inte värd den vänskap de skänkt dig, min gubbe! Det är just, hvad du inte är!

XVI.

Jag utför min ambassad och lyssnar till ett tämligen larmande samtal mellan ett par pratsjuka delar af mig själf. — Skomakar Åström sätter mig myror i hufvudet. — Hvad flickorna sade och hvad jag svarade. — Förebåelser och glada drömmar.

Jag ansåg det bäst att uträtta mitt arbete utan att töfva och styrde sålunda kosan rakt på Pålsons hem utan att först gå upp till mitt. Flickorna voro båda inne, som de nu för tiden nästan alltid äro, och den sjuke sof, hvilket ju allt gynnade det allvarliga samtal, för hvars skull jag kom. Jag hade ej gjort upp någon plan, ej räknat ut på hvad sätt jag skulle komma fram med de viktiga saker, jag hade att förtälja. Jag gjorde heller inga andra förberedelser än att bedja dem skänka mig hela sin uppmärksamhet, ty jag ämnade tala om ting, som voro afgörande för hela deras lif. Och så berättade jag att jag nyss talat med deras morfar samt framförde så noggrant, som det stod i min makt, hans frikostiga anbud till dem och deras far, bjudande till att ej glömma ens den minsta detalj.

När de först fingo höra att Knebel sändt bud på mig, och jag nämnde att det skett för att tala om dem, slog det dem med häpnad. Men sedan lyssnade de tyst och utan afbrott till min berättelse, och deras ansikten återspeglade tydligt den spända uppmärksamhet, som de skänkte mina ord.

I enlighet med mitt löfte till Knebel inskränkte jag mig ej till att blott framlägga hans anbud, utan jag sökte ock att efter bästa förmåga riktigt hålla i dagen de stora fördelar, som detsamma erbjöd icke allenast dem själfva utan också deras far. Särskildt uppehöll jag mig vid löftet om vård och hjälp åt honom under hans sjukdom; och af de blickar, de vid mina ord härom kastade på hvarandra, fann jag, att där låg för dem kärnpunkten i det hela.

När jag slutat, sutto vi alla tre tysta en stund. Så bröt Elsa plötsligen ut i krampaktig gråt och kastade sig om halsen på sin syster, som också kämpade med frambrytande tårar, ehuru hon med stor ansträngning lyckades hålla dem tillbaka.

En bra egendomlig syn i alla fall — att finna ett anbud om att med ett slag ryckas från fattigdom till rikedom hälsas med utbrott af sorg och bittra tårar! Så eget kan det nyckfulla ödet ibland ställa till det här i världen. Dessa båda flickor hafva antagligen ej mera än människor i allmänhet något emot att få njuta af lifvets solsida; och när nu tillfälle därtill en gång erbjuder sig, skall det ske under sådana omständigheter, att det framlockar bedröfvelse i stället för glädje! Vi lefva ändå i en bra konstig värld!

Så satt jag där och såg på de unga och tänkte dystra tankar om lifvet och dess vedervärdigheter. Då gjorde sig Ingrid sakta lös från systemens omfamning, lade hennes hand i sin och såg på mig med en fuktig blick ur sina stora ögon.

»Tack,» sade hon. »Tack för er godhet mot oss och för att ni nu som alltid velat handla till vårt bästa. Vill ni råda oss i denna sak?»

Det ville jag visst, och jag hade ju redan gjort upp för mig, *hur* jag skulle råda dem — nämligen att antaga morfaderens anbud. Men ändå dröjde jag med svaret, och mycket tydliga blefvo ej orden, när de kommo fram.

Det gjorde för öfrigt detsamma, ty Ingrid afbröt mig lifligt.

»Nej, nej!» sade hon i brådsökande ton. »Inte i dag. Först vilja vi tänka själfva, Elsa och jag. I morgon. Få vi då tala med er?»

Naturligtvis svarade jag ja, och så lämnade jag flickorna ensamma med de viktiga tankar, hvilkas resultat skulle afgöra hela deras framtid.

Ni kan lätt förstå, att samma tankar ej heller gäfvö mig någon ro. Mitt praktiska förstånd sade: »Naturligtvis böra de taga emot med uppräckta händer.» Men då hviskade det ur någon känslans vrå inom mig: »Ja, men skola de öfvergifva sin gamle far för gods och guld?» Förståndet tog naturligtvis mycket illa vid sig. »Slidder sladder!» sade det i myndig ton. »Gubben får ju allt hvad han behöfver, och det i mycket högre grad än de nu kunna förskaffa honom!» Men då hördes det på nytt ur den där vrån: »Om de nu taga emot Knebels villkor — kallas det ändå inte att uppoffra fadern för att de själfva skola få det bra?» Hvarpå förståndet mycket argsint genmälde: »Uppoffra! Prat! Tvärtom länder ju allt just till gubbens fördell!»

Och på så sätt fortgick denna angenäma inre konversation, utan något resultat, tills jag i full förtviflan tog hatt och rock och gick ut för att låta friska luften skingra mina tankar.

Jag gick öfver gården för att se ljusen brinna i Pålsons fönster. Det var ju rakt ingen nytta till, det visste jag, men jag kände liksom ett behof att åtminstone på detta vis sätta mig i ett slags förbindelse med flickorna — öfvertyga mig om att de sutto därinne och tänkte på samma sak, som plågade mig så svårt. När jag kastat en blick på fönstren, gick jag ut genom porten, och där stod skomakar Åström rökande sin pipa.

»Go kväll!» sade han och lyfte på hatten. »Hur står te?»

»Tack,» svarade jag. »Det kunde nästan vara bättre.»

»Därinne med!» yttrade skomakaren och pekade med tummen öfver axeln bortåt Pålsons till.

»Ja, tyvärr!» svarade jag.

Så stodo vi där och tittade på hvarandra en stund, och skomakaren smackade och såg energiskt på sin korta kritpipa, hvilken genom långvarig och trogen tjänst erhållit denna kolsvärta, som utgör herrar rökares förtjusning. Slutligen tog han pipan ur munnen, utslungade konstfärdigt mellan framtänderna en lång, kraftig spottstråle, torkade sig betänksamt om läpparna med afvigsidan af handen och sade långsamt:

»Jag har tänkt möcke på den därige saken.»

»Hvilken sak?» frågade jag.

Han pekade ånyo med tummen bort åt Pålsons.

»Domses!» sade han.

»Jaså!» sporde jag afvaktande.

»Det är allt bra svårt för dom å ha't som di har't, när di har en så rik släkting. Där ser en!»

»Hvad ser man?» frågade jag tämligen barskt, ty jag tyckte ej riktigt om hans ton.

»Jo, en ser, att det blir inte bra mä te å hoppa sta å gefta säj så där på en flax. Se nu bara: Pålson är en så bra kar, som nå'n kan vara, för allt hvad jag har sett. Och tösera är så bra, som några flecker kan vara, det vet vi med. Och ändå har detta häringa geftermålet för så många år sen vändt opp å ner på allt ihopa för dom. Och mest synd är det om fleckera, för di kan ju inte hjälpa't e smul.

»Nej!» fortfor Åström efter ått ha med ett bloss ur pipan klargjort tankegången. »Nej! Förstånd ska det te i så'nt också. Å gammelt folk har bättre förstånd än ungt, därför ska ungt folk lyda gammelt folk.»

Efter att med mycken kraft hafva utslungat detta stycke lefnadsvishet, som naturligtvis hade särskild tillämpning på hans dotter och hennes ryss, sade mästern ett kort godnatt och gick med långsamma steg in till sitt.

Och jag å min sida tog en promenad, under hvilken jag öfverraskade mig med att oafbrutet gå och älta skomakarens ord i min hjärna. Sådant intryck hade verkliga uttalandet af den i alla världens tider

förfäktade och bekämpade satsen om de gamles förmynderskap vid de ungas val haft på mig, och det spökade för resten i hufvudet på mig hela natten.

Jag tänkte på samma ämne hela påföljande dag och befann mig dessutom på det hela taget i en högst obehaglig, feberaktig stämning ända tills den timme på eftermiddagen kommit, då jag beslutit mig för att afhämta flickorna Pålsons svar på deras morfars framställan.

Det var med ganska upprördt sinne jag gick ned till dem. Aldrig hade jag i sådan grad som nu gjort klart för mig, hur starkt jag i själfva verket blifvit fästad vid dessa goda, anspråkslösa människor. Deras öde rörde mig som om det varit mitt eget, och ehuru jag väl visste, att antagandet af Knebels anbud skulle i så hög grad omändra mitt förhållande till dem, att däraf troligen skulle blifva kvar på sin höjd blotta skalet — något tillfälligt sammanträffande, några få ord då och då, om ens så mycket — kunde jag naturligtvis ej undgå att inse de stora fördelar för dem, som förändringen innebar, och lyckönska dem därtill.

I denna sinnesstämning gjorde jag mitt besök hos Ingrid och Elsa.

Ett så viktigt ämne, som detta, kunde det ej falla någon af oss in att undanskjuta genom några alldagliga fraser, utan vi grepo oss strax an därmed.

»Nå,» började jag i så lätt ton, jag förmådde antaga. »Nu ha vi väl beslutat oss för att skicka ett stort tack och ja till morfar? Skall jag framföra det, eller kanske ni själfva vilja gå till honom?»

Det var Ingrid, som svarade mig.

»Ja,» sade hon och lade sin arm om systemns lif.

»Ja, vi ha fattat vårt beslut, Elsa och jag.»

Hon hade hittills haft ansiktet vändt mot systemen, men nu såg hon mig rakt in i ögonen med en blick så vacker, så förtroendefull och på samma gång så hjälpsökande, att den rörde mig ända in i hjärtrotten. Hon fortfor:

»Det beslut, hvartill vi kommit, är att ej företaga något annat i denna sak, än hvad ni råder oss till.

Vi veta ju, hur väl ni vill oss, och att ni förstår allting bättre än ett par stackars oerfarna flickor. Därför vilja vi helt och hållet underkasta oss ert råd, om ni vill ge oss det.»

Vid dessa Ingrids ord räckte hon och systemen mig hvar sin hand, som ville de med denna åtbörd helt och hållet anförtro sig åt mig, bedja om min ledning — stackars barn i världens villande skog som de voro.

Men först måste jag lyssna till dem en stund, de ville noggrant beskrifva, hur sakens olika sidor framställt sig för dem själfva under denna natt och dag, då den alltjämt varit i deras tankar.

Hvad skulle väl jag svara? Att jag lofvade att så sant mig gud hjälpe vara dem en ärlig rådgifvare och en redbar vän, det var ju blott föga i gengäld för allt det varma, rika förtroende de satte till mig. Ty hvad förstår väl jag, hvart räcker väl mitt ringa förstånd? På sin höjd att se till ytan af tingen! Men hvad jag förmädde, det ville jag gifva dem, villigt och af öfverfullt hjärta. Mer kunde jag ej. Och har god vilja något värde, så vet jag då att af den varan gaf jag utan att pruta, med fulla händer.

Och så började Ingrid framställa saken, sådan den tett sig för dem, då de i nattens tysta timmar öfvervägt den med hvarandra.

De hade — det var alldeles öfverflödigt af dem att nämna! — under sina öfverläggningar tänkt hufvudsakligen på fadern. För sin egen del voro de alls ej böjda för att flytta till morfadern och underkasta sig hans förmynderskap. Den uppfattning, de fått af honom genom hans oböjliga uppträdande mot sin mäg, och genom honom också mot sin egen dotter, hade gjort att de alltifrån barndomen rent af varit rädda för honom, och de ville långt hellre som hittills lefva af sina händers arbete än hos honom njuta allt möjligt öfverflöd med fara att ständigt vara utsatta för yttringarna af hans härsклыstnad, hvilken, som ju helt naturligt var, framställde sig för dem i en mycket afskräckande dager.

En annan sida af saken, som de ej glömt att taga i betraktande, var om ej de möjligen voro *skyldiga* sin morfar att sprida ljus öfver hans gamla dagar, ifall deras närvaro hos honom kunde åstadkomma detta. På den frågan hade de ej funnit något svar, men det betydde heller ingenting, ty för dem fanns en annan synpunkt, den enda som för dem var afgörande.

Här gjorde Ingrid ett uppehåll och såg tankfullt framför sig liksom för att i sitt hufvud ordna materialet och på så sätt göra sin framställning riktigt klar och tydlig. Det var alldeles obegripligt, hur denna unga, oerfarna flicka, så ovan vid att utförligt framlägga sina idéer om allvarliga ting, nu talade helt metodiskt, med en omsorg som ej uteglömde någon synpunkt och med väl öfvervägda ord, som bevisade, hur noggrant ämnet var förarbetadt i hennes hjärna och hur klar och fullfärdig dess bild där stod framför henne. Denna unga flicka hade med ens blifvit en mogen kvinna, mäktig att med klart omdöme tänka fullödiga tankar på egen hand. Det var sorgen, som bragt henne till mognad — ja, men också *omsorgen*, den af ingen själfvishet grumlade omtanken för hennes gamle far. *Den* styrkte hennes hjärta och förstånd, *den* utpekade för henne rätta vägen, i *dess* ljus gick hon rakt på målet utan att vika hvarken till höger eller vänster.

Hon fortsatte:

»Jag nämnde att vi kommit till det resultat, att för oss gifves endast en synpunkt att se denna sak ur. Den synpunkten är: vår fars bästa. Han har så länge tänkt och handlat för oss, nu ligger han sjuk och maktlös, och vi måste tänka och handla för honom, så godt ett par oerfarna flickor förstå. Vi inse väl, hur svagt vårt eget omdöme är, men vi få hoppas att våra hjärtan, som mena så ärligt, och ert mogna förstånd, som vill oss så väl, skola bistå oss att göra det som är rätt.»

Här såg hon åter på mig med den där trofasta, tillitsfulla blicken, och hennes anspråkslösa, stilla men dock så bestämda sätt och hennes och systemens blida,

liksom förklarade ansikten verkade så starkt på mig, att jag endast förmådde trycka hennes hand och tyst nicka en bekräftelse på hennes vädjan till mig. Och så talade hon vidare:

»Hvad vi således uteslutande ha att hålla oss till är det löfte, vår morfar gifvit rörande pappa. Genom hans mellankomst kan ju åt honom beredas bättre vård och sorgfriare ålderdom, än vi med aldrig så tråget arbete någonsin kunna åstadkomma. Och mot *detta* ha ju våra personliga åsikter ingenting att betydä.»

»Ni antaga således tillbudet?» frågade jag, då hon här ånyo gjorde ett uppehåll.

»Om ni råder oss till det — ja!» svarade Ingrid. »Men först skall ni få höra, hvad vi vidare tänkt och talat om. Det duger ju ej att afgöra denna sak utan att låta hufvudpersonen få sitt ord med. Nu är ju stackars pappa så sjuk, att vi måste tänka och handla för honom. Och så försökte vi i natt att sätta oss in i hans tankegång, Elsa och jag. Först frågade vi oss: 'Skulle han blifva nöjd åt att vi antoge morfars erbjudande?' Och härpå svarade vi båda två, att han skulle bli glad för vår skull — för att vi finge det så bra, förstår ni. Tror inte ni det också?»

Jo, det trodde och visste jag; och det sade jag henne.

»Men tror ni, att han också skulle bli glad däröfver för sin egen skull?» fortfor Ingrid. »Tror ni inte, att han hvarenda dag under hela sitt lif skulle sakna sina flickor? Tror ni att några läkare eller läkemedel eller bad och kurorter skulle göra honom sådan han fordom var, om vi öfvergäfve honom? Tror ni att han skulle uthärda skilsmässan — en *sådan* skilsmässa — från oss, utan att hela hans lif blefve förstördt däraf? Nej, han skulle ej kunnat bära det, om han varit frisk — och nu, när han är sjuk, kan han det ändå mindre!»

Hennes röst hade blifvit lifligare, kinderna hade från att vara bleka fått en hög färg, ögonen glänste

och hela hennes väsen tillkännagaf en häftig ifver, en stark åtrå att riktigt föra mig in i hennes tankegång.

»Han skulle söka öfvertala oss, om han visste hvad det är fråga om och hade kraft därtill. Men tror ni — säg, *tror* ni, att han skulle uthärda att skiljas från oss?»

Jag påminde henne om, att de flesta fäder måste skiljas från sina barn — till exempel genom de se-nares giftermål.

Ingrid slog afvärjande från sig med handen:

»Detta blir ej en *sådan* skilsmässa! Detta är något helt annat ... detta blir som om vi ej längre vore hans barn.»

Hon hade rätt; och jag kunde nu ej finna på något annat än att framhålla Knebels löfte att de skulle få besöka sin far, så ofta de ville. Jag kände, hur lam denna invändning var, och detta gjorde den just ej kraftigare i min mun. Men jag ansåg det vara min plikt att framhålla så många skäl som möjligt för ett antagande, och hon lyssnade utan att afbryta mig. När jag slutat, utbrast hon för första gången under samtalet med något spår af häftighet:

»Besöka? Ja visst! Och *det* skulle ersätta för honom vårt samlif, våra omsorger! Jag vill blott tänka på *honom* nu — hur skulle han känna det, om vi lefde i nöjen under det han tillbragte sina dagar i öfvergifven ensamhet? Jag talar ej om hur bittert det skulle kännas för *oss*, om vi visste honom kanske ligga där sjuk och längta efter sina flickor. Tror ni att någon sjukvård, några läkemedel i världen skulle förmå att bota den sjukdomen?»

Åter hade hon rätt. Jag visste och kände det. Att på detta sätt skiljas från sina döttrar skulle för den gamle musikläraren vara döden. Alla de vackra förståndsskäl, hvarmed jag försett mig, sjönko inför detta faktum med ens ned till värdelösa fraser. Jag hade ej ett ord att säga: jag teg.

Ingrid vände sig till sin syster.

»Har jag nu uttalat just hvad vi kommo till i natt?» frågade hon.

»Ja!» svarade Elsa och smög sig närmare intill Ingrid. Hon uttalade ej mera än detta enda lilla ja; men det kom också så klart och bestämdt, att intet tvifvel kunde råda om de båda systrarnas enighet i denna punkt.

»Då har jag sagt allt hvad jag ville säga,» återtog Ingrid. »Detta är nu det resultat, som vi kommit till. Vill ni nu pröfva det med ert mogna förstånd och säga, hur vi skola bete oss?»

Detta yttrade hon till mig med sin milda, vackra röst, och hon tillade ännu något om att de litade på att jag skulle fälla mitt omdöme med hjärtat lika mycket som med förståndet — det voro de säkra på, sade hon, och därför hade de lagt sin sak i mina händer. Ty utan råd vågade de ej fatta det afgörande beslutet.

Att jag skulle döma med hjärtat! Jo, vid min själs salighet, det ville jag! Hvad betydde väl här förstånd och världserfarenhet och sådant! *De* hade dömt med hjärtat — och de hade funnit det rätta. Skulle då jag komma fram med ömklig världsklokhet och söka leda dem vilse — skulle jag på nytt försöka bjuda dem ljus från de timliga fördelarnas eländiga dank, då de som bäst vandrade i skenet af den uppoffrande kärlekens och de ädla uppsåtens klara sol?

Nej! Så kalladt praktiskt folk må rynka på näsan aldrig så och tala om dum sentimentalitet — men jag skulle i den stunden hellre ha bitit tungan af mig än jag velat säga en enda stafvelse af annan mening än de få ord, jag yttrade:

»Ni ha rätt!» sade jag. »Gud välsigne er! Ni ha rätt!»

Nu var det min tur att trycka deras händer, och jag skäms ej för att erkänna, att ett par tårar runno utför mina kinder.

Jag har ej kunnat här återgifva de båda flickornas ansiktsuttryck under det att Ingrid talade, icke heller

tonfallet i hennes röst eller den djupa underström af känsla, som uppbar hvarje ord. Men, allt detta tillsammans hade gjort hennes tal så gripande, kommit det att tränga så rakt in i mitt hjärta, att det blef för varmt därinne. Det var som om denna löjliga gamla tingest skulle ha sprängts i bitar, om jag ej fått gifva luft åt de känslor, som i detta ögonblick rörde sig därinne. Jag tänkte hvarken på tid eller plats eller att Elsa var närvarande — jag *måste* yppa hvad jag så länge känt; det bröt sig rent af fram med våld.

Och så bekände jag då, hur jag, stackars förtorkade träd, älskade denna blomstrande ranka och bad henne söka stöd hos mig. Jag sade henne, hur jag väl ihågkom skillnaden i ålder mellan oss och att jag tänkt tuga, men hur hon denna dag så öfvervåldigat mitt hjärta, att det blifvit upproriskt emot mig och jag ej förmådde hålla tillbaka dess röst. Jag bad henne betänka allt, öfverväga allt — att hon var ung och jag gammal, så gammal att jag kunde vara hennes far; och jag erkände att det blott var en enda sak, som kunde tala till ursäkt för mig: min varma önskan att stödja och hjälpa dem alla i denna pröfningarnas tid. Jag bad henne ej svara genast, utan att taga sig så lång betänketid hon själf önskade, och jag besvor henne att tro, att om hon också ej kunde bifalla min bön och blifva min maka — jag insåg ju så väl själf det dåraktiga i mitt förslag! — hon dock skulle göra mig den rättvisan att alltid betrakta mig som sin bästa vän, villig att råda och hjälpa i allt, så långt min förmåga sträckte sig.

Hon ville svara, men jag lade handen på hennes mun och bönföll, att hon ej måtte säga ett ord just nu. Och så tog jag afsked med ett försök till skämtsamhet, som aflopp särdeles otympligt.

Så länge jag lefver skall jag ej glömma de båda systrarna, sådana de tedde sig för mig då jag lämnade dem. — Elsa stödjande sig mot en stol, aldeles handfallen blickande än på systern, än på mig; Ingrid

stående midt på golvet med de sammanknäppta händerna tryckta mot bröstet, seende mig rakt i ansiktet med sina stora ögon, leende på detta milda, stillsamma sätt, som på den sista, sorgliga tiden efterträdt hennes forna strålande löje — med högre färg på kinden och i en halft framåtlutande ställning, som stode hon i begrepp att hejda mig, springa efter mig, hålla mig kvar.

Men hon rörde sig ej, sade intet, och jag gick — gick upp till mitt ensliga hem för att där genomgå och åter genomgå allt det märkliga, som denna eftermiddag medfört.

Där satt jag nu framför min brasa; och allt efter som timmarna skredo, lugnades också svallet i mitt blod och jag började åter tänka sansadt och nyktert.

Det blef just inga glada tankar. Jaså! Jag hade således ej kunnat tåga. Jag hade varit förmäten nog att bedja denna unga flicka dela min alderdoms dagar; ty jag skulle ju hinna blifva gubbe, innan hon ännu hunnit ur sin kraftigaste ungdom. Detta gick väl dock an. Ett anbud kunde man ju alltid äga rätt att göra; hon behöfde ju bara säga nej. Men hade jag ej passat på att öfverrumpla henne just vid ett tillfälle, då hon ej rädde öfver sig själf — då hon kunde anse det vara en plikt att offra sig för att bringa hjälp åt sin far! Ty jag hade ju penningar, jag kunde ju bistå honom och hade till och med framställt det till min förmån — och en förening med mig var dock något helt annat än att emottaga Knebels anbud. Jag var ju hennes fars vän; vid min sida kunde hon vara hans dotter lika fullkomligt som nu och med större förmåga att vara honom nyttig.

Visserligen hade jag ju bedt henne vara öfvertygad om, att min hjälp ej skulle svikta vare sig hon antoge eller förkastade mitt anbud. Men antaget till och med att hon trodde mig om så godt, att hon litade på detta löfte — skulle hon dock ej anse sig tvungen att uppoffra sig, att gifva sig själf som betalning för min hjälp åt fadern?

Jo, det var just en vacker kärlek, jag lagt i dagen!

Till alla hennes öfriga sorger och bekymmer har jag nu ytterligare fogat detta; och just i denna stund sitter hon antagligen där nere och gråter i sin systers famn öfver sin förlorade lefnadslycka, som sköflats af en själfvisk gammal kärleksnarr med hjälp och stöd af hans penningar.

När jag genomläser de ord, jag här ofvan nedskrifvit, finner jag, att de just ej förklara så synnerligen mycket af hvad jag denna kväll kände, där jag satt framför min brasa. Men jag skrifver ej om dem; jag låter orden stå kvar, så matta de än äro. Ty om jag än skrefve och ströke ut och skrefve om igen till sista sekunden af mitt lif, skulle jag ändå aldrig finna uttryck målande nog för att beskrifva allt det, som i denna stund rörde sig i mitt bröst: blygsel, själföföbräelser, vrede öfver min eländiga svaghet att ej kunna tåga, formliga kval vid tanken på den strid, som hon måhända i denna stund utkämpade med sitt unga hjärta. Allt detta fanns därinne blandadt tillsammans till en fruktansvärdt aggande känsla, ur hvilken då och då en eller annan af de olika beståndsdelarna stack upp gadden för att riktigt stinga till.

Men begrafvet under allt detta lag någonting, som med långa mellanrum gjorde små försök att vältra undan de kvalfulla betraktelserna och komma ofvanpå. Till en början förstod jag knappt, hvad det var för något. Men så tittade jag nogare efter. Och se! Det var den allra som dvärgaktigaste lilla tomtebisse, som kallade sig själf Hopp och som hviskade: »Minns du den blicken, hon kastade på dig, då du gick? Minns du, hur varm den var? Kanske... kanske blir det här inte en så stor uppoffring för henne, som du tror! Kanske kan hon glädjas också åt skänken af ett gammalt hjärta, blott hon vet att det älskar henne? Och det gör ditt! Den saken kan du då ändtligen ej resonnera bort!»

Så hviskade den där lille tomtebissen till mig; och han kröp med mig under täcket, då jag lade mig, och tog visst plats alldeles midt öfver mitt hjärta och

tisslade och tasslade och gjorde sig angenäm för detta svaga käril under min sömn. — Jag har skäl att tro så, ty jag hade hela natten riktigt glada och trefliga drömmar — alldeles som om jag varit en riktigt ung, vacker, lycklig fästman, och inte en gammal fuling på öfverblifna kartan, som borde skämmas sina ögon ut för det att han gifvit sig in på kärlekens vädjobana, när han ändå för länge sedan växt ur giljarkläderna och gjorde rättare i att sitta ensam all sin tid och draga så mycken trösterik lärdom han kunde ur ordspråket: »som man bäddar, får man ligga».

XVII.

Blandade känslor, samt bref och svar. — En dvärg, som blir en jätte, och hvad Ingrid hade att säga. — En oförgätlig stund. — Hvad Elsa gjorde, och hur vi alla voro nöjda och belåtna. — Fru Holm är föremål för milda tankar och får absolution. — Luftslott, och en snäll flickas planer för andras lycka. — Vår och sommar komma och vännerna fara.

Hur än tomten hviskade under natten, var det i alla fall med mycket märkvärdiga känslor jag steg upp morgonen därpå, sedan jag mornat mig och fått skärskåda sakerna vid fullt dagsljus. Det där intrycket af blygsel hade återkommit än starkare än i går, och rent ut sagdt skämdes jag nästan för att se i spegeln och där betrakta dragen af en, som gjort sig till älskogsgäck på gamla dagar.

Naturligtvis hvarken ville eller borde jag under närvarande omständigheter besöka flickorna, förrän de sände bud på mig; men jag skickade i stället ned min tjänstflicka för att efterhöra Pålsons tillstånd, och med henne ett bref till Ingrid, hvari jag upprepade hvad jag sagt kvällen förut: att hon borde vara fullt öfvertygad om, att min vänskap och all den hjälp, de ville emottaga af mig skulle fortfarande som hittills stå dem till buds, hur än hennes svar mände utfalla. Och föredroge hon att alls ej svara, så skulle jag veta att tolka detta tysta nekande.

Detta tillägg i mitt bref synes ju vittna om en synnerligen ädel omtänksamhet för att skona Ingrids

känslor; men jag fruktar att jag hittade på utvägen med detta tysta nej mycket mera för min egen än för hennes skull. Det var den feges utväg att få en liten galgenfrist. Tystnad från hennes sida kunde ju ändå för någon ringa tid medföra en blek skymt af hopp. Det kunde ju tydas så, som om hon funderade på saken; och denna ömkliga räddningsplanka kastade jag verkligen ut åt mig. Så man kan förstå att mina förhoppningar ej just voro af allra tvärsäkraste slaget.

Alla de gamla tviflen och förebräelserna från gårdagen voro nu åter i fullt arbetet. Det var, som man torde finna, ingen synnerligen välsmakande blandning, jag kokat ihop åt mig; och den satt jag nu och sörplade i mig i småklunkar, så att jag blef riktigt hjärt sjuk.

Det dröjde emellertid ej länge, innan flickan kom tillbaka; och hon medförde ett par hastigt nedkastade rader från Ingrid's hand. De innehöllo blott följande ord: — »Hvarför kommer ni ej själf?» och så hennes namn inunder.

Det var allt — så litet och dock så mycket! Ty skulle hon väl ha skrivit så, om hon ej gynnsamt upptagit mitt frieri? Skulle hon, om hon tänkt svara nej på min anhållan, ej hellre begagnat tillfället att göra detta skriftligen eller, än bättre, följt den af mig föreslagna utvägen att helt enkelt tiga?

Och nu stack det där hoppet, som förut varit så obetydligt, helt djärft upp sitt hufvud och antog en helt triumferande min. Det växte så raskt, så ni kan aldrig tro det. Den lille bytingen formligen svällde och tog för sin del hela min själ i utrymme; körande på porten både räddhaga och betänkligheter; och han satte sådan kraft och fart i mig, att det var med steg, hvilka i sin ungdomliga lätthet rent af gjorde narr af mina år, som jag skyndade ner för att från Ingrid's läppar höra hennes svar.

Hur hoppfull jag än var, grep mig dock vid dörren till hennes bostad en rent af barnslig blyghet, rädsla eller hvad jag nu skall kalla den egendomliga

beklämdhet, som ett ögonblick höll min hand tillbaka från dörren och ingaf mig en stark frestan att vända om, att uppskjuta besöket. Men så skämdes jag öfver min feighet och knackade på.

Det var Ingrid själf, som öppnade för mig.

Hon var blek, som hon ständigt varit den senaste, sorgliga tiden. Men hon log emot mig med något af det gamla löjet, då hon räckte mig sin hand, och hela hennes sätt bjöd ett så tydligt välkommen, att hennes läppar ej behöft uttala ordet — ehuru de dock gjorde så, och det i en frimodig, trygg ton, som med ens jagade bort all min försaghet. Detta hjärtliga, förtroendefulla välkommen lät på en gång stå klart för mig, att hvad svar hon än hade att lämna mig, så var dock intet rubbadt i vårt vänskapsförhållande. Hon satte sin lit till mig nu som förr, det sade mig blicken ur hennes öga och hennes läppars leende; och detta gjorde mig på en gång så lätt om hjärtat, att — så besynnerligt det än kan låta — oron för hvad svar hon skulle ge mig för ett ögonblick trängdes alldeles åt sidan, blef en fullständig bisak. Jag kände mig som om jag i går förolämpat henne och nu fått full visshet om att hon förlät och glömde — att hon ej räknade det så noga med en gammal vän. Och jag trädde fram i rummet nästan med half förtröstan om att hon skulle tala om andra ämnen och låta den sak, hvarför jag kommit, begravas i glömskans djup.

Ingen utom vi fanns i rummet. Hennes far låg naturligtvis i sin säng, och Elsa satt troligen hos honom. Åtminstone syntes hon ej till.

Så togo vi plats, Ingrid och jag; och jag satt där i beråd om, hur jag skulle börja samtalet.

Men ur den svårigheten hjälpte hon mig. Det var hon, som bröt tystnaden med att tacka för brevet, som min jungfru burit till henne. Hennes röst, alltid mild och melodisk, ljöd så innerligt varm, när hon framförde detta tack, hennes kind återfick därvid rod-naden från forna, glada dagar, och hennes blick hvilade

så förtroendefullt på mig, när hon fattade och tryckte min hand, att hon föreföll mig rent af som ett högre väsen och allt själfviskt begär att äga denna ljufva flicka, att bedja henne uppoffra sin härliga ungdom för att med dess ljus upplifva min ålders höst i detta ögonblick vek långt, långt undan. Åtminstone i den stunden menade jag fullt ut hvad jag sade, då jag bad henne glömma min bekännelse af i går, försöka utplåna de orden ur sitt minne och låta mig få fortfarande vara blott hennes trofaste vän samt ett stöd för henne och hennes närmaste så långt min förmåga räckte.

Hon hörde uppmärksamt på mig en stund. Men så lade hon sin hvita lilla hand på min mun med något af den forna skalkaktigheten i minen; och så sade hon:

»Nej, nej! Tyst nu! I dag är det min tur att tala!»

Hon gjorde ett ögonblicks uppehåll, fattade båda mina händer och såg mig rätt in i ögonen. Det låg något så hänförande blygt och dock rättfram i blick och i stämma, i hela hennes sätt, när hon nu i allvarlig, långsam ton uttalade dessa ord:

»Tack för det öppna, manliga anbudet; tack för hvad jag fått höra i dag; tack för all godhet och redlig vänskap! Om en fattig flicka som jag är något att äga, så tag mig! Jag skulle önska att jag vore en mycket, mycket värdefullare ting, än jag är. Men jag skall bjuda till, jag skall ärligt försöka att alltid ... alltid ...»

Hennes fingrar slöto sig fast om mina, hennes ögon fylldes af tårar, och snyftningar hindrade henne att fullborda meningen. Men hvad behöfde jag ord! Hela hennes sätt, hennes tårar och leende, hennes kropps darrning gäfvade ju det bästa svar, fyllande mitt hjärta med jublande fröjd.

O så mild och god, så trofast och redlig, så äkta kvinnligt öm och tillgifven hon satt där framför mig. Min dyrbara flicka! Om jag så lefde tills jag

blefve hundra år, och hundra år därtill, skulle jag aldrig, så länge mina sinnen stode mig bi, kunna glömma din ljufva bild, sådan den visade sig för mig denna lycksaliga stund. Inga tider kunna utplåna minnet af ditt hulda leende, din ömma, tårade blick och ljudet af de tillgifna, välsignade ord, som din mjuka stämma uttalade med sådant djupt, hjärtligt allvar. Matte, då jag en gång blundar in i den eviga sömnen, du visa dig för min själs öga sådan, som jag såg dig denna morgon! Matte då din älskade bild bortjaga ångrens och fruktans skräckskepnader från min hufvudgård och stanna kvar hos mig som en vänligt leende dröm i den sista, långa natten!

Jag slöt henne till mitt hjärta och kallade henne min egen dyra, älskade flicka; jag kysste tårarna från hennes ögon och kinder och smekte hennes hår. Och Han, som ser till det innersta djupet af människornas själar, som ransakar hjärtan och njurar, vet, att jag i den stunden svor en dyr ed att värda denna ljufva blomma som min högsta skatt och att åtminstone i den minuten min själ var fri från själfviskhetens styggelse, att all min diktan och traktan var att offra min lefnad åt hennes lycka.

Ännu en stund fingo vi vara ensamma; och man kan förstå att vi använde tiden på bästa sätt. Något egentligt kärleksjoller kan jag ej kalla det samtal, vi förde med hvarandra. Visserligen omtalade jag, hur hennes bild bott i mitt hjärta nästan från första stund jag såg henne, och hon talade om, hur hon strax fattat förtroende för mig, hur hon... Nå, det hör inte hit! Jag har i manuskriptet strukit hvad hon sade. Det kunde se ut som skryt, om jag upprepade hennes yttranden; och dylika stunders förtroenden äro dessutom heliga ting, afsedda för tvenne hjärtan och ej för den skvallrande trycksvärtan.

Alltnog, vi talade litet om det gångna och det närvarande och mycket om framtiden. För den lade vi djupsinniga råd, och naturligtvis hade min fästmö — så underligt att nedskrifva de orden: min fästmö!

— först och främst sin far i tankarna. Hur vi än ordnade framtidsplanen, var han alltid med som hufvudfigur. Och nu hade jag ju rättighet att hjälpa; nu skulle jag ju blifva medlem af familjen!

Hur vi ordnade och uppgjorde planer, så gick tiden; och rätt hvad det var öppnades dörren och Elsa instack sitt ljuslockiga hufvud för att omtala, att pappa sof lugnt. Hon föreföll ej det ringaste förvånad öfver att se mig, så jag begrep nog, det system för henne omtalat att hon skickat bud på mig. Men nyfiken såg hon ut, det gjorde hon — riktigt nyfiken. Hon tittade än på Ingrid, än på mig; och då hon af våra ansikten kunde förstå, att allt var i ordning mellan oss, gick hon raskt fram till mig, slog armarna kring min hals och gaf mig en duktig kyss. Helt ogeneradt och familjärt gjorde hon det, utan spår till tvekan eller försagdhet, alldeles som om förlofningar varit en daglig företeelse där i huset och hon genom ofta upprepade erfarenhetsrön blifvit till punkt och pricka förtrogen med, hur en syster i dylika fall skulle bete sig mot sin blifvande sväger.

Och så voro vi tre om att bygga planer för framtiden och sutto ännu länge kvar vid denna angenäma sysselsättning.

Hvad flickornas far beträffar, var han allt för sjuk och hans hjärna allt för svag för att något meddelande om förlofningen skulle kunna göras honom. Men äfven utan hans vetskap kunde vi här handla med full trygghet; ty det visste vi, att han aldrig skulle vilja lägga något hinder i vägen för vår förening.

Det var en lycklig dag — fast lyckan var blandad med vemod, ty sjukdom och kanske död stod ju på vakt vid en bädd i nästa rum och lade en dämpare på glädjen. Men det oaktadt fyllde oss dock vår stilla lycka med glädje, och vi sågo alla tre framtiden genom hoppets rosenfärgade glas. Och när jag till sist gick min väg och Ingrid med afskedskyssen bad mig komma åter på eftermiddagen, bar jag med mig i mitt hjärta en känsla af fröjd, af upphöjd, ren lycka,

som jag aldrig förr erfarit och som gjorde mig på samma gång så vek och så öfversäll, som hade all jordens glädje tagit säte i mitt bröst och manat mig att dela ut däraf åt hela världen.

Jag vill ej längre uppehålla mig vid denna här-
liga, lyckofyllda dag. Tanken därpå gör mig senti-
mental — och femtiårig sentimentalitet är, fruktar jag,
ingen eftersökt vara. Vare det nog sagdt, att jag ända
till den tid, då jag åter skulle besöka min kära flicka,
satt ensam hemma hos mig och fortsatte luftslots-
arkitekturen så duktigt, att bestämdt mången tjuguarig
byggmästare ej mäktat uppföra mera sagolikt skim-
rande och härliga chateauer. Och all den sällhet, som
satt bo inom mig, gjorde mig försonligt stämd till
och med mot fru Holm, så att jag rent af med en
känsla af ruelse tänkte på, hur den viktiga förändring
i mitt lif, som snart förestod, ju skulle sorgligt åter-
verka på min hushållerska genom att beröfva henne
sin anställning hos mig. Så vekt och förlåtande var i
denna stund mitt sinne, att jag icke allenast tillgaf
henne alla de förargelser hon gjort mig, utan verkligen
också funderade på att leta ut någon belöning åt henne,
något slags skadeersättning för hvad hon förlorade.

Och något kraftigare bevis för att jag verkligen
befann mig i sjunde himlen torde ej vara möjligt att
framlägga. Ty den malört, som denna kvinna dag-
ligen blandar i den bågare, hvarur min tillvaros vin
bjudes mig, är af allra bittraste slag. Jag har alltsedan
de allra första af dessa mina anteckningar med full af-
sikt underlåtit att nedskrifva något om denna förskräck-
liga människa; ty hvarför skulle jag reta upp mig med
att genom att sätta dem på papperet än en gång
genomgå alla de förargelser, hon dagligen bereder mig?
Mången ungarl, som varit eller är i min ställning,
känner dem säkerligen af egen erfarenhet, och för
lyckligare lottade dödlige skulle de i allt sitt raffine-
mang förefalla otroliga. Och någon fläck på mitt an-
seende för sanningskärlek vill jag ej ha — åtminstone
icke för en fru Holms skull. Därför har jag tegat.

Och i denna sälla stund förlät jag henne allt. Att jag öfverraskat henne med att sticka sin långa näsa i bref, som jag glömt läsa in, att hon bittida och sent snokar efter hemligheter i alla lådor, som jag råkar låta stå öppna, och regelbundet (pigån har berättat det för någon, som berättat det för mig!) hvarje morgon, då kläderna äro ute till borstning, ransakar mina fickor, att hon, som jag fått höra, för hvar och en som vill lyssna därpå till det bästa utlägger mina klubbafatnar och våra små — tyvärr försvunna! — musikaftnar, utmålade dem såsom bacchanalier af vildaste slag samt åjande sig öfver mitt »nattsvirande» och dylikt; att hon samvetslöst och grundligt tullar mina spritvaror och gör mitt hushåll så kostsam, som lefde jag hvarje dag i de mest sybaritiska njutningar; att hon (också erfaret på pigvägen!) helt kamratligt snyter sig i mina näsdukar, begagnar mina tofflor (och kippar duktigt ned dem!) samt gör mig den äran att på sin matronekropp — bära mina ylletröjor (!) . . . allt detta förlät jag henne i dag i klump och tänkte, som sagdt, till och med på en belöning åt henne.

Sådant är den lyckliga kärlekens förmildrande inflytande!

Och jag var lycklig — riktigt lycklig. All den tvekan och hänsyn, jag förut känt, hade försvunnit. Jag tänkte ej på mina år, jag kände mig ung på nytt, all den spänstighet, all den sinnets lätthet, som annars blott tillhör lifvets första skeden, tycktes ha kommit åter. Och jag lade sten på sten till mina luftslott, de blefvo så höga som himlen och så granna som tjugu, trettio års återhållen fantasi kunde utstyra dem. Och i deras glänsande salar vandrade jag kring vid de smältande tonerna från förhoppningarnas synnerligen väl samspelta orkester med Ingrid vid min arm.

Denna angenäma promenad fortsattes på kvällen nere hos min fästmö och hennes syster. Vi gjorde på nytt upp planer och lade råd, och Ingrid och Elsa blefvo under denna behagliga sysselsättning nästan åter

mina glada flickor från den tid, då deras far ännu var frisk och kry.

Och dessa förtjusande samtal fortsattes hvarenda dag. Dock må ni ej tro att vi voro nog självviska att uteslutande sysselsätta oss med våra egna värda jag, min fästmö och jag. Ja, det vill säga: när jag skrifver *vi*, menar jag egentligen att det var Ingrid, som städse förde samtalet på att vi också hade andra att tänka på.

Vi gjorde naturligtvis upp planer för pappa Pålson, hur han, så snart det varma vädret ville infinna sig, skulle föras till en badort, som läkarne anbefallt, och att flickorna skulle följa med honom. Men vi talade också mångt ord om vår syster Elsa och hennes Adolf och om Lina Åström och Rowski. Att Elsas framtid ständigt skall vara i Ingrids tankar, förstås af sig själf, men äfven för skomakarens dotter och hennes käraste ömmar hennes varma hjärta — som det gör för allt och alla, där hjälp behöfves — och många och långa äro de rådplågningar, vi haft i dessa ämnen.

Med gamle Pålson vill det ej blifva bättre, och om förlofningen vet han ännu ingenting. Någon gång har jag gått in till honom, och han har då oftast känt igen mig, men det är också allt.

Och så ha vintermånaderna gått, eftermiddagarna ha sträckt ut sig på längden och snön har smält bort.

Och våren trängde sig så småningom fram med rusk och regn men också ibland med hög himmel och ljumma fläktar. Så en vacker dag fick han riktigt föfäste på rama allvaret, strödde blommor omkring på falten ute på landet och kom träden i stadsplante-ringarna att knoppas och löfvas. Och fåglarne kommo hem från sina långfärder, ljusa kläder syntes på promenaderna, och äfven de försiktigaste läto taga ut innanfönstren.

Innan vi visste ordet af, var det full sommar, och då fingo vi brådtom att göra i ordning allt till Pålsons resa. Så for han i väg, nästan utan medvetande om hvad som föregick, och flickorna följde honom.

Och där stod jag vinkande på stranden, när båten lade ut, väntade och viftade med näsduken så länge jag kunde skönja den allra svagaste strimma af röken, och gick därpå hem med en känsla af öfvergifvenhet, starkare än jag någonsin erfarit i hela mitt lif, hur ensamt jag än i alla tider framlevvat det.

Det var sant! Jag glömde tala om att flickorna fingo angenämt resällskap. Unge Follin (jag har visst förr berättat, att han är telegraftjänsteman) har fått ett förordnande öfver sommaren just vid den badort, dit de foro, och han följde med båten för att tillträda sin befattning. Således ha de ändå en vän där bland alla dessa vildt främmande människor. Och en sådan behaglig ung man, till! Var inte det tur?

Han vet ingenting om vår förlofning, och det är jag glad åt, ty jag vill ej att den skall blifva bekant därborta på badorten. Jag har ej någon lust att särskildt begäpas som öfverårig fästman, ifall jag gör ett besök där.

Elsas Adolf är den ende, som hittills invigts i vårt förtroende under strängaste tysthetslöfte. Jo, det förstås: för ännu en ha vi omtalat saken. Det är för Knebel. Jag underrättade honom genom bref om förlofningen, på samma gång meddelande att flickorna afslogo hans anbud. Han har icke svarat på denna skrifvelse.

XVIII.

Ensamhetens bitterhet och knepet att förlufva den efter bästa förmåga. — En schangtil herre nedlåter sig till att taga min tjänstvillighet i anspråk. — Den bekymrade fadern sticker en törntag i mitt hjärta. — Kunde det vara han?

Jag behöfver väl ej berätta, hur jag vantrifves sedan flickorna farit bort — eller, hvarför ej säga rent ut: sedan Ingrid rest från mig. Jag säger mig naturligtvis från morgon till kväll, att det hela blott är en tidsfråga, och att hvarenda dag, som går, för mig närmare det sälla ögonblick, då jag skall få återse min ljufva flicka och behålla henne vid min sida för hela lifvet. Men hvad hjälper i sådana fall alla förståndsgrunder? Af hvad värde äro väl de, när man bara längtar och längtar? De äro bosch och intet, mitt herrskap, som ni nog alla pröfvat på en eller annan gång. Icke en härsmån förmå de påskynda de snigelaktiga kamparne framför gamle herr Tidens tunga karet eller på något sätt smörja dess trögullande hjul.

I det fallet äro då *minnena* litet mera användbara. De kunna verkligen en och annan gång sätta en smula fart i timmarnas lopp och få dem att rutscha i väg nog så bra, och jag har också gjort duktig heder åt detta sätt att få den två månader långa skilsmässan att ej förefalla riktigt oändlig. Mången timme under dagens lopp sätter jag mig ned och bara stormtänker på Ingrid; och ni kan förstå, att det blir idel angenäma

tankar. Näst till att se och höra henne, att vistas i hennes närhet och iakttaga alla de tusen små drag af godhet och ömhet, hvaraf hennes lif är sammansatt — näst det är min högsta fröjd att erinra mig henne, med slutna ögon framkalla hennes bild för mig, och åt denna behagliga sysselsättning öfverlämnar jag mig många och långa stunder hvarje dag.

Mången kunde måhända undra på, att jag ej helt enkelt följt med till badorten för att där i vidsträcktaste mån tillfredsställa min lust att ständigt njuta af hennes åsyn och umgänge, så dyrbara för mig. Men vi ha nu en gång beslutit att ännu ej skrifva hela världen på näsan det förhållande, som råder mellan oss.

Och för öfrigt är denna badresa sannerligen ingen sådan i den betydelse, som en sådan väl nu för tiden oftast har. Ingrid och hennes syster, stackars flickor, få minsann ej tänka sig den som en förlustelse. Den »badsociété», i hvilken de få röra sig, utgöres af den sjuke fadern, läkaren och badmadammerna. Under sådana omständigheter skulle jag endast vara till hinder och ogagn, och därför har jag med min kära flickas goda minne beslutit afstå från nöjet af hennes sällskap. Ett par söndagar har jag varit ute och hälsat på, det är allt.

På minnet af dessa söndagar formligen frossar jag, och så framläpar sig tämligen hjälpligt dag efter dag af sommaren. —

— — En härlig, ljum afton, då himlen var klar och blå och mitt sinne lika molnfritt som den, satt jag vid mitt öppna fönster, blossande på min cigarr, som denna kväll smakade mig synnerligen väl, och följde med blicken de hvita rökhvirflarne, där de slingrade sig upp genom den lätta luften och drogo västerut, åt det håll där en viss vacker flicka, med hvilken mina tankar nu som alltid voro sysselsatta, kanske i samma ögonblick skådade ut öfver hafvet och sände en tanke till gamle Nappe.

Det var en riktigt angenäm stund; jag befann mig

i allra bästa stämning och blef riktigt förargad, då en ringning på tamburklockan förkunnade besök.

Undrande i mitt stilla sinne, hvem det kunde vara, väntade jag att få höra dörren öppnas; men om en stund tillkännagaf en ny ringning att mina fruntimmer, som deras bruk är, slogo döförat till.

Efter vanligheten fick jag sålunda själf gå och öppna, och det gjorde jag med en viss retlighet i sinnet, som för ingen del minskades då jag fann den ringande vara ingen annan än den charmante agenten Follin, hvars ståtliga uppträdande just aldrig är ägnadt att ingifva mig några känslor af tillfredsställelse och hvars närvaro just nu, då jag beredt mig på en angenäm liten drömstund för mig själf, ingalunda upphjälpte de känslor, jag i allmänhet hyser för mannen.

Men det fanns ju ej annat att göra, än hålla god min och bedja honom sitta ner; hvilket han också värdigades göra med hela den magnificens, som denne bälde herre så väl förstår att inlägga i äfven de obetydligaste handlingar och hvilken synnerligen lifligt leder tanken till de utmanande attityder, hvarmed på cirkusarenan herrar clowner, i det ögonblick de ämna göra en kullerbytta, äflas att draga allmänhetens blickar till sig för att varsko: »Titta hit, godt folk, så ska ni få se på tusan!»

Alltså flyttade herr Follin med mycket buller fram en stol, kastade sig ner i densamma i en värdslost elegant ställning, tog fram sin silfverdosa, knäppte på dess lock, snusade sirligt som en teatermarkis med lillfingret i vädret, sedan han förgäfves frestat mig med nysmedlet, och snurrade sedan dosan mellan fingrarne under det att han lofsjöng möbleringen i rummet och tillrätte ett par små ändringar för att allt skulle komma till sin rätt.

Alldenstund jag förmodade, att han ej kommit uteslutande för att tala om mina möbler, afvaktade jag med någon otålighet att få höra anledningen till hans besök. Men innan han kom till kärnan, hade han så

många skal att afplocka, att samtalet drog rätt länge ut på tiden.

Emellertid kom den stund, då preludierna ändtligen voro undanstökade och agentens rätta ärende kröp fram. Dåliga tider... oförmodade utgifter... kort sagdt: han såg sig försatt i den förargliga nödvändigheten att vända sig till mig med anhållan om ett tillfälligt ficklån — en bagatell, min bäste herre, och att återbetalas om fjorton dagar! *Senast* om fjorton dagar — måhända förr. Men bättre att taga till litet rymlig tid för att ej behöfva mankeras. Väntade remissor kunna ju klicka på en dag eller två.

Det var ett mycket måttligt belopp, han begärde, och jag tänkte på den lilla bleka frun därnere, som varit så snäll och tjänstvillig mot Ingrid och Elsa. Och så fick agenten summan. Det var nästan värdt att ge honom den endast för att få beundra det stortartade sätt, hvarpå han instoppade pengarna i sin plånbok, och den oefterhärmligt viktiga min, med hvilken han utskref och till mig öfverlämnade en förbindelse å beloppet. — »För dödsfalls skull, min bäste herre! Affär är affär, äfven då det rör sig om bagateller!»

Jag trodde och hoppades att han ofvanpå denna lyckade finansoperation skulle bege sig i väg, men däri bedrog jag mig storligen. Tvärtom satte han sig, när han väl erhållit pengarna, till rätta i stolen med en uppsyn, som om han först nu kommit i sitt rikliga esse (med något i plånboken, förstår ni!), och började göra bruk af sin i sanning utomordentliga talgäfva på de mest skilda fält.

Tanken är icke vacker, men det såg verkligen ut som ville han med tungan lämna likvid för den lilla penninghjälpen!

Han pratade om ditt, och han pratade om datt — om kejsardömen och kungariket, om höga och låga, om väntade revolutioner, grosshandlarfalliter och småkonkurser, och till slut kom han in på ett ämne, som jag gärna sett att han ej vidrört — den pålsonska badresan. Hur han ventilerade och vände ut och in

på den på alla möjliga sätt och vis! Och ständigt återkom han till frågan: »Hvar ha de fått pengar ifrån?» — så att jag till slut kände mig svårliga frestad att säga rent ut, hvad jag tänkte, nämligen att jag rakt ej kunde begripa hvad den saken anginge honom.

Emellertid tillgrep jag en mildare utväg att få slut på detta ämne, i det jag började tala om hans son, hvartill jag ju hade en osökt anledning däri, att denne befann sig på samma badort som de personer om hvilka han talade. Jag lyckönskade till den unge mannens befordran, men till min stora förvåning upptog herr Follin detta med en betänksam skakning på hufvudet och en afvärande hviftning med handen.

»Tala inte om det!» utbrast han. »Det är en olycka — eller kan åtminstone bli en sådan.»

»Hur så?» sporde jag, ganska förbluffad.

Han blickade framför sig med högeligen tragisk uppsyn och svarade efter en stunds tystnad:

»Förstår ni ej det? Där kommer till denna badort en ung man. Denne unge man, för hvars uppfostran och utbildning jag gjort allt, för hvilken jag offrat penningar och på hvilken jag städse sökt inverka genom förståndiga råd och exemplets makt, äger tyvärr ej den berättigade sträfvan uppåt — jag skulle vilja säga: den högre flykt, som städse utgjort ett framstående släktdrag inom hans... hm!... hans fars familj. Hans blick riktas ej mot höjden, hans intressen, hans böjelser äro... äro låga.»

»Såa?» invände jag förvånad. »Det har jag aldrig märkt!»

»Ack! Förstå mig rätt!» genmälde Follin och spelade fullständigt teaterns ädle fader i stor stil. »Hans böjelser äro ej låga i betydelsen föraktliga, jag menar blott, att han håller sig för mycket neråt... han sträfvar ej uppåt... han saknar flykt... flykt... flykt! Högre vyer äro totalt främmande för honom. Han är romantisk, svag... han saknar manlig ärelystnad. Jag fruktar — jag fruktar verkligen — att han en vacker dag går och kastar bort sig — formligen kastar bort sig.»

»Det var ju ledsamt!» menade jag. »Men jag förstår inte riktigt, hvad...»

Herr Follin lät mig ej tala till punkt, han högg fast i en af mina rockknappar, drog mig intill sig och svarade på min ofulländade fråga i en synnerligen uppbygglig ton af sönderslitande själskval:

»Ni har talat om detta förordnande, om hans vistande öfver sommaren vid en badort. Nåväl, hvad är då naturligare för en far än att tänka som så: — Detta kan hafva skett i en lycklig stund! Min son är en hygglig ung man, men...»

Här sträckte han på sig och strök skägget, liksom ville han säga: »Visserligen är han ingenting emot sin far, men i alla fall...»

Och så fortsatte han:

»... en ganska hygglig ungdom, och fast hans ställning för närvarande ej är framstående, är han dock en statens tjänsteman. Och som sådan en man med ett visst anseende och framtidsmöjligheter. När nu ödet kastar en sådan man till en fashionabel badort midt under brinnande säsong — borde ej då hans gamle fars hjärta ha alla skäl att glädjas? Herre Gud! När jag tänker på det! Arftagerskor i stora buntar — skönhet, relationer, penningar, allt att plocka upp från marken, blott man har den ringaste tillstymmelse till företagsamhet, till energi...»

Han var så ifrig, att han formligen svettades, då han uppdrog denna lysande tafla. Men så förvredos hans drag, och han for förtviflad med händerna genom håret.

»Och så kommer detta emellan!» utbrast han.

»O, öde! O, du blindade slump!»

»Hvad är det, som kommit emellan?» frågade jag, som hade ganska svårt att hålla mig för skratt åt agentens sätt att himla med ögonen vid utstötandet af de sista förtviflade orden.

»Förstår ni då ej?» ropade han. »Förstår ni då ej denna sataniska otur, att just *de* skulle komma dit!»

»Hvaba?» skrek jag i min ordning till och blef med ens ganska het, ty nu trodde jag mig förstå, hvarthän han syftade. »Hvilka de?»

»Herre gud! Pålsons, vet jag!» suckade den förkrossade Follin.

Nu brusade jag upp på fullt allvar.

»Var god och förklara er, herre! Ni talar om mina vänner, märk det! Och jag ämnar ej tåla några insinuationer i fråga om dem!»

Herr Follin lugnade mig med en stätlig viftning af handen.

»Förstå mig rätt! Jag vet ju så väl, hvilka präktiga, aktningvärdade människor de äro. Och icke blott ni räknar dem såsom vänner, jag gör det också — och min son äfven . . . tyvärr!»

»Tyvärr? Hvad innerst in i . . .»

»Fattar ni då ej, att de utgöra hindret för att min son skulle göra sin lycka därborta. Barndoms-vänner . . . närmare umgänge därute än någonsin här hemma . . . han försummar alla tillfällen till andra bekantskaper — jag känner honom, jag! Och tacka Gud om han ej, när badsejouren är slut, kommer hem som välbeställd fästman — till en fröken Pålsson!»

Jag anade, hvart han ville komma, och dock drabbade mig hans ord som en elektrisk stöt. Barndoms-vänner! Ja, de voro ju det. Och hur ofta öfvergår ej den sortens vänskap till en varmare känsla. Det var väl, att Follin själf var så orolig; nu gaf han ej akt på mitt upprörda tillstånd, och jag fick tid att lugna mig. Rösten var tämligen stadig, då jag frågade:

»Har ni skäl att tro, att er son fäst sig vid någon af flickorna?»

»Skäl? Ja, det beror på!» svarade han. »Inte tror jag, att det varit någon riktig kurtis med någon af dem, det tror jag inte. Men han anser ju dem rent af för änglar, det har han gjort i alla tider — och mest den äldsta.»

»Jaså! Fröken Ingrid!» svarade jag och kände

hur jag rodnade och bleknade om hvartannat. »Na, men hon själf då?»

»Ja, hennes känslor har jag naturligtvis ej reda på,» genmälde Follin. »Men tror ni väl hon skulle säga nej, ifall han friade? En så fattig flicka! Nej, pass! Det skulle hon allt akta sig för.»

Jag förargade mig ej ens öfver hans oförskämda tvärsäkerhet, därtill var saken allt för allvarlig. Och fullt beslutet att gå till botten med frågan sporde jag:

»Ni tror således ej, att han någonsin friat till henne?»

»Nej,» svarade agenten i säker ton. »Det tror jag inte. Han skulle ej ha dolt den saken hvarken för mig eller sin mor. Jag känner honom och vet det bestämdt.»

»Men om han friat och fått korgen? Tror ni inte att han tegat då?» kunde jag ej afhålla mig från att infalla.

»Tyvärr finns det nog intet utrymme för hopp om en så lycklig lösning!» suckade den orolige fadern och reste sig med en högeligen betryckt min.

»Ja, vi få väl då hoppas att er son inte 'kastar bort sig'?» sade jag med bitter tonvikt på citatet.

»Jag är orolig... djupt orolig!» suckade han. »Min son har inga vyer... ingen blick... ingen flykt! Farväll! Och förlåt att jag besvärat er med mina enskilda sorger. Jag vet ej, hur jag kom in på det kapitlet. Men fadershjärtat kännes stundom så tungt, så tungt... Efter allt hvad jag gjort för den gossen...»

Han strök sig öfver ögonen liksom för att borttorka en tår och räckte mig handen med utseendet af en man, på hvars skuldror ödet lagt en allt för tyngande börda, men som vet att bära den med undergifvenhet. Med ett »om fjorton dagar alltså!» häntydde han därefter lätt på vår lilla länetransaktion och svassade sedan ut ur rummet, med mycken omständlighet pådragande sina handskar. I dörren vände han sig om och halfhviskade i hemlighetsfull ton:

»Hvad vi talat om, blir ju oss emellan? Inte sant?»

Hvarpå han, som det brukas på teatern, lade fingret på sin mun för att symboliskt beteckna, att våra läppar borde vara tillslutna med tystnadens insegel, och äntligen stötade han ned för trapporna — till min stora belåtenhet, det måste jag erkänna.

Det första, jag förargade mig öfver, när han lämnat mig ensam, var hans utläggningar om Pålsons badresa. Hvad behöfde den där herrn lägga sin näsa i blöt och undra på, hvar de fått penningar ifrån! Hade han inte nog att sköta med sin egen vigilans! Det riktigt kokade inom mig, och jag var tvungen att gå några slag i rummet för att lugna mig.

Och så började jag tänka närmare öfver Follins meddelande om sonens tycke för Ingrid. Inte för att jag satte stor lit till skarpblicken hos den där gamle humbugen. Hela hans lif var själfviskhet, hans dröm eller snarare beräkning var naturligtvis att sonen skulle gifta sig till förmögenhet för att kunna underhålla sin far, och i sin oro för att denna skönt hägrande plan skulle gå i putten såg han kanske spöken midt på ljusa dagen. Men å andra sidan var det ju alls ej omöjligt, att han kunde ha rätt i sitt antagande. Hennes förmåga att ingifva kärlek var ju jag den närmaste att intyga.

Men om nu också han var kär i henne, behöfde ju å andra sidan ej hon besvara tycket. Jag letade i mitt minne, om jag någonsin kunnat upptäcka spår till sådant, men fann intet. Sant är ju, förstås, att jag aldrig iakttagit dem vid tillfällen, då sådant egentligen kunnat läggas i dagen; ja, sannerligen jag tror att jag sett dem tillsammans mera än en enda gång: på julaftonen hos Pålsons, och då hade de där, mig veterligen, ej sagt hvarandra annat än helt vanliga saker i helt vanlig ton och allas närvaro. Men detta bevisade ju ingenting. Hade hon brukat tala om honom, visat särskildt intresse, då hans namn nämndes? Ja, visserligen drog jag mig till minnes, att hon flere gånger yttrat sig om honom med mycken sympati — men det gjorde hon ju också om hans mor, om skomakaren,

om Lina, om alla som kommo inom kretsen af hennes lilla umgänge.

Jag harmades på mig själf, som på detta sätt kunde ge mig till att rent af spionera bland minnena för att om möjligt finna någon skymt af kärlekstecken mellan Ingrid och den unge mannen. Ägde jag väl rätt därtill? Var det ej lägt af mig att tänka, det hon med en annan mans bild i sitt hjärta skulle ha lofvat mig sin tro?

Ja — vackert var det ej, det måste jag erkänna. Hvad var väl det för en kärlek, som tviflade vid första skymt af misstro, framkallad af en främmande människa. Och hvilken människa sedan? Herr Follin!

Jag tänkte på min Ingrid, på hennes klara, öppna blick, på den lugna, trohjärtade klangen i den stämman, hvarmed hon sagt ja till min bön om kärlek — och jag blygdes öfver att tro henne gömma på någon hemlighet af detta slag. Kunde man ej lita på henne, hvar skulle man väl då söka sanning och trohet i världen?

Ju mer min tankegång på detta sätt anyo kom in i en lugnare strömfåra, hvarur den charmante herr Follin för ett ögonblick lyckats leda den ut bland tviflets och orons bränningar, kände jag mig så småningom allt tryggare.

Att unga Follin hyser en böjelse för min fästmö, däri kan ju möjligen agenten ha rätt, ehuru det är lika troligt att oron för att sonen skall gifta sig med en fattig flicka uppjagat hans fantasi och fått honom att se, hvad som ej finnes. Men om nu denna böjelse verkligen skulle existera, så är det blott den unge mannen som är att beklaga, ty att genom honom någon rubbning i Ingrids känslor för mig skulle åstadkommas, den taugen slog jag fullständigt bort.

Det är synd om unge Follin, jag upprepar det. Men hvad kan jag väl göra åt den saken? Min Ingrids ögon äro sannerligen vackra nog att förvrida hufvudet på flere karlar än honom! Skulle jag gå och ängslas

för den saken och göra mig till en svartsjuk narr, så finge jag minsann tillräckligt att bestyra!

Och sedan jag kommit så långt på de förståndiga tankarnas banade väg, tog jag hatt och käpp för att göra en promenad i det härliga vädret, beslutsamt undanskjutande alla tankar på herrar Follin, både den gamle och den unge.

Jag gick öfver gården för att som vanligt kasta en blick på Ingrids fönster, ehuru jag ju vet, att ingen finns där innanför. Dårskap! Men hur mången har ej varit lika dåraktig i kärlekens dagar?

Handen på hjärtat, I män, gamla och unga! Hur mången af er har icke, liksom jag, gjort en liten omväg — och kanske en lång också! — för att kasta en blick på den tomma ruta, genom hvilken er flicka brukat skåda ut? . . .

Bäst jag vände mig om för att gå ut genom porten, gick en gammal man förbi mig, tungt stödd på en grof käpp. Han hade vikit upp rockkragen, och den mjuka, bredskyggiga hatten var djupt neddragen, så jag kunde ej urskilja hans drag. Men jag tyckte mig dock känna igen honom. Skulle det vara . . .?

Han kom bestämdt ut från skomakaren. Jag fick ett häftigt anfall af nyfikenhet och beslöt att göra vännen Åström ett besök.

XIX.

Hvad Knebel sade och hur han såg ut. — Grubblrier. — Det har blifvit knalt för vår ryske vän. — En splitter ny goodtemplarmetod. — Om ett pumpningsförsök, en ny stötesten på en ung mans väg till ena pigo och ett sällsynt svar på ett vänskapligt erbjudande. — Godt lynne och ett bref, som ej gör det sämre.

Jag fann skomakaren rökande sin pipa efter dagens mödor, och detta med en uppsyn så tankfull som hade han varit sysselsatt med lösningen af något synnerligen tillkrångladt problem. Min ankomst tycktes för öfrigt förvåna honom, åtminstone att döma af den hälsning han bestod mig efter sitt god afton.

»Det var då för besynnerligt!» sade han. »Jag satt just å tänkte på herrn, å så klifver herrn flux flux in genom dörren!»

»Gjorde Åström?» frågade jag. »Jag tittade egentligen in bara af nyfikenhet. Jag ville gärna veta hvem det var, som alldeles nyss gick härifrån.»

»Jaså, herrn såg honom?» svarade skomakaren.

»Ja, och jag tyckte mig nästan känna igen honom. Det var väl aldrig . . .»

Åström nickade åtskilliga gånger energiskt.

» . . . Knebell!» ifyllde han min afbrutna fråga. »Jo, det har allt sin rektighet, det! Det var självaste grosshandlare Knebel, som gjorde mäj den äran! Å han var här för några dar sen mä.»

Nå, det var ju roligt att höra gubben vara så

pass återställd, att han kunde gå ut. Men hvad tusan ville han skomakaren?

Denne fortfor emellertid:

»Han har settat hos mäj e lång stund å pratat. Vet herrn, hva han velle?»

»Nej.»

»Jo, det var naturligtvis om mi Lina å så denne haringe Rowski. Alla människor töcker vesst att di har rätt å lägga säj i den saken. Ja, jag kan ju inte klandra karlen, för det var då i ett möcket hederligt ärende han kom. Han hade hört talas om att Lina å ryssen skulle vara förlofvade — hvecket är en liten lögn, å det sa jag honom! — Å nu velle han berätta, att Rowski inget ondt har gjort, utan att det bara berodde på ett feltag — messförstånd kalla han'et — att ryssen hade fått afsked . . . aldeles detsamma som herrn har berättat mäj förut. Å så sa han att han hade erbjudet ryssen att han skulle få komma tebaks igen om han velle, men han velle inte. Å då tacka jag för opplysningen å sa det rör mäj inte, för jag bryr mäj inte mer om ryssen än en pris snus.»

»Nå, hvad svarade Knebel på det?» frågade jag.

»Å, just ingenting!» genmålde skomakaren. »Han sa några ord, å så börja han å tala om andra saker — mest om herrn å Pålson. Han frågte mäj om jag hade reda på att di va släkt till honom, å det svarte jag ja på. Å så frågte han om jag trodde att många andra människor hade reda på't, och hvad folket sa om'et, å hvad herrn sa om'et. Han var så artig å gemen af säj, så jag trodde bestämdt att han velle be mäj om någon sorts tjänst. Men det gjorde han inte. I stället tog han mått te ett par stöflar.»

Jag frågade naturligtvis, hur Knebel såg ut efter sjukdomen och allt sådant där; och efter hvad skomakaren berättade, tycktes det stå ganska illa till med Pålsons svärfar. Blek, mager och matt var han, be-dröfvad föreföll han, och svårt för att tala hade han; så löd Åströms utsago.

Jo jo, du stackars halsstarrige gamle man!

Han hade ju orätt, som förhårdade sitt hjärta mot sina närmaste; men så fick han också lida för det.

Jag har en aning om, att det nog ej uteslutande var för Rowskis skull, som han gjort sina besök hos skomakaren, detta har nog blott varit en förevändning för att komma i samtal med Åström och få honom att säga något om dotterdöttrarna. Och denna öfvertygelse, att han dock i grund och botten hyser stort intresse för dem och ej, då han gjort dem sina anbud, handlat blott af plikt, utan ock af varmare känslor, stegrade i hög grad det deltagande, som uppträdet vid den gamles sjuksäng väckt till lif hos mig. Lika mycket för hans egen som för Pålsons och flickornas skull hoppas jag, att den onaturliga spänning, som råder mellan honom och dem, måtte gifva vika.

Men hur denna försoning skall kunna åvägbringas, därom har jag intet begrepp. Denne man är i fråga om dessa saker så insnärjd i ett nät af fördomar och känslan af att stora oförrätter tillfogats honom, att han måhända aldrig skall lyckats lösgöra sig därifrån, och sina anhöriga har han så stött ifrån sig genom uppställande af oantagliga villkor, att deras uppfattning af hans karakter ej frestar dem till några närmningsförsök. Själf intager jag nu, i min egenskap af Ingrid's blifvande make, en ställning, som gör det snart sagdt omöjligt för mig att vidare uppträda såsom medlare, äfven om jag hyste några förhoppningar om att som sådan kunna komma något godt åstad — hvilket jag ej gör. Under alla omständigheter måste jag nu vara overksam, ty att arbeta för en försoning skulle ju synas liktydigt med att till förmån också för mig arbeta för min blifvande hustrus ekonomiska intressen — och den misstanken har jag ej mod att ådraga mig.

Här finns ej annat att göra, än vänta och se till om tid och omständigheter kunna uträtta något. Utöfver denna punkt kunde jag ej komma i mitt resonemang, och jag sökte något medel att rycka mig ur detta onyttiga grubbel.

Da kom jag att tänka på Rowski — vännen Rowski som jag ej träffat på länge och hvilken ju också varit föremål för samtal mellan skomakaren och Knebel. Om jag skulle besöka honom?

Sagdt och gjordt. Jag intresserar mig verkligen alltjämt för den hederlige gossen och förebrädde mig själf att ej ha det ringaste tagit notis om honom, sedan han så brådstörtadt lämnade sin befattning. Han har det antagligen ej för fett nu, beröfvad sina inkomster som bokhållare och dessutom genom förlusten af sin anställning längre än någonsin skild från sin Lina.

Alltså klef jag upp för de trappor, i hvilka jag den där förtroendenatten stödde vännen Rowskis vacklande steg; men ryssen fanns ej längre kvar i de rum, där han med groggens hjälp sökt betvinga kärlekskvalen och smärtan öfver den ovilja han uppväckt hos honom, som han så gärna ville kalla sin svärfar.

Han hade flyttat, och vid närmare efterforskning befanns det att en städerska i huset skulle ha reda på, hvart han tagit vägen. Sedan denna betydligt smutsiga, döfva och kippskodda individ slutligen upptäckts, och en silfverhaltig uppmuntran betydligt uppkryat hennes till en början klena minne, ingick hon i en ganska vidlyftig redogörelse, omfattande icke mindre en skildring af hennes egen borgerliga näring, som vid sidan af städningen var hembageri, samt ett bittert beklagande af detta yrkes brist på förmåga att skaffa bröd åt sina utöfvare (märkvärdigt nog!), utan ock en detaljerad uppgift om Rowskis nuvarande adress, omfattande såväl gata och husnummer som också beskrifning på några af hans nya värdinnas moraliska egenskaper samt ett förtrytsamt påpekande af att hon var »läserska».

Den gamla städerskan och hembagerskan hade synbarligen varit villig att lämna än ytterligare ordrik valuta för min drickesslant, om jag gifvit henne tid därtill. Men nu skyndade jag bort för att uppsöka ryssen i hans nya tillhåll: och det var vid en afsides belägen gata, tre trappor upp i ett mycket litet rum,

som jag fann honom, sittande vid ett illa medfaret, svartmåladt skrifbord, som fick ersätta den höga pulpet, hvarvid han i lyckligare dagar skött sin korrespondens.

Jag återfann soffan med det glatta tagelöfverdraget, på hvilken jag åkt upp och ned om natten; men detta var också den enda del af bohaget, som kunde göra något slags anspråk på att komma från annat ställe än en skräpbod. Jag antager, att det var en sådan där listig tingest, som om natten förvandlas till säng, ty någon sådan kunde jag ej upptäcka i rummet, hvilket var tarfligt med flottiga och här och där lösrifna tapeter samt smutsigt, sprucket tak och ett golf, som ej på länge tycktes ha haft något att göra med vatten och skurtvaga.

Allt detta vittnade ju ej godt om Rowskis finansiella ställning. Jag visste, att möblerna på gamla stället varit hans egna; och, ehuru illa medfarna, voro de dock riktiga öfverklassare i jämförelse med de halta, omaka stolar och det rankiga lilla nattduksbord, som nu jämte soffan och det skamfilade skrifbordet utgjorde hela möbleringen. Han hade väl fått sälja sitt bohag eller kvarlämna det för ogulden hyra, kan jag tro. Ett faktum är emellertid, att den miljö, i hvilken jag denna dag fann vännen Rowski, var högst bedröflig, och själf såg han ganska vemodig och urblekt ut, där han reste sig upp i nötta, blankskinande kläder för att hälsa mig, påtagligen ganska förvånad öfver att på det hela taget få emottaga något besök alls, nu när det gått så nedför med honom.

Det är alldeles märkvärdigt, hvad kläder hafva förmåga att deklinera, så snart deras ägare kommer aldrig så litet i utförsbacken! I välmaktens dagar kan en rock se snygg ut långa tider, men så snart bäraren börjar glida nedåt, är det som om rocken kilade i väg före honom. Den blir på alldeles obegripligt kort tid så nött på armbågarna, så flottig på krage och uppslag, så hvitsliten i sömmarne, att man vore frestad tro att han förstode lägga bekymmerna vid sig. Och

hattar skola vi aldrig tala om! Penningnöden fullständigt krossar dem — bryter och bucklar deras brätten och gör så många bulor i dem, som funne det oblidia ödets tunga hand ett grymt nöje i att oförtrutet stuka dem på de af motgången redan förut stukades hjässor. Och så skägget växer på en stackare, som befinner sig i knipa! Det är som om bekymren formligen gödde de olyckliges hakor till en riklig skörd och drefve stubben till en vansinnig växtlighet, som gör rakknifvens arbete hart när lönlöst.

Alla dessa tecken till mindre goda omständigheter kunde iakttagas hos den beskedlige ryssen, hvars linne var dunkelt, hvars kläder voro sjaskiga och fläckiga och hans hatt — som jag måste flytta ur soffan, dit han kastats helt värdslost med ett förakt, som tillkännagaf att ägaren uppskattade honom efter förtjänst — var bedröfligt bucklig och dammig. Jag gaf akt på att dess brätte, på hvilket ålar eller sniglar tycktes ha promenerat, var försedt med dessa märken af fingrar både fram och bak, som tillkännagifva att hufvudbonadens båda sidor fått tjänstgöra som handtag — också ett ganska säkert fattigdomsbevis.

Sedan Rowski hälsat mig välkommen och bedt mig taga plats, slog han sig ånyo ned vid bordet, och jag märkte nu till min smärta, att midt på detsamma stodo ett glas och en konjaksbutelj, öfver hvilken bacchanaliska attiralj en tidning kastats vid mitt inträde. Alltså hade de försämrade omständigheterna ånyo drifvit den stackars karlen in på groggandets ödesdigra stråt! Det gjorde mig riktigt ondt om honom, och jag kunde ej låta bli att uttrycka min ledsnad öfver att finna honom i detta farliga sällskap.

Men Lina Åströms tillbedjare förklarade med mycken ifver, att jag fullkomligt misstog mig.

»Dette är en oppfinnk af mik,» sade han och pekade på det uppdukade. »Det är ingen fare; det är en oppfinnk, en prøfvoschten. När jak har det tråkich som nu, så ticker jak iblandt att jak vill hafve en grogg, men då tänker jak på Line, och så säger jak

till mik själf: 'Naj, pass! Du schkall jo lägge den satenstyg bort. Och så tar jak fram potäljen och sätter den på bårdet; och så säger jak: 'Eins, zwei, drei! Nu schkall du låte den potälj schtä en timme och icke röre hånem; och så schkall du sätte den in i din schkåp igen!' Och så går jak och tänker på Line, och så tar jak ingen grogg.»

Jag kunde ej afhålla mig från att skratta åt detta tämligen unika afvånjningssystem. Men på samma gång kände jag mig helt varm om hjärtat åt den hyggelige gossens kärlek till sin flicka; ty jag är säker om att den är det, som ger honom styrka i den hjältemodiga afhållsamhetsstriden.

Jag räckte honom min hand, och det var ingen tom fras då jag frågade, om jag kunde vara honom till någon tjänst. Jag förstod naturligtvis, att han var i behof af penningar, och mycket hellre skulle jag öppnat min plånbok för honom, än jag nyss gjort det för herr agenten Follin. Men Rowski kom ej fram med någon sådan anhållan, och jag kunde ju ej tvinga min hjälp på honom.

Däremot talade han rätt mycket om sin ställning och sina utsikter, och han erkände öppet att båda delarna voro af möjligast mörka slag. Han hade ånyo skaffat sig agenturer — »men hvat fan schkall jak med dom, när ingen mänske vill köpe hvat jak bjuder ut?» anmärkte han i föga hoppfull ton.

»Kunde jak få di shtore, gote hus, så schkulle det nok gå. Men dom kan man icke få uten rekammendatiån — och jak har ingen rekommendatiån.»

Det visade sig, att han nått och jämt drog sig fram på sina affärer; men någon ljusning för framtiden såg han ej. Och det kunde då också göra det samma, menade han i nedstämd ton, då i alla fall hans käreastas pappa ej ville veta af honom.

Jag sade honom, att jag hört ett rykte om att Knebel erbjudit honom att återtaga sin plats, och det medgaf han vara riktigt, men han hade sagt nej.

»Knebel är en hårt man mot sine näre schläktinger,» tillade han i allvarlig ton. »Jak fick afsket för att jak sade hanem det, och jag schkulle icke ha varit där en vecke, innan jak sade hanem det igen och fick afsket på nytt — och då kan jak så godt vare därifrån nu som då!»

Och vid denna åsikt förblef han. Ingen öfvertalning kunde rubba honom därifrån.

Sedan vi talat om denna sak en god stund, kröp mitt egentliga ärende fram. Jag ville knappast erkänna det för mig själf — men sanningen var, att jag gärna ville veta, om han genom Lina Åström möjligen fått höra något om unga Follin och . . . ja ni förstår nog, hvem jag menar.

Jag sonderade honom så diplomatiskt, som det stod i min förmåga — och mot denna beskedliga och föga komplicerade natur behöfdes för öfrigt ej några synnerligen fina konstgrepp. Han tillhör ej dem, som kunna läsa mellan raderna, och jag fann snart, att jag kunde gå på ganska ogeneradt, utan att han hade någon aning om hvarthän jag egentligen ville.

Jag ledde samtalet på Lina och hörde tåligt på, hur han sjöng hennes lof i alla tonarter och verkligen däri tycktes finna en god tröstens motvikt mot sina betryckta lefnadsomständigheter. Och midt under denna lofsång förekom en sak mot gamle Knebel, som jag aldrig skulle ha trott honom om. Skomakaren hade ej nämnt något därom till mig; men nu berättade Rowski hur Lina fått reda på, att Knebel under sina samtal med hennes far visserligen sagt en hel del godt om ryssen, men dock i kraftiga ordalag afrådt Åström från att gilla de ungas förening och framhållit Pålsons fattigdom såsom ett belysande och varnande exempel på vådan af äktenskap utan grundval af förmögenhet eller åtminstone goda inkomster.

Detta var kärnan i Rowskis vägran att återtaga befattningen hos Knebel. Dennes inblandning framkallade, då han nu talade därom, formligt raseri hos Linas af naturen så beskedlige fästman, och han slog

upprepade gånger knytnäfven i det skrabbiga skrifbordet, då han skrek:

»Hvat har han med den sak att göra? Säg mik det! Han kan göra sine egne barn och barnbarn älicklich, det angår mik icke — men mik schkall han icke befatte sik med!»

Jag kunde ej annat än gifva den på alla håll hotade älskaren rätt. Men det var dock ej detta, jag velat höra. Och så ledde jag så småningom samtalet in på unge Follin och kände mig försiktigt för, huruvida ej Lina Åström märkt och för sin fästman omtalat ett eller annat drag, som kunde häntyda på att den unge mannen lagt i dagen några ömma känslor för Ingrid. Men intet sådant framgick af Rowskis svar, och det ehuru jag under samtalets lopp kanske blef både ifrigare och tydligare, än jag vid lugnare eftersinring önskade. Allt, hvad Rowski hade att säga om min fästmö, var ett ideligt lofprisande, dels på egna vägnar, dels på Linas; och slutligen öfvergick detta samtal, hvilket jag inledt som ett slags polisförhör, till en superlativ hyllning åt Ingrid, i hvilken vi båda öfverbjödö hvarandra i granna färger och som gjorde mig stormlycklig.

I denna sinnesstämning kunde jag ej afhålla mig från att i tydligare ord upprepa ett för en stund sedan gjordt erbjudande. Jag sade ryssen rent ut, att jag väl kunde se hur svårt han hade det, och frågade om han ej ville emottaga en tillfällig hjälp. Men detta afslog han helt bestämdt.

»Du är min gote vän!» sade han. »Om jak nu låner penningar af dik och icke kan betale, så plir jak generet och undviker dik — och hvat plir det då af den vänskap? Tack schkall du ha — men jak reder mik nok på någon sätt!»

Med dessa ord skildes vi åt, och jag gick min väg uppriktigt ledsen öfver att ryssen vägrat begagna sig af mitt anbud.

Men jag hade ej gått många steg, förrän jag glömde detta och blott tänkte på min Ingrid och alla

de vackra små och stora drag af henne, den hederspojken i dag berättat mig, sådana han fått höra dem af sin Lina. Jag visste ju förut, hur ädel hennes karakter är, hur godt och redbart hennes sinne, hur vackra hennes handlingar. Jag har ju under den lyckliga tiden af mitt umgänge i den gamle musiklärarens hem haft tillfälle att studera henne, att läsa i hennes själ, och funnit den lektyren vara den bästa, som någonsin fallit under mina ögon. Men när tröttnade väl någonsin en älskare på att höra föremålet för sin kärlek prisas?

Och skall jag bekänna sanningen, så gick jag ifrån Rowski med en helt annan känsla af trygghet, än jag kommit till honom. Hvad lönar det väl att förneka faktum? Jag har varit riktigt svartsjuk på unga Follin — jag blef det efter hans fars utjutelser hemma hos mig. Men Rowskis svar på mina frågor ha lugnat mig. Visserligen voro de blott hållna i helt allmänna ordalag. Men just detta gjorde mig så mycket tryggare. Hade det funnits något att ha reda på, skulle han bestämdt vetat det genom sin fästmö, och det hade nog stuckit fram någon gång. Ty hvad undgår väl kvinnorna i kärleksaffärer? Och kunna de väl tiga med det, de funnit, för den man, de hålla af? Och hade ryssen vetat något, skulle nog detta stora barn ha genom ett eller annat ord förrådt det, då jag insnärjde honom i mina frågor.

Nej, han visste ingenting, därför att intet fanns att veta, och jag kunde vara lugn. Och ni kan lita på, att det var i ett ypperligt lynne som jag styrde kosan till mitt hem.

Och ingalunda blef humöret sämre därigenom att jag där fann något, som anländt under min bortovaro. Det var ett bref — ett bref från min egen kära flicka. Behöfver jag blygas för att berättas, att jag, sedan jag slitit upp kuvertet, var barnslig nog att kyssa de smala, spetsiga bokstäfver, hennes lilla hand format? Hur som helst, jag gjorde det. Och så satte jag mig förnöjd ned att läsa min älsklings bref till mig. En

karl borde väl veta bättre än att föra till torgs hvad en ung dam varit nog älskvärd att anförtro honom *sub rosa*; men jag kan ändå ej underlåta att meddela något af innehållet i min älskade Ingrids bref, bara för att visa hvilken snäll, omtänksam och vänlig flicka hon är, borta så väl som hemma, samt för att gifva en liten skildring af hur hennes lif förflutit därborta på västkusten.

Så här skref hon bland annat, med alla dessa understrykningar, som damerna så mycket älska att använda i sina bref:

» — — — — Vi trifvas ganska bra. Bara stackars pappas hälsa ville återvända! Baden och den stärkande luften göra honom emellertid godt, och doktorn lofvar, att han nog skall blifva betydligt bättre till hälsan. Och hvad det be träffar, så *är* han nog redan bättre, än när vi reste hit. Han kan visserligen fortfarande ej företaga den ringaste rörelse utan hjälp, men han fattar numera nästan allt, hvarom vi tala med honom. Och hvem har han att tacka för det? Jag ber dagligen himlen välsigna den man, som kommit oss till hjälp i vår sorg och vårt betryck. Gud gifve att jag *kunde*, så visst som jag *vill*, afbetala något af vår stora tacksamhetsskuld till honom — till *dig*. Du är väl fullt öfvertygad om, att min *vilja* är god, om också *förmågan* ibland ej skulle räcka till.»

(Alla de där vackra sakerna om mig själf borde jag väl ha uteslutit, förstås; men de må stå kvar där för att visa, hur innerligt tacksam min älskling är för det lilla jag kunnat göra, och som ju ej kostat mig annat besvär än att lämna ifrån mig litet penningar, som jag väl kan undvara. Tänk, hvad *hon* får uppoffra: nöje, hvila, allt . . .)

»Dock har jag ännu ej för honom omtalat *vår hemlighet*. Jag vet ej, hur det är, men jag tycker nästan, som om det skulle glädja honom mera att få höra den hemma i vårt lilla bo i staden, än här, där vi dock känna oss främmande och där ej *en viss person* är närvarande. Du förstår nog, att jag menar *dig själf*. — — —

Den där *personen* är väl nyfiken att få höra något om vårt lif här, kan jag tro. Det är naturligtvis ej mycket omväxlande, ty som du väl förstår lämnar hvarken Elsa eller jag pappa annat än på helt korta stunder. Vi bada hvarje dag, följa pappa, då han åker ut i sin rullvagn, och gå stundom om kvällarna, sedan han somnat, ut för att se på hafvet — naturligtvis aldrig båda på *en* gång, ifall pappa skulle ropa. Jag är särdeles förtjust i att stiga upp för någon af *strandklipporna* och taga plats på ett af de många säten, som där äro anbragta, och få sitta långa stunder med blicken riktad utåt vattnet. Jag *tänker* just ingenting vid sådana tillfällen — åtminstone inga tydliga och framför allt inga *poetiska* tankar, som väl annars mången gör inför detta storartade skådespel. Men likvisst kännes det så underligt *lugnande*, alldeles som då jag läser ett vackert *poem* eller hör en vacker *sång*, en sådan där enkel, vemodig melodi, som *du* brukade tycka så mycket om att höra Elsa eller mig sjunga.

Du kanske tycker, att jag är en *liknöjd* och *lättjefull* flicka, som sitter där och ej tänker på *något!* Jag borde väl egentligen tänka på *dig* samt därtill, såsom snart blifvande husmor, hafva bekymmer för en hel massa saker — för möbler och husgeråd och annat sådant. Men hvad *dig* beträffar, behöfver jag ej *särskildt* tänka på dig, alldenstund du ju ständigt utgör *en del* af *alla* mina tankar. Förstår du, hvad jag menar? Och hvad allt det andra beträffar, så skall du få se hur duktigt jag skall ställa därmed, när jag väl kommit hem. Då skall minsann icke du heller få lata dig, du *maklige godagspilt*, som jag är säker om att du gör nu i sommarvärmen. Då skall du få känna, hvad det vill säga att *springa omkring* i *möbelmagasin* och i *bodar* och anstränga sin hjärna för att få det *nyttigaste* till *billigaste pris*, och ej bara köpa *allt hvad man ser* och betala *hvad som begäres* utan att *pruta* eller förstå hvad det är *värdat*, som *karlar* bruka. — — —

Hur har du det själf, och hur tillbringar du dina aftnar? Nu midt i sommaren måtte ni väl inte finna något nöje i att sitta uppe i den där *rökiga klubben*, tycker jag. Jag vill för öfrigt redan nu, medan du blott är *fästman* och följaktligen väl något lättare att linda om fingret, än när du blir

en barsk äkta man (skall du bli mycket barsk?) uttryckligen tillkännagifva, att dina besök på klubben måste blifva mycket sparsamma, när du väl kommit under det äktenskapliga oket. Då måste du lägga bort alla fula ungarlsvanor och bli en riktigt stadig och snäll gammal gosse, som håller sig hemma och sällskapar med sin fru, hvilken kommer att få mycket tråkigt de aftnar, då hon måste undvara sin snälle Nappe. (Jag tror knappast att jag kommer att kalla dig Nappe. Det är inte alls vackert, men jag skall nog hitta på något riktigt trefligt namn åt dig.)

— — — — När jag tänker på dig, kallar jag dig min gosse. Ty fast du vuxit ifrån skolan och magistern och begriper så mycket, som jag ej förstår, så är du i många fall bara en gosse, det har jag nog märkt, må du tro. Men jag skall väl blifva din magister och gifva dig en riktig god uppfostran.

— — — — Ibland sitter jag och undrar, om du tänker på mig. Att du gör det, vet jag nog, ty jag tror att du är en snäll och sanningskär gosse, som icke narrats då han sagt att jag har en ständig plats i hans hjärta. Men jag undrar, förstår du, om du tänker på mig just i samma ögonblick som jag tänker på dig, så att våra tankar mötas på halfva vägen. Det är ju mycket enfaldigt, men jag tänker i alla fall ofta så?

Du kommer väl ut till oss ännu någon gång? Vi längta alla efter dig, och jag vet en, som längtar mera än de andra. Kan du gissa, hvem det är?»

Pappa hälsar; han vet att jag skrifver, men ej hvad jag skrifver om. Elsa har uppdragit åt mig att säga, att hon ger dig sin förbindelse på en kyss, som du har rättighet att utkräfvat af henne, om du kommer hit. — — —»

Och så ett postskriptum, förstås! Hvad vore väl ett dambref utan ett sådant!

»Gif mig för all del några underrättelser om Lina Åström och hennes fästman. Hur är det nu med hans utsikter? Vi skola ju försöka hjälpa dem till rätta? — — —»

Vill du höra en stor nyhet? Men blif bara ej förskräckt! Elsa och jag — eller åtminstone en utaf oss — har fått en

beundrare här! Det är en mycket förnäm och rik herre, efter hvad vår värdinna berättar. Han är ung och elegant och begagnar en *lornejett*, som han sätter i ögonvrån med åtskilliga *grimaser*, när han får se någon af oss ute. Han här frågat värdinnan, hvilka de vackra och *distinguerade* unga damer äro, som bo hos henne. Hvad säger du om det?

Elsa påstod, att jag ej borde skrifvit om detta, och att du ej får tala om det för *Adolf*. Hon är rädd att han skall bli *svartsjuk* och *olycklig*, och man bör ej *leka med elden*, säger hon. Men jag säger henne, att till *dig* vågar jag skrifva om *allting*, ty du *litar* på din *Ingrid*. Du gör ju det?

För öfrigt är denne unge sprätt *den ende*, som ägnar oss någon uppmärksamhet, så vidt jag kan märka. Unga herr Follin besökte oss de första dagarna rätt ofta; men som vi behöfva sysselsätta oss så mycket med pappa, fann han väl, att han ofta kom till besvär. Han går aldrig till oss nu, och endast sällan se vi honom ute. — — —»

Du kära bref! Hvad du gjorde mig lycklig med dina understrykningar och ditt postskriptum. Hur du stillade min oro och lugnade mitt dåraktiga hjärta! Lugn och stilla som hennes egen själ var tonen i hennes bref, och så litet skalkaktig skämtsamhet på botten af det hela, alldeles som jag mindes henne från de glada, oförgätliga vinterkvällarna. Och en sådan okonstlad öppenhet i hvarje rad. Hvad hon skref, det kunde man lita på!

Jaså, unga Follin besöker dem ej längre! Hela hans böjelse för *Ingrid* är nog bara fantasier af hans gamle skräftare till far.

I morgon är det söndag. Då har jag sannerligen lust att personligen besvara *Ingrids* bref. En liten helgdagstripp väcker alltid mindre uppseende än en hvardagsresa.

XX.

En belåten reskamrat och en härlig söndag. — Mäster Åström har fått en besvärlig kund och fattar ett viktigt beslut. — Om den sårade fåfången och hur ett varnande exempel kan väcka. — Ett oväntadt kapital och en frikostig far. — Om prisvärd inkonsekvens.

Nu har jag kommit tillbaka från min lilla utfärd; och angenäm var den, så att det förslog. Jag öfvertalade Elsas Adolf att följa med, och jag vet ej riktigt hvem som blef gladast — han öfver att få se henne eller hon öfver att få se honom. Han sträfvar och gaor med alla sina sysselsättningar, den unge mannen, både helgdag och hvardag, från bittida på morgonen till sent på kvällen, så att i fråga om oförtrutet arbete lyser han verkligen som ett klart strålande föredöme. Han har ej ansett sig ha råd att en enda gång fara och besöka sin fästmö; men nu tog jag honom med trots alla hans lama, mycket lama invändningar. För tusan! Ungt folk skall väl lufta på sig en smula, vet jag.

Han hade beslutat »härda sig i lifskampen», sade han, genom att helt stoiskt afstå från sin flickas åsyn hela sommaren. Prat! Härda sig i lifskampen! Det där schangtila uttrycket bevisar nog, att det ännu hänger kvar litet af versmakerilusten hos honom. Men det gör detsamma. Arbetar han fortfarande lika bra som hittills, så har ingen mänpiska med att göra, om hans tankar gå på vers.

Jag visade honom emellertid, att för att kunna sträfva med riktig kraft behöfver man också hvila och förströ sig ibland. Så fick jag honom äntligen att följa med; och angenämare resällskap skulle jag aldrig kunnat få. De anfall, han gjorde på frukosten — i förbigående sagdt präktig, som de flesta ångbåtsfrukostar! — bevisade att kärleken och skilsmässan för ingen del menligt inverkat på hans matlust. Och sedan han väl blifvit mätt, underhöll han mig hela vägen med de präktigaste anekdoter och infall, så nog visade han att han var vid godt lynne, alltid.

Vi hade ej underrättat om vår ankomst; men hvad mig beträffar hade Ingrid haft sina aningar, så att hon på vinst och förlust gjort sig ledig och gått ner till ångbåten.

Där stod hon på kajen i ljus klädning och ljust parasoll! Jag kände igen henne på långt håll, och hon fick omsider äfven syn på oss i passagerarklungan. Och där vinkade vi och logo mot hvarandra hela tiden medan ångbåten pustande och förande ett förskräckligt väsen med propellern lade till vid bryggan.

Så söt och rar hon såg ut i sin lätta sommar-dräkt! Där funnos damer i mycket finare och dyrbarare kläder, men ingen enda, som öfvergick henne i *verklig* elegans, i smak, nätthet och prydlighet, i klädselns harmoni med gestalt och hy och i alla dess delars öfverensstämmelse sins emellan. Hon var vackrare, än jag någonsin sett henne. Ansiktet hade blifvit litet smalare, kanske också midjan dragit sig in någon centimeter; och detta klädde henne, liksom den lindrigt bruna färg, som solen gifvit hennes kinder och händer.

Vi gingo naturligtvis strax hem till gubben Pålson och funno honom så pass kry, att han kunde glädjas åt att se oss. Elsas fröjd öfver att så oväntadt få träffa sin Adolf vägrar min svaga penna att beskrifva, medveten om sin vanmakt, som hon är.

Hvad baden och hafsluften uträttat till förmån för denna unga dam, gränsar till det otroliga. När hon for, var hon blek, sorgsen och betryckt; men nu hade

hon återfått hela sin forna liflighet och kvittrade och hoppade som en liten fågel. Hon formligen dansade längs den lilla täppans enda gång, där hon sprang ut och in i huset för att styra om några förfriskningar åt oss. Hon gnlade melodier och höjde små glada skratt, där hon beskäftigt trippade fram och åter, än läggande en hvit duk på ett trädgårdsbord, än fram-sättande glas och brickor. Än gaf hon sin far en smekning, än tryckte hon i förbifarten den öfverförtjuste Adolfs hand, än kastade hon till oss ett muntert ord. Och hennes kinder blossade, läppar och ögon logo, och i sitt koketta lilla förkläde med de allra som rōdaste rosetter och fladdrande band, och sina nätta små skor, under hvilka sanden knastrade vid hennes lätta steg, och sin skära, korta klädning med uppstrukna ärmar, som blottade de allra rundaste, solbrända handlofvar — i all denna hjärtemördande mundering såg hon så förtjusande söt och näpen ut, att jag alldeles ej undrar på, att vännen Adolf icke ett ögonblick förmådde slita sina ögon från den täcka uppenbarelsen, utan bara satt där och stirrade med ett menlöst leende och såg förnöjd ut. Och det hade han också skäl till, ty den lycklige osten visste nog, att det var hans oförmodade ankomst som gaf en sådan rosenfärg åt lilla Elsas lynne och gjorde henne i dag än mera förtjusande än vanligt.

Ingrid var också glad, men på ett lugnare och stillsammare vis än systemen. Hon inlade i sitt sätt något af förständig, allvarlig husmor — helt omedvetet, därom är jag öfvertygad. Det var intet koketteri, det var helt enkelt det medvetande om ansvar, hvilket allt sedan faderns sjukdom hvilade på henne såsom den äldsta, som lagt band på hennes liflighet och gifvit henne denna prāgel af större mognad. Kanske var det också — mitt hjärta klappade lifligt vid den föreställningen! — tanken på vår stundande förening, som gjorde att hon redan nu satte sig in i den allvarligare stämning, som anstår en husmor.

Hur som helst, klädde henne detta lugna, still-

samma sätt fullt lika bra, som systemens barnsliga liflighet passade denna, och det måste ju så vara, ty ingen af dem spelar komedi. Båda äro fullt naturliga, deras uppförande är en trogen spegelbild af deras stämning för stunden, af det sätt hvarpå de se lifvet. Och när man betraktar detta med så rena och vänliga blickar, som dessa båda flickor göra, när ens känslor och stämningar äro sådana, som deras — då gör man klokast i att lägga dem i dagen. Det är endast de, hvilka hafva något fult eller ihåligt att dölja, som måste spela antagna roller — oftast så tunga och mödosamma! — och visa en konstgjord yta i denna maskeradbal till värld.

Vi hade en förtjusande dag, och ni kan vara säker på att både unge Adolf och jag ställde så listigt till, att vi fingo prata en stund ostörda hvar och en med sitt hjärtas dam. Och så tittade vi på folket och Ingrid visade mig den omskrifne älskogsranke unge mannen, som befanns vara en mycket liten herre med en mycket stor käpp och en mycket elegant, idealiserad sjömansdräkt. Och lornjetten hade han med sig, och ett beskedligt, faraktigt utseende hade han dessutom, så att jag ej alls fann honom farlig för mitt lugn.

Middag ville flickorna ej bjuda på, alldenstund de hade besvärligt med kök, servis och sådant där, och de ville ej heller gå ifrån fadern och äta med oss. Följaktligen togo Adolf och jag oss en bit mat på hotellet.

Men sedan fingo vi kaffe i den lilla trädgårdstäppan, och något att skåla med hade våra värdinnor också anskaffat. Och där blef ett festande och skratande och pladdrande och pratande, så att de förbigående tittade in öfver staketet och antagligen gärna skulle velat vara med. Själva gubben Pålson, som satt bredvid oss i sin rullstol, log helt förnöjdt, fast han blott såsom stum åskådare kunde deltaga i vår glädje.

Och det var ej förrän ångbåten vrålat två gånger med sin skrofliga signalpipa, som vi förmådde slita oss lösa för att i flygande fläng springa ned till bron, följda af flickorna — af hvilka vi, sanningen att säga, först tagit adjö litet enskildt, hvar och en för sig, innan det officiella afskedstagandet kom. Här må konstateras, att jag vid detta senare tillfälle riktigt och ordentligt fick af Elsa emottaga den kyss, som utlofvats i Ingrid's bref, och detta utan någon småaktig invändning från vännen Adolfs sida. Han hade väl fått sin ranson förut, kan jag tro. Ja, jag är alldeles säker därpå, om jag skall döma efter det sätt, hvarpå jag själf i trädgårdens dunklaste vrå hyllades till afsked af de läppar, på hvilka jag sätter högsta värdet här i lifvet.

Och så fingo vi vår plats på den tättpackade båten; sista hvisslingen ljud; bland alla viftande näsdukar och parasoller sågo vi, så länge våra ögon räckte till, efter dem, som hälsade oss. Och så var denna lyckliga dag ett minne blott.

Ni kan nog förstå, hvem jag drömde om den natten — angenäma drömmar, som sutto kvar i mitt hufvud ännu då jag steg upp och gjorde mig helt kry och lätt till kropp och själ.

Jag hade knappast hunnit kläda mig, då jag fick ett besök. Det var skomakar Åström, som med många ursäkter för att han störde så tidigt bad att få tala med mig.

Vännen Åström har i allmänhet ett mycket betänksamt utseende; men i dag låg det fyrkantiga, grofskurna ansiktet i djupare rynkor, än jag någonsin sett det tillförne. Läpparna med sin svarta skäggbrodd voro fast sammanpressade, med långa, mörka veck vid de neddragna mungiporna, pannan var som ett åskmoln och händerna tummade mössan ännu ifrigare, än hvad som vanligen var fallet.

Jag såg strax, att något extra var på färde, och bjöd gubben en stol, själf tagande plats för att lyssna till hvad han hade att förtälja.

Men han satt där och vred och vände sig så länge, utan att få ord för hvad han hade att säga, att jag fann mig nödsakad hjälpa honom på trafven:

»Na, hur är det fatt?» frågade jag. »Är något på tok, eftersom Åström ser så bekymrad ut?»

Skomakaren såg på mig på sitt blinkande sätt, och så slog han knytnäfven mot sitt knä, i brist på bättre städ, och utbrast i häftig ton:

»Ja, det är det! Galet är det! Herrn får ursäkta att jag kommer så häringa å pratar om'et, men herrn har alltid vart högglig — å jag är tvungen te å tala mä någon människa annars så går jag rent åt!»

»Tala Åström ogeneradt,» uppmanade jag. »Kan jag hjälpa med något råd, vill jag gärna göra.»

Åström strök sig med handen om munnen och återtog i något lugnare ton:

»Ja, det var justament ett råd, som jag velle be om. För jag vet inte, hur jag ska göra. Tänker jag på *ett* vis, så töcker jag att *det* är rätt, å tänker jag på ett annat vis, så töcker jag att *det* är rätt, å nu vet jag mäj inga lefvande råd. Därför kommer jag te herrn, för nu står mitt eget förstånd ställa.»

Jag uppmanade honom ännu en gång att fortfara, och så gjorde han:

»Det är denne häringe grosshandlare Knebel, förstår herrn. Han kommer in te mäj å han skeckar bud att jag ska komma hem te honom å ta mått af honom, å jag förtjänar pengar på honom, så det är nog bra med den saken. Men för hvar enda gång så pratar han med mäj långa ramser, å jag har på sista tiden mästingen trott, att det nog inte är stöflarna utan pratet som han bryr säj om.»

»Na, hvad pratar han då om?» frågade jag — obehöfligt nog, ty jag visste hvad svaret skulle bli.

»Om doter mi!» förklarade skomakaren i arg ton. »Om doter mi å denne häringe ryssen pratar han hvar eveli gång. Ända som jag inte hade teräckligt bedröfliga tankar för den sakens skull, utan att han ska behöfva lägga säj i't å rivva i't jämt å samt!»

»Nå, hvad säger han om saken?» sporde jag, som blef helt intresserad af dessa meddelanden.

»Hvad han säger? Han håller långa tal om hur otacksamma alla barn är å hur en allri ska bry säj om te å vara öm emot dem, för en får bara skam te tack. Han går på å pratar om ett å detsamma hvar-enda stund, å te slutet blir han så arg, så en kan tro han ska bli galen. Alltid detsamma, detsamma!»

»Nå — Åström förstår nog, hvarför han blir så upprörd, när han talar om de där sakerna. Åström känner ju hans historia?»

Skomakaren reste sig upp från stolen och slog den ena af sina beckade händer i den andra, så att det small.

»Ja!» ropade han i våldsam ton. »Det gör jag. Jag vet alltihopa — hur hanses doter gefte säj med Pålson å att han aldrig vell förlåta det — och alltihopa! Men nu har jag kommet te å tänka på en sak. När jag ser honom, Knebel, gå där å vara ilsken å olöcklig — för olöcklig *är* han — å när jag tänker på att han har vart det i så många år bara för denne häringe sakens skull, å att det geck i sönder imella dotern å honom bara för det — när jag ser å oppsalverar detta, så tänker jag som så: — Förr än jag vell ha så'n ånger på gamle dar, som hvad Knebel har — förr må i guds namn mi tös få den karlen ho vell ha! Jag tror inte att det blir någa löcka utå't, det tror jag inte. Men hellre än att det ska gå i sönder imella mi Lina å mäj, å förr än jag gör mäj så olöcklig, som Knebel är — förr ger jag mäj! Det får gå, hur det kan; jag har hållt imot så godt jag har kunnat. Men när jag ser, hur Knebel har't, kan jag inte längre.»

Han hade börjat i hetsig ton, hvilken dock, alltunder det han talade, blef mildare, och när han slutat strök han med afviga handen öfver ögonen och såg sedan stint på mig, bemödande sig att bibehålla sitt vanliga barska utseende, ehuru detta föga lyckades. Han var djupt upprörd. Det beslut han fattat måste ha kostat honom mycken strid, och det syntes nog,

att han i sitt hjärta var missnöjd öfver att hafva behöft gifva med sig — missnöjd för dotterns skull, hvars framtid vid Rowskis sida han ej såg ljusare nu än förr. Men det blödiga hjärta, som klappade under skomakarens skrofliga yta, hade hårdt träffats af Knebelns lidande. Han hade bäfvat tillbaka för tanken på att kanske en gång, som denne andre gamle, behöfva med sorg tänka tillbaka på sitt uppförande mot dottern och liksom han nödgas förhärda sig själf än ytterligare för att ej krossas af sin ånger. Och så hade han hellre gifvit med sig. Men dock var han sorgsen och missbelåten. Han hade lydt hjärtats röst, men förståndets stämma gjorde alltjämt lika högljudda invändningar som förut, och denna strid sönderslet den hederlige Åströms bröst. Han hade ej längre kraft att motstå sin Linas lidanden och stumma förebråelser; han gaf vika, men med en känsla af att kasta sitt barn i olycka. Allt detta kunde jag, som kände förhållandena, läsa i den osäkra blick gubben kastade på mig, och det rynkande af panna och ögonbryn, hvarmed han sträfvade att maskera sina känslor af oro och sviket hopp för dotterns räkning.

Det var ej underligt, att bilden af en annan far reste sin skugga framför mig — bilden af Knebel. Han hade järnhårt hållit på sin åsikt, under det att denne fader till slut mjuknade inför sitt barns sorg. Och dock kunde jag ej annat finna, än att den gamle skomakaren hade bra mycket mera vägande skäl för sitt missnöje än den andre. Åström visste af egen bitter erfarenhet, hvad brödbekymmer och kanske brist ville säga, och han hade velat bespara sin dotter det lidandet. Men skälet till den rike Knebelns vägran hade varit ett helt annat, nämligen *sårad stolthet*. Dottern hade ingått ett i hans tycke *förnedrande* parti. Ty hvad betydde väl musiklärarens fattigdom i och för sig? Den saken hade väl Knebelns penningar kunnat hjälpa. Nej, det var Pålsons anspråklösa sociala ställning och hans fullkomliga brist på förmåga att klifva upp för samhällsstegen, som varit stöttestenen. Knebel hade sårats i sin *fåfänga*, och det hade han aldrig kunnat förlåta.

Den fåfångan är en mäktig lifskraftig ört, som frodas präktigt, där hon väl slagit rot, och dess breda blad äro några svåringar till att röfva sol och luft från andra plantor i själens mark och bringa dem att dö ut eller åtminstone föra en tvinande tillvaro. Hos Knebel hade denna växt förkväft en blomma, som efter allt att döma dock en gång varit mycket kraftig: kärleken till dottern — eller, rättare, för en lång tid kommit henne att torka och förkrampa. Ty nu, på gamla dagar, när fåfångan själf började dö ut af ålderdomssvaghets, hade kärleken till den afidna dottern fått nytt lif i de telnings, hon efterlämnat: hennes döttrar.

Men de blommade nu för andra, ej för honom och hans stolta hjärta ville ej underkasta sig priset för att få omplantera dem i sin mark.

Han led bittert — jag hade ju själf varit vittne därtill; och i hans vända fogade slumpen så, att han genom mig och Rowski fick höra talas om en person, som stod i en viss om än ringa gemenskap med hans dotterdöttrar, och att denna person var just i samma fördömmelse som han själf varit — i strid mot sin dotters förbindelse med den man, hon valt. Detta väckte helt naturligt hans intresse, och han skyndade att sätta sig i förbindelse med denne fader, som i all sin fattigdom var honom likstående, för att af hans försvar för sitt handlingssätt hämta styrka och tröst.

Så närmade han sig den gamle skomakaren — och blef genom exemplet af det lidande, som dennes oböjlighet förorsakat honom, medlet att omstämna Åström, så att den senare gaf med sig i dotters hjärteangelägenhet.

Jag hann väl ej tänka allt detta så utförligt, som jag nedskrifvit, men summan däraf for dock genom min hjärna, under det jag satt och med blickar af medkänsla betraktade den hederlige skomakaren.

»Åström ger således sitt bifall till giftermålet?» frågade jag i allvarlig ton, ty skomakarens betänksamma,

halft ängsliga uppsyn bragte mig att själf skåda saken i mindre förhoppningsfull dager, än jag förut gjort.

»Ja, jag får la det,» svarade Linas far. »Det har jag redan gjort opp med mäj själf, så det var inte i den saken, jag velle besvåra om råd. Men det är i alla fall om nånting som rör detta häringa, ifall om herrn vell ha tålmod a höra på.»

Det ville jag; och han fortfor:

»Se, när jag nu har beslutat mäj för te a gå in på detta häringa, så får jag la försöka te a hjälpa dom också, så godt jag kan, så att det inte blir elände utåf et ända tvårt teminstingen. Å om den saken var det jag velle be om råd. Som denne häringe ryssen nu har't, kan han ju inte skaffa dom mat en gång, efter hvad jag töcker på't. Men han ska la kunna förtjäna pengar, han såväl som andra, kan jag tro, om han kommer rätt på trafven. Å nu velle jag be herrn om råd, hvad en ska försöka a hjälpa honom te för slag.»

Jag förstod ej riktigt, i hvad mån eller på hvad sätt den fattige Åström skulle kunna förhjälpas den svårson, han så motvilligt antog, till något lefvebröd; men jag svarade på en höft:

»Menar Åström, att vi skulle hjälpas åt att skaffa honom någon bokhållarplats eller dylikt?»

»Hur de ska vara eller hvad det ska bli, det begriper jag mäj inte på. Men jag velle bara säja det, att om ett par, tre tusen reksdaler kan hjälpa honom te a få nå't eller bli nå't, så ska han få dom utåf mäj. Jag redar mäj la aalti på nå't vis, a om Lina får pengarna nu eller när jag dör, kan la kvitta det-samma.»

Jag blef, som man väl kan förstå, helt förvånad öfver denna uppgift.

»Har Åström samlat ihop så mycket pengar?» frågade jag förbluffad.

»Ja,» svarade han kort. »Vi har alltid left sparsamt a jag har i alla tider haft hälsa a arbete, a det har blitt några reksdaler öfver hvart år. Det skulle

blitt te ett litet arf åt Lina, förstår herrn. Men om ho nu har bättre nötta af pengarna mens jag lever, så må ho gärna få dom.»

Den saken såg jag ej med alldeles samma ögon som skomakaren. Pengarne kunde han själf behöfva på gamla dagar, och åt en ung och arbetsduglig karl som Rowski skulle vi nog, om vi riktigt ansträngde oss, skaffa någon befattning. Men skomakaren hade en gång fått i sitt hufvud detta med pengarne.

»Ska en göra en sak, så ska en göra'n grundligt å rejält. När jag nu har gett mä mäj, så vell jag göra allt som på mäj anbelangar!»

Detta var hans åsikt, från hvilken jag ej förmodde rubba honom. Han ville till och med taga mitt löfte att dagen därpå få lämna penningarne åt mig, så att jag kunde rycka fram med dem till Rowskis förmån, så snart jag fick »höra något». Jag vet ej, om mäster hade den uppfattningen att somliga människor springa omkring ute på gatorna och erbjuda till salu affärsrörelser färdiga att öfvertaga med varor, kunder och allt. Så ungefär lät det på honom.

Jag lyckades emellertid öfvertyga honom om, att penningarna stodo lika bra tillgängliga i den bank, där han insatt dem, som hos mig; och sedan jag lofvat honom att själf och genom mina bekanta inom affärsvärlden söka styra till på bästa sätt för Rowski, aflägsnade han sig med många tacksägelser. Men jag tror ändå, att han skulle ansett Rowskis blifvande lefvebröd betydligt mera säkert och trygghadt, om jag velat emottaga penningarna för att ha dem i beredskap vid första skymt af tillfälle och blända med denna skatt i effektiv form.

Jag kan ej neka till, att det var med en känsla, ganska mycket närmande sig beundran, som jag, sedan jag blifvit ensam, tänkte på denne tarflige man med det ömma, tillgifna hjärtat.

För att motarbета detta parti, som enligt hans åsikt ej bar mycken sannolikhet af att leda till något godt, hade han en lång tid fördragit att af sin dotter

anses såsom en hård och ganska kärlekslös man. Men då han såg att hans motstånd ej förmådde öfvertyga henne — att hon blott led däraf utan att hennes tillgifvenhet för Rowski minskades, så slappades så småningom hans kraft, och slutligen gaf han med sig.

Båda alternativen voro för honom lika plågsamma.

Hade han varit en mycket konsekvent och stark själ, så borde han, orörd af dotterns sorg, ha framhärdat i sin vägran, för hvilken han ju hade goda skäl. Men nu var han ej en stark, utan en svag själ — han hade denna hjärtats svaghet att ej kunna i längden undvara sitt barns tillgifvenhet. Och när han då såg Knebels exempell! Nej — det bröt hans motståndskraft. Han hade kämpat ärligt och manligt, men mot utsikten att kanske för alltid förlora sin dotters kärlek höll ej hans mod stängen.

Detta är svaghet; må så vara. Men å andra sidan fordras det också styrka till att belasta sig med all den oro, alla de farhågor, alla de själslidanden, som denna svaghet medfört åt den gamle. Och för den styrkan är det, som jag beundrar honom.

Jag tyckte ej illa om honom förut, då han var stark och sade nej, fast det sved. Men än högre står han för mig nu i sin svaghet, sin eftergifvenhet, som ödmjukt säger till dottern: »Jag förmår ej kämpa längre; jag kan ej utstå att förlora din kärlek!»

Kanske handlar han orätt. Men kanske handlar han också rätt. Hvem kan se in i framtiden?

Törhända stode det på det hela taget bra mycket bättre till här i världen, om vi hyste litet mindre tillit till vårt obetydliga, inskränkta, närsynta förstånd, som så ofta gäcker våra skickligaste beräkningar, och i stället kastade oss i armarna på den makt, som i alla fall leder våra öden dit *den* vill och kullkastar våra kalkyler midt framför näsan på oss!

Hvarför skall man för öfrigt ovillkorligen se sakerna i svart! Rowski har ju, för tusan, visat sig som en riktigt stabel karl på senare tiden; och den, som sig omvänder och bättrar, är det ingen fara med.

Någon gäppare på förvärfsmarknaden är han just ej; det måste, förstås, erkännas. Men alltid skall han väl finna en brödbit åt sig och sin Lina; och vill hon nöja sig med »en koja och ett hjärta», så är det ej vår sak att lägga hinder i vägen. Snarare då att hjälpa till, så att kojans inte blir allt för trång och illa möblerad samt att där finnes en eld i spiseln och en gryta med någonting i att sätta öfver elden.

XXI.

Höst ute och högsommar inne. — Kärt besvär. — Åska och regn.
— Fru Holm tömmer lidandets kalk och räcker giftbägaren
åt mig. — En promenad, och hvenr som betraktade oss. —
Frisk luft, som gör kål på alla oros- och förargelsebaciller

Hösten är kommen! I alléerna leka vindarna med de torra, affallna löfven, som med ett skallrande ljud snurra i vild dans kring fötterna på mig, när jag tar min promenad. Blåsten är stundom ganska kall, så att det ibland kännes rätt skönt att titta in på en restauration och få sig något varmt i kroppen.

Men tro aldrig, att kylan och rusket på något sätt afspegla sig i mitt lynne! Nej då! I vanliga fall är jag visserligen just ingen vän af hösten, hvilken jag i allmänhet lärt mig att betrakta som en ganska obehaglig herre, i synnerhet som han (oss emellan sagdt i allra strängaste förtroende!) brukar som present åt mig medföra en liten högst obehaglig släng af reumatism, som äger förmågan att i ej ringa mån förminska det naturliga behaget i min gång och rent af göra den rätt linkande.

Men hvad bryr jag mig nu om väder och vind och att träden kläda sig i gula papiljotter till sin vinterslummer! Hösten är visserligen kommen — men med den har också kommit min Ingrid!

De anlände för ett par dagar sedan, och badresan har verkligen gjort min gamle vän och blifvande svärfar mycket godt. Han är bra mycket kryare nu.

än när Elsas fästman och jag gjorde vårt besök. Han kan flytta sig rätt bra med hjälp; och när förmid-dagarne äro vackra, bruka vi taga en vagn och fara ut med honom, hvilket gör honom godt och bereder oss alla ett nöje.

Vi ha nu talat om för honom vår hemlighet, och han blef mycket förtjust öfver att få mig till svärson, det kan jag säga till min stolthet. Vi voro ej alldeles utan fruktan för att den oväntade under-rättelsen möjligen skulle kunna skada honom. Men läkaren, som vi tagit till vår förtrogne i detta fall, trodde raka motsatsen — och det visade sig att han hade rätt. Gubben blef kryare och inte sämre af nyheten; och den enda olägenheten är nu, att han jämt och samt vill prata med mig, så godt han kan, under det att jag bra mycket hellre vill sitta ensam med Ingrid. Men vi tala alltid om henne, förstås, och det hjälper i betydlig mån upp saken.

För öfrigt rör jag rätt bra om Ingrid långa stunder af dagen; och det är när vi gå omkring i bodarna för att se på saker och göra inköp och knoga trappor upp och trappor ned för att välja våning.

Det är ett spring, må ni tro! Jag kunde väl aldrig tänka, att en sådan förfärlig massa saker behöfdes i ett hushåll. Jag ansåg mig i min oskuld redan be-sitta en massa af hvad som erfordras — men annat får jag veta afl!

I möbelmagasin och linnemagasin och magasin för det vidtomfattande begreppet »bosättningsartiklar» och glas- och porslinsmagasin och ett halft tjog andra magasin börjar jag bli som barn i huset. Jag beskådar med kritisk uppsyn nyttighetsting och prydnadsting, åhör med gillande förvåning (stundom, det erkännes, blandad med en viss känsla af förlägenhet) Ingrids djärfva nedsättningar i de pris, som fordras, och har på det hela taget till uppgift att vid detta väljande och prutande se vis och djupsinnig ut, alldeles som om jag begrepe saken, samt låta min fästmö afgöra alltsammans.

Som man lätt kan förstå af alla dessa förberedelser, närmar sig dagen för vårt bröllop med stora steg, och om två månader skall det gå af stapeln. Nu när saken hunnit så långt, är det naturligtvis ej lönt att söka längre dölja vårt förhållande, utan, så obehagligt sådant än förefaller mig, nödgas jag dagligen och stundligen emottaga gratulationer, de flesta vanligen framburna i en form, som skall föreställa skämtsam och nog ej är illa menad, men hvilken dock kännes som vidrörde en omild hand något ömtåligt ställe.

»Jaså! Du ska därän till slut, gamle gosse!»

Den frasen är det isynnerhet, som i oändlighet varieras.

Ja, jag vet, att jag är gammal; det behöfva sannerligen vännerna ej tala om för mig. Men hvad *de* ej veta, är att kärlekens känsla, dragningen till en kvinna, behofvet af att äga hennes hjärta och skänka henne mitt, aldrig af mig delats ut i småportioner. Denna känsla har legat jungfrulig i min själ ända tills nu; hon har ej, som min kropp, slitit ut sig i världens strid; hon har bibehållit sig ungdomsfrisk och kraftig. Och jag känner och vet, att min känsla för Ingrid är lika eldig som någonsin en yngre man kunde hysa — kanske varmare och starkare genom den innerliga känsla af tacksamhet, som den mogne mannen hyser till henne för att hon vill öfver hans lif gjuta det solsken, som det så länge saknat. Hvad den yngre mannen kanske skulle anse som en rättmätig tribut åt hans ungdom och tjuvningskraft, betraktar den äldre såsom en godhetsfull skänk; och detta bidrager ej till att minska innerligheten i hans känslor.

Emellertid vet »hela världen» om vår förlofning, och först och främst, som ju naturligt är, folket i det hus, där vi bo. Och när nu i alla fall hemligheten är till spillo gifven, titta Ingrid och Elsa, som numera tryggt kunna anförtro sin far åt en snäll gammal sköterska, ofta nog upp till mig och tillbringa där mången stund vid någon improviserad liten festlighet, där vi tala om allt det myckna, som är att ordna för det nya hemmet.

Ni må tro, att vi räkna ut det! Palson skall ha sitt trefliga, ljusa rum, och Elsa sitt — så länge Adolf ännu ej kan föra henne under eget tak. Men för honom skola vi nog finna någon utväg, och Elsa har redan tjogtals planer i sitt förslagna hufvud.

En, som ej tycker om flickornas besök och på det hela taget visar sig som afgjord fiende till hela förlofningen, är fru Holm, min hushållerska, som jag naturligtvis under nuvarande förhållanden uppsagt till afflyttning. Hennes blickar blifva för hvarje dag mörkare, och hennes sätt är fyllt af ett allt genomträngande ogillande. Hon niger med försmädlig ödmjukhet ända ned till golfvet för min fästmö och hennes syster, frågar med ett sardoniskt leende, hvad de ha att *befalla* (med mycken stark tonvikt), erbjuder sig att lämna Ingrid alla nycklar, så att hon må kunna företaga en generalinspektion öfver fru Holms fögderi, och beklagar att hon ej har några räkenskaper att framlägga; hon skulle med största noggrannhet ha fört sådana, om herrn någonsin förberedt henne på att hon skulle underkastas revision.

Dessa senare sarkastiska yttranden, hvilkas etter-salta skärpa tyvärr går alldeles förlorad för den, som ej haft förmånen höra tonfallen i fru Holms hvassa stämma och skåda de många handrörelser, knyckar på nacken och innehållsdigra, snörpiga leenden, hvarmed hon beledsagar dem, hafva sin rot och sitt upphof däri, att Ingrid, som är en praktisk flicka, verkligen rumsterat om i kök och skafferier för att efterse hvad som finns och hvad som bör anskaffas — hvilken inventering, i förbigående sagdt, gifvit anledning till åtskilliga inblickar i min hushållerskas idéer om ordningssinne och snygghet, som ej lända uteslutande till den värda damens fördel. Sanningen att säga hafva upptäckterna varit af det slag, att om de gjorts förut, fru Holms och mina vägar antagligen skilts åt för åtskilliga månader sedan. Ty Ingrids ögon, hvilka äro lika skarpa som vackra, ha i mitt hushåll skådat märkliga ting — ting som, på samma gång de för-

argat mig, också om möjligt ökat min fröjd öfver att för framtiden vara anförtrödd åt helt andra omsorger, än en aflönad hushållerskas. Hvilket för resten är sagdt utan tanke på någon förolämpning mot denna aktningssvärda klass, i klump tagen.

Med den förmåga af tydlighet, som ej kan missförstås, och skärpa, som ej är mindre för det att den serveras inbakad i den milda, lugna tonens sockerdeg och som visst alla kvinnor, äfven de saktmodigaste, äga till sitt förfogande, då anden faller på dem, gaf min fästmö härom dagen fru Holm några vinkar om hvad hon sett och skådat bakom ridån.

Det skedde med anledning af en liten batalj, som hushållerskan med mycken strategisk talang ordnat ute i köket, ehuru slagfältet snart nog förflyttades in i rummen, så att jag kom i tillfälle att åskåda eller rättare åhöra fäktningen. Fru Holm kämpade för sitt envælde i köket och på det hela taget öfver min bostad ända till den dag, då hon skulle kontraktsevenligt aflägsna sig — »med otack som sin enda lön», sade hon, ehuru jag bäst vet, att hon fått uppbära rätt bra med kontanter också.

Till svar härpå var det som Ingrid sade henne en hel del pepprade sanningar i den omtalade, hvarje harnesk genomträngande tonen. Hon klämde till af hjärtans lust, det gjorde hon. Jag skulle sannerligen aldrig trott min saktmodiga flicka om det! Och huggena beto hvasst, ty fru Holm rusade ut i köket under en ström af tårar och smällde igen dörren efter sig med åtskilliga oartikulerade utrop om »näspärlor» och »förolämpa gammalt folk», under det att Ingrid kom in till mig med högburen panna, mycket spänstiga steg, en synnerligen klar och vacker rodnad på sina kinder samt blixtrande ögon.

Och ögonblicket därpå stodo de där tindrande ögonen alldeles fulla af tårar och den strama hållningen var borta, och min vredgade valkyria sjönk ned på en stol och snyftade och grät, så att jag blef mäktat förskräckt.

Jag skulle ej ha berättat detta lilla uppträde, om det ej varit för andra akten däraf, som utspelades litet senare på dagen mellan mig och min hushållerska.

Ingrid hade gått, och jag satt i lugn och ro vid en bok, utan att så mycket som ägna en tanke åt uppträdet på eftermiddagen. Den saken var ju redan förbi. Fru Holm stod ej så högt i min aktning, att hon kunde göra något synnerligen djupt fall; och hvad Ingrid beträffar, så tyckte jag, sanningen att säga, ej sämre om henne för det att hon för en gångs skull visat, att hon har skinn på näsan hon också. Jag kan själf bli het med besked och tycker om folk som har blod i ådrorna och kan brusa upp en smula emellanåt — bra mycket bättre än om dem, som gå och låta sina lynnen surna dagar och veckor af brist på luft, och släppa ut missnöjet i en ständigt sipprande liten ättiksström, som är tillräcklig att genomsyra hvarje atom af trefnad och husfrid och förvandla dessa härliga rätter till gift och galla. Nej, tacka vet jag då ett ordentligt litet åskväder med en välgörande skur ofvanpå! Det ränsar luften. Och jag har redan omtalat, huruledes ofvanpå blix och dunder regnet strömmade från Ingrids vackra ögon, hvarunder hennes hjärta smälte som vax och hon bad mig om förlåtelse för att hon ej kunnat lägga band på sig. Hon visste att det var så fult, så fult — snyftade hon — men hon förmådde ej behärska sig ibland ehuru hon verkligen försökte att alltid vara snäll. Men fru Holm hade retat henne så . . .

Det smakade något, ska jag säga, att sitta där som en pascha med en vacker flicka vid sina fötter, hopkrupen på en pall, och med händerna hopknäppta på sitt knä, och vändande sitt ängsliga anlete upp emot mig under det att ögonen, i hvilkas fransar ännu en tår hängde kvar, blickade på mig med ett barnsligt bedjande uttryck, i hvilket dock en skälm till återvändande godt lynne gläntade fram så vackert. Det smakade, vill jag lofva! Och jag gaf min högtidliga förlåtelse i en mycket värdig ton och fick en kyss till

belöning och kände mig, som sagdt, ungefär som en pascha af en hel mängd hästsvansar.

Men det var nu om efterspelet jag skulle tala; och det utagerades litet senare på dagen af fru Holm.

Jag satt, som jag redan nämnt, med en bok i handen, då min hushållerska inträdde i rummet med hufvudet inlindadt i den evinnerliga röda duken och handen hårdt tryckt mot bröstet, liksom sökte hon att på detta sätt dämpa något häftigt lidande. Hennes gång var vacklande, som hade hon nyss vaknat ur en svimning; hon fattade vid sitt inträde tag i dörrposten som hade hon varit på väg att falla, och hon sjönk ned i en stol med en hysterisk kvidan och slappt hängande hufvud, allt afsedt att antyda de svåra inre kval, för hvilka denna förfördelade kvinna utgjorde ett rof. Där satt hon nu på stolen med hufvudet svängande af och an som en pendickel och jämmerligt stönande; och som jag var vid ett människovänligt lynne, sökte jag krya upp henne trots det mycket ringa mått af sympati, hon ingaf mig.

»Hur är det fatt?» frågade jag. »Inte går det an att vara så där ledsen inte. Litet förtretligheter äro vi ju alla utsatta för ibland.»

»Litet förtretligheter!» upprepade fru Holm med den grafröst, hvori hon vanligen sökte uttryck för de vedervärdigheter, hon hade att genomgå. »Det kallar herrn litet förtretligheter! När det går på heder och ära!»

»Ah, se så!» lugnade jag. »Frun är bara uppörd. Försök att inte tänka på det, så går det nog öfver!»

»Inte tänka på det!» genmälde fru Holm, som, i förbigående sagdt, vid samtal i denna stil alltid har för för vana att upprepa de ord, hon sist hört — så att säga stöta dem tillbaka i motståndarens bröst. »Inte tänka på det! Hon sade, huhuhu! (här började tårekällorna rinna öfver) att jag, huhuhu, inte gjort rent i mina skåp på år och dag, och att jag... att jag förstört kökshanddukarna och att pigan får använda

herrns finaste linne då hon diskar. Och jag vet på min salighet, att det bara var ett endaste örngåttsvar, som var hål på . . . och det tog vi ut i köket . . . och det hittade hon . . .»

Det föreföll mig visserligen mäktiga egendomligt, att mina örngåttsvar användes vid diskningen, men jag var nu en gång i godt lynne och fortfor utan att vidare granska denna hushållsdetalj:

»Se så ja! Låt det nu vara glömdt. Vi ska ju snart skiljas åt. Låt oss då göra det som vänner.»

Men fru Holm hade ej för afsikt att så snart sluta denna scen. Nu hade hon atbördat sig ett slags bekännelse; och sedan hon genom denna ansåg sig hafva fullt bevisat sin själs obefläckade renhet, öfvergick hon från försvar till anfall.

»Att man ska behöfva utstå sådant på gamla dar!» hickade hon. »Af en barnunge, som jag kunde vara mor åt. Och *vore* jag det, skulle hon minsann allt fått lära sig bättre, än att . . .»

Detta är också en af finesserna i hennes taktik: att antyda något, som kan ifyllas efter behag, och så tvärt afbryta.

»Än att . . . hvad?» frågade jag.

»Å, man vet, hvad man vet!» svarade fru Holm i orakelton, nickade menande med hufvudet, lade händerna i skötet och knep hårdt ihop sina rynkiga läppar, liksom fast besluten att ej låta en enda stafvelse vidare framtränga öfver dem.

Hon hade mycket riktigt lyckats irritera mig, såsom naturligtvis hennes mening var.

»*Hvad* vet frun för slag?» frågade jag i ganska skarp ton.

»Å, man har gudskelof både ögon och öron!» ljöd det upplysande svaret, åtföljdt af samma nickningar och minspel som förut.

Nu blef jag ond. När det gäller någon eller något, som intresserar mig, har jag, såsom dessa blad nogsammligen här och där visa, ej långt efter häftighet och uppbrusning; och det var i en ingalunda

smeksam ton, som jag uppmanade min hushållerska att tala tydligare.

»Sjung ut, människa,» skrek jag, »ifall ni har något att säga. Men försök inte att komma med lögnskvaller och förtall!»

Jag tror jag tillade en önskan om, att i sådant fall en viss svafveldoftande underjordspotentat måtte anamma henne. Men hur som helst hade det alldeles ingen uppskrämmande inverkan på den med alla sina tårar synnerligen manhaftiga frun, hvilken svarade i fullkomligt samma säfliga och kvidande ton som förut, nu dessutom tillsatt med en bra stor dosis särad värdighet och kränkt oskuld, som var obeskrifligt retsam.

»Bevars väl! Gud ske lof för att man kan tiga. Ingenting *har* jag sagt, vill jag hoppas, och ingenting *ska* jag säga, heller. Lögnskvaller! Bevars väl!»

Och hon knyckte på nacken och snörpte på munnen och blinkade med sina inflammerade ögon, så att hon lyckades göra mig riktigt duktigt glödhet. Men på samma gång hade hon väckt min lust att få veta, hvad som dolde sig bakom hennes antydningar och halfva meningar. Elakheter var det, förstås; så pass förstod jag nog. Elakheter och lögner, eller åtminstone vanställd sanning. Men jag ville ändå veta, hvad det var hon snappat upp från andra eller själf kokat ihop; det var alltid bättre att få reda på förtälet för att kunna kämpa däremot och vederlägga det, ifall sådant blefve nödigt. Och jag måste bekänna, att jag med tanken fästad härpå hastigt slog om och hycklade en ånger öfver min häftighet, som jag var långt ifrån att känna.

»Se så, se så!» sade jag i en så öfvertygande och ursäktande ton, som jag i hast förmådde åstadkomma. »Inte menade jag så illa, intel! Berätta nu, ifall frun fått höra något, som kan vara af intresse för mig att få veta.»

Hon gaf ej med sig genast: men jag såg, att hon riktigt skalf af begär att tala. Det gällde blott gifva sig till tåls. Och så kom det till slut.

Den goda fru Holm blef nästan värtalig. Hon hade alltid tyckt så mycket om mig, allt ifrån första stund. Jag hade alltid varit en så reel och resonlig herre; och därför skar det henne ända in i djupet af hennes deltagande hjärta, när hon såg mig skamligt bedragen, ledd vid näsan, under det att jag i min naiva, hederliga oskuld trodde att allt stod väl till. Hon ville inte nämna några namn — Gud bevaro henne från att springa med skvaller! Men somligt ungt folk nu för tiden var så förståndigt i affärer, som man gärna kunde önska sig. När vissa unga personer sågo att det fanns pengar att få, gjorde de strax slut på gamla förbindelser, som, efter hvad alla människor visste, hade bestått i årtal, men som *inte* kunde medföra några penningar. Och det var synd om visst folk, som var för hederligt och omisstänksamt att ha ögon för all låghet och falskhet, som bedrefs alldeles midt för ögonen på dem; men det skar fru Holm i hennes ömma och rättänkande själ att skåda allt detta, och därför kunde hon ej tåga. Några namn ville hon icke nämna; ville någon gissa, kunde hon ej förhindra detta — men inga namn.

Det skulle ingen kunna säga på hennes rygg, att hon anklagat någon. Men hon ansåg det för sin kristliga plikt att öppna ögonen på dem, hvilka i sin oskuld gingo omkring såsom blinda. Hon visste att hon skulle blifva misskänd, men det kunde ej hindra henne från att göra sin plikt. Några råd vågade hon ej gifva, några detaljer djärfdes hon ej nämna, något hopp om att hennes välvilja skulle belönas med tack hyste hon icke. Men en inre makt hade tvungit henne att tala. Denna makt antog hon utgöra en sammansättning af hennes samvete och hennes aktning för min person. Och nu hade hon följt det manande budet: hon hade talat. Och nu drog hon sig tillbaka — misskänd men belåten med att lida för sanningsens skull.

Mycket riktigt drog hon sig efter denna gripande förklaring bortåt dörren, baklänges och med långsamma,

glidande steg som en kvinnlig vålnad af salig kung Hamlet, sedan hon först noga insvept hufvudet i den röda schalen och betraktat mig med en blick, där en majestätisk känsla af hennes eget martyrskap blandade sig med en rysande medömkan för mitt sorgliga öde.

Men jag kvarhöll henne med en åtbörd. Under hennes långa anförande hade vreden hunnit gifva vika för ett äcklande förakt åt den lägsinta elakhet, som uppenbarade sig i alla dessa anspelningar och beskylningar, så mycket uslare som de ej vågade gå rakt på sak, ej tala med tydliga ord, utan fegt gömde sig bakom det genomskinliga skyddet af namnförtigande.

Föraktet rent ut afväpnade mig. Jag kände det som något nedsättande att ens kosta på denna lumpna klafferska ett vredgadt ord. Jag endast uttryckte min önskan att för framtiden blifva befriad från alla samtal i detta ämne; på hvilken anhållan jag ej erhöll annat svar än en öfverdrifvet ödmjuk nigning.

Och så seglade fru Holm ut med sin röda schal och sin flottiga flanelltröja och sina knyckar på nacken och hela härligheten; och mig lämnade hon kvar i ett tillstånd af snarare svärmod än förargelse.

Jaså, nu börjades det på allvar! Jag hade nästan känt på mig, att jag ej skulle få behålla min lycka i fred. Jag hade anat, att det skulle blifva strid om den. Och nu var bataljen redan i gång.

Det kan väl tyckas, som borde den ej vara af allra ringaste betydelse, denna attack af en elak och samvetslös kvinna, som vredgades öfver att behöfva gå miste om en så präktig mjölkko, som skötandet af mitt hushåll antagligen varit för henne, och som dessutom efter uppträdet på förmiddagen och Ingrid's upptäckter i köket vill hämnas på min fästmö. — Ja, det kan väl tyckas så! Men hvilken människa blir väl fullt oberörd af sådana där obehagligheter? Hvems filosofi räcker väl till att betrakta dem som om de aldrig blifvit sagda eller att skratta åt dem? Åtminstone icke min.

Jag blef riktigt sorgbunden och satt en lång stund i högst bedröfliga tankar — de där nedslående tankarna på min ålder och dylikt, som ha så lätt att komma flygande, så snart något inom mig råkat i olag.

Men så fick jag i hast en god idé. Hvarför i all världen satt jag där ensam och tjurade?

Jag tittade ut genom rutan och såg på vädret. Det var en härlig eftermiddag — en sådan där som busen Höst ibland får det infallet att bjuda på, med klar, hög himmel och ej för kallt.

Och så gick jag, fullföljande min idé, ned till Pålsons och bjöd gubben och flickorna på en liten utfärd.

Vi bruka nämligen, då vädret tillåter, taga den sjuke med oss på en åktur; detta gör honom godt och bereder oss alla ett nöje — och så slår man två flugor i en smäll. En sådan promenad var det, som jag nu funderat ut för att jaga bort den sorgsna stämning, som gripit mig och hvilken kändes så mycket bittrare, alldenstund jag ju ej gärna kunde tala därom med Ingrid. Ty hvartill skulle det väl tjäna, att också smärta henne?

Så skickade vi då efter vagnen; och flickorna voro vid så godt lynne och skämtade och skrattade så muntert, att också jag började känna mig bättre till mods.

Just som jag hjälpt upp Pålson och själf steg efter honom i åkdonet, såg jag en person stå på motsatta trottoaren, noggrant betraktande oss.

Det var Knebel, men jag brydde mig ej om att nämna något därom för de andra. Hans namn tjänar ej till att befördra den glada stämningen inom denna krets, och därför teg jag. Och så rullade vagnen i väg, utan att någon annan än jag märkt, hvem som observerat oss.

Det var en härlig utfärd. Min tryckta sinnesstämning, som väckts af fru Holm och fått en liten extra påspädning genom anblicken af Knebel, förmådde ej länge hålla stängen mot flickornas goda lynne och

det härliga friska vädret, som till och med satte ovanligt lif i vår stackars sjukling och lade hans vissnade ansikte i förnöjda rynkor.

Solen sken varm från den molnfria himlen, det var alldeles stilla och lugnt, och träden i alléerna och parkerna erbjödo en förtrollande vacker anblick i sina mjuka färgöfvergångar från ljusgult till rödt och mörkbrunt, afbrutet af barrträdens ständiga grönska, på hvilken höstens flitiga målarpensel intet förmår. Vi åkte så mjukt på en matta af fällda blad; de lågo strödda i det falnade gräset, nedsväfvade ett och ett från trädens grenar och mötte öfver allt ögat.

Den kan vara dyster, denna tafla, då stormen tjuoter och skymning och mulen himmel lägga sitt kalla grå dok däröfver. Men i dag var det helt annorlunda. Den friska, upplifvande luften, det gyllene solskenet, som muntert belyste den färgrika tafian, de gåendes och åkandes klart rodnande kinder och de glada miner, hvarmed de njöto den präktiga höstdagen — allt bidrog att stämma sinnet lifligt och hoppfullt. Det tryck, jag känt på mitt lynne, försvann fullständigt; och vi voro ett riktigt muntert sällskap, som skrattade och pratade och njöto lifvet af hjärtans grund.

Och när vi kommo till ett ställe utom staden, där man kunde få något att värma sig med, höllo vi och läto bära ut till oss en flaska vin, af hvilken vi broderligen delade med oss åt vår kusk och som lifvade upp oss ännu mera, så att det blef en riktigt munter färd, åt hvilken vår sjukling ej var den, som glädde sig minst.

Hvad mig själf beträffar, kände jag mig riktigt ung på nytt; och när jag betraktade Ingrid's rodnande kinder och klara ögon kunde jag ej låta bli att tänka för mig själf: »Du är allt en lycklig ost i alla fall, min kära Nappe!»

XXII.

En behaglig procession af minnen och drömmar. — Knebel! —
En sorglig förändring och en själfplågares kval. — Råd-
pläning och en oväntad återkomst. — En hemsk stund och
en sjuksköterska, som ej förlorar sinnesnärvaron. — Jag
flyttar på hotell.

Vi hade kommit hem från promenaden och i samma upplifvade sinnesstämning tagit farväl på en stund samt gått hvar och en hem till sitt; och nu satt jag i min gungstol och njöt minnet af den angenäma åkturen, fjärran från alla tankar på bekymmer och ledsamheter.

Jag hade tändt en cigarr; och då jag satt där och med blicken följde de mjuka rökslingorna, tänkte jag på, hur lycklig jag ändå var och hur stora skäl jag hade att vara tacksam mot ödet, som sparat så mycket härligt åt mitt lifs sena skede, hvilket städse i mina drömmar hägrat så mulet och mörkt, så ensamt och öfvergifvet.

Det stod i denna stund klarare än någonsin för mig, i hvilken hög grad lyckan omsider gynnat mig. En god ekonomisk ställning, hälsa, umgänge med godt, hederligt och vänskapligt folk — och så, först och sist, *Ingrid!* Allt detta lät jag passera revy för mig under en sådan där dåsigt angenäm stämning, då minnen och tankar tåga förbi i en dimmig festprocession, utan att antaga skarpa konturer men dock tillräckligt

klara och tydliga att bereda ett angenämt skådespel åt ens inre öga.

Där tågade min karga barndom och bekymmerfulla, glädjelösa ungdom, de sträfsamma mannaåren, utan sol och värme, utan annat mål än tillfredsställandet af de dagliga behofven och utan hopp om något bättre; de långa, tråkiga dagarna vid pulpeten och kontorsböckerna, de många ensamma kvällarna och de anspråkslösa, enformiga förströelserna, inskränkande sig till ett och annat tämligen tråkigt parti kort eller litet politiskt kannstöperi vid en toddy. Och så nu detta lyckliga år, med penningsorger och framtidsbekymmer i ett tag bortblåsta, de torra, kyliga bekantskaperna utbytta mot verkliga vänner, det ensliga rummet och det tråkiga värdshuset ersatta med *hem* — mitt eget och andras och främst bland dem det, där jag funnit *henne*.

Hur vacker och god, hur ärlig, tillgifven och kärleksfull stod hon ej för mig i denna stund. Och när jag tänkte på, att om blott några korta veckor skulle jag riktigt få kalla henne min, skulle jag föra henne in under det tak, där jag ständigt fick hafva henne vid min sida, där hennes läppar skulle le, hennes ögon stråla, hennes milda hjärta klappa och hennes friska skratt klinga för mig framför alla andra i hela världen . . . när tankarne på allt detta togo sin plats i den långa processionen, då blef det mig så varmt och godt om hjärtat, då kände jag mig så lugn, så lycklig och nöjd, då var det, som om jag först nu fått något begrepp om hvad lifvet vill säga. Den föregående tiden hade jag ju egentligen ej lefvat — det kändes alldeles som om jag dåsat bort alla dessa år, under hvilka jag likvisst, sanningen att säga, fått arbeta ganska duktigt, och som hade jag börjat min egentliga tillvaro först med den hvilans tid, jag nu njöt och hvars fortsättning framställde sig för mig i ett oändligt ljusst perspektiv.

Jag tänkte ej, bokstafligen taladt; det var snarare som om jag suttit och beskådat bilder, hvilka utan

mitt atgörande upprullades för mig. Visst är, att jag i denna stund kände mig fullt lycklig, fullt nöjd, att jag befann mig i en obeskrifligt härlig stämning, där kroppens och själens välbefinnande förenade sina krafter i att frambringa ett tillstånd af förnöjsamhet och välmåga, af tillfredsställelse med det närvarande och hopp för framtiden, som ej gaf plats åt någon oro och där inga skuggor funnos.

Att jag beskriver detta tillstånd med så många ord, beror därpå att jag aldrig, så vidt jag kan minnas, befunnit mig i sådan själsjämvikt, varit så helt och oblandadt lycklig, som i den stunden. Denna känsla af lycka i minnen och förhoppningar var så stark, att den rent af kom mig att glömma den handgripliga världen omkring mig, och jag kände det som ett riktigt helgerån mot min vackra dröm, när den afbröts af en skramlande prosaisk ringning på tamburlockan.

Se så där, ja! Det var naturligtvis aldrig lönt att försöka få vara i fred en stund!

Med en suck öfver grusandet af min vackra drömbyggnad gick jag och öppnade. Och i ganska förargad sinnesstämning skedde detta, det kan jag försäkra. Pröfva på själfva att så där våldsamt ryckas bort ur drömmarnes sköna värld för att gå och ta emot främmande folk! Det är så lagom roligt, det!

Här var emellertid intet annat att göra, än se efter hvem som så olägligt pockade på att komma in. Och hvem får jag se, när jag öppnar dörren, om inte Knebel! Knebel, med hvilken jag ej talat ett ord sedan den där dagen uppe hos honom! Knebel, som ej en gång ansett det lämpligt att svara på det bref, hvori jag underrättade honom om min förlofnings med hans egen dotterdotter!

Jag visste ej riktigt, hur jag skulle bete mig mot honom — ty jag var, uppriktigt sagdt, ingalunda på det klara med mig själf rörande de känslor, jag hyste för den gamle mannen. Jag var ond på honom för den förstokade, blinda egensinnighet, som förmädde honom att vända sig bort från dem, som enligt naturens

lagar voro honom närmast. Och just detta hans våldsamma nedtystande af blodets och hjärtats röst bragte mig å andra sidan att beklaga honom, ty hur han led under följderna däraf hade jag ju sett med mina egna ögon.

Och i dag fingo de skåda en man, som föreföll att stå på gravens brädd. Det var väl den senaste sjukdomen, som så utmärklat hans kropp, kan jag tro. Det återstod af honom blott skinn och ben, kläderna hängde allt för vida i djupa veck, och ansiktet var så beröfvadt hvarje spår af hull, att den pergamentlika huden satt som klistrad på knotorna. Han var blekgul, men på de starkt framskjutande kindknotorna glödde högröda fläckar, och ögonen formligen brunno af feber, där de lågo djupt insjunkna i sina hålror. Jag blef helt förskräckt, då han stigit in och jag fick se honom i fullt dagsljus, och kunde i häpenheten ej återhålla ett utrop:

»Du har lämnat sängen för tidigt! Du är ju sjuk ännu, människa!»

Med dessa ord förde jag honom till en stol och fann därvid att benen skälfdes under honom, så att han nära nog fallit omkull.

»Jaså! Jag är så bedröflig att skåda?» frågade Knebel med ett bittert leende, sedan han nedsjunkit i stolen. »Jojo! Sjukdom och mörka tankar tära duktiga tag, när man är så gammal som jag.»

»Men hvarför i herrans namn går du ut, när du är så svag?» sporde jag. »Ska jag skicka efter en droska och följa dig hem?»

Knebel slog otåligt ifrån sig med handen.

»Det är ingenting att tala om. Ingenting alls!» svarade han. »Sådan har jag varit länge.»

Och så återfick han i hast det gamla bestämda, kärfva draget kring mun och ögon.

»Jag har sett dig förut i dag,» fortfor han, och rösten lät nu helt affärsmässig och säker.

»Ja, jag vet,» svarade jag. »Jag såg också en skymt af dig. Det var, när vi . . . när jag skulle åka ut.»

»Jaså, du märkte mig? Nå, jag kom då att tänka på, att jag borde väl svara dig på ditt bref. Och så gick jag hit själf i stället för att skriva. Jag hade insett annat att göra, och så tyckte jag det kunde vara roligt att träffa dig.»

»Mycket välkommen!» svarade jag, ehuru jag då var bra mycket mera orolig än glad öfver hans besök.

Och så sutto vi tysta en stund, Knebel stödd mot sin käpp och oafvändt stirrande på mig med sina brinnande, insjunkna ögon, så att jag blef riktigt hemsk till mods. Ändtligen utbrast han:

»Du utträttade det budskap, jag gaf dig, mera till din belåtenhet än till min, tycks det!»

»Budskap?» frågade jag, som försjunkit så i betraktande af den sorgliga förvandling, han undergått, att jag blott hört hans ord utan att uppfatta deras innebörd.

»Jaså, du har redan glömt det? Glömt att jag sände dig för att öfvertala dem att komma till mig, att vårda sig om sin gamle morfar på hans älderdom! Men du var klokare än så, du! Du utträttade ärendet till din egen fördel, och sörjde för *din* älderdom i stället! Jojo; ingenting att säga om det. Man är sig själf närmast! Och jag får gratulera så mycket. Du har skaffat dig en vacker sjuksköterska på gamla dar. Jag såg henne i dag. Hon är vacker, vacker... lika vacker som... Nå, det gör detsamma, hvem hon liknar!»

Han stötte käppen hårdt i golfvat och såg på mig med riktigt vilda blickar. Jag kunde ej bli ond på honom för hans bittra ord. Det låg i hela den afmagrade gestalten, det infallna ansiktet med de feberglänsande ögonen, i den dofva stämman och den ansträngning, med hvilken orden framstöttes, ett sådant uttryck af sjukdom och lidande, af kroppens och själens kval, att inför dem all vrede försvann och jag blott tänkte på att behandla honom mildt och varsamt, som man behandlar en sjuk, äfven om han i yrsel sårar och misshandlar sin vårdare.

»Du är sjuk, Knebel,» sade jag. »Du är sjuk, och sjukdomen gör dig bitter. Jag kan försäkra dig på heder och tro, att jag förde din talan så redligt, som det stod i min förmåga. Ingen kan mera än jag beklaga, att förhållandet ej är sådant som det borde vara mellan dig och de dina. Men säg, käre vän: har du aldrig tänkt, att felet åtminstone till en del kan vara ditt eget? Har du aldrig tänkt, att...»

»Tänkt! Tänkt!» afbröt han vildt och reste sig på sina stackars darrande ben, under det att fläckarna på kindknotorna lyste riktigt blodröda. »Tänkt! Tänker jag väl på annat under dagens lopp eller under den långa natten, då jag ligger lika vaken, som du ser mig nu, och bara grubblar och grubblar! Se, hurudan jag ser ut! Se, hvad som är kvar af mig! Ett skelett, ett lefvande benrangel, en utmärglad kropp, som hålles vid lif af feber och ej af mat och dryck! Tänkt! Tankarna blifva till eld i mina ådror, förbränna och förtära min kropp och min själ... och så frågar du, om jag tänkt!»

Han sjönk tungt tillbaka i stolen och sänkte de stirrande ögonen mot golvet, under det att läpparna ännu rörde sig, liksom hade de uttalat ljudlösa ord. Hans häftighet och hans svaghet, de våldsamma orden och den skälfvande kroppen skrämde mig i lika hög grad.

»För Guds skull, försök att lugna dig!» sade jag. »Du upprör dig för mycket. När du blir starkare skola vi talas vid, rådgöra, se till om ej allt ännu kan ordnas i kärlek och tillmötesgående.»

Han stötte otåligt undan den hand, jag lagt på hans arm, men han brusade ej upp, som jag nästan trott att han skulle göra. I stället satt han tyst en stund med ögonen alltjämt riktade mot golvet och med de vissnade läpparna formande tysta ord. Så såg han plötsligt upp.

»Det var förfärligt, hvad han, deras far, ser ut! Han har stått ändå sämre emot, än jag. Och han är ung... bara en pojke emot mig. Men han har alltid varit en stackare!»

Jag kunde ha sagt honom, hvilken stund det var, då Pålsons kraft bröts — att det skedde den nyårsnatt, då denne gamle man, som nu satt midt emot mig, själf så skröplig och eländig, med våldsamt hand i just detta samma rum öppnade de gamla sår, som aldrig grott riktigt igen i musiklärarens känsliga själ. Men jag teg. Ty hade ej den ruin af en människa, som nu satt framför mig, huggit med ett tveeggadt svärd, och hade ej hugget träffat honom själf lika djupt som den andre?

»Han var förfärlig att skåda . . . förfärlig!» återtog gubben, mera talande till sig själf än till mig.

Och så spände han plötsligt sina brinnande ögon i mig.

»De äro väl mycket bedröfvade för hans skull? De gråta väl öfver honom, pyssla om honom, vårda honom natt och dag?»

»Ja,» svarade jag. »Det göra de. Gud välsigne dem! Sannskyldiga tröstens och hjälpens änglar äro de för sin gamle far!»

Jag blef varm, då jag tänkte på all deras tåliga, uppoffrande ömhet, och det hördes nog också på mig. Knebel sände mig ett af sina vanliga bittra leenden och försökte se riktigt spotsk och kärft ut. Men ögonblicket därpå drog han en tung, djup suck, hvilken lät nästan som en rossling, och utbrast i klagande ton, vaggande hufvudet fram och åter:

»Allt! Allt! Hvarför få somliga människor allt? . . . Svaga, ömkliga stackare utan styrka och mod, utan kraft att tillkämpa sig något — de få allt! Och andra, som ha stål i sinnet och armar att brottas med för dem, de älska — de få intet! Dem smeker ingen, när de bli gamla och trötta af striden. Allt, hvad deras styrka förvärfvat, ville de skänka för en smula kärlek — men ingen sådan finnes för deras räkning!»

Han stönade tungt och satt åter en stund tyst. Jag ville ej störa honom ens med ett försök till lugnande, ty så våldsamt som hans smärta var, trodde jag att det skulle göra honom godt att låta henne bryta

ut. Och hvad hade jag väl för öfrigt att säga denne förtviflade man? Det enda botemedlet mot hans onda — försoning — hade jag ju framhållit åt honom så många gånger, och han stötte det alltid tillbaka.

»Om du visste...» började han, ånyo talande mera för sig själf än till mig. »Om du visste, hur de likna henne båda två — men mest den äldsta. Hur hon liknar henne! Det var som hade jag i dag återsett min dotter, min Louise, då hon steg upp i vagnen. Min Louise! Så lik henne... så lik henne! Hennes klara ögon och smärta växt, hennes vackra hår och hennes vänliga, leende läppar... Och hennes likgiltighet för mig också! Min dotter öfvergaf mig — och denna vill ej veta af mig!»

Jag trodde att han skulle brista i gråt, men det gjorde han ej. Han snyftade på ett hemskt, krampaktigt sätt, men de stirrande ögonen voro lika torra och feberglödande, då han fortfor:

»Hon liknar henne! Hon är hennes sannskyldiga dotter. Jag har aldrig förr sett det så, som i dag. — Du är väl... mycket kär i henne?»

Denna fråga kom så oväntadt och i en så helt annan ton, än hans föregående klagan — en torr, skarp, obehaglig ton — att jag kände mig högst pinsamt berörd.

»Behöfver du fråga det?» svarade jag allvarligt. »Jag älskar Ingrid af hela min själ, och all min sträfvan är och skall blifva att göra henne lycklig.»

»Och hon älskar också dig?» frågade han med samma obehagliga tonfall.

»Du frågar på ett så egendomligt sätt,» genmälde jag. »Tror du att jag velat tvinga henne, eller att jag haft något medel därtill, om jag också velat?»

Han såg på mig men sade ingenting. Och jag ångrade strax den häftighet, jag inlagt i mitt senaste yttrande. Hur kunde jag väl göra mig skyldig till något sådant mot denne stackars gamle man! Jag ville säga några lugnande ord, men han afbröt mig:

»Hvad har jag för öfrigt med den saken att göra!

Hon och jag . . . hennes syster och jag . . . vandra ju långt ifrån hvarandra. Alla hålla sig borta från mig, och jag, gamle man, får gå ensam . . . ensam . . .!»

Det var hjärtslitande att höra honom uttala detta: *ensam!* Hur smärtsamt hest det framträngde ur hans strupe, hur hjälplöst allena, hur förkrossande öfvergifven måste ej den människa känna sig, som kunde lägga en sådan värld af lidande i detta enda lilla ord!

Jag förmädde ej tiga.

»Hvarför säger du så, och hvarför lefver du så!» utropade jag och fattade hans hand. »Vi hålla ju alla af dig. Hvarför behöfver du vara ensam? Kom till oss! Tror du ej att vi alla skulle emottaga dig med öppna armar och varma hjärtan? Kom till oss! Låt ömma, älskande händer vårda dig på din alderdom! Låt minnet af din dotter, kärleken till henne lefva upp i hennes barn . . .»

Han hade ännu en gång rest sig med uppbyggande af hela sin kraft och stod nu stödd på käppen och betraktade mig med sina eldblickar:

»Du tror kanske, att jag kommit hit för att tigga om något!» ropade han med skälfvande stämma. »Nej, du! Jag är gammal och svag och kan ibland ej låta bli att klaga. Men här inne, här inne» — han slog sig för sitt bröst — »är jag dock alltid en man, och jag sänker mig icke till att tigga om det, som jag har rätt att fordra!»

Plötsligen lugnade han sig.

»Jag vet, att du menade väl,» fortfor han. »Förlåt att jag blef häftig, men sjukdomen har gjort mig nervös. Jag kom blott upp för att gratulera dig till din förlofning, eftersom vi ju ändå skola blifva släkt nu. Jag har utträttat mitt ärende. Adjö med dig!»

Han vacklade så häftigt, att jag måste stödja honom, och jag bad honom stanna kvar och hvila sig. Men det ville han på inga villkor.

»Då måste du låta mig skicka efter en droska och följa dig hem,» envisades jag. »Jag låter dig på inga villkor fara ensam i detta tillstånd.»

Han vägrade och ville med sin vanliga okuflighet gå. Men ett nytt anfall af mattighet tvang honom antaga mitt förslag, och så åkte jag med honom hem och öfverlämnade honom åt hans hushållerskas omsorger.

Jag vände därpå omedelbart hem till mitt igen med sinnet fyllt af beklaganden för den gamle mannen och hans halsstarrighet, som beredde honom så bittra kval.

Jag försökte uppgöra någon plan till närmande i trots af honom själf. Alla de betänkligheter jag hittills hyst mot att lägga mig i denna familjeangelägenhet af fruktan för att synas å min blifvande hustrus vägnar intrigera för Knebels penningar bleknade inför tanken på gubbens bedröfliga tillstånd. Han måste föras tillsammans med sina dotterdottrar, efter hvilka han så mycket trängtade, och stötestenen, hans ovilja mot deras far, måste på ett eller annat sätt undanröjas.

Jag såg ej ännu rätta vägen, men i min ifriga önskan att ställa allt till rätta tviflade jag ej på att den nog skulle uppenbara sig — och Ingrid skulle hjälpa mig att finna den. Jag tänkte ej längre på, hur gubben genom sitt hat till deras far skilt flickornas hjärtan från sig. I den medömkan, som den gamle uppväckt hos mig, såg jag blott att här var ett lidande att bringa lindring i, ett sargadt hjärta att hela — och där var min flicka den bästa läkaren. Och så gick jag raka vägen ner till henne för att berätta om mitt samtal med hennes morfar.

Vi sutto länge och lade råd. Jag gaf en så gripande skildring, jag förmådde, af Knebels sjukdom och förtviflan, och hur hvart och ett af hans utbrott lade i dagen att hans själ förtärdes af längtan efter hans dotters barn, törstade efter deras kärlek och omsorger, ehuru stoltheten och känslan af att hans myndighet ringaktades alltjämt hos honom voro regerande herrar, hur än ömmare känslor ständigt sökte göra myteri. Jag skildrade, hur jag själf blifvit förfärad öfver hans tillstånd och vid ett par häftiga vredesytringar nästan

fruktat för hans förstånd, och slöt med att förklara, hur jag nu kommit med den förhoppning att vi tillsammans skulle kunna finna någon utväg att närma oss den gamle och gifva honom det, som han så ifrigt efterlängtrade: några tillgifna hjärtan att klänga sig fast vid — och göra detta närmande så, att han ej ytterligare retades och upprördes. Detta var just det svåra i saken. Kunde vi ej finna råd i den punkten, skulle hvarje försök blott göra det onda ännu värre.

Ingrid blef djupt rörd af mina ord, och hennes ömma hjärta upptog genast förslaget om att göra allt för den stackars gamle mannen. Hon var villig att för den skull underkasta sig utbrodden af hans sjuka lynne, att bära förebräelser och hårda ord, om så behöfdes. Och Elsa, som vi kallade till vår rådplägning, instämde med henne i allt. Det var ju nu icke längre som förut, att välja mellan Knebel och deras far. Nu gällde det inga materiella fördelar, utan en ren känsloräkning: att söka förljufva en sjuklings lif. Och därtill voro de af allt hjärta villiga — allt med det villkor, att det skedde med deras fars bifall och att han ej kände sig öfvergifven och försummad. Han stod i främsta rummet, men hans tillstånd kräde för närvarande ej samma oafbrutna uppmärksamhet som förut. Att underrätta honom ännu denna dag skulle blifva flickornas sak.

Och så sutto vi där ännu länge och talade i sorgsen stämning om gamle Knebel och om hans dotter, flickornas mor, så att vi blefvo allt vekare till sinnes.

Rätt som det var, afbröts detta sorgbundna samtal genom ankomsten af min jungfru, som med andan i halsen hälsade från fru Holm och bad mig genast komma upp för ett viktigt ärende.

I bestört förvåning skyndade jag att efterkomma denna plötsliga kallelse, sedan jag först bjudit till att lugna de oroliga flickorna — ett försök, som dock ej slog synnerligen väl ut. Jag lofvade emellertid att genast skicka bud eller komma själf för att afgifva

förklaring, och så ilade jag upp, under de få ögonblick, som åttingo för att passera gården och trappan, bryende min hjärna med att försöka utfundera, hvad som kunde vara på färde, ty pigan hade, så snart hon utträttat sitt ärende, ögonblickligen sprungit igen, som det tycktes fullständigt hufvudyr och utan att afvakta mina frågor.

Eldsvåda, inbrott och dylika hemska saker tumlade i vild fart kring i min hjärna, under det att jag störtade upp för trapporna och genom tamburen. Men aldrig ett ögonblick föll det mig in, att jag hemma hos mig skulle, för andra gången i dag, träffa — Knebel.

Ty han var det, för hvars skull man skickat efter mig.

Han satt i en soffa, där fru Holm, jungfrun och en annan kvinna hade all möda att fasthålla honom. Det magra ansiktet var nu purpurrodt, ögonen glimmade hemskt och hela den utmärglade kroppen arbetade med förtviflans kraft att göra sig lös. Han pratade oafbrutet, vildt och utan sammanhang, och var förfärlig att skåda i sina vanmäktiga försök att slippa loss från de tre kvinnorna.

»Knebel! Hur i herrans namn är det fatt?» frågade jag, gripnen af förfäran öfver hans utseende och uppförande, som helt och hållet tydde på en vansinnig människa.

Han svarade ej och tycktes icke igenkänna mig. Men ljudet af min röst uppfattade han tydligen, och den retade honom till nya ansträngningar.

»Ack, att jag släppte ut honom! Ack, att jag inte höll honom kvar!» klagade det främmande fruntimret, som jag nu igenkände vara Knebels hushållerska.

»Vi måste skicka efter läkare! Spring genast efter doktorn! Fort!» ropade jag till min jungfru och intog hennes plats, då hon skyndade i väg.

»Har han blifvit vansinnig? Eller hvad har händt?» frågade jag, då Knebel utmattad lämnade oss ett ögonblicks andrum.

»Jag vet inte!» svarade hushållerskan i sin förra klagande ton.

Hon var påtagligen alldeles hufvudyr och talade i förvirrade, afbrutna meningar, interfolierande med snyftande utrop.

Summan af hennes berättelse var den: att när hon väl fått Knebel i säng, sedan jag lämnat honom, hade hon gått ut i köket, och när hon återvände därifrån efter en kvart eller så, stod gubben ånyo påklädd, färdig att gå ut. Han hade sett så vild ut, att hon ej vågade hindra honom, men hon hade kastat på sig hatt och schal och följt efter, då han med af febern uppeldade krafter nästan sprang hem till mig.

Under denna förklaring hann på grund af hushållerskans upprörda tillstånd och många afbrott och utrop samt de ansträngningar, hennes husbondes ofta återkommande vilda anfall förorsakade oss, en rätt god stund förgå.

Då, innan vi visste ordet af, stod en kvinna midt på golfvet, betraktande oss med förfärade blickar. Det var Ingrid, som, i sin oro öfver att ej få det utlofvade budskapet från mig, själf gått upp för att höra hvad som stode på och sluppit in genom tamburdörren, som tjänsteflickan i häpenheten glömt stänga efter sig.

»Hvad är det med morfar?» frågade hon i skrämde ton och var nära att sjunka till golfvet.

Jag förklarade i hast att han var sjuk och att vi efterskickat läkare. Knappt hade jag medhunnit detta, förrän doktorn anlände. Och så hjälptes vi åt att lägga gubben i min säng, ty läkaren förklarade det lifsfarligt att flytta honom hem.

Det var ett farligt fall, hjärnan var våldsamt angripen, och följderna kunde möjligen blifva svåra. Han skref ett recept, förordnade lugn och noggrann vakt öfver den sjuke samt gick med löfte att snart återkomma.

Och där satt jag nu med en sjuk, en vansinnig i huset!

Men obehaget däraf för mig tänkte jag ej mycket

på — åtminstone ej ännu så länge. Det förfärliga i själfva uppträdet var ännu allt för fårskt, och jag var för mycket upprörd att kunna tänka klart.

Den mest sansade af oss alla var Ingrid. Sedan hon väl gråtit ut, blef hon med ens helt lugn och började ordna i sjukrummet på ett praktiskt sätt, som visade att hon vid sin fars plågebädd gått i en god skola. Hon skickade mig att tala om det hela för Elsa och lugna henne för systemens räkning samt bedja henne ännu så länge ej berätta något för fadern. Och så sväfvade hon så tyst och lätt kring i rummet, pysslade om den sjuke, ordnade kuddarna, strök med lätt hand svetten ur hans panna. Och det syntes tydligt, att hennes små omsorger lugnade honom, ehuru han ej kände igen henne.

Först när han slumrat in gick hon ner för att tala med sin far.

Hvilka ord hon begagnade vet jag ej, men det vet jag, att hon lyckades berätta hvad som förefallit utan att göra Pålson synnerligen upprörd, och att han utan invändningar gick in på att Ingrid skulle få vårda sin sjuke morfar, oaktadt han därigenom så ofta finge undvara hennes sällskap.

Och så blef mitt lilla hem ett sjukhem, där Ingrid installerade sig som högste chef och i ett nu tog ledningen från fru Holm, som till min stora förvåning gaf med sig utan en enda invändning.

Sant är, att hennes göromål härigenom blefvo inskränkta till ett intet, och slikt är nog i hennes smak. Ty jag flyttade för en tid på hotell och åt ute. Ingrid och jungfrun fingo under dagens lopp vårda den sjuke, om natten vakade en sjuksköterska — och för fru Holm återstod blott att lefva i lugn och ro, se majestätisk ut, låta passa upp sig af pigan och i tysthet klandra allt hvad som gjordes.

XXIII.

På lif och död. — En husvill ungarl och en krona bland sjuk-sköterskor. — En idé af det goda slaget. — Hvad den store skördemannens närhet kan uträtta. — Det går riktigt bra. — En ny klubb och en lefvande solstråle. — En skugga midt i allt det klara ljuset. — Han förlåter i nåder, men nekar istadigt att taga emot några penningar. — Agenten Pollin uppträder såsom satiriker, bestraffare och varnare.

Vi ha ett par veckor fruktat att Knebel skulle dö. Hans sjukdom tog strax en farlig vändning, och han har yrat och varit alldeles oreggerlig. Det enda, som åtminstone stundom förmått lugna honom, har varit närvaron af Ingrid, hvilken han — då han förmått något så när skilja fantasigestalerna från människor af kött och blod — ansett som sin dotter och ofta underkastat sig.

Jag vill ej ens bjuda till att skildra Ingrids uppoffrande hängifvenhet och förundransvärdt uthålliga kraft under denna tid. Hon har delat sig mellan de båda sjuka, fadern och morfadern, varit en vårdarinna och trösterska för dem båda och räckt till på alla håll. Den, som kommit mest i bakgrunden, är jag, men det är ju helt naturligt. Jag är frisk och stark, behöfver ingen vård och skall för öfrigt snart få henne helt och hållet för mig själf. Jag har inga skäl att klaga — fast jag icke kan neka till att det ofta nog kännes mycket tomt efter min älskade flicka. Men så är det: lyckan gör pockandel! I somras måste jag

ju vara af med henne hela månader — och nu grinar jag illa för blott några timmars skilsmässa!

Men också älskar jag henne högre för hvarenda dag. Hon har vuxit så fast vid mitt hjärta med tusentals fina rötter, att skulle de på en gång ryckas loss . . . Jag vill icke tänka mig möjligheten därpå och har ju ej heller något skäl därtill, gud ske lof!

Jag bor alltjämt på hotell, men tittar hem en gång om dagen och pratar en stund med Knebel, som nu är på bättringsvägen, ehuru han ännu ej får flyttas. Och vid dessa besök — det känns så löjligt att göra visit hos sig själf! — har jag min fröjd af att se på Ingrid, som sitter vid fönstret bredvid sängen med sitt handarbete och betraktar oss båda med så ömma, hjärtegoda blickar, deltagar med ett och annat ord i samtalet, då och då ger morfadern sin medicin eller någon läskedryck, jämkar hans kuddar, far med sin lena hand lätt öfver hans panna och stundom består också min hand eller kind en sådan där liten smekning i förbifarten.

Hon har blifvit blek och magrat något, det är väl af ansträngning och innesittande, kan jag tro. Men denna blekhet ger hennes ljufva ansikte en så skön prägel af försakande mildhet och ädel uppoffring, att hon påminner mig om någon af de änglabilder, jag sett på gamla mästars tafior. Och den sväfvande, tysta gången, de mjuka rörelserna, det blida behaget i hela hennes sätt, allt bidrager till att styrka detta intryck. En sådan sköterska! Man skulle nästan vilja blifva sjuk, blott för att få njuta af hennes omsorger!

Knebel är nu, som sagdt, på bättringsvägen, och hans hjärna är lika redig och klar som någonsin våra. Alltså är det ej yrsel eller feberfantasier som göra, att han mången gång, då han fasthåller Ingrids hand mellan sina magra fingrar — och det gör han så ofta hon är honom tillräckligt nära — betraktar henne med en oändligt mild blick och hviskar namnet Louise.

Han vet mycket väl att det ej, som han under yrseln trodde, är hans döda dotter som återvändt til

jorden för att vårda honom. Men för honom uppenbarar denna sig dock i sitt barn; hans blick hvilar dagen i ända med stilla fröjd på denna återupplifning af dottern, och de timmar, då hon är borta för att glädja den gamle musikläraren med sin närvaro, äro riktiga sorgestunder för morfadern, som då alltjämt oroligt frågar hvad klockan är och om hon ej snart kommer igen. Han vet, hvar hon är; men en sjuklings egoism är ofta stor!

Härom dagen fick han emellertid en idé. Ingrid berättar, att hon hela dagen märkt hur han bråkade sin hjärna med något; men hon ville ej fråga, och han sade ingenting. Först när jag kom, och vi blifvit ensamma han och jag, omtalade han, hvad han hade på hjärtat. Han hade helt enkelt räknat ut, att man ju hemma hos mig kunde göra i ordning ett rum äfven åt Pålson.

Det var ju en blixtrande god tanke! På så sätt kunde Ingrid och Elsa äfven flytta upp och det hela ordnas bra mycket bättre till deras fördel; de sluppo ju då att dela sig på två hem — ty äfven Elsa deltagar i morfaderns vård, då systemen nödgas aflägsna sig.

Och än mera: det bevisar att gubbens groll mot hans svärson gifvit med sig. Att vilja trifvas under samma tak som Pålson — det var något till eftergift från Knebels sida!

Jag talade strax vid flickorna; de gjorde upp med sin far — och nu är hela flyttningen verkställd. Det gick i ett nafs under flickornas öfverinseende, utan att man visste ordet af.

Det är något till flickor, vill jag lofva! Praktiska och tilltagsna, rädda hvarken för att räkna ut saker eller lägga hand vid dem — och under arbetet försvinner ändå aldrig en enda tum af det där obeskrifliga något... det veka, mjuka, behagfulla, som just uppdrager den skarpa gränsen mellan man och kvinna, hvilken, om den från någondera sidan öfverskrides, gör den, som tagit detta skridt, till ett obehagligt neutrum,

som egentligen ej tillhör någondera sidan och därför i sin halfhet verkar stötande. En karlaktig kvinna — en kvinnlig karl! Båda delarna äro lika vidriga — för-låt uttrycket!

Och så fingo vi då gamle Pålson upp till mitt. Hvad slags öfvertalning flickorna använde, vet jag ej. Alltnog: han kom dit.

Om de två gubbarne kommo öfverens? Jo, det vill jag lofva! Som om de aldrig varit annat än hjärtevänner i hela sitt lif! När sjukdomens hand faller så tung på en människa, att hon känner sig af slaget ragla bort mot dödens port, då mjuknar ofta nog äfven det styfvaste sinne. Så hade det gått med Knebel; och hvad sjukdomen påbörjat, det fortsatte Ingrids milda, smekande hand — och kanske var den i all sin svaghet ändå starkare än sjukdomens järnhårda knytnäfve.

Det blef ingen öfvergång, inga försoningssscener. Pålson, som nu var den starkaste af de två, linkade helt enkelt in till sin svärfar, som hittills varit hans bittra fiende, och med den handtryckning, de båda gamle gifvo hvarandra, drogs också ett streck öfver alla de långa åren af ovänskap och missförstånd. Och där tillbringa de nu hela dagarna tillsammans, talande om den döda dottern och maken, vårdade af hennes för dem båda så kära barn. Med fröjd hälsa de morgnens ankomst, som ånyo för dem tillsammans för att njuta af deras omsorger, som de älska högst på jorden, och minnas henne, som de förlorat. Ty ofta, ofta höra vi dem uttala hennes namn: — »Ack, om Louise fått upplefva detta!»

Han är dock en mäktig herre, den Döden! Hvad Lifvet här brutit och trampat sönder allt värre och värre år från år — det fogar han tillsammans blott genom att skicka sitt visitkort. Han behöfver ej komma själf, endast påminna om att han finnes till — och genast ställer han sakerna till rätta. För allt hvad han hatas och fruktas, är han allt bättre än sin rykte, den där Döden!

Allt efter som Knebel blef starkare, började han

också lefva med icke blott i minnet af dottern och fröjden öfver hennes barns omsorger och föreningen med dem, som varit hans Louise kärast af alla. Han satte sig efter hand in i allt, som rörde deras lif, och en följd häraf blef, att han äfven lärde känna förhållandet mellan Elsa och Adolf.

Det var med någon tvekan, vi meddelade honom detta, ty vi trodde att han änyo skulle vilja med sin gamla maktlystnad lägga sig emellan de båda älskande och sålunda sönderslita de band, som efter så många år och med så stora bekymmer och lidanden återknutits.

Men vår fruktan (ja, jag måste erkänna, att det egentligen blott var jag, som hyste den!) visade sig dess bättre fullt ogrundad. Sedan han af mig begärt upplysningar om den unge mannen och jag gifvit dessa med en utförlighet och i en ton, som förestafvades af mina stora sympatier för hans redbara, älskvärda personlighet och hans sträfsamma flit för att uppnå en ställning, som kunde tillåta honom att förena sig med sin älskade, begärde Knebel att få se och tala vid honom.

Och det mötet utföll så till vännen Adolfs fördel, Elsas morfar fann sådant behag i hennes fästman, att han genast erkände honom i denna sin egenskap. Och så var då den stora härfvan utredd, hur de unga skulle blifva i stånd att gifta sig. Ty Knebel hade ju medel i sin hand att bereda Adolf tillräckliga inkomster; han behöfde ju blott gifva honom en plats på sitt kontor, och det var också den utväg som med acklamation antogs af alla parter.

Efter den betan blef Adolf daglig medlem af den lilla krets, som bildats i mitt hem och som vi på skämt kalla »Sjukklubben»; och en bra angenäm tillökning var han med sitt lyckostrålände ansikte och sitt ungdomliga skratt.

Hvad Elsa beträffar, behöfver jag väl ej nämna hur lycklig *hon* är! Hennes förlofning bar verkligen alla tecken till att blifva af den långrandiga sorten —

och så blef det plötsligen med ens slag i saken. Också kan ni lita på, att hennes tacksamhet mot sin morfar är tilltagen i mycket stor skala och ingalunda blygsamt döljer sig, utan i stället tar sig uttryck i så många ömma ord och smekningar och så outröttliga omsorger för hans bekvämlighet, att han sannerligen ej har några skäl att ångra sig.

Och så sprittande glad hon är, drillande och gnolande dagen i ända och trippande omkring med hundratal små skämtsamma ord och muntra skratt, sökande att dela med sig något af sin lycka åt oss allihopa och med sitt blomstrande, glädjestrålände ansikte, de klara, tindrande ögonen och de leende läpparna lysande upp hela rummet som en vänlig solstråle. Det vore väl hart när omöjligt att i hennes närvaro hålla sig kvar i någon tung eller allvarlig sinnesstämning; hennes leende, hennes klingande skratt, hennes öfverlyckliga munterhet smitta ifrån sig, släta ut rynkorna på våra pannor och köra bekymren på porten.

Hon gör med oss, hvad hon vill. Hon befaller oss att vara glada, och vi skratta med henne; hon förbjuder oss att taga några bekymmersamma tankar med oss in i sjukrummet, och vi försöka ärligen att lämna dem utanför dörren; hon rufsar om i vårt hår och drar i våra polissonger; hon ställer till små kalas bredvid Knebels sjuksäng och presiderar som värdinna med sådan skalkaktig husmorsvärdighet, att hon förvandlar dessa tillställningar på några stekta äpplen eller en klase drufvor och ett glas vin till riktiga fester, där glada infall flöda och munterheten står högt i tak.

Att hon känner sig lycklig står sålunda ej att betvifla; och med oss andra är det ju på samma sätt, om vi också ej lägga det i dagen med samma liflighet som den glada Elsa.

Jag vill emellertid ej dölja, att hvad *min* lycka beträffar det visserligen finnes en hake, som gör att den ej är fullständigt så stor, som den borde vara. Ingrid är kärleksfull, öm och hjärtlig som alltid; hennes far, hennes syster, Adolf och Knebel äro ju också alla

så vänliga och snälla och önska mig all möjlig sällhet. Men hvad den sist nämnde angår, finnes dock en dämpare på hans känslor för mig. Dessa äro nog af allra vänligaste slag; men ändå reser det sig något mellan oss, något som gör vårt förhållande tvunget — gör att det ingalunda är så helt, som det borde vara.

Och jag vet nog hvad det är. Oaktadt han ej med en stafvelse gjort ens den aflägsnaste antydning därom, vet jag så säkert, som hade han sagt mig det med tydliga ord, att han ogillar min förbindelse med Ingrid. Jag ser det, och han känner att jag har reda därpå. Gubbens tysta missnöje har ånyo uppväckt mina gamla betänkligheter, hvilka annars nu för en tid legat i dvala. Bär jag mig ändå till slut ej själfviskt och oädelat åt, då jag fäster denna unga flicka vid mig? Och åter trösta och lugna mig hennes ömma blickar och vänliga röst, hela hennes tillgifna och förtroendegifvande sätt, och jag säger med segervisshet och öfversvallande glädje till mig själf: »Hon är ej som andra kvinnor i hennes ålder; hon är djupare anlagd än mängden; för henne betyda några år intet, när de uppvägas af ett troget hjärta, ett hängifvet sinne, varm och uppriktig kärlek!»

Och jag vet med stolthet, att hon kan säga allt detta om mig. Jag är henne trogen, jag är henne hängifven af hela mitt hjärta och hela min själ. Och jag älskar min ljufva flicka öfver allting i hela vida världen!

Den där tysta lilla förstämmningen mellan Knebel och mig hindrar oss ingalunda från att vara goda vänner och samtala med hvarandra om alla möjliga saker — med undantag af det ämne, där vi veta att vi ej enas och som vi med stor sorgfällighet undvika. På alla andra områden röra vi oss fritt, och härom dagen påminde jag honom om Rowski och framhöll i försiktiga ordalag, att han nog förhastat sig mot den stackars ryssen.

Han blef långt ifrån stött öfver att jag bragt ämnet å bane, och så berättade jag, hur hans samtal med

den gamle skomakaren just bragt denne att taga Rowski till nåder. Och jag underlät, som man väl kan förstå, ingalunda att framhålla Åströms offervillighet i fråga om sina surt förvärfvade och sammansparade pengar.

Sanningen att säga, hade de senaste veckornas händelser bragt mig att aldeles försumma den hederliga skomakaren och hans blifvande svärson, och om jag också ej glömt mitt löfte att söka fundera ut något sätt för den senare att rangera sig, hade jag dock ingenting gjort därät. Men nu slogo vi våra kloka hufvuden tillhopa och började göra upp en massa planer.

Så skickade vi bud på honom, och han kom.

Hans villkor hade, efter hans yttre människa att döma, påtagligen ingalunda förbättrats sedan vårt senaste sammanträffande, men han var vid härligt lynne och satte påtagligen den allra största tillit till min förmåga att ordna allting bra för honom. Skomakaren hade, syntes det, för honom omtalat vår öfverenskommelse att försöka hjälpa honom tillrätta, och detta gjorde honom mera sorglös för sin framtid, än jag någonsin förr eller senare sett en människa vara. Han hade påtagligen aldeles upphört att vidare tänka på eller bekymra sig om den saken; — den kastade han helt och hållet i armarna på mig, och utan att röra ett finger för sin egen fördel slet han vid yppersta humör ondt, med en viss nyfikenhet afvaktande den stund, då jag skulle skaffa honom ett bra brödstycke och säga: »Var så god!»

Att vilja försöka göra *den* till något slags affärsman! I mitt stilla sinne strök jag ögonblickligen ett streck öfver alla funderingar i den riktningen och förde honom in till Knebel, som för tillfället var aldeles ensam.

Genom Lina och skomakaren hade ryssen naturligtvis hört, hvem som bodde hos mig, så han var ej oförberedd. Men det oaktadt erbjödo hans hederliga fysionomi och hans hållning vid detta återseende ett

skådespel af den mest skiftande art, som det visserligen var mödan värdt att betrakta.

Han rodnade och bleknade om hvartannat, ansiktet drog sig oupphörligt i de mest omöjliga rynkor och krumilurer, och det ryckte i lederna som visste han ej huruvida han skulle stanna vid dörren eller gå fram till sängen. Det var alldeles påtagligt, att två stridiga känslor rörde sig inom honom: förbittringen med anledning af det uppträde, som ägt rum mellan honom och Knebel, och medlidande med denne sjukling. Nu visste han icke, för hvilken af dessa känslor han skulle gifva vika, och striden, ehuru i grund och botten af både allvarlig och rörande art, afspeglade sig i sådana underliga förändringar af anletsdragen, att det var ganska svårt för oss åskådare att ej brista ut i skratt.

Knebel framräckte sin magra hand.

»Jag var duktigt häftig, när vi senast skildes åt; men herrn lade just heller inte fingrarna emellan! Vill herrn inte hälsa på sin gamle principal?»

»Jä!» svarade Rowski. »Det kan jak göre för gamle tiders schkull, men icke mere!»

»Äro vi då inte goda vänner igen som förr?» frågade Knebel småleende.

Rowski tog ögonblickligen ett steg tillbaka och sträckte på sig så att han stod där helt styf och stel.

»Jak vill först göre en fråge! Jak har hört att herren schkulle vare försånet med sin måg och sine dotterdöttr. Är det sant?»

»Ja, den som berättat herrn den historien, har sagt en af de största sanningar herrn någonsin hört!» genmålde Knebel i munter ton.

»Då schkall jak säge, att herren har handlet som en pra karl!» utropade Rowski och fattade på nytt den sjukas hand. »Ricktich som en pra karl!» skrek han än en gång.

Och så tillade han efter ett ögonblicks funderande:

»Nu kan jak komme tillbaka till herren på kontåret när som helst!»

Den förlåtande min, hvarmed han uttalade dessa

ord, den kostliga, på samma gång uppmuntrande och gillande nick, hvarmed han beledsagade dem, den oefterhärmliga storsinnet, som gaf sig tillkänna i hela det sätt, med hvilket han lofvade glömma den lilla misshälligheten, och ånyo ställa sina ovärderliga tjänster till Knebels förfogande och i nåder återtog honom såsom principal, — allt detta förmår ej min svaga penna beskrifva. Vi brusto i skratt, både Knebel och jag, och Rowski gjorde oss utan ringaste förlägenhet sällskap på sitt vanliga bullrande sätt.

Så lätt var det att avägabringa den försoningen!

Men nu började Knebel taga riktigt i tu med Linas fästman. Det var nog bra att han så där utan vidare dekreterade att han skulle återvända till sin gamla plats; men dels kunde ej Knebel engagera alla sina unga manliga bekantskaper på kontoret — han hade ju nyss rekryterat sin bokhållarplats med herr Adolf! — och dels hade svärfar Åström andra planer för sin måg.

Alltså började Knebel:

»Jag tror knappast, att jag har användning för herrn längre. Men vi vilja i alla fall hjälpa herrn. Har herrn inga andra planer för sin framtid?»

Ryssen såg en smula handfallen ut öfver att hans förslag ej antogs med acklamation. Men så log han ett bredt löje.

»Min framtit? Met den är det ingen fare!»

»Har herrn något i kikaren, då?»

»Naj!» svarade Rowski helt frankt.

»Ja men då, så...»

»*Jak* behöfver inte göre något för den sak! *Han* har låfet min schwärfar, och han håller hvat han låfet!» utropade ryssen, pekande på mig.

Och han log ånyo med hela ansiktet i känslan af hur bra han hade det ställt, som skulle få sin framtid ordnad genom ombud.

»Men,» tillade han i den förståndige vännens öfvertalande ton »det plir väl i alle fall bäst ändå att *jak* flytter till herren!»

Knebel kunde ej låta bli att dra på munnen.

»Men Åström vill helst se herrn stå på egna ben; och jag kan tala om, att han för det ändamålet ej skulle vara alldeles obenägen att hjälpa till med en del penningar. Har han inte nämnt det för herrn?»

Se så där, ja! Kunde han inte ha tegat med de där pengarna! Nu skulle naturligtvis ryssen nappa på kroken och tvärt sudda bort de stackars styfrarna på någon dum affär!

»Det har han icke sagt något om,» svarade Rowski långsamt. »Har han penger? Det visste jak icke!»

Han stod en stund med mycket betänksam min, och så fortfor han, vänd till oss båda:

»Kan jak icke schlippe di penger?»

Jag såg på honom något förvånad.

»Slippa dem? Ja, inte kan han tvinga dig att ta emot dem, förstås!»

»Naj, *det* begriper jak nok!» svarade Rowski.

»Men jak mener: kan jak icke schlippe att tage dem utan att han blir arg? För han är en satens karl till att vare ilsken!»

»Jo,» genmälde jag skrattande. »Det torde väl möjligen kunna gå för sig.»

»Jak mener,» återtog denne i fråga om hemgiften högst originelle svärson, »jak mener: vill *du* säga hanem det? Att jak är micklet tacksam, men jak vill icke tage den gamle mans penger. Di kan han behöfve själf. Och jak får nok ändå den plats hos herr Knebel. Icke sant, herr Knebel? Vi två schkall nok få det bra tillsammans!»

»Men betänk då, människa, att ni kan bli er egen herre! Att ni kan få en egen affär, som ni kan drifva upp och förtjäna pengar på och bli förmögen karl, som så mången annan. Betänk hvad det vill säga emot att arbeta för andra och bara ha en liten lön att lefva på!» ropade Knebel.

»Naj!» afbröt honom Rowski i en för en platsökande tämligen häftig och pockande ton. »Jak vill

icke! Jak vill till *herren!* Jak är ingen affärsman! Jak vill icke göra änte på den gamle mans pengar! Begriper herren det!»

Knebel såg på honom och såg på mig; och jag fann att i den blicken ej låg något missnöje öfver ryssens häftiga vägran.

»Betänk er åtminstone några dagar!» sade han.

»Naj!» genmålde den påstålige platsökaren. »Naj! Jak betänker mik *intel!* Vill herren som jak, så börjer jak hos herren i morjen.»

Knebel satte sig upp i sängen och hela hans magra ansikte log mot ryssen.

»Nå så kom i Guds namn då! Jag skall ge dem besked på kontoret. Men skyll inte på mig, ifall herrn ångrar sig sedan!»

»Naj, jak ångrar mik *intel!*» svarade Rowski tvärsäkert.

Och så tillade han i lätt kamratton — sådan där man använder då man gör en person ett godt handtag men undanber sig alla tacksägelser:

»Jak schkall aldrig flytta från herren mera! Blir herren arg som sist, så ger jak det fan! För nu vet jak att herren blir beskedlich igen!»

Sålunda installerade sig vännen Rowski ånyo som välbeställd bokhållare å det kontor, han för någon tid sedan lämnat i vredesmod; och det sätt, hvarpå han efter öfverenskommelsen skakade sin principals hand, bevisade att han som god kamrat glömde det lilla grollet dem emellan och ej vidare skulle tänka på den saken.

* * *

Och så vill jag ej underlåta att omtala ett för mig tämligen obegripligt samtal, som jag i går kväll hade med herr Follin — agenten, ej sonen. Vi möttes tillfälligtvis på gården, då jag gick ned för att hos Åströms berätta om den lyckliga förändringen i Rowskis utsikter.

Jag vet ej, hur det var fatt med herr agenten. Ingen lucka kunde förmärkas i den vanliga sprättaktiga omsorg, han ägnar sin yttre människa; hans hållning var lika utmanande öfverlägsen och hans hälsning lika svassande som alltid. Men det låg tillika i hans uppträdande något visst spotskt, som jag ej förut märkt honom visa gentemot mig. Hans leende var denna dag ej uteslutande själfbelåtet, som annars, och han sträckte på sig om möjligt ännu mera, än vanligt, då han gick förbi mig efter sin stumma hälsning.

Jag hade just på morgonen sett i tidningen, att hans son fått ett nytt förordnande i en annan stad, och jag tillkastade honom i förbigående en lyckönskan med anledning af denna tilldragelse, som jag ansåg vara fördelaktig för den unge mannen. Det tycktes emellertid ej ha försatt agenten i godt lynne, åtminstone att döma af den ton, hvori han tilltalade mig, i det han stannade. Rent af sardoniskt lät hans svar:

»Det är snarare jag, som får gratulera! Ehuru ej notificerad om förlofningen, har den dock nått mitt öra. Tillåt min ringa stämma blanda sig i de lyckönskandes kör!»

Det låg i dag i mannens cirklade fraser något, som retade mig, i stället för att, som ofta annars, verka löjeväckande. Också sade jag honom blott ett kort tack och ämnade fortsätta min väg. Men han ställde sig hindrande framför mig, och återtog i sin bombastiska stil:

»Jag lyckönskar er, och jag har skäl därtill. Fortuna utgjuter öfver er hela innehållet af sitt gyllene horn; hon skänker er skönhet, ungdom och behag i en älskvärd kvinnas gestalt; och till den rikedom, ni redan äger, lägger hon dessutom guld. Jag lyckönskar er!»

Han aftog hatten och gjorde en af sina stora teaterbugningar. Så satte han åter på sig hufvudbonaden, sköt ut bröstet, stack ena handen innanför rockuppslaget och slog ut den andra mot mig med en storartad åtbörd:

»Ni har lyckats!» deklamerade han. »Ni har spelat era kort mäterligt, och ni har vunnit partiet. Njut nu er vinst; vandra er segerbana fram öfver krossade hjärtan och söndertrasade känslor! Var lycklig — om ni kan! Men tänk på, att samvetets röst likvisst skall vakna en gång. Och när det talar, när det höjer sin vredgade stämma, tänk då på mina ord, gamle man! Farväl!»

Efter denna tirad gjorde han ännu en gång en djup bugning, i hvilken han inlade all den inroni, all den medömkan, allt det förakt, hvaraf han var mäktig, och seglade sedan med oesterhärmlig grandezza ut genom porten, med hatten djärf på sned, tillbaka-kastadt hufvud och svajande gång. Och öfver hans inbilska drag hvilade liksom ett förklaradt sken — den gloria, som kringstrålar den rättänkande mannen, när han oförfäradt fört sanningens och de upphöjda känslornas talan gentemot en i världens lumpna och låga själfviskhet fjättrad varelse.

Ty hans anfall skulle väl betyda, att han ansåg mig ha listigt nästlat mig in hos Ingrid och hennes anhöriga i beräkning på hennes blifvande arf; och därför var det hans rättighet och hans plikt att förakta mig. Något annat kunde han väl ej gärna mena; fast jag erkänner att jag ändå ej blef riktigt klok på hans häftiga attack.

Retsamt var det i alla fall! Inte för det att jag det ringaste bryr mig om hvad den där tillgjorda Follin tycker och tänker; men hans ord äro kanske blott ett eko af »hvad folket säger». Att jag skulle spekulera på penningar, då det gäller min egen dyra flicka! Det är sannerligen ändå väl starkt!

En sak kan jag ej fatta: att karlen vågade så där fara ut mot mig, då han är skyldig mig pengar och väl äfven för framtiden kunde hafva behof af min hjälp. För herrar af hans skrot och korn brukar ändå slikt vara en ypperlig dämpare på uttrycken, hvad de än sedan månede tänka.

Kanske den värde herr Follin kommit på grön kvist och ej längre anser sig behöfva krusa? Eller måhända gallfebern öfver att ödet ej skickat någon penningstark person i *hans* armar talar högre än hans vigilansinstinkt?

Det senare är väl det troliga!

XXIV.

Öfvergående moln och klart vid synranden. — Ännu ett möte vid sjuksängens. — "Det var rejält sagdt!" — Treffligt utefter hela linien. — Om ett par bleka kinder och karlarnes själfviskhet. — Hvad fru Holm hade att meddela. — O, förtviflan! — Ärligt spel framför allt!

Det där samtalet med herr Follin har retat mig; jag kan ej neka därtill. Om det var hans mening — hvilket det naturligtvis var — att kasta en orons och förargelsens brand i mitt sinne, så lyckades han ganska bra.

Han talade om penningarna, om Knebels penningar; och först sedan jag hört hans eländiga förövitelse att jag skulle ha spekulerat på sniken vinning — först nu kom jag att riktigt klart tänka på, att Ingrid ju skulle blifva en arftagerska. Ty nu, efter försoningen, hade väl morfadern uppgifvit alla de tankar att på annat sätt bortgifva sin förmögenhet, som han möjligen förut kunnat hysa. Och än mera: den hjälp, som jag hittills kunnat bjuda flickorna eller rättare deras far, var nu alldeles obehöflig. Efter försoningen med morfadern återtog han naturligtvis sin naturliga ställning som deras hjälpare, och jag kunde när som helst stoppa min portmonnä i fickan.

Nå, detta hade ju ingenting att betyda; hufvudsaken var, att de fingo det stöd, de behöfde. Men hade jag ej genom denna förändring förlorat det enda, som kunde ursäkta mig, gamle man, för att hafva kastat

mina blickar på en så ung, så förtjusande varelse som Ingrid? Så länge jag var ett slags räddande ängel för dem, gick det nog an. Men nu...

Vid tanken härfå behöfdes det sannerligen att jag tillgrep min gamla oroskingrare — att för min själ måla Ingrids bild, att riktigt lifligt återkalla i mitt minne hennes vänlighet och godhet, hennes smekningar och ömma ord. Det gjorde jag emellertid, och med den ypperliga påföljd, att de kväljande tankarne försvunno och jag snart hade glömt både herr Follin och hans sarkasmer, som framkallat mina bekymmer.

I den stämningen befann jag mig ännu då jag kom hem för att äta middag — ty nu, sedan Knebel blifvit bättre, spisar jag åter hemma, och flickorna ha inrättat det så med mitt hushåll, att jag aldrig anat, att något så trefligt kunde existera på denna bekymmersamma jord. Sjuklingarne få sin mat inne hos Knebel; men vi tre friska äta middag i min lilla matsal, och riktiga festmåltider är det, kan jag försäkra, till hvilka flickorna uppfinna små enkla läckerheter och där munterhet och god matlust råda — åtminstone från Elsas och min sida.

Hvad Ingrid beträffar, är hon sig ej riktigt lik efter hemkomsten från badet. Hon har säkerligen öfveranstängt sig i sitt sköterskekall. Det vill säga, någon egentlig sjukdom hos henne är det ej tal om; men dels har hon bleknat och dragen äro liksom finare och spädare än förr; dels har det lagt sig något öfver hennes sätt, som gör att hon ej är sig riktigt lik. Visserligen är hon alltid vid godt lynne och skrattar nog med oss andra — men det är ändå någon skillnad. Nå, hon skall väl få tillbaka sina rosor; och det där lilla melankoliska draget, som nu hvilar till och med öfver hennes leende, skall väl försvinna när bekymren för våra sjuka äro öfver och vi kommit till rätta i vårt hem.

Vårt hem! Vi ha redan hyrt och möblerat — det gjorde vi före Knebels sjukdom — och om en

månad skall bröllopet stå. En sådan liten vacker väning vi få! Vald af Ingrid är den, samt inredd alldeles efter hennes smak — och då kan ni lita på, att hvarken trefnaden eller skönhetssinnet behöft maka åt sig!

När jag tänker på, att blott trettio dagar återstå till dess jag får föra henne in som härskarinna i denna lilla värld . . . ja, då känns det varmt och godt i hjärtat, mera kan jag ej säga. De känslor, som dessa utsikter väcka, äro sådana, att jag för dem ej förmår finna andra ord. De äro visst obeskrifliga, förmodar jag.

I dag ha vi åter haft en liten uppgörelscen. Mitt hem har blifvit ett fullständigt Försonlighetens tämpel, där allt groll kastas i offerelden, gammal vänskap får nytt lif och nya tillgifvenhetsband knyts.

Denna gång var det mellan Knebel och skomakar Åström, som en liten idyll utspelades.

Som jag visst redan berättat, skyndade jag mig att för Rowskis blifvande svärfar omtala, hur hans mågs utsikter förändrat sig; och jag trodde naturligtvis, att jag och mitt meddelande skulle hälsas med allra största glädje och tillfredsställelse. Men det blef tämligen klenkt bevändt med den saken. Gubben tackade, förstås, men han var ingalunda belåten, det märktes tydligt. Och då jag framförde Knebels anhållan att få tala vid Åström, var skomakaren icke alls böjd för att gå in på den saken, utan brummade i stället fram en hel hop undvikanden; så jag begrep mycket väl, att gubben ingalunda var belåten med sakernas utveckling.

Jag vill ej neka till, att detta gjorde mig misslynt. Vi hade ju i alla fall handlat efter bästa samvete, och jag för min del tyckte skomakaren hafva alla skäl att vara nöjd. Men jag brydde mig ej om att utveckla min tankegång, utan nöjdes med att öfvertala gubben till att komma upp och hälsa på Knebel; och efter många om och men fick jag ändtligen hans löfte.

Och så kom då skomakaren upp; men inte blef det någon idyll utaf strax, inte!

När Åström hälsat, betraktade han Knebel mycket noga, alldeles som ville han i dennes ansikte riktigt studera sjukdomens härjningar. Och så sade han på sitt vanliga betänksamma sätt:

»Herrn har allt vart möcke sjuk.»

»Ja, min vän,» svarade Knebel. »Mycket sjuk!»

»En kan nog se det,» medgaf Åström.

Och så teg han.

»Vi ha försökt att ordna för herrns blifvande måg,» återtog Knebel efter en stund af ömsesidig tystnad.

»Ja, jag hör det!» replikerade den otillgänglige skomakaren.

Och så teg han igen.

»Är inte Åström belåten med hvad vi gjort?» sporde Knebel.

Den tilltalade såg en stund på den sänliggande och strök sig fundersamt om hakan. Ändtligen öppnade han munnen och talade långsamt:

»Jag ska säga en sak så god som två. Jag velle inte gärna gå hit opp, det velle jag inte, å det vet denne häringe herrn. (Han pekade på mig). Men han va så enveten, så jag ble änna tvongen. Men jag ska säga, att jag vell inte gärna säga nå't te en sjuk som kan reta opp'en å göra'n skada, å därför så tiger jag hellre. Jag trodde herrn va kryare än herrn är, annars hade jag alri gått opp.»

»Men hvad är det då, som Åström är missbelåten med? Ha vi inte försökt styra allt till det bästa?»

Skomakaren hade rest sig upp och stod och tummade sin mössa, påtagligen i begrepp att säga farväl. Men vid detta mitt yttrande vände han sig till mig.

»Herrn tackar jag så möcke,» sade han. »Det har jag all orsak te. Å te den andre herrn vell jag ingenting säga, så länge han är sjuk. Så det är bäst jag går min väg.»

Han bockade sig och gick verkligen åt dörren till. Men Knebel hejdade honom.

»Hvad betyder nu detta?» sade han i öfvertalande ton. »Inte ska vi skiljas på det viset. Säg ifrån hvad det är, som står emellan oss. Jag är stark nog att höra det.»

Åström sände mig en frågande blick under sina buskiga ögonbryn, men innan jag hann gifva något svar eller tecken — jag visste för öfrigt ej, hurudant det borde vara! — hade Knebel återtagit:

»Men så sitt då ner och sjung ut! Nappe! Sätt då fram en stol åt vår hederlige vän!»

Salunda ansatt, tog Åström den erbjudna stolen. Det syntes, att han nog ändå gärna ville tala, och så tog han då till orda, mycket långsamt och med många fundersamma afbrott:

»Ja, efter herrn ovillkorligen vell, ska jag la säja hvad jag tänker, då. Men herrn får ursäkta, om det kanske inte blir just detsamma, som *herrn* tänker!»

»Gå på bara!» uppmanade Knebel.

Och så lyssnade vi till hvad den gamle skomakaren hade att andraga.

»Se nu kan det la töckas såsom,» började han, »att jag borde vara möcke tacksam för dettahäringa att min mäg, ska bli, har fått tebaks platsen hos herr Knebel och får inkomster så han kan gefta säj mä mi tös. Och det är nog bra på *ett* vis, förstås, det nekar jag inte te. Men så töcker jag också som så, att det hade vart bättre, om han aldrig hade behöft a gå ifrå platsen, när han inte sa a gjorde annat än det som rätt va. För jag har tänkt möcke på det däringa, änu töcker jag allt att han hade rätt, a det töcker la herrn ock, kan jag tro, eftersom herrn vell ta'n tebaks igen. Nu är herrn sjuk, a då är sinnet mjukt, men ingen vet hur det blir med den saken, när herrn blir frisk igen. Då kanske han säjer något a förplumpar säj igen a får afske en gång te. Hvem vet det? Å på det viset kan folk tro att han ingenting duger te, ettersom han får afske jämt, a så kanske di tror att han har gjort nå't ondt också. Å då står han a mi tös där, a då kanske det är för sent för honom te a

börja något för egen del, för då kanske han har mestat förtroendet. Å därför så töcker jag det va bättre om han tog desse häringe pengarna, som jag vell ge'n, å försökte säj på något för säj själf. För är han sin egen, så kan då ingen köra bort'en frå platsen teminstingen.»

Detta för vännen Åström ovanligt långa tal fram-sades utan spår till hetsighet eller önskan att framställa sårande förebräelser. Han blott framlade sina tankar, enkelt och passionsfritt, och just därför verkade hans ord så mycket starkare.

Denne anspråkslöse arbetare stiger allt högre i min aktning för hvarje gång jag hör honom. Det finnes hos honom en sådan allt uppslukande ömhet för dottern, att hvart och ett af hans ord genomandas däraf. Det är för henne han tänker, för henne han handlar; sig själf ställer han fullkomligt i skuggan, och hela hans lif är en oförtröttad vandring hän mot det målet: hennes lycka.

Jag kunde ej underlåta att trycka hans grofbarkade hand, och jag såg samtidigt på Knebel för att utröna, hvad verkan Åströms ord haft på honom. De hade träffat honom, kunde jag förstå, han hade vändt hufvudet från oss och låg tyst en stund. Så satte han sig upp i sängen och talade med en af undertryckt rörelse darrande stämma:

»Det var skarpa ord att höra, men jag måste erkänna att de äro rättvisa, och jag visste att jag skulle få höra dem en dag. Jag har förtjänat dem. De, som jag älskar och som nu äntligen omgifva mig, hafva tegat, men jag vet ju, att de kunna befälla öfver sina tungor men ej öfver sina tankar. Och fast de ej velat säga mig, gamle man, hårda ord, *måste* de dock mången gång ha tänkt dem — tänkt på hur hård och lydande endast mitt eget sinnes bittra röst jag varit. Men det har också fallit mörka skuggor på min väg, och de ha skymt utsikten för mig: utsikten till den lycka, som jag nu, Gud vare lof, dock får skönja och upplefva på gamla dagar. Var inte hård mot mig nu,

när alla de mina öppnat sina armar för mig. Nöj er med att jag erkänner att ni har rätt — och låt oss gamle ej gå och förbittra lifvet för hvarandra. Se här, tag min hand och glöm att jag förorsakat er bekymmer. Slå till! Se så! Ett ärligt handslag för många glada ålderdomsdagar i våra barns krets!»

Det var vackert att se Knebel, hur hans infallna gamla ansikte rent utaf illuminerades af rörelse och hjärtlighet, och hur välvilliga hans blickar hvilade på skomakaren.

Men denne erbjöd också en syn, som väl var värd att betrakta.

Till en början hade han lyssnat häpen och halft förlägen, men så började det rycka i de grofva dragen, först sakta och sedan allt häftigare, och när Knebel talade om att njuta glada ålderdomsdagar i barnens krets — då brast det löst. Tusentals rynkor drogo sig samman kring ögonen, den fyrkantiga, skäggiga hakan darrade häftigt . . . och så rullade ett par stora tårar utför den gamles kinder.

Och när Knebel hade slutat, skakade skomakaren en lång stund hans hand. Han förmådde ingenting säga och gjorde heller intet försök; men när han väl ruskat om Knebels hand, öfvergick han till min, som också fick sig en genomgående skakning. Och när han på detta sätt i någon mån lättat sina känslor, tog han upp sin ludna mössa, som han i häftigheten tappat på golvet, samt gick utan vidare afsked mot dörren, synbarligen ej säker på sig själf för ytterligare känsloutbrott.

Men just som han skulle försvinna, vände han sig om, harskade sig mycket ljudligt och utbröt med rosslig stämma:

»Det va rejält sagdt!»

Med hvilket kraftiga erkännande af att alla hans betänkligheter blifvit undanröjda, han trängde sig ut genom dörren och lämnade oss ensamma.

— — Alla våra vänners framtidsutsikter te sig sålunda nu i allra hoppfullaste dager; de, som hålla af

hvarann, få hvarann, och för de längtande paren hägrar icke blott samlifvets lycka, strålände i hoppets trolska skimmer, utan också den mera prosaiska men i hög grad tillfredsställande utsikten af tillräckligt med mat på bordet och kläder på kroppen — ting, som ingalunda äro så oviktiga beståndsdelar af den husliga sällheten, som romantiskt anlagdt ungt folk ibland inbillar sig!

Också råder i vår lilla krets den allra största glädje och tillfredsställelse. Våra två sjuka äro ganska krya — mest Knebel, som, ehuru den äldste och ännu ej uppstigen från sjuksängen, i sinnets spänstighet öfverträffar sin gamle svärson. Det är riktigt underbart att se, hur det förändrade förhållandet till dotterbarnen rent af föryngrat Knebel. Han skämtar, där han ligger i sin säng, han är glad och munter dagen i ända — och hjärtlig sedan! Det är, som tyckte han sig ej kunna nog väl använda hvarje minut, han ännu har kvar, för att söka ersättning för det, han under så många år skjutit ifrån sig. Jag kan ej beskrifva, hvilken mildhet det ligger i hans röst, hvilken innerlig godbet i blick och min, då han talar med sina återvunna släktingar.

Och mest och bäst kommer detta i dagen, då det gäller min fästmö. Hur mildt och mjukt han smeker hennes hår och hand, då hon sitter bredvid honom; hur kärleksfulla hans ögon hvila på henne; med hvilken öm omsorg han frågar om hennes hälsa och envisas att hon skall vara mycket ute i fria luften, oakadt vi så väl veta, att hans högsta glädje är att hafva henne vid sin sida.

Han har, liksom jag, iakttagit hennes blekhet och hennes allvarligare sätt, båda ha vi kommit öfverens om att hon förefaller trött och att hennes skratt ej alls klingar som förr. Vi ha föreslagit henne nöjen — konserter, teatrar, men hon svarar oss alltid leende, att hon trivfes bäst hemma och att hon är fullt så kry som alltid. Och därmed få vi låta oss nöja, fast *något* är det, som är i olag — det är säkert.

För öfrigt bär jag alltjämt det hoppet, att hon

nog skall blifva den gamla Ingrid igen, när hon kommer in i vårt nya hem, får egna intressen att sköta och taga vara på, får arbeta för sin egen trefnad, hon, som lefvat hela sitt lif för andra.

När jag nedskrifver detta, kommer den tanken på mig: Blir ej hennes lif också hädanefter en uppoffring för en annans skull — för mig? Är det ej just min dröm att ompysslas af henne, att sitta i lugn och ro i kakelugnsvrån under det att hon ställer det angenämt åt mig? Är detta ej den tanke, som alltid framställer sig för mig, då jag gör upp en målning af framtiden — jag helt passiv, emottagande omsorgerna och belönande dem med ett tack, ett vänligt ord; hon däremot den verksamma, den, hvars sinne ständigt är i arbete för att utfinna något till min trefnad?

Gud nå's så visst! Jag fruktar, att det i grund och botten är så, jag fruktar att själfviskheten är så inrotad i alla människors — åtminstone alla karlars — natur, att den rent af ingår som hufvudbeståndsdel äfven i våra bästa och renaste känslor!

* * *

När jag nedskrifvit ofvanstående — det är nu två dagar sedan — fick jag besök af fru Holm, som kom till mig på hotellet för att tala om någonting, som jag nu glömt — glömt för något annat, hon hade att säga mig och som...

Nåja! Det är ju bäst att jag talar om det så, som det tillgick.

I två dagar har jag varit alldeles som förkrossad; jag har ej förmått samla tankarna tillräckligt för att kunna anförtro dem åt papperet, hvilket dock alltsedan jag började dessa anteckningar, varit mig en god tröst och afledare i månet bekymmer. Jag har ätit och druckit som vanligt, besökt de sjuka och deras omgifning, samtalat med dem, men allt detta har skett i ett slags vaken dröm eller hur jag skall benämna mitt egendomliga tillstånd.

Jag har varit fullt medveten om mina handlingar, men allt har skett rent mekaniskt, af gammal vana. Min hjärna har ej nekat att fullgöra hvad jag fordrat af henne, men just min kraft att fordra har varit så slapp, så trött, att jag ej på två dygn kunnat förmå mig att tänka till slut en tanke utöfver dem, som rört de alldagligaste saker. Och likvisst har mitt hufvud varit så fullt af tankeansatser, outvecklade frön till tankar, att det värkt, värkt både natt och dag. Men allt har varit huller om buller, utan ordning, ett förvirradt kaos ända tills i denna stund, då jag tycker mig känna det som skulle dimmorna skingras och jag blifva i stånd att något så när skärskåda hvad som rör sig inom mig.

Det hela började under samtalet med fru Holm. Jag vill försöka att i minnet genomgå detta riktigt noggrant i allt hvad som rör den sak, hvilken på mig utöfvat ett så våldsamt och förstörande inflytande.

Då hon inträdde i mitt rum, tyckte jag strax att hon hade utseendet af en människa, som kommer med något obehagligt att meddela. Men detta var nu en helt naturlig och lätt förklarlig slutredning af mina känslor, ty hur otreflig hon än varit allt sedan hon flyttade till mig, har hon dock på senaste tiden, sedan hon fått veta min förlofning och jag sagt upp henne till afflyttning, i det fallet rent af öfverträffat sig själf.

Denna dag var, som sagdt, hennes uppträdande synnerligen olycksbådande, hennes vanliga fukter med munsnörpningar, blinkanden och axelryckningar voro så mångfaldiga och menande, att jag sade till mig själf: »Pass på! I dag har hon något extra i sinnet!»

Jag bjöd dock till att lugna mig i förhoppning att det snart skulle vara öfver, och sålunda beredd, bad jag henne säga hvad hon önskade.

Det var någon obetydlighet rörande hushållet. Jag har, som redan nämnt, glömt det, men minns att jag gick in på hvad hon anmärkte blott för att bli af med henne. Men jag anade ju hela tiden, att det egentligen var något annat, hon kommit för, och det för-

vånade mig därför ej att hon satt kvar, när jag reste mig upp för att ge henne ett tecken till att jag antog våra förhandlingar för dagen vara slutade.

Hon låtsade ej förstå min vink, utan satt helt lugnt kvar, betraktande mig med sina gröngula ögon på ett sätt, som gjorde mig i högsta grad nervös.

»Är det något mera, frun vill?» frågade jag.

Jag kunde ej hjälpa att tonen lät kärf.

Hon svarade ej, men hennes anletsdrag rynkades till ett gudsnadligt leende, som nog skulle uttrycka deltagande, och hon började snyfta.

Hennes tårar ha alltid haft förmågan att reta mig, och jag röt ganska omildt:

»Hvad är det om? Hvad lipar frun efter? Är det något nytt klagomål mot mina gäster, så kom ihåg hvad jag förut sagt: att jag ingenting vill höra i den vägen!»

Hon fortfor att snyfta och aftorka sina tårar en stund under tystnad. Men så suckade hon:

»Arme man! Stackars arme gamle man!» eller något i den vägen.

Något hade hon ju att förtälja, det var klart, och jag måste väl ändå bekväma mig till att höra på det. Alltså försökte jag bekämpa min motvilja och sade i så lugn ton jag förmådde:

»Så ja, fru Holm! Gråt inte, utan tala ut. Hvad är det, frun vill säga mig?»

Hennes suckar mångdubblades, hennes snyftningar likaså, och jag satt som på nålar.

»Men så säg då, i Herrans namn! Hvad är det fråga om? Har någon olycka inträffat, eller hvad är det?»

Hon uppknäppte, alltjämt pustande och snyftande på sitt obehagliga sätt, ridikylen, letade däri och framtog ett papper.

»Är det meningen att jag skall läsa detta?» frågade jag.

Sin vana trogen, svarade hon ej direkt på frågan,

utan suckade ännu en gång sitt »arme man!» Men sedan utbröt hon:

»Jag kan inte tiga! Det vore ett brott att inte tala! Jag kan inte lämna min husbonde i okunnighet om detta!»

»Om *hvad?*» sporde jag i skarp ton.

»Ack, när man ser och hör... Man har väl fått både ögon och öron, fast man ibland kunde önska sig både döf och blind, när saker försiggå midt för ens ögon...»

»Hvad för saker?»

»Oh! När man ser penninggirighet och högfärdsgalenskap för att komma sig upp i världen förkväfa alla ädlare känslor... När man ser hyckleri och falskhet tagas för kontant... Men jag såg det... Jag har alltid haft mina misstankar... och jag kan inte se på hur herrn blir bedragen, utan att åtminstone varna... Mitt samvete tvingar mig...»

»*Hvad* är det, fruns samvete tvingar henne till?» skrek jag.

Jag led formliga marter af dessa halfva meningar. Min kropp hade med ens blifvit iskall, en obestämd fruktan för något förfärligt grep mig. Det var intet bestämdt; förskräckelsen tog ingen fast form — det var endast en dof, hemsk förnimmelse af att jag skulle få erfara något fruktansvärdt. Jag bäfvade för detta hotande okända, men på samma gång erfor jag en förtärande längtan att få höra det, att få visshet. Och jag störtade upp ur stolen, grep gumman i axeln och ropade i vild, befallande ton:

»Tala ut, människa, och lägg mig inte på sträckbänk! *Hvad* är det? *Hvad* vet ni? Tala ut!»

Hon blef skrämmd öfver mitt utbrott. Själf fann jag också genast, att min häftighet endast tjänade till att fördröja meddelandet, och jag bjöd till att lugna mig.

»Förlåt min häftighet,» bad jag. »Men frun ser själf, hur orolig jag är. Gör pinan kort, och säg mig *hvad* det är fråga om.»

Hon spelade nu en stund den förolämpade öfver min häftighet nyss, och jag fruktade att hon skulle lämna mig i vredesmod utan att stilla min kvalfulla längtan efter att få veta, hvad hon menat med sina antydningar.

Men jag kunde vara lugn! Hon är ej den kvinna, som af någonting låter afhålla sig från att meddela obehagligheter eller sådant, som kan skada eller plåga!

En fördel var det med den häftighet jag visat. Den hade skakat henne ur hennes vanliga tröga omständlighet och hon började nu närma sig kärnan utan fullt så många slingringar som förut. Och jag lyssnade till henne, med våld tillbakahållande alla utrop och afbrott, ehuru jag för den skull ibland nästan måste bita tungan af mig.

»Jag vet, att jag blir misskänd, det vet jag!» började hon. »Men jag kan inte tiga och låta sådana saker passera, som en annan skulle blygas för. Fast somliga göra sig höga och sätta sig öfver gammalt folk och snoka i skåp och skafferier och göra anmärkningar, vet man nog hvad de gå för. Somliga äro nog fiffiga och möra i mun och spela oskulder och sådant där, men de spela inte så bra, att en annan inte märker både det ena och det andra ibland...»

I denna ton fortgick det en god stund, och jag hörde på, kokande af vrede men dock tyst, för att få höra allt hvad denna af elakhet och hämndlystnad skälfvande kvinna hade att förtälja.

Ändtligen, efter det långa företalet, ställde hon till mig en direkt fråga:

»Har herrn hört, att unge Follin ska flytta härifrån nu igen?»

»Ja. Hvad angår det denna sak?»

Hon log ett menande löje:

»Hvarför flyttar han, tror herrn?»

Jag rusade upp i fullt raseri öfver den giftiga blick, som följde dessa ord. Men jag sjönk tillbaka i stolen igen. Hade jag icke själf en gång hyst samma misstanke som hon?

Triumferande öfver den verkan, hennes ord utöfvat på mig, fortfor hon:

»Jag har allt haft både ögon och öron öppna och sett något och hört talas om något! Och jag har skaffat mig upplysningar från badorten, där de voro i somras båda två. Här kan herrn få läsa själf, för herrn tror naturligtvis inte mig!»

Hon räckte mig det papper, som hon vid samtalets början framtagit ur ridikylen. Det var ett bref från någon bekant till henne — antagligen af samma skrot och korn som hon själf, att döma efter tonen i skrifvelsen — som på uppdrag af fru Holm utforskat den kvinna, som i somras hyrt ut rum åt Pålsons.

Hvilket bref! I skenheliga uttryck af förolämpad dygd, i fraser, som under täckmanteln af from fasa för synd och bedräglighet rent af frossade i gemena uttydningar, skildrades här gången af en kärleksintrig, såsom spionen hopkonstruerat den af hvad hon uppsnappat och sedan raffineradt utlagt och sammanfogat till en hel väfnad.

Oaktadt alla fru Holms invändningar behöll jag detta infama bref. Det rör mig och en annan person så nära, att jag ansåg mig ha rätt därtill, och det ligger nu framför mig i all sin skurkaktiga vedervärdighet. Ja, skurkaktiga! Ty om också hvartenda ord däri skulle vara sant, är dock denna sanning framställd med en så vidrig begärlighet att tyda allt till det värsta, och detta under förevändning att tjäna religionen och moralen, att själfva sanningen blir lika usel och smutsig, som vore den idel lögn och förtal.

Det af innehållet, som rör mina förhållanden, lyder så, omskrifvet på begriplig svenska:

— — Den oro, goda du, som du visar rörande en *viss persons moral*, som i somras bodde hos fru S., är tyvärr ej obefogad. Det förefaller stundom kortsynta människor oförklarligt, att Herren Gud kan tillstämja all den *falskhet* och *synd*, som finnes här i världen. Men Försynens vägar äro *outransakliga*, och vi arma *jordekryp* förmå ej uttyda Herrans råd. *Ty hans råd är underligt.* (Es. 28: 29.)

Fru S. säger, att hon redan från *början* märkte, hur *den unge mannen* och fruntimret sökte alla tillfällen att få vara *tillsamman*. Ofta sökte han upp henne, och hon lämnade då sin *sjuke gamle far*, som hon skulle vårda, för att i den unge mannens sällskap promenera, helst på *ensliga platser*. Fru S. fäste sig till en *början* ej härvid, men då hon erfor att fruntimret var trolofvadt med *en annan man*, slog henne detta beteende med *fasa*, och hon började i *moralens* namn närmare iakttaga dem. Hon såg hur promenaderna fortforo, men hur dock den *rätte*, när han kom för att hälsa på ibland om söndagarne, erhöll af henne *hycklade ömhetsbetygelser* och *smekningar*, som fullständigt förde den omisstänksamme, hygglige mannen bakom ljustet. Hur kan väl sådan *falskhet* finnas. »*Hon talade för honom med många ord och fick honom in med sin släta mun*». (Ordspr. 7: 21.)

Den goda fru S., som är en *sambetsöm* och *religiös* kvinna, ansåg det nu vara hennes *skyldighet* att ännu nogare undersöka denna *förskräckliga* sök. Till en *början* såg det ut, som om det *brottsliga* förhållandet skulle hafva *upphört*; ty fruntimret och den unge mannen promenerade ej vidare *tillsamman*. Men den sista söndagen, som den beklagansvärde *bedragne* var här i sällskap med en yngre herre, träffades de ånyo. När hon kom tillbaka från ångbåten, där hon tagit farväl af den så skamligt *bedragne*, hade hon ett möte med *den andre* i trädgården. Fru S. observerade dem, *själf osedd*, från sitt fönster, och såg hur han *knäböjde* för henne. Fru S. blef då tyvärr kallad från fönstret, men hon hade *sett nog* för att kunna gissa sig till resten. O, det är förfärligt att tänka sig något så *nedrigt*. »*Men de ogudaktigas väg förgås*.» (Ps. 1: 6)...

Jag var häftigt upprörd. Icke som skulle jag trott på denna usla väfnad af elakheter; afsikten talade därtill allt för tydligt från hvarenda af de skändliga raderna. Men vreden gjorde mig halft vansinnig — vreden öfver detta lumpna, fega försök till smutskastning.

Fru Holm måtte nog ha sett på mig, hvad jag tänkte, men hon gaf ej tappt, utan frågade med en stämma, hvari elakheten förgäfves sökte dölja sig under en vidrig förklädnad af gnällande medömkan:

»Har herrn läst slutet?»

Nej, det hade jag icke, och jag var i begrepp att kasta brevet ifrån mig. Men det låg något i hennes ton, som nästan mot min vilja tvang mig att fästa ögonen på det postskriptum, hvilket var tillfogadt skrifvelsen efter en ström af gudliga uttalanden, hvarmed skrifvarinnan avslutat sin rapport.

Detta postskriptum innehöll följande ord:

Jag har ju alldeles glömt nämna den unge mannens *namn*. Han heter *Follin*, och är anställd vid telegrafan.

Det var dråpslaget. Unga Follin! Jag hade ju i min egenkära trygghet alldeles glömt bort honom, för hvilken jag dock en tid varit så orolig. Nu förstod jag hans fars gåtfulla uppförande härom dagen. Jaså — det var ingen fantasi af agenten, ända, den där kärleken. Den fanns verkligen till — och den utspelades bakom min rygg!

Jag tror nästan, att jag sjönk ner i stolen under ett anfall af yrsel. Hur som helst, återkallades jag till besinning af fru Holms röst, som i vojande ton framstönade sitt »arme gamle man!»

Detta återkallade mig till besinning och gaf mig kraft att handla. Inför denna kvinna kände jag ingen lust att blotta det förfärliga sår, mitt hjärta erhållit.

»Tack för upplysningarna,» sade jag så lugnt, jag förmådde. »Tack för att ni vändt er direkt till mig med detta förtal. Ty ni förstår väl, att det är förtal. Brevet behåller jag för alla förekommande fall.»

Hon ville göra invändningar; men det låg visst något i min blick, som betog henne modet, och hon smög ut genom dörren efter ett mycket knapphändigt afsked.

Och så var jag då ensam — ensam med min sorg och mina grusade förhoppningar.

Jag hade tviplat, ända tills jag fick veta namnet på den gynnade, men när jag nu sammanställde det med hvad jag förut fått höra och som redan då ej förefallit mig osannolikt — fanns det väl då längre en enda hållhake för något hopp!

De hade varit vänner, de unga, långt innan jag någonsin sett Ingrid. De hade umgåtts på förtrolig fot — och han hade skaffat sig transport till den badort, dit hon reste.

Jag dåre! Jag dåre! Så hade dock agenten haft rätt — hans son och min fästmö älskade hvarandra. Och ändå hade hon visat mig kärlek, ömhet — nej *hycklat* dessa känslor!

Jaså! Allt är så lunda förbi! Hvar äro nu mina ljusa, glada förhoppningar, som jag närt och vårdat längst inne i djupet af min själ, värmande dem med mina ädlaste och bästa känslor, som en fågel värmer sina små! Hvar är nu min ljusa, stolta framtidsbyggnad, hvar är mina mogna års fröjd, min ålders ro, som jag målade för mig i så präktiga färger?

Allt grusadt, allt i spillror! Låt mig gräfvat ned det djupt i jorden och så skoffa, skoffa mull däröfver. Men sträfvar jag än min listid ut så att svetten lackar, lär jag dock ej kunna få det nog djupt ner för att det ej skall kunna sträcka ut sin hårda hand och gripa om mitt hjärta . . .

Jag dåre! Jag gamle man, som drömde en lockande dröm om vår och grönska i höstens tid, som byggde luftslott och glömde att ungdom söker ungdom, att varmt blod och kallt passa tillhopa som eld och vatten!

Men Ingrid, Ingrid . . .! Om detta är sant, så skulle ju hon vara falsk! Då hafva ju hennes ömhet, hennes smekningar, hennes ljufva blickar och ord varit idel lögner . . .

Skall jag tro det? Skall jag på dessa eländiga klafferskors ord misstänka henne, som jag älskat och ännu älskar — Gud vet bäst hur varmt! — Och icke blott misstänka, utan döma henne ohörd!

Nej! Jag är visserligen blott en tarflig gammal man med helt borgerliga känslor och tycken och föga af romantik och chevalereska later. Men så pass ridersman är jag dock, att jag utan omsvep vill träda fram för henne och säga: »Så har man berättat mig! Förklara dig, anförtro dig åt mig, åt din vän!»

Så vill jag handla. Och hvad hon då säger, det skall jag tro. Ty hon är, trots allt, min dyra flicka, och hon vill ej bedraga mig. Hon är mitt hjärtas dam! På hvem skulle jag tro, om ej på henne?

XXV.

Förskräckliga dagar. — Fadern i stället för sonen. — Herr Follin ger en roll med synnerligen tragisk innebörd, och jag ger svar på tal. — Blodet svalnar och jag förskaffar mig ett samtal. — Ett förtvifadt sinnes utbrott. — Sanningen. — "Skyldig dig kärlek..."

Oaktadt mitt duktiga beslut ha ändå två hela dagar gått, utan att jag kommit mig för att tala med Ingrid. Jag har varit alldeles vimmelkantig efter det där meddelandet; det är *ett* skäl. Ett annat — och kanske det mest vägande — är, att jag, hvar gång jag ämnat tala, saknat både ord och mod.

Jag vill vara uppriktig. Den tanken har också, hur jag än försöker bortjaga den, inställt sig under mina grubblerier. »Om jag nu också frågar, hvem garanterar mig att jag får veta sanningen? Om det är tänkbart, att hon bedragit mig hittills, att hon ljugit i sitt förhållande till mig — hvad hindrar henne väl då att äfven fortfarande...»

Detta är, som man finner, alldeles motsatsen till hvad jag först tänkte, till mitt ridderliga beslut att under alla omständigheter tro på hvad Ingrid skulle förklara, och jag *vet* att det är ovärdigt, lågt och allt sådant.

Men jag kan ej i mitt upprörda tillstånd behärska mina tankar. De stå utanför mitt kommando, de tvinga sig på mig och vilja ej låta sig bortjagas. De bita sig

fast så envist, så envist, och de plåga och uttrötta mig så, att jag är aldeles upplöst, viljelös, utan kraft... Min hjärna är slapp, oredig, jag kan ej fatta något beslut, allt förefaller mig vara så långt ifrån det förnuftigaste.

Och så är jag rädd. Jag öfverraskar mig själf med att rysa och darra som inför en kroppslig fara. Jag hyser fruktan, förskräckelse, fasa för att forska i denna sak och kanske finna på botten däraf min egen olycka — om jag på det hela taget kan blifva olyckligare än jag är och varit dessa förfärliga dagar.

Men samtidigt finnes det inom mig en aldrig sofvande känsla, som icke ger mig rast eller ro, som oafåtligt eggjar mig att företaga något, att göra något för att få slut på detta olidliga tillstånd. Det är en dof stämma, som oupphörligt utan miskund manar: »Du måste hafva klarhet. Det måste blifva ett slut på detta!»

Denna maning har blifvit så olidlig, dess envishet har trötat mig så, att jag i dag icke längre stod ut därmed. Jag kände ett pockande behof att taga något steg, att ej längre feigt skjuta saken ifrån mig, som jag hittills gjort. Jag *måste* göra något — och så dagtingade jag naturligtvis med mig själf och fingrade litet på den verkande tanden i stället för att raskt draga ut den. Jag borde ha gått till Ingrid och talat öppet med henne, det var min plikt mot oss båda. I stället valde jag att tala med unga Follin och gjorde mig så mycket besvär med att intala mig, hur riktigt och förståndigt detta tillvägagående var, att jag till slut visst nästan trodde därpå.

Dess bättre träffade jag ej den unge mannen. Hvem vet, hvilka obehagliga följder ett möte mellan oss kunnat få, så upprörd och knappast mäktig mig själf, som jag var. Men lyckligtvis var han ej hemma, och jag fick nöja mig med att träffa hans far.

Jag kan smickra mig med att för en gångs skull hafva hos den mannen framkallat ett naturligt ansiktsuttryck i stället för någon af de tillgjorda masker, han

annars brukar bära. Han *spelade* ej förvånad öfver mitt besök och min fråga efter hans son; han *blef* verkligen öfverraskad och visade det så tydligt som möjligt — så tydligt, att han lät mig stå en god stund i förstugan innan han bad mig stiga in.

Fast jag fick höra, att den jag sökte ej var inne, följde jag dock kallelsen, ty efter hvad agenten lagt i ljuset, synnerligast då han härom dagen var så sarkastisk, visste han besked i den sak, hvarför jag kommit. Och klarhet ville jag hafva. För den skull var jag här, och inför denna människa, med hvilken jag platt ej hade någon konsideration, kände jag ånyo en viss beslutsamhet vakna till lif hos mig.

Alltså tog jag plats och började utan omsvep:

»Herr Follin! Ni sade mig härom dagen en del saker, som jag ej förstod. Ni talade om min förlofning och yttrade därvid några egendomliga tillägg. Hvad menade ni med dem?»

Herr Follin hade vid detta lag hunnit hjälpligt utplåna den smula natur, han visat vid min ankomst, och han spelade nu rollen af den om förhållandena fullkomligt okunnige.

»Härom dagen? Hvad menar ni? Var god och förklara...»

Så lydde hans svar. Och oaktadt jag väl såg att han förstod mig, ehuru han låtsades ej begripa, förklarade jag dock hvad jag menade.

»Ni minns det nog, om ni tänker efter. Det var härom dagen... härute på gården. Ni lyckönskade mig till min förlofning — men ni gjorde det så, som hade ni haft något att anmärka därvid. Hvad menade ni? Hvad tänkte ni? Tala i Guds namn rent ut! Vet ni något? Anar ni något? Så gif mig då klara besked!»

Herr Follin funderade under många grimaser. Han var synnerligen obeslutsam om, hvad han skulle säga. Också var hans svar intet annat än:

»Jag minns ej det, hvarpå ni hänsyftar. Får jag be er tala tydligare?»

Han påminde sig hvar tenda ord, han yttrat, det syntes och hördes på honom oakadt alla hans försök att spela okunnig. Och ändå bad han mig tala tydligare. Nåväl — jag blef tydlig.

»Ni önskar att ert minne uppfriskas. Nåväl, jag skall göra det! — ty jag minnes hvar tenda ord. Ni talade om 'krossade hjärtan' och 'söndertrasade känslor'. Hvarför gjorde ni det?»

Follin betänkte sig ett ögonblick på svaret. Han började förstå, att han ej skulle slippa ifrån mig; och antagligen för att vinna tid att uttänka, hvilken roll det nu vore fördelaktigast att spela, svarade han med en motfråga — naturligtvis en äkta gammal komedi-replik:

»Hvad menar ni, min herre?»

Allvarlig nog var jag i denna stund — så allvarlig som en människa kan vara. Och allt det smärtfulla allvar, som fyllde min själ, sökte jag gifva uttryck i den röst, hvar med jag bad honom — rent af innerligt bad honom — svara mig öppet.

»Hvad menade ni? Hvad låg bakom edra ord? Var öfvertygad om att jag frågar i bästa afsikt. Säg mig: hvad menade ni? Det gäller kanske människors hela lif, deras lycka eller olycka. Vi hafva ansvar, ett dyrt ansvar båda två. Tala ut, tala tydligt!»

Med dessa uttryck, eller åtminstone i denna anda anropade jag honom; och det upprörda tillstånd, hvar om mina ord buro vittne, tycktes verkligen skaka honom ur hans konstgjorda lugn, ty det låg något litet äfven af naturlig rörelse i det patetiska sätt, hvar på han fattade min hand i båda sina och yttrade:

»Men så lugn då, min bästel! Lugn! Lätom oss med kallt blod skärskåda frågan.»

»Kallt blod! Ja, mitt blod är kallt! Men alla dessa omvägar skulle snart kunna komma det att koka! Säg då ut! Hade ni någon mening med hvad ni yttrade den där gången? Jag vill åtminstone tala tydligt! Har er... er son...»

Herr Follin hejdade mig med en bjudande åtbörd. Nu var han ånyo helt och hållet inne i sitt teatraliska sätt, och hvarje rörelse var på förhand beräknad, fyllig, storståtlig, imponerande. Och likaså hans tal.

Jag är öfvertygad om, att karlen i detta ögonblick var lika genomträngd af allvaret i vårt samtal, som någonsin jag, men sin teaterpatos kunde han ej låta bli. Och trots mitt upprörda tillstånd kunde jag ej undgå att äckla mig åt hans fukter. Han viftade med armarna och han slog sig på det utspända bröstet; han förde handen till pannan och han vandrade med tragiska, tunga fjät fram och åter i rummet; han stampade i golfvet och han gjorde bedjande åtbörder mot himlen, han halft knäföll ibland, och han rynkade ögonbrynen för att markera vrede och sorg. Han spelade fullständig tragedi för mig. Men han talade också — eller rättare sagt deklamerade, och jag lyssnade med girig ifver till hvart och ett af hans ord, darrande af ångest — och kanske af en smula dimmig hopp.

»Ni frågar mig rent ut,» sade han. »Må jag då svara er i tydliga ordalag. Förtroende mot förtroende, skulle ock mitt fadershjärta brista!»

Han drog en djup suck, lade handen på bröstet och fortfor i dämpad, dyster ton:

»Länge, länge har jag i tysthet iakttagit min son, mitt arma barn. Jag såg att han led, men förmådde ej utleta hvarifrån hans smärta härledde sig, och jag stod rädlös. Han ville ej fatta mina antydningar, ej svara på mina deltagande frågor. Han instängde kvalen inom sitt bröst och lät dem där frossa af hans bästa kraft, likasom pelikanen, enligt den sköna sagan, föder sina ungar med sitt eget blod. Hvad skulle jag väl göra? Jag rådgjorde med hans ömma mor. Och hennes kvinnliga instinkt, i dylika fall skarpare än mannens förstånd, lät henne ögonblickligen som lösning på gåtan finna ordet *kärlek*. Än mer. Hennes modersöga hade utspejat föremålet, och hon nämnde den tillbeddas namn. Det skulle vara för evigt begravet

i mitt bröst, om ej edra ord så skarpt uppmanat mig att undvika all tystlåtenhet, att tala med förfärande tydlighet. Hennes namn är namnet på — er fästmö! Den, som min son ägnat sitt hjärta, sin själs bästa känslor, heter: *Ingrid Pålson.*»

Han gjorde ett kort uppehåll för att gå ett slag fram och tillbaka på golfvet, och under tiden satt jag där med surrande, glödande hjärna. En hel ström af tankar var det, som rörde sig där; men de behärskades alla af en enda: »Det är sant! Detta är bekräftelsen!» Den tanken skar som en hvass knif genom de andras oordnade massa; det var som om jag hört en gäll stämman utropa orden, gång på gång, oafslätligt, utan någon ändring: »Det är sant! Detta är bekräftelsen!»

Agenten hade slutat sin promenad och återtog:

»Min hustrus förmodan slog mig med häpnad, och jag erkänner att jag trodde henne ha misstagit sig. Jag talade ej med min son. Min inblandning kunde ha bragt elden — om den fanns — att blossa ännu högre — ställt till eldsvåda. Och jag teg. Men jag kunde ej värja mig för en viss oro, och ni kan tänka er hur den skulle underblåsas, då min son af ödet kastades till samma badort som . . . fruntimret i fråga. En badort! Just platsen för utvecklingen af en sådan hjärteroman. Jag drager mig nu till minnes, att jag visst en gång talade några ord med er härom. Ni kan tänka er en fars känslor: Hade min son gjort ett godt val? Skulle detta blifva hans lycka eller olycka? — Han återvände emellertid hem. Som en skugga hade han farit, och han kom tillbaka som skuggan af en skugga. Så erhöilo vi — på omvägar — underrättelsen om er förlofning. Antagligen hade han fått del däraf redan i Marstrand, och detta slag krossade honom. Ej ett ord har han sagt, men han har handlat. Han har sökt och fått transport till en annan stad! Transport! Betänk hvad det vill säga! Det är hårdt för en man med — hvarför skulle jag draga mig för att uttala ordet? — mina talanger, min erfarenhet, mina kunskaper att behöfva vara till stor

del beroende af . . . hm . . . sin sons inkomster. Men jag är det! Och en sådan förflyttning på allvar skulle för oss, min hustru och mig, nödvändiggöra att följa honom. Betänk! För mig, som börjar ej längre vara ung, att öfvergifva mina vanor, mina anspråkslösa förströelser, mina promenader kring kända ställen, mina umgängesvännar, allt . . . Jag har försökt afråda min son, men förgäfves! Då öfverlämnade jag honom åt sin mor, sin stackars gamla mor. Och för henne erkände han allt. »Jag kan icke stanna här!» sade han, »ty jag älskar . . .»

»Henne? Min fästmö?» ropade jag.

»Något namn yppade han ej,» svarade agenten. Men naturligtvis är det hon! Hvem skulle det annars vara?»

Nej, han hade rätt. Hvem skulle det annars vara!

Detta var vissheten. Förut kunde jag tvifla, hoppas att illviljan tydt allt till det värsta. Men sammanlagdt med det andra, gaf detta det hela sanningens prägel . . .

Här hade jag således förklaringen på Ingrid's blekhet, hennes tystlåtenhet och allvarliga sätt alltsedan återkomsten från badresan. Jo jo! En sådan hemlighet var nog ej rätta underhållaren af hälsans rosor och ett muntert sinne!

Jag satt där fullkomligt förlamad, glömmande Follins närvaro. Men han erinrade mig därom, och det på ett ganska påtagligt sätt. Hittills hade han till det mesta nöjt sig med att genom röstens konstmässiga höjning och sänkning understryka orden, och de beledsagande åtbörderna hade varit jämförelsevis måttliga. Men nu började han spela tragedi på fullt allvar. Han snyftade, han höll handen mot ögonen för att undertrycka tårarna, och han — knäföll för mig! Så sant jag lefver, föll han inte ned på knä för mina fötter!

»Se en olycklig fader i stoftet! Hör honom anropa er om förbarmande! Han beder för sin armodson, hvafs förtviflan drager honom i grafven! Förhärda ej ert hjärta, tänk på den unga damen och jäm-

för er egen alder med min sons! Hvem af er måste hon älska, den unge eller den gamle? Ni har makten — penningens makt; missbruka den ej! Tänk på min son, som dör af ett brustet hjärta!»

Det kan ju hända, att hans fadershjärta hade någon del i detta utbrott; jag vill ej döma därom. Men hans sätt att tolka dess känslor föreföll så tillgjordt och speladt, att han på mig verkade raka motsatsen af hvad han afsett. Jag kunde ej hjälpa det: för mig var han blott en vidrig representant för egen nytta och självvisk beräkning. Förut hade han talat med mig om sin sons böjelse — i somras, då han lånade pengar af mig — fast jag sedan trott att han då misstagit sig. Men på den tiden hade det varit annat ljud i skällan! Då var tycket »beklagligt», men nu...

Om det ock gällt mitt lif, tror jag ej att jag kunnat återhålla det svar, jag gaf denne krypande stackare:

»Nu är ni angelägen om hennes hand för er son! Jag kommer naturligtvis ej med i räkningen — mina känslor vill ni helt enkelt kasta på sophögen! En gång förut har ni talat med mig om denna sak, och då tyckte ni att er son gjort ett dåligt val. Men sedan dess har flickan avancerat till blifvande arftagerska — och nu smakar det! Och ni inbillar er att jag utan vidare ämnar buga och draga mig tillbaka, för att er son skall få medel att bereda er goda dagar. Ty det är hvad som hägrar för er. Men ni bedrar er, min bästa herr Follin! Ni bedrar er! Er deklamation är inte af den halten att den biter på mig!»

Med dessa ord lämnade jag i fullt vredesmod rummet, utan att den bestörte herr Follin kom sig för med att gifva mig något svar.

Jag gick ut i staden, gata upp och gata ned, utan att se eller igenkänna någon, mekaniskt vikande ur vägen för mötande, mekaniskt vändande om gathörnen. Då jag ändtligen kom till mig själf så pass, att jag började undra hvar jag befann mig, upptäckte jag att

jag styrt kosan till en allmän promenadplats, föga besökt vid denna årstid. Där fanns för tillfället blott ett par pojkar, som hade någon lek för sig. Jag minns mycket väl, hur jag med ett slags slött intresse betraktade gossarna och tyckte att i synnerhet den ene af dem var en riktigt rask kyttare. Under tiden tor-kade jag min panna, ty jag hade gått så fort, att svetten lackade af mig; och så började jag så småningom reda mina tankar.

Vid närmare eftersinnande fann jag nu, hvad en smula lugn besinning kunde ha sagt mig förut: att jag var precis lika klok på den sak, för hvars skull jag gjort mitt besök hos Follins, som innan jag gick dit. Jag hade fått bekräftelse på, att den unge mannen är kär i Ingrid; men det var ej den saken jag ville ha reda på. Hvad jag ville veta var, om *Ingrid* älskar *honom*. Däri ligger knuten. Men om det hade jag ej fått någon upplysning.

Jag satt på bänken så länge, att jag började frysa. Men då hade jag också fattat mitt beslut. Det duger ej att vara feg. Jag måste tala med Ingrid själf!

Och med det beslutet gick jag hem.

Då jag återsåg henne så vacker, så god och öm mot de sjuke, sväfvande kring dem med sin lätta gång, glädjande deras gamla hjärtan med sitt ljufva löje — då kan ni tro att det stack till i mitt hjärta.

»Hvarför bråkar du egentligen, din narr!» sade jag till mig själf. »Hvarför rör du upp himmel och jord för att ett par människör, hvilkas ord du under andra förhållanden aktar mindre än intet, sagt dig att en ung man är kär i din fästmö? Det voro väl underligt, om inte många unge män skulle blifva betagna i en så vacker och älskvärd flicka! Var du glad åt att du har en så förtrollande fästmö, att många bränna sig på hennes behag! Ställ inte till några uppträden nu, utan tag tacksamt emot den lycka, som bjudes dig!»

Men så höjde sig en annan stämma:

»Allt det där är visserligen godt och väl. Men antag nu att flickan gifter sig med dig och är kär i

en annan! Hur går det då? Och kan du själf stå till svars för att du kanhända låter henne förspilla hela sin lefnadslycka, därför att hon ej har mod eller hjärta att taga tillbaka sitt ord? Hvad tror du att det under sådana förhållanden blir utaf den lycka, som du så lifligt förespeglat dig? Det kommer allt att bli ett muntert äktenskap!»

Den där frysningen ute på bänken hade bestämdt gjort mig godt! Jag betraktade i denna stund saken med kallare blod och mera oförvillad blick, än jag gjort någon gång under dessa förskräckliga två dygn. Och nu skulle samtalet ovillkorligen äga rum. Först hade jag bäfvat därför — nu riktigt längtade jag efter det. Och detta ingalunda så, som man ibland med otålighet väntar på en oundviklig obehaglighet. Tvärtom kände jag mig, nu när beslutet var oåterkalleligen fattadt, på en gång så lugn och trygg. Nu skulle allt förklaras, allt missförstånd undanröjas. Ingrid kunde väl inte hjälpa, att den där unga människan var kär i henne, vet jag?

Och så bad jag henne om ett enskildt samtal.

Hon såg undrande på mig; jag var väl mycket allvarlig, kan jag tro, och det låg kanske något högtidligt i det sätt, hvarpå jag framställde min anhållan. Men hon följde mig genast med ett behagligt leende ut i mitt lilla förmak, där vi kunde få vara ostörda.

Där satte vi oss ned, vi två, hand i hand och öga mot öga. Och så talade jag.

Det vill säga: efter att ha tvekat en stund; ty jag visste icke rätt, hur jag skulle börja. Jag försökte med ett par inledningar, men det ville ej gå, och Ingrid betraktade mig med förundrade blickar.

»Hur är det fatt?» frågade hon litet oroligt. »Du har något att säga, som du har svårt för att komma fram med. Är det... är det något ledsamt?»

Se så där ja! Nu hade jag skrämt henne med min klumpiga tafatthet. Det här dög ej. Bättre raskt på hufvudet i, än sitta och göra oss ängsliga båda två.

»Jag var hos Follins för en stund sedan!» sade jag och såg henne rakt i ansiktet.

Hennes ögon vidgade sig, hon ryckte till, drog sig något tillbaka i soffan och betraktade mig med en stel blick.

»Hos Follins?» svarade hon i snabb, upprörd ton, och hennes bröst häfde sig våldsamt. »Du säger det i en så underlig ton! Har något hänt dig där?»

De sista orden uttalade hon med ansträngning, och hennes blekhet, hennes upprörda sinnesstämning voro allt för tydliga för att jag ej skulle märka dem.

Det lugn, jag hittills erfarit, försvann på en gång. När blotta nämnandet af mitt besök kunde uppröra henne så — hvad blef det då af mitt hopp att allt möjligen skulle utreda sig till det bästa!

Mitt bröst fylldes af en utesägligt bitter och harmful känsla, och med något som bra mycket liknade vrede och förakt betraktade jag denna kvinna, som jag ännu för en minut sedan älskat och satt framför alla andra. En sådan förskräckelse blott därför att jag nämnde ett namn, omtalade ett besök! Hvad hade hon då att förebrå sig? Hur långt hade det gått?

Under det att dessa grymma tankar foro genom min hjärna, hade hon hunnit att i någon mån återhämta sig.

»Är det om det besöket, du vill tala med mig?» frågade hon med en röst, som skälde trots hennes bemödanden att göra den lugn.

»Det tycks oroa dig!» sade jag.

All den bitterhet, jag kände, måtte ha tagit sig tydligt uttryck i dessa ord, ty hon såg på mig med en nästan förfärad min, när hon svarade:

»Jag undrade blott, hvad du kunde ha att säga mig från Follins.»

Det var aldeles som hade allt förstånd, all eftertanke, allt värde öfver mig själf flugit bort på en gång. Jag såg och hörde, tänkte och kände endast en sak — den, att namnet Follin upprört henne, att hon blifvit ängslig då jag omtalade mitt besök, att hon följ-

aktligen hade något att bäfva för i sammanhang därmed... Och hvad skulle det väl vara annat, än att hon fört mig bakom ljuset, hycklat kärlek för mig, under det att hon älskade en annan.

Och skoningslöst, utan att välja uttrycken, utan att söka förmildra något af den brutala form, hvori jag hört berättelsen om förhållandet mellan henne och unga Follin, framlade jag i en våldsam brusande ström af ord allt hvad jag läst i brevet till fru Holm och hvad agenten berättat.

Jag kunde ej sitta stilla, jag gick med häftiga steg fram och åter på golfvet, gestikulerande och talande med hög röst. Och jag såg ej åt henne förr, än allt var utsagdt och jag icke längre fann några ord för att utspinna historien än mera.

Jag kände ett slags lisa i att uttala allt det, som under dessa dagar samlat sig inom mig; orden störtade öfver mina läppar nästan instinktmässigt; det var som hade de på förhand ordnat sig till detta utbrott, och jag blott behöft öppna munnen för att de skulle strömma ut i redan färdiggjorda, begripliga meningar — ty under det att jag talade snurrade allt rundt i mitt hufvud och jag saknade förmåga att, åtminstone medvetet, tänka klart.

Men slutligen tröto orden, och jag kastade en blick på Ingrid. Hon satt kvar i soffan, dödsblek, med sammanknäppta händer, stirrade hon på mig med vidöppna ögon, som föreföllo onaturligt stora. Men hon gjorde intet försök att afbryta min vilda ordström.

Ännu när jag slutat och utmattad kastade mig ner i en stol, satt hon där stum och orörlig, alltjämt stirrande på mig med sina stora ögon. Men slutligen reste hon sig långsamt och gick fram till mig med sin tysta, sväfvande gång. Hon lade sin arm om min hals, böjde sig ned och kysste min panna:

»Stackars, stackars min vän!» hviskade hon. »Hvad du måtte ha lidit mycket!»

Hennes mjuka röst och milda ord, den lätta vidringen af hennes hand, kyssen — hela detta vackra,

kvinnliga svar på mitt hänsynslösa utbrott berörde allt hvad mitt sinne äger af veka känslor. Vreden och förbittringen sjönko undan; endast sorgen fanns kvar — en bitter, skärande sorg, som lade sig med blytyngd öfver mitt bröst och nästan hindrade mig att andas, som kom det att kännas som om ett järnband åtskrufvats kring mitt hufvud och sammanpressat panna och tinningar.

Jag sökte den lilla hand, som hvilade på min skuldra, och när jag funnit den, var det som hade vidrörandet däraf bragt lisa åt den fruktansvärda beklämningen. Jag brast i gråt — en våldsamt snyftande gråt . . . Jag drog henne ned på mitt knä, tryckte henne intill mig och lät mina tårar strömma vid hennes bröst.

Men hvarför dröja vid denna sorgliga stund. När det häftiga gråtanfallet var öfver, såg jag upp och fann att äfven hennes kinder voro våta. Det var smärtsamma tårar, men de gjorde oss godt båda två.

Småningom blefvo vi något lugnare, och med lugnet väcktes hos mig ett slags dof beslutsamhet. Det kändes ungefär som skulle jag gå till en plågsam operation, mot hvilken hela min natur uppreste sig, målande hemska bilder af kval och smärtor, men för hvilken jag dock ej finge rygga tillbaka. Den var nödvändig, det gafs ingen pardon. I väg alltså! Ju fortare det är öfverståndet, desto bättre.

Och så började jag ånyo tala. Jag frågade henne om den där kvinnans bref var sant och om Follin gissat rätt med afseende på sin son.

Och med sin hand i min, seende mig förtroende-fullt i ögonen, berättade hon, enkelt och naturligt, hur hon och unge Follin i många år — nästan sedan de voro barn — hållit af hvarandra och varit mycket goda vänner, men att aldrig ett ord om kärlek växlats mellan dem förrän den där dagen i Marstrand. Ty brefvet hade talat sant i den saken: han hade verkligen då förklarat, att hos honom vänskapen öfvergått till en varmare känsla. Det kom ej som en öfverraskning, ty Ingrid — med hvilken intagande blyg rodnad hon

medgaf det! — hade nog allt sedan början af deras samvaro på västkusten märkt hans förändrade sätt och anat hvad som skulle komma. Under åtskilliga förvändningar hade hon därför undvikit att sällskapa med honom — såsom hon ju också skrivit till mig, ehuru hon, för att ej oroa mig, icke uppgifvit rätta skälet. Olyckan hade nog ej skett, om vi icke hållit vår förlofning hemlig. Nu anade ju den unge mannen ej att han förorättade någon — och så hade det i brevet beskrifna uppträdet i trädgården ägt rum. Han hade beklagat sig öfver hennes tillbakadragenhet och förklarat sin kärlek... och hon hade till svar meddelat honom sin förlofning med mig.

Att hon tegat med detta var kanske orätt — sade hon — men jag måste medgifva, att det ej var någon behaglig underrättelse för en flicka att gifva sin fästman. Men när jag i dag med ett så egendomligt utseende berättade om mitt besök hos Follin, anade hon att jag på ett eller annat sätt fått reda på något, antagligen vanställt, och blef så rädd, så rädd för att jag skulle tro något ondt om henne.

Sådan var hennes enkla berättelse om hela förloppet, framsagd i låg, lugn ton, utan spår af upphetsning och utan att hennes hand, som hvilade i min, en enda gång darrade, eller hennes öga ett ögonblick vek från mitt ansikte.

Detta var således allt! Sedan den stunden hade de aldrig talat ett ord med hvarandra; han höll sig finkänsligt ur vägen, och de hade endast slumpvis mötts någon gång och då inskränkt sig till en hälsning.

Under det hon berättade — när jag hörde hennes ljufva, milda stämma tala så lugnt och på samma gång så varmt, blef det efterhand så fridfullt inom mig. Jag kände mig så trygg, så säker vid hennes okonstlade ord och ärliga blick; och när hon slutat, tryckte jag henne till mitt bröst i ett anfall af jublande lycka. Hon var min... min! Säkrare nu än hon någonsin tillförne varit det! Det var som om jag känt mig

frisk efter en svår sjukdom . . . jag var ånyo stark, ung, färdig att vid hennes sida bjuda lifvet spetsen.

Och med varma ord bad jag henne förlåta mitt vilda utbrott nyss. Jag sade henne, att det blott var kärleken, som gjort mig halft vansinnig vid tanken att förlora henne . . . att jag ej varit mig själf mäktig . . .

Jag ville säga ännu mera, men med en kyss stängde hon min mun och hindrade mig från att vidare utbryta i själfanklagelser.

Och så satt jag där länge, njutande sällheten att trycka till mitt hjärta denna älskade kvinna, som jag nyss fruktat skola glida ifrån mig. Det var en härlig stund, en stund af ren och öfversvallande fröjd, blandad med ett välgörande, förädlande vemod. Icke af det bittra slaget. Nej, nej! Det var denna ljufva, milda melankoli, som vi stundom känna i glädjens stora ögonblick och som tjänar till en bakgrund, mot hvilken den fröjd, vi njuta, aftecknar sig dubbelt klar och tydlig.

Ändtligen bröt jag tystnaden.

»Stackars unge man!» sade jag i ett utbrott af ärligt beklagande. »Och du sörjer ej öfver att ditt löfte till mig . . .»

Hon ryckte till i mina armar och lade med en hastig rörelse handen på mina läppar. Det låg något häftigt, passionerad i denna rörelse, men tonen var lugn, då hon afbröt min fråga:

»Har du ej rätt till hela mitt hjärta? Hvem kom mig och de mina till hjälp i nödens stund, hvem var vår vän, då ingen annan tänkte på oss, ingen brydde sig om oss? Hvem är jag skyldig kärlek, om icke dig?»

Jag vet ej, hur det kom sig, men hennes ord, öppna, goda, kärleksfulla som de voro och uttalade med en innerlig känsla, hvarom dessa torra bokstäfver ej kunna gifva en aning, lade sig dock så underligt kylande på min varma stämning.

»Skyldig kärlek . . .» upprepade jag mekaniskt.

»Ja!» sade hon och sökte gifva sin röst den gamla glada klangen. »Just skyldig kärlek! Och du anar

icke med hvilken glädje jag betalar min skuld och ändå aldrig skall anse mig ha fullt godtgjort den. Jag förblir dock i alla tider din gäldenär.»

Hon gaf mig en kyss och fortsatte muntert:

»Kom nu, du stränge fordringsägare! Låt oss gå in till de andra. De börja väl annars tro att jag håller sparlakansläxor för dig redan före bröllopet! Och det vill du väl ej att de skola säga om din fästmö.»

Med dessa ord fattade hon min arm, öppnade dörren och drog mig in i nästa rum.

Och hur det var, försvann äfven den sista lilla förstämningen ifrån mig. Hennes klara ögon tillstrålade mig nytt mod, hennes röda läppar logo nytt hopp åt mig, och det blef ett riktigt godt slut på en förfärlig dag.

XXVI.

Hvad skomakaren sade och hvad han menade. — Jag frågar mig för och får veta mycket. — Det är gjordt! — En svår stund och en härlig.

En dag att minnas framför alla andra dagar!

Det var icke i går — långt därifrån! Regn och solsken och mörker och ljus och glädje och sorg ha växlat många gånger mellan den dag, då jag skref det föregående, och den, då jag ånyo framtog dessa anteckningar ur den gömma, där de legat glömda, för att tillskrifva de rader, som återstodo för att fullständiga dem. Jag skrifver ur minnet, men på det kan jag lita i dessa saker. Hvad jag än annars kan glömma — aldrig förgäter jag det, som jag nu går att berätta.

Det var dagen efter den, då det tilldrog sig, som jag senast skildrat. Jag var åter nöjd och lycklig, då jag på kvällen skildes från Ingrid. Men hur det var, kommo bekymren tillbaka under natten, och jag återfick ånyo de gamla skruplerna om, huruvida jag ändå hade rättighet att fästa Ingrids ungdom vid min ålderdom. Men hade det ej förr funnits kärlek mellan gamle män och unga kvinnor? Och kunde jag på det hela taget kalla mig så gammal? Knappa femtio år och friskare och starkare än mången pojke!

Om hon ej älskade mig, så hade hon ju numera ntet, som band henne vid mig. Då kunde hon ju ha

afskedat mig. Nu behöfdes jag ej längre som hjälpare, nu hade Knebel öfvertagit den rollen.

Ånej! Hon älskade mig nog. Hon var en flicka med både hjärta och hufvud, som förstod att sätta värde på och besvara en hängifven kärlek.

Så var det! Hon var ingen romantisk flicksnärta med hufvudet bortkollradt af romangriller. Hon hade mognat i bekymrens skola, och hon förstod att sätta värde på den kärlek, som ej var byggd på den lösa sanden af ett flyktigt känslorus utan på vänskapens och den starkvuxna tillgifvenhetens fasta grund.

Med den tanken somnade jag till slut fram på morgonen, sof ett par timmar och steg upp — med all oron återväckt af dagsljuset.

Då jag klädt mig och satt vid frukostbordet, fick jag ett besök, som gaf mig en kärkommen anledning att lämna maten, hvars blotta åsyn äcklade mig.

Det var Åström, den gamle skomakaren, som kom för att tala om någon affär — om det nu rörde Row-ski eller något annat, kommer jag ej ihåg. Hur som helst, kommo vi likvisst in på det för honom outtömliga kapitlet om ryssen och hans Lina, ty jag erinrar mig ännu ungefärliga innehållet af de slutord han yttrade, då han rest sig för att gå och redan stod med handen på dörrvredet:

»Nu är det gjordt, å jag står ve mitt ord. Han ska få flecka, eftersom ho töcker om honom å han om henne. Men jag är ändå rädd att det blir olöcka utaf alltihopa. Han är nog en snäll karl — men jag tror inte att han passar te å vara gefst. Teminstingen tror jag inte att han passar för mi Lina. Ho är ställa å lite sorgsen te humöret, å han behöfver nog e gla hustru, som skrattar å schåsar som han. Annars så söker han si rolighet utomhus.»

Skomakaren slog våldsamt handen i kullen på sin mössa, som hade den varit skuld till alltsamman:

»Di passar *inte* för hvarandra! Å när inte folk passar för hvarandra, ska di inte gefsta säj med hvarandra! Det blir bara olöcka å! Tror herrn inte det?»

Med de orden spände han ögonen i mig och gick sin väg — och jag tyckte bestämdt, att det låg något konstigt både i hans ord och i den där blicken. Det var alldeles som hade de haft afseende på mig, varit riktade till mig personligen, haft afseende på mina förhållanden — ehuru jag ju visste att de rörde hans dotter och hennes fästman.

»När inte folk passar för hvarandra, ska di inte gefta sig med hvarandra!»

De orden ville ej gå ur min hjärna. Det var alldeles som hade Åström dragit förhänget från en skrift i mitt inre, som hade jag i hans ord hört endast ekot af mina egna tankar.

»Det blir bara olycka... olycka... olycka...»

Detta blef till slut alldeles outhärdligt. Jag tog på mig och gick för att söka Ingrid. Ett samtal med henne skulle lugna mig. Hon var ej hemma, hon hade gått till vår blifvande bostad, där hon skulle stanna hela förmiddagen för att ordna. Och hon väntade mig dit.

Jag satte mig en stund för att genom ett samtal med Elsa skingra mina tankar. Vi pratade om allt möjligt — om hennes giftermål, tror jag, och om vårt, och om Rowski och en hel hop andra saker, och hela tiden susade det i mina öron: »Det blir bara olycka af... det blir bara olycka af!»

Det var för märkvärdigt! De där orden hade ju ej afseende alls på mig, och ändå sutto de fast i min hjärna, som hade de tagit plats där för lifvet och ej ämnade släppa sitt tag. Det var, så man kunde bli galen!

Och samtidigt, genom en alldeles omedveten sammanförning af tankar, rann det mig i hägen, att jag under mitt senaste allvarliga samtal med Ingrid varit utsatt för det öde, som drabbat mig vid alla de upplysningar jag fått rörande förhållandet mellan henne och unga Follin — jag hade väl fått reda på hans känslor för henne, men ingalunda hennes för honom!

Plötsligt, bäst jag satt där och betraktade Elsas rosiga anlete, slog en tanke ned i min själ som en blyxt:

Om jag skulle . . . ? Var det grannlaga? Var det ädelt handladt? Men ändå . . . när det gällde så mycket . . .

Jag hade aldrig tänkt därpå förut, men nu stod på en gång vägen klar för mig: Här hade jag framför mig den, som borde veta hela sanningen! Hennes egen syster, hennes förtrogna. Och hvad som ej sagts, borde väl dock hennes kvinnliga instinkt, hennes systerliga öga ha låtit henne se . . . ?

Jag tvekade en stund — och så frågade jag.

Jag förklarade henne min själs tillstånd, jag lade mitt svidande hjärta öppet framför henne . . . jag bad och besvor.

Och hon drog sig skälfvande och rädd tillbaka, hon ville springa sin väg — men jag höll henne kvar. Sanning, blott sanning, hur det än månede svida!

Min ängslan, mina kval, mina böner voro henne öfvermåktiga. Och när jag besvor henne att ej låta Ingrid uppoffra sig, att för hennes skull yppa hvad hon visste — då talade hon.

Det var ej mycket nytt hon hade att förtälja, men det var tillräckligt för att jag, med hvad jag förut visste, skulle kunna göra mig en klar bild af sakens gång. Hennes ton tolkade tydligare än orden, hvad hon trodde sig veta.

Hon berättade, hvad jag ju hade reda på, om de ungas vänskap och tillade, att hon alltid trott att de skulle bli ett par. Så hade förlofningen med mig kommit, och hon antog att hon misstagit sig på systemens känslor. Hon hade iakttagit henne, och var fullt säker på att hon ej i det minsta skrymsle af sitt hjärta dolde något, som hon kunnat förebrå sig i afseende på mig.

Men så kom badsejouren, och Elsa började märka att Ingrid blef orolig, olik sig. Elsa trodde, hon som jag, att det var öfveransträngning — men så började system rent af med ängslan undvika unga Follin. Och en afton — hon mindes väl att det var den söndag, då jag och hennes Adolf varit på Marstrand — hade

hon öfverraskat Ingrid sådan, som hon aldrig sett henne hvarken förr eller senare — tillintetgjord, öfver sig gifven, gråtande som en förtviflad; och för första gången gaf hon ej systemen förtroende om skälet till sin sorg. Hon hade först trott att det varit något uppträde med mig — men snart fann hon att detta var misstag. Sedan dess hade Ingrid städse varit allvarligare och tystare än förr, om hon också försökte att vara sig lik . . . och efter jag nu så ifrigt bönfallit att få veta Elsas tankar, så måste hon säga, att hon verkligen misstänkte, anade . . .

Jag atbröt henne. Ack, hon behöfde ej säga mera! Det hela stod så klart för mig, som om jag läst hvarje dess detalj i en bok. Ungdomsvänskap, som utvecklar sig till kärlek, ehuru hvarken han eller hon gör sig reda på förändringen. Så kommer en äldre man, som får tillfälle att visa sin välvilja, att göra några tjänster. Flickan, en god, tacksam natur, fattar vänskap, tillgifvenhet, högaktning för denne hjälpare . . . och när så han, tolkande dessa tecken för mycket till sin egen förmån, bekänner att han älskar henne, ger hon honom sitt ja, själf missuppfattande sin vänskap, sin tacksamhet som en ännu varmare känsla.

Men så kommer den unge mannen. Han vet ej, hvad som förefallit; han har gått in i sig själf, klargjort sina känslor — och förklarar dem. Då först talar också hennes hjärta ett fullt tydligt språk, det klappar den unge mannen till mötes — men hon har redan gifvit sitt löfte åt en annan.

Hon är en hederlig flicka och en flicka med hjärta. Hon vet blott ett sätt att handla: att kväfva denna eld, som glimmat i årtal men först nu — för sent — uppflammat till klar låga. Den man, som hon ännu högaktar, för hvilken hon hyser djupa känslor af vänskap och tacksamhet, får ej svikas, ej smärtas. Och så döljer hon sin sorg, sitt olyckliga misstag i djupet af sin själ — och så blir hon den bleka, allvarliga men alltid lika ömma Ingrid, som modigt inläst sorgen i sitt hjärtas innersta kammare och som — det visste

jag ju så väl! — kämpar dag och natt för att begrafva sin kärlek och ärligt uppoffra hela sitt lif för den, som också är hennes hjärta kär — men blott såsom en vän, en äldre vän.

Min Ingrid! Min dyra flicka! Hur har du kunnat bära allt detta, all denna sorg, all denna smärta för det närvarande och alla dessa kvalfulla utsikter för framtiden, utan att digna! Och jag — hur har jag kunnat vara nog blind, nog oförlätligt blind, oakadt allt hvad som gjorts för att öppna mina ögon! O själfviskhet, själfviskhet, du som mänger dig äfven i våra bästa känslor! Hvilken tjock, ogenomtränglig slöja kan du ej hänga för äfven den ömmaste blick!

Du bittra sorg, du svarta förtviflan! I stoden troget på post vid mitt hjärta i den stunden. Men du fanns där också, du milda kärlek! Du förmädde ej bortjaga dem, men dina hvita vingar skylde dock något af deras skräckfulla anleten, och du hviskade ömma ord i mitt öra — ord om godtgörelse, om helande af det, som sönderslitits. Och gud vare lof att din stämma talade högre än de svartes!

Hur skulle jag göra, hur bete mig? Att tala vid min fästmö — o så bittert det ordet nu ljud! — skulle ej löna till något, det visste jag. Hon hade nogsam visat, hur hon tagit sitt beslut — och jag saknade också mod. Jag kände, hur svag jag skulle blifva i hennes närhet... Men allt *måste* ordnas, och det just nu...

En half timme senare satt jag vid mitt skrifbord och skref en biljett. När jag afskickat den och fått besked om att den kommit i rätta händer, satt jag en timme ensam; och tankarna kommo och foro, utan att jag fick tid att riktigt skärskada någon af dem. De lupo kring i virrvarr — alla med undantag af en enda. Den var en klippa, den kunde ej rubbas af någon bland de andra, småtankarna.

Och den tanken var: Nu är det gjordt!
När timmen förlupit gick jag ut — gick till det

hem, som Ingrid och jag höllo på att reda oss. — Oss!...

Jag kom dit och fann henne där så vacker, så huslig, ordnande allt med sådan smak, tänkande på *min* bekvämlighet, *min* tillfredsställelse — berättande med ett angenämt litet skratt, hur treffligt hon tänkt sig att jag skulle få det, visande mig vrån vid eldstaden, där jag skulle sitta under det att vi fördrefvo vinterkvällarna med vårt prat, förde mig in i mitt skrifrum, där hon redt åt mig ett riktigt varmt och lockande bo, drog mig leende in i matsalen, i sängkammaren, i det lilla förmaket...

Allt så mjukt, så varmt, så väl ombonadt — just ett bo att söka till på gamla dagar! Och så hon, min älskade flicka, som detta hems ljusa, välsignade fé...

Det var sannerligen väl, att jag bränt mina skepp!

Jag drog henne ned på en stol.

»Du måste hvila litet, du flitiga bi!» sade jag och bjöd till att le.

Hon skrattade och ville stiga upp igen. Men jag höll henne kvar och sade — Gud skall veta, att det var i allvarlig ton:

»Jag tror, att det kommer någon hit och söker dig i dag.»

»Mig? Här?» frågade hon förvånad.

»Ja, just här!» svarade jag. »Kom väl ihåg, kära barn, att han kommer med min vilja och på mina vägnar! Kom väl ihåg, att din lycka är också min — att allt, hvad som som gör dig sällhet, bereder också samma känsla åt mig!»

Det ringde.

Jag gaf henne en kyss, och så tillade jag, tryckande hennes båda händer i mina:

»Glöm för Guds skull ej hvad jag nu sagt! Tag det ordagrant, efter bokstafven — ty jag menar det så! Det budskap, som du nu kommer att få, bringas dig med mitt fulla samtycke, ja, på min anstiftn. Gud göre dig lycklig, mitt älskade barn!»

Hon såg häpen på mig — både rädd och förvånad. Men innan hon hunnit bedja om någon förklaring, tillsade jag henne att ej följa mig samt skyndade ut att öppna för den, som ringt.

Det var unga Follin. Det var till honom jag skrifvit brevet och anmodat honom att infinna sig på ett visst klockslag.

»Skall ni gå ut?» frågade han, då han såg mig klädd i öfverrock och hatt. »Jag trodde att ni ville tala med mig här.»

Hvarför skall jag förneka, att det kändes mig svårt att tilltala honom? Aro vi icke alla svaga människor! Men jag betvingade min motsträfviga tunga.

»Gå in, unge man!» sade jag. »Därinne finner ni något — en dyrbarhet, en skatt, som jag trodde vara min, men som är er — endast er! Tag den, ty ni är den rätte ägaren! Behåll den och värda den väl!»

Med de orden sköt jag in den bestörte unge mannen, rusade utför trapporna och ilade till mitt rum — mitt ensliga hotellrum.

Och där sjönk jag ned i en soffa, utan att ens befria mig från öfverkläderna. Jag sjönk ned, döljande ansiktet i en kudde, och grät som ett barn.

Farväl, du hägrande lycka, farväl, du drömda fröjd! Jag var ej född att njuta er. Min panna har ödet redan från födseln märkt med sitt svarta tecken. Ensam är jag dömd att vandra genom den stora öknen. Ensam . . .

Andra äro födda att värmas af glada hem, vårdas af vänliga sinnen, kyssas af varma läppar, smekas af knubbiga barnhänder. Men allt detta är ej för mig.

Ensam . . .

Andra skola känna sin alderdoms stapplande steg stödda af kära armar, skola vid en älskad makas sida kunna i minnet genomlefva de dagar, då hjärtat slog raskare och blodet rann varmare, skola fröjdas åt att se sig själfva återupplefva i sina barn.

Jag, gamle tok, som trodde att allt detta skulle kunna vara för mig!

Nej — bäst som det är! Jag skulle i alla fall blott hafva blifvit en sparf i tranedans. Jag borde begripit att den, som försutit sin ungdoms tid, han gör bäst i att alltid förblifva ensam.

Ensam . . .

Jag vet ej, hur länge jag låg där snyftande — kanske en timme, kanske två. Men småningom lugnade jag mig så pass, att jag åter kunde tänka klart. Icke som skulle sorgen blifvit mindre. Nej, nej — jag kände det lika tungt, min smärta var lika stor. Men jag kunde åter se min sorg i ögonen och säga till mig själf: »Du har handlat som du borde både ur hjärtats och förståndets synpunkt. Bättre taga det bittra nu än att sedan ångra dig och lida kval hela ditt lif.»

Mitt sår var ännu allt för färskt för att svedan skulle kännas mindre af dessa tröstegrunder, men jag var, som jag redan nämnt, ånyo tämligen lugn och mäktig mig själf. Och jag hade klart för mig hvad jag borde göra. Jag skulle söka upp Ingrid och tala med henne. Jag borde ej sitta hemma och vänta på att de unga älskande skulle komma och öfverhopa mig med tacksägelser; det var rättare att själf söka upp dem och försöka se så föga upprörd ut som möjligt. På det viset kunde jag bespara Ingrid en hel mängd sorgliga känslor. Och jag var den, som tagit det afgörande steget — det var sålunda min skyldighet att förtälja för hennes far och morfar, hvad som tilldragit sig.

Alltså gick jag hem att söka dem. Det var ingen lätt vandring, hur kort än vägen var. Men jag gick.

De älskande hade naturligtvis mycket att tala om, och jag väntade ej att träffa Ingrid hemma. Men där fann jag henne dock, gråtande som om hennes hjärta velat brista, och på knä framför henne låg Elsa, lindande armarna kring hennes lif och sökande att trösta system med ömma ord och smekningar. Älskaren syntes ingenstädes till.

Hvad ville detta säga? Tårar och krampaktiga snyftningar, sorg och bedröfvelse! Var detta den lycka, jag velat anstifta?

Jag stannade häpen vid dörren, och Elsa rusade upp ur sin knäböjande ställning:

»O att jag lydde din bön! O att jag sade något! Jag visste ju ingenting... hon hade ju ingenting sagt... jag endast gissade. Och du bad mig så innerligt! Jag ville blott hennes lycka... och jag har gjort henne förtviflad!»

Då Ingrid fick se mig, reste hon sig, torkade sina ögon och rätade ut sig till sin fulla längd.

»Lämna oss ett ögonblick,» bad hon Elsa; och denna gick, seende sig om med rädda och oroliga blickar.

Den unga flickan hade knappast lämnat rummet, förrän Ingrid tog ett steg fram emot mig och ytrade i en hård och skarp ton, så olik hennes vanliga röst att jag rent af förskräcktes:

»Hvad vill detta säga? Hvad är meningen med detta? Har du blifvit vansinnig, eller hvad kommer åt dig? *Hur* kan du våga förolämpa mig så?»

Jag var så häpen och förvirrad, att jag ej förmodade svara. Jag stammade blott:

»Förolämpa? Men, kära barn...»

»Ja, just förolämpa! Dödligt förolämpa, skymfa, behandla med usel ringaktning — hur du vill kalla det! Har jag gifvit dig anledning till detta? Eller hvad menar du? Vill du bli fri från mig, hvarför säger du då inte åt mig... utan i stället...»

Hon var i en fruktansvärd öfverretning; hennes ögon glänste som på en febersjuk, och bröstet, på hvilket hon lagt sin hand, arbetade våldsamt.

Plötsligt kastade hon sig på knä framför mig och fattade krampaktigt mina händer, som vättes af hennes ånyo våldsamt frambrytande tårar.

»O hvarför gjorde du mig detta!» snyftade hon. »Förlåt mina hårda ord — men jag vet knappast hvad jag säger! Och du är så god, så kärleksfull, så ädel... men jag *vill* inte, jag *vill* inte, jag *vill* inte!... Jag vet ju att det krossar ditt hjärta! Jag vill lefva med dig. Jag svär vid Gud att jag skall försöka blifva dig

en god hustru . . . Bry dig inte om mig . . . Jag skall bli lycklig, så lycklig, blott jag får bjuda till att bereda din lycka . . . O, hvarför gjorde du mig detta!»

En sådan flicka! Hon ville ändå uppoffra sig, hon ville göra mig lycklig trots mig själf.

Det blef med ens så stilla och godt inom mig; det var som hade mina kval gått till hvila och försvunnit; det kändes mig på en gång så lätt att göra det, som nyss förefallit mig så tungt.

Jag lyfte henne upp från golvet, jag aftorkade hennes tårar och jag talade förståndiga, lugnande ord med henne. Jag behöfde ej söka dem — de trängde okallade fram ur mitt öfverfulla hjärta.

Det var en stor, en härlig stund, denna — sådan jag aldrig upplefvat vid hennes sida när jag som bäst hoppades få äga henne. Ty nu förstod jag ju tillfullo att det alltid legat något falskt, legat ett förskräckligt missförstånd i vårt förhållande till hvarandra. Men det falska refvo vi i denna stund bort, och nu sågo vi till sist hvad vi voro och borde vara för hvarandra: ej kärlekstrånande älskande, utan vänner, vänner i lif och död, i sorg och glädje. Det var intet fel med bandet mellan våra hjärtan — det var blott de känslor, hvaraf det är väfdt, som vi i dag riktigt kommo under fund med.

Vänskap! Är icke äfven du en härlig himlagäfva, och därtill en, som kan vara af lika ädel metall, som den Eros smider! Jo, förvisso.

Väninna! Min dyra, älskade väninna, mina ögons ljus och min själs fröjd! Må gärna en annan äga dig. Jag unnar honom det utan afund, utan svartsjuka. Ty jag vet att hel och hällen får han dig aldrig. En liten vrå af ditt rika, varma hjärta är dock min; ett lugnt litet hörn, hvarifrån inga stormar kunna jaga mig bort. Och den vrån är så lugn, så fridfull, så god. *Det* är en vrå på ålderns dagar att ty sig till, vill jag lofval

Ett litet postskriptum

på föranstaltan och kommando
af *utgifvaren*.

Behöfver jag väl nämna, att det blef ett tredubbelt bröllop, där icke allenast Ingrid fick den, hon borde ha, utan också Elsa och hennes Adolf samt Åströms Lina och Rowski knötos till hvarandra med Hymens blomsterlänkar? Behöfver jag berätta hur glada vi voro, eller hur vi dansade och åto och drucko, eller hur gubben Knebel höll tal och gubben Åström efterträdde honom med det längsta och betänksammaste anförande, han antagligen haft på en gång i hela sitt lif; eller hur Rowski sjöng »Gaudeamus igitur» i betydligt muntrare ton än den där natten i snögloppet, då Linas pappa behandlat honom så föga tillmötesgående? Behöfver jag väl beskriva brudarnas och brudgummarnas af sällhet strålände blickar, eller hur lyckliga vi alla voro, hur varma lyckönskningarna och hur tacksamma de, som emottogo dem? Behöfver jag väl tala om Knebels furstliga bröllopgåfvor eller om hur han och den gamle musikläraren denna afton voro riktigt som två tillgifna bröder — och att de fortforo att vara så allt intill sina dagars ända?

Behöfver jag väl säga, att jag kände mig litet ve-modig men ingalunda nedslagen. Icke nedslagen, det försäkrar jag! Jag skulle väl ha varit ett vidunder, om jag ej känt mig lycklig öfver att se den sällhet, som strålade ur min kära flickas ögon, lycklig öfver

de kyssar, hon gaf mig, öfver den innerlighet, hvarmed hon smög sig intill mitt bröst.

Härliga afton! Hur klar du står för mitt minne, alldeles som läge det blott en enda natt mellan dig och den tidiga morgonstund, då jag nedskrifver dessa rader.

Men det är ingen natt, som ligger emellan de båda tidpunkterna — ingen natt utan en enda lång, ljus, härlig dag, upplyst af vår Herres klara, välsignade sol. En lycklig, lycklig dag — en dag på tjugu år! Ty så länge sedan hände det, som jag nu skildrat.

Innan vi skiljas åt, käre läsare, måste jag bedja dig förlåta, att jag försökt låta dig tro att jag nedskrifvit allt det, som jag har berättat dig, just på samma tider som det passerat.

Riktigt så är det likväl ej; och dock har jag icke alldeles narrats i detta fall. Ty nog gjorde jag anteckningarna om dessa mina fröjder och mina lidanden under den period, då de ställde sig i min väg. Men det var blott korta anteckningar i min dagbok, och det är med tillhjälp af dessa — och herr E. S.! — som jag nu för dig utarbetat min kärleks saga.

De allra första kapitlen härstamma emellertid verkligen nästan ordagrant i sitt nuvarande skick från den tid för så många år sedan, då lyckan började le emot mig och jag sluppit undan de näringsbekymmer, som dittills pressat mig. Kanske kan du också, käre läsare, i dem finna en friskare, gladare ton än i deras följeslagar, som jag utbroderat på gamla dagar?

Hur som helst ligga nu mina anteckningar framför dig. För *mig* åtminstone äro de ej alldeles förgäfvnes skrifna; de äro som klara ögon, genom årens dimmor framblickande från den tid, då jag ännu var jämförelsevis ung — åtminstone ej riktigt gubbe.

Men det är jag nu: nära sjuttio år. En lång tid att se tillbaka på? Icke sant?

Sjuttio år! Våren och sommaren ligga så långt tillbaka, att jag knappast minnes dem. Hösten är

också förbi; nu är det vinter — och äfven den skall väl snart vara slut.

Fast, hvad säger jag? Vinter?

Nej, så otacksam vill jag ej vara? Vinter, detta?

Nej! Om någon man på jorden fått upplefva sitt lifs sommar långt sedan rätta tiden förgått, så är den mannen jag! Kan någon tala om »indiansommar», är det jag!

Vi räkna och uppgöra här i världen, vi ställa upp kalkyler och säga: »Nu har jag gjort ihop det riktigt bra åt mig! Så här ska det bli!» Och så sitter Ödet i sitt stora spinneri, skrattar åt oss, förfärdigar långa, långa trådar att knyta om våra armar och ben och hvarje den minsta lilla nervsträng, som finnes i oss. Och så ler Ödet ett homeriskt löje, rycker i än den ena tråden, än den andra och frågar: »Var det inte dit, du tänkte gå? Var det inte på det viset, du hade räknat ut? — Nej, min gubbe lilla! Nu tror jag vi göra så här... och så här!» Och flux blir det på ett helt annat sätt, än vi hade kalkylerat.

Och så bra kan det vara, ty jag har mina misstankar om att Ödet känner den högre matematiken ett godt stycke bättre än vi, och att dess räknesätt nog bringar talen att stämma till slut, fast det kan se litet konstigt ut ibland för oss, som ännu gå blott i förståndets småbarnsskola och bråka våra barnsliga hjärnor med quatuor species i den stora räknemästarens system.

Så har jag funnit. Visserligen bör man, som skolgosse med ambition, försöka räkna ut exemplen så godt man kan och bjuda till att få facit riktig. Men kommer den store läraren och korrigerar och säger: »Du har gjort ett fel här, min gosse! Låt mig rätta det!» — ja, då har man sannerligen intet annat att göra än bocka djupt och svara: »Tackar allra mjukast för hjälpen!»

Så skall man göra, det har man godt af. Och får man litet handplagg för att man handskats allt för dumt eller slarfvigt med sin uppgift, så är det inte

värdt att lipa allt för mycket för det. Det svider, det kan ej förnekas; men det gör att man blir så mycket uppmärksammare nästa gång.

At mig har då mästaren räknat ut exemplet, det vet jag. Det blef ett helt annat resultat, än jag i min enfald tänkte; men jag ser nog att det är rätt.

Jag hade ej varit alldeles på villospår. Jag ville att facit skulle blifva: min dyra flicka och jag tillsammans genom lifvet. Och det var rätt. Men det blef ändå på annat sätt, än jag funderat ut.

Ty hon blef en annans — och dock min! Min kära, kära flicka.

Jag ville lefva i hennes närhet, fröjda mig at hennes åsyn, sola mig i den klara glansen af hennes blickar, värmas af hennes ädla hjärta. Det var, hvad jag önskade — och hvad jag fick.

Må en annan vara hennes make! Hennes hjärtas skatter äro stora nog att räcka till åt många!

I nära tjugu år har jag bott under hennes tak, har hon ägnat mig sina omsorger, ha hennes läppar lett mot mig, hennes mjuka händer smekt och omhuldat mig. Jag är hennes och hennes makes bästa vän — det är jag, och det veta de. Deras barn har jag sett växa upp till raska, djärfva ynglingar och vackra, muntra unga tärnor. Många förtroenden ha de unga gett mig — och många de gamla med, för resten; och jag hoppas att jag ej svikit dem. De lita på farbror Nappe allihop, och de halla af honom, det vet jag. De pyssla om mig, de söka att under hvarje stund af lifvet bereda den gamle glädje — de älska mig lika varmt, som jag älskar dem. Och *det* vill sannerligen ej säga litet!

Hvad ville jag? Hvad trängtade jag efter? Kärlek, kärlek var det, som min själ sökte — och kärlek har jag funnit, lofvad vare Gud!

Jag hungrade och törstade, och jag fann ett skuggrikt ställe i öknen, där smakliga frukter rodnade emot mig och en frisk källa porlade. Ett ögonblick trodde jag, att det hela var en fata morgana, ett bländverk;

men det var ej så. Friska och saftiga voro frukterna, kallt och klart var vattnet; de hafva gifvit föda och svalka åt min själ i många år, och jag hoppas och ber att deras vederkvickelse måste stå mig tillbuds ända till den stund, då jag skall lämna min oas och anträda den sista, långa färden.

Sorger hafva vi nog haft. Gubben Knebel har gått bort; han var den förste, och snart efter honom följde den gamle musikläraren. De två, som så sent blifvit vänner, hade knutit mellan sig ett band så starkt, att den ene måste draga den andre med sig i grafven.

Skomakar Åström är också död. Han hade den glädjen att se sin svärson bli en riktigt urstyft ordentlig karl, hvars högsta glädje är att lära sin yngste pojke (liksom han i tur och ordning lärt de föregående) att sjunga »Gaudeamus igitur» under det att pappa smuttar på sin mycket måttliga aftontuting. För öfrigt är om familjen Rowski att tälja, att dess hufvudman är ene kompanjonen i firman Knebel & Co., att hans maka är en af Ingrids bästa väninnor, och att den äldste af dess »gaudeamus»-sjungande telningar — en mörklagd sportsman på 18 år — betraktar näst äldsta fröken Follin med blickar, som ej gärna kunna missförstås — åtminstone ej af folk, som, likt mig, en gång haft sin kärlekssaga.

Gamle Follin är längesedan död. Till föga glädje var han i lifvet — men: *de mortuis* . . .

Hvar fru Holm befinner sig — om det är på jordens kvalfyllda yta eller i mera eteriska boningar — vet jag ej. Hon lämnade mig, när jag flyttade till Ingrid, och sedan dess har jag ej hört något om henne. Hon var . . . nåja, det gör detsamma!

De tjugu åren ha gjort Elsa betydligt fylligare, än hon var i forna dagar; hon har riktigt blifvit en rund liten matrona. Men så har hon också kvar sitt goda lynne och är lycklig vid sidan af sin Adolf, som visst numera knappast kommer ihåg att han en gång skrifvit poesi, utan är en svåra praktisk affärsman och själen i firman Knebel & Co. Sin fiol har han lik-

visst ej glömt, och innan jag blef så gammal och darrhändt, spelade vi allt en och annan duett tillsammans, han och jag. Nu är han barnens musikdirektör, och mången vinterafton glädes mitt gamla öra af fader Haydns, af Mozarts, Mendelsohns och andra storgubbars kvartetter, där jag sitter i kakelugnsvrån vid sidan af min Ingrid.

Ja — *min* Ingrid må jag väl säga! Jag känner det som vore hon på samma gång min dotter och mina kärleksdrömmars prinsessa. Hon intager i mitt hjärta en dubbel drottningplats — hon är på samma gång min fantasys ideal och den, kring hvilken mina nyktra verklighetstankar röra sig och som de dyrka.

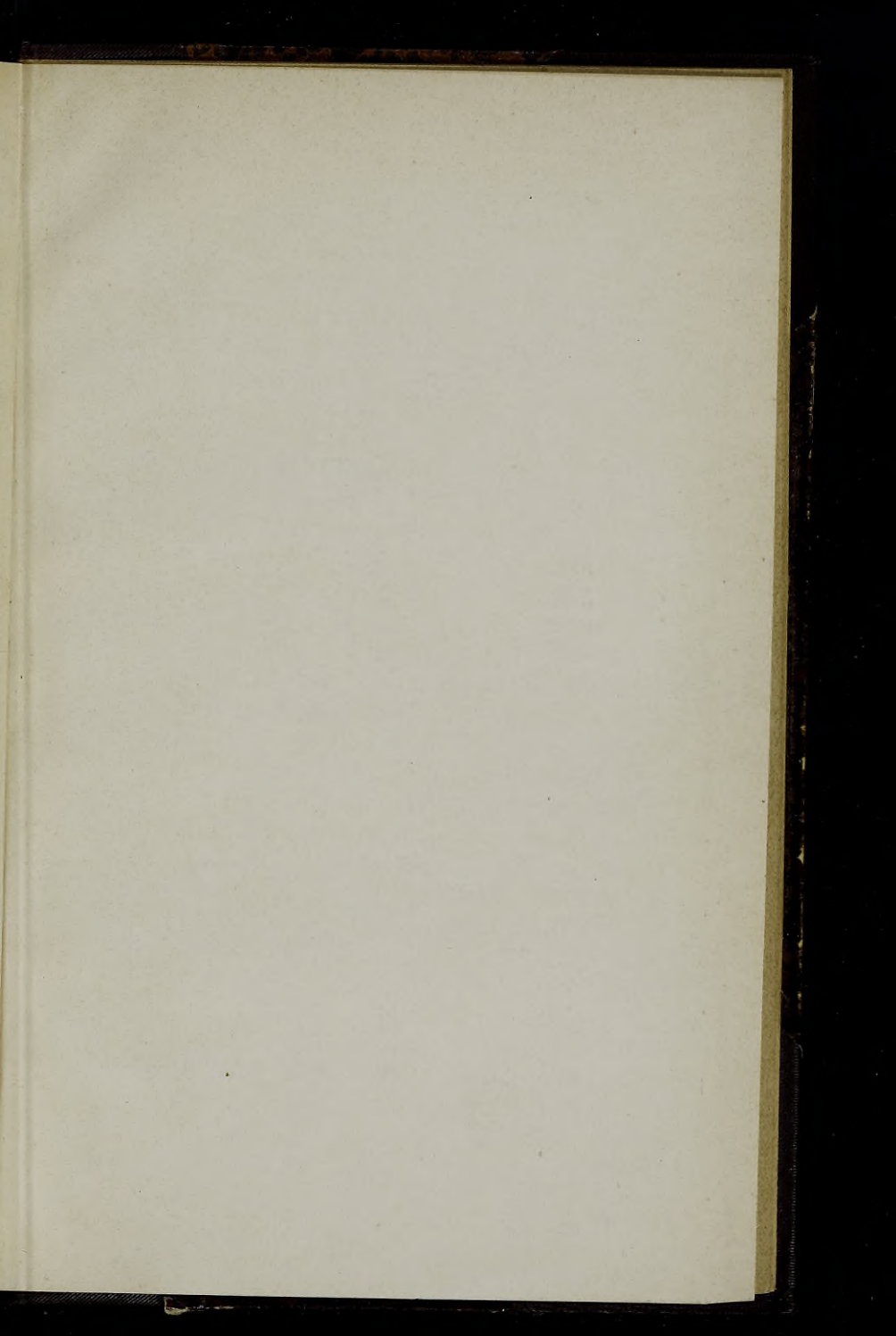
Skön ännu i sina mogna år, mild, god och ärlig som alltid, dragande till sig allas kärlek och beundran, saktmodig och anspråkslös i medgången, som hon var det i motgångens dagar, strålande sitt hjärtas ljus, sin själs renhet öfver oss alla, älskad och ärad, är hon den sol, kring hvilken hela vår lilla värld vänder sig och som skänker oss alla värme och välbefinnande, fröjd och glädje.

O Ingrid, Ingrid! Ljus och klar har du gjort min lefnads afton! När jag trodde, att jag förlorade dig, och vändades däröfver i bittra kval — då först vann jag dig.

Mycken, mycken fröjd, utsäglich glädje och fröjd bereder du hvarje dag en gammal man. Hans ålders vinter gör du klar som en sommarmorgon, hans hjärta värmer du, hans själ gör du ljus och fridfull...

Mätte du aldrig gå ifrån mig! Mätte jag få njuta den fröjden att sitta vid din sida, att se in i dina klara ögon, att smekas af dina mjuka, kärleksfulla händer ända till den stund, då det behagar Försynen att under min lefnads saga pränta det ord, som jag nu här nedskrifver, med vemod tagande afsked af de bilder, mitt minne framkallat — ordet:

SLUT.

Anmälan.

HUR JAG FÅNGADE LYCKAN.

En historia om borgerligt folk

af

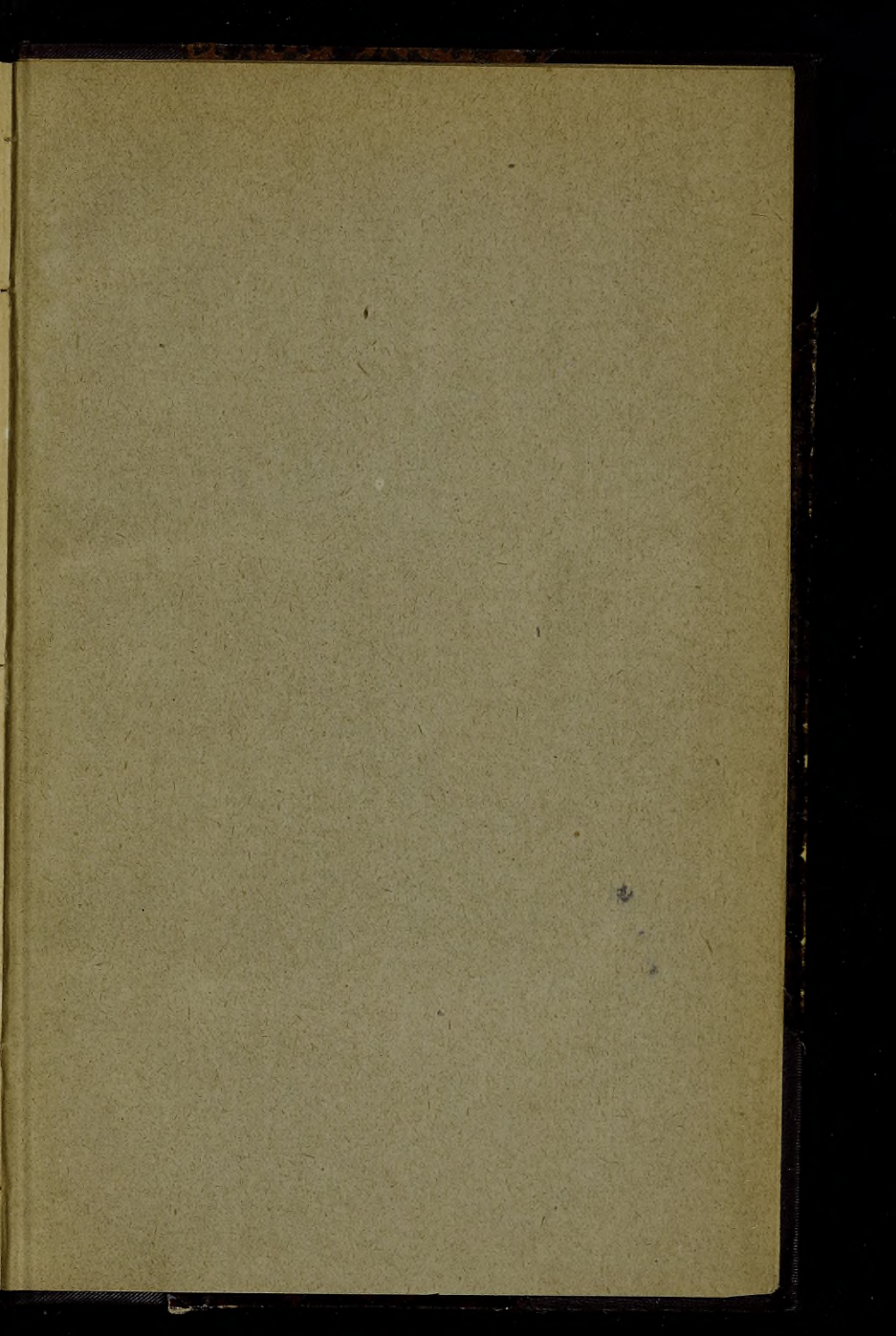
ERIC SANDBERG.

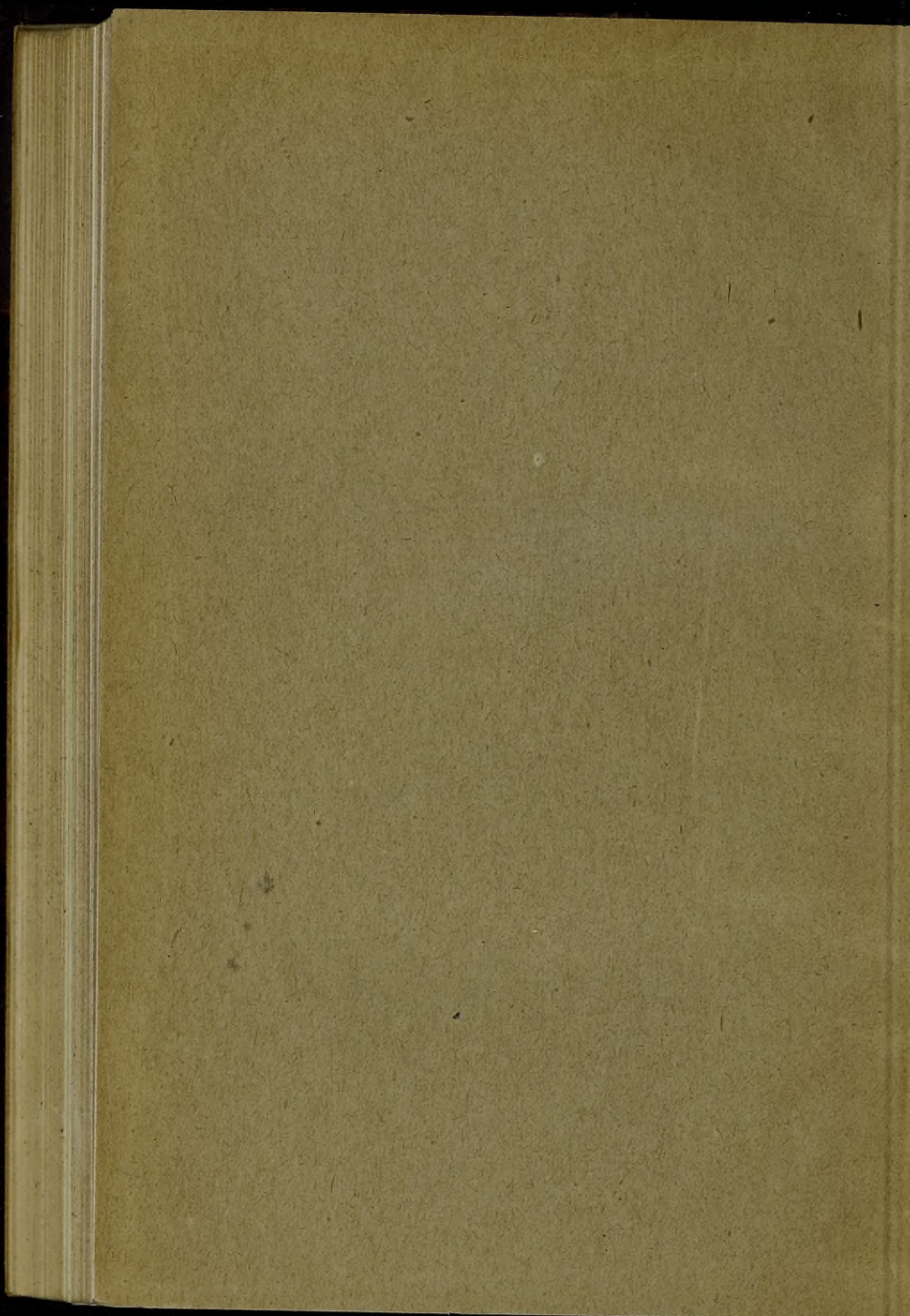
Ehuru det är första gången denna förf:s namn blir synligt på någon roman, är dess innehafvare dock ingen debutant utan har — blygsamt nog och icke utan framgång — anonymt använt sin penna på skilda litterära områden.

Hans här nu föreliggande roman tillhör visserligen icke det nu så moderna slaget med »djupa problem och konstgjorda analyser», men flertalet af läsare skola kanske anse detta vara en fördel.

Handlingen i denna hans, i Göteborg föregående berättelse, är bredt och fylligt skildrad samt flyter lugnt och säkert fram; karaktersteckningarna träffande och levande; det hela varmt och särdeles sympatiskt framställt.

Det är ett stycke familjelif och skall säkerligen blifva en omtyckt lektyr i familjekretsar.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

401005090